

LXXXIV

LANDSKAPSREGERINGENS
BERÄTTELSE
TILL ÅLANDS LAGTING

ÖVER LANDSKAPET ÅLANDS FÖRVALTNING
OCH EKONOMISKA TILLSTÅND UNDER ÅR

2008

ISBN 951-8946-68-X
Mariehamn 2009, Zapp reklambyrå

Till Ålands lagting

Landskapsregeringen har härmed äran att till lagtinget överlämna den i 25 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse förutsatta berättelsen över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd år 2008 samt över verkställigheten av lagtingets beslut.

Mariehamn, juni 2009

Lantråd

Viveka Eriksson

Vicelantråd

Britt Lundberg

INNEHÅLL:

Landskapsregeringens politiska översikt	11
1. SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA	13
1.1. Ålands lagting	13
1.1.1. Sammansättning	13
1.1.2. Lagtingsarbetet	14
1.1.3. Landskapsrevisorerna	18
1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet	18
1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster	18
1.2. Ålands landskapsregering	19
1.2.1. Sammansättning	19
1.2.2. Regionkommittén	19
1.3. Republikens President	19
1.4. Landshövdingen i landskapet Åland	20
1.5. Ålandsdelegationen	20
2. FÖRVALTNINGEN	21
2.1. Ärendenas behandling i landskapsregeringen	21
2.2. Lagstiftnings- och budgetarbetet samt övriga åtgärder som tillhör lagtingsarbetet	22
2.3. Föredragning av ärenden i landskapsregeringen	22
2.4. Externa kontakter	22
3. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	23
3.1. Allmän förvaltning	23
3.1.1. Uppföljning av målsättningar	24
3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	27
3.2. Allmänna byrån	27
3.2.1. Jämställdhetsfrågor	27
3.2.2. Ålandskontoret i Helsingfors	28
3.2.3. Ålandskontoret i Stockholm	28
3.2.4. Enheten för Europarätt och externa frågor	29
3.2.5. Administrativa enheten	30
3.2.6. Personalenheten	31
3.2.7. Ålands polismyndighet	34
3.3. Byggnadsbyrån	35
3.3.1. Planläggnings- och byggnadsväsendet	35
3.3.2. Bostadsenheten	35
3.3.3. El- och energienheten	38
3.3.4. Brand- och räddningsenheten	38
3.3.5. Landskapsalarmcentralen	40
3.3.6. Fastighetsförvaltningen	41

4. FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	43
4.1. Allmän förvaltning	43
4.1.1. Uppföljning av målsättningar	43
4.1.2. Utveckling av mätetal	46
4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	47
4.2. Allmänna byrån	48
4.2.1. Landskapets budget	49
4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag	50
4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna	50
4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar	51
4.2.5. Penningautomatmedel	51
4.3. Redovisningsbyrån	52
4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut	52
4.4. Avtals- och pensionsbyrån	52
5. SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	55
5.1. Allmän förvaltning	55
5.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster	55
5.2. Socialvårdsbyrån	55
5.2.1. Uppföljning av målsättningar	55
5.2.2. Ordandet av socialvården i landskapet	57
5.2.3. Alkohol och narkotika	57
5.2.4. Stöd och bidrag	57
5.2.5. Handikapprådet	58
5.2.6. Klient- och patientombudsmannens verksamhet	59
5.3. Hälso- och sjukvårdsbyrån	59
5.3.1. Uppföljning av målsättningar	59
5.3.2. Utbildning och information	61
5.3.3. Rehabiliteringssamarbetskommissionen	61
5.3.4. Förtroenderådet	61
5.4. Miljömedicinska byrån	62
5.4.1. Uppföljning av målsättningar	63
5.5. Miljöbyrån	63
5.5.1. Allmän miljövård	63
5.5.2. Naturvård	64
5.5.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling	65
5.5.4. Avfallshanteringen	68
5.5.5. Ålands miljölaboratorium	69
5.6. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	70
5.6.1. Allmänt	70
5.6.2. Uppbyggnadsarbetet	70
5.6.3. Prövning och tillsyn	71
5.6.4. Veterinärvård	73

5.6.5. Laboratorietjänster	73
6. UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	75
6.1. Allmän förvaltning	75
6.1.1. Uppföljning av målsättningar	75
6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	75
6.1.3. Nordiskt samarbete	76
6.2. Allmänna byrån	78
6.3. Skolbyrån	79
6.3.1. Ålands läromedelscentral	79
6.3.2. Utbildning på grundskolenivå	80
6.3.3. Utbildning på gymnasialstadienivå	82
6.4. Yrkesutbildningsbyrån	83
6.4.1. Vuxenutbildningsenheten	84
6.4.2. Utbildning på gymnasialstadienivå	86
6.4.3. Ålands sjösäkerhetscentrum	94
6.4.4. Höskolan på Åland	95
6.5. Kulturbedningsbyrån	96
6.5.1. Ålands folkhögskola	97
6.5.2. Ålands musikinstitut	97
6.5.3. Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning.....	98
6.5.4. Allmän kulturverksamhet	98
6.5.5. Idrott och ungdomsarbete.....	99
6.5.6. Biblioteksverksamhet	100
6.5.7. Ålands landskapsarkiv	100
6.6. Museibyrån	102
7. NÄRINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	107
7.1. Allmän förvaltning	107
7.1.1. Uppföljning av målsättningar	107
7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	108
7.2. Allmänna byrån	108
7.2.1. Näringspolitik	108
7.2.2. Regionalpolitik	110
7.3. Jordbruksbyrån	110
7.3.1. Uppföljning av mål	110
7.3.2. Stödadministration	111
7.3.3. Ekologisk odling	113
7.3.4. Lantbrukssemester och sjukvarkarierverksamhet	113
7.3.5. Växtinspektionen.....	113
7.3.6. Råntestödslån för skördeskador	113
7.3.7. Ålands försöksstation	114

7.4. Fiskeribyrån	115
7.4.1. Främjande av fiskerinäringen och strukturprogram för fiskerisektorn	115
7.4.2. Ålands fiskodling, Guttorp	120
7.5. Skogsbruksbyrå	121
7.5.1. Allmänt	121
7.5.2. Uppföljning av målsättningar	122
7.5.3. Främjande av skogsbruket	122
7.5.4. Skötsel av egna skogar	123
7.5.5. Jakt och viltvård	124
7.6. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	125
7.6.1. Allmänt	125
7.6.2. Arbetsmarknadspolitiskt mål	125
7.6.3. Arbetsmarknad och sysselsättning	125
7.6.4. Rekrytering av arbetskraft	126
7.6.5. Regionalt samarbete	127
7.6.6. Studiestöd	127
7.6.7. Samäländsk elevantagning	127
7.7. Ålands teknologicentrum	128
7.7.1. Kvarteriet iTiden	128
7.7.2. Inkubatorverksamhet	129
7.7.3. Projekt	129
8. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	131
8.1. Allmän förvaltning	131
8.1.1. Uppföljning av målsättningar	131
8.1.2. Utveckling av mätetal	132
8.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	132
8.2. Trafikförvaltningen	132
8.2.1. Vägar och trafiksäkerhet	133
8.2.2. Drift och underhåll av vägar, linfärjor	134
8.2.3. Broar, hamnar, byggnader och fastigheter	134
8.2.4. Färjetrafik och farleder	135
8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd	136
8.2.6. Ekonomi, administration och inköp	136
8.3. Produktion	137
8.3.1. Vägunderhållsenheten	137
8.3.2. Sjötrafikenheten	138
8.3.3. Annan sjötrafik	139
8.3.4. Projekteringsenheten	139
8.3.5. Verkstads- och lagerenheten	139
8.3.6. Motorfordonsbyrå	139

9. ÖVRIGA FÖRVALTNINGSOMRÅDEN	143
9.1. Lagberedningen	143
9.2. Ålands statistik- och utredningsbyrå	143
9.3. Revisionsbyrå	150
9.3.1. Uppföljning av målsättningar	151
9.3.2. Utveckling av mätetal	153
9.4. Datainspektionen	155
9.4.1. Verksamhetens mål	155
9.4.2. Informationsverksamheten	155
9.4.3. Löpande verksamhet	156
9.4.4. Övrig verksamhet	156
9.5. Diskrimineringsombudsmannen	156
9.5.1. Statistik över ärenden och anmälningar	157
 Bilagor	
1. Framställningar till lagtinget från republikens president	161
2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget	163
3. Hemställningar till landskapsregeringen och övriga i lagtinget väckta initiativ	168
4. Kommissioner och nämnder	191
5. Kommittéer och arbetsgrupper	193
6. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2007 – 31 oktober 2008	203
7. Landskapets balans- och resultaträkning samt budgetjämförelse	213
8. Personalbokslut 2008	219
9. Landskapets arrenden 2008	234
10. Landskapets egna skogar 2008	235
11. Fällda rådjur och älgar	236
12. Jaktvårdsmedel 2008	238
13. 1. Ålands naturreservat 2008	239
2. Ålands i lag fredade naturminnen	241
3. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2008	242
4. Skyddad natur på Åland	243
5. Fågelskyddsområden	244
14. Hållbarhetsredovisning 2008	245
15. Byggande och planering av vägar	267
16. Färjtrafiken	268

Landskapsregeringens politiska översikt

År 2008 var ett intensivt år för ledamöterna i landskapsregeringen. Inledningsvis arbetade ledamöterna tillsammans med avdelningscheferna och avdelningarna att bryta ned de politiska målsättningarna i regeringsprogrammet i konkreta handlingslinjer. En gemensam handlingsplan formulerades.

Under vårvintern bereddes en omfattande tilläggsbudget. Syftet var att till vissa delar omformulera politiska riktlinjer i enlighet med det nya regeringsprogrammet eftersom budget -08 beretts av den tidigare landskapsregeringen. Under året avgavs också förslag till tredje tilläggsbudget för år 2007 samt en andra tilläggsbudget för år 2008. Budgetarbetet inleddes under våren, bearbetningen av budgeten genomfördes under september - oktober för att slutligen klubbas och överföras till lagtinget i slutet av oktober.

Den ekonomiska kris som växte fram under senare delen av året var svår att förutspå i samband med budgetberedningen. Under lagtingets behandling av budgeten blev de ekonomiska problemen uppenbara och en bild av krisens omfattning växte fram. Landskapsregeringen antog också under hösten en resurs- och behovsplan som avgavs till lagtinget i form av ett meddelande. I resurs- och behovsplanen drogs långsiktiga riktlinjer upp för hur den offentliga verksamheten skulle anpassas efter förväntade inkomster på ett hållbart sätt ekonomiskt, ekologiskt och socialt.

Landskapsregeringen avgav under året 25 stycken lagframställningar. Byggnaders energiprestanda och elsäkerhet var föremål för lagstiftningsåtgärder. Inom trafikområdet ändrades trafikbrottslagen och landskapslagen om besiktning och registrering av fordon. En ändring av landskapslagen om fritidsbåtar föreslogs. Inom det sociala området har flera lagframställningar avgivits. Barnskydd, socialvård, hemvårdsstöd, underhållsstöd, hälso- och sjukvård är områden som varit föremål för lagstiftning. Reglering i lag av utsläppshandel har föreslagits och lagen om läroavtalsutbildning förändrats. Landskapslagen om landskapsbidrag till bildningsförbund har ändrats. Posten på Åland bolagiserades och ett förslag att anta en ordningslag förelades lagtinget.

I sju meddelanden till lagtinget angav landskapsregeringen politiska riktlinjer inom olika sakområden och möjliggjorde därmed breda politiska debatter i lagtinget. Jämställdhetspolitiken för mandatperioden antogs i ett program som förelades lagtinget i form av ett meddelande, detsamma gällde landskapets strategier för energiarbete. Riktlinjerna för EU politiken för mandatperioden behandlades i ett meddelande. Lissabon fördragets konsekvenser för landskapet beskrevs också i ett särskilt meddelande. Den åländska jordbrukspolitiken behandlades och landskapsregeringens åtgärder med anledning av landskapsrevisorernas berättelse angavs i ett meddelande.

Landskapsregeringen har tillsatt ett hållbarhetsråd och ett regionalråd bestående av ledamöter och sakkunniga. Grupperna har ansvarat för att på ett övergripande plan arbeta med regionalpolitik och hållbarhetsfrågor samt att samordna olika åtgärder inom respektive område. Jämställdhetsintegrering, arbetet med att implementera ett genustänkande i beslutsfattandet, innebär att alla involveras och därför har en omfat-

tande utbildningsinsats inletts under året. I första hand är utbildningen riktad till avdelningschefer och ledamöter.

Ett system med kommunrundor infördes så att ledamöterna under vinter, vår och höst besökte en kommun per månad. Kommunrundarna har varit välbesökta och uppskattade av kommuninnevånarna.

Landskapsregeringen har också genom systemet med ”veckans besök” haft tillfälle att träffa olika företag och organisationer. Mötena har givit ledamöterna tillfälle att byta information och skapa kontakt.

Landskapsregeringen har haft många kontakter till regeringen i Helsingfors och respektive ledamot har tillsammans med lantrådet besökt sina kolleger. Förutom kontaktskapande träffar har dessutom flera möten hållits med statsministern och ålandsansvariga ministern.

Under året har förhandlingar om de s.k. inflytandefrågorna lett till att förslag till ändring av självstyrelselagen när det gäller talerätten vid EG domstolen utarbetats. Regeringens ministerutskott har antagit ett principdokument som innehåller de olika inflytandefrågorna, talerätten, ministerrådsmöten, parlamentsplatsen, subsidiaritetskontrollen samt också svenska språket i beredningen samt Åland och internationella fördrag. Lantrådet deltog i Finlands delegation vid EU toppmötet i Bryssel i oktober. Vid mötet behandlades den ekonomiska krisen, klimatstrategin och delvis en fortsatt färdplan för Lissabonfördraget.

Landskapsregeringen har också under året skött ett stort antal frågor i förhandling och samarbete med de olika ministerierna. Ledamoten Mattson har deltagit i behandlingen av EUs nya direktiv om sälprodukter under hela ministerrådsprocessen och deltog också vid ministerrådsmötet som behandlade ärendet. Vidare har sjöfartsfrågor och problem kring skattegränsen varit aktuella liksom jordbruksfrågor, spelfrågor och sociala frågor m.m.

Flera av landskapsregeringsledamöterna deltog i nordiska rådets session och har också deltagit aktivt i ministerrådsarbetet.

Landskapsregeringen har också träffat flera av den svenska regeringens ministrar, bland annat statsminister Fredrik Reinfeldt.

Många besök både på ministernivå och andra högre tjänstemän samt nyckelpersoner inom den finska statsmakten har tagits emot, också företrädare för den svenska regeringen har besökt landskapet.

Slutligen framför landskapsregeringen ett stort tack till förvaltningen för engagemanget och sakkunskapen som är en viktig förutsättning för vår gemensamma strävan att vara en god servicemyndighet för den åländska befolkningen.

1. Självstyrelsemyndigheterna

1.1. ÅLANDS LAGTING

1.1.1. Sammansättning

1.1.2008 - 31.12.2008

Presidium:

Talman: Nordlund Roger, Mariehamn, 57; 07 (83-87, 95-)
Förste vicetalman: Jansson Gunnar, Mariehamn; 44;07 (91-95)
Andre vicetalman: Lindholm Gun-Mari, Lemland 62;99

Ledamöter

Aaltonen Carina, Jomala, 64;03
Carlson Gun, Hammarland, 39;03
Dahl Ulla-Britt, Sund, 46;07 (ersättare för Roger Eriksson)
Ehn Johan, Mariehamn, 75;03
Eklöw Raija-Liisa, Lumparland, 47;95
Eliasson Torbjörn, Saltvik, 47;03 (ersättare för Britt Lundberg)
Englund Anders, Vårdö, 57;99 (91-95)
Eriksson Anders, Jomala, 60;03 (87-91)
Eriksson Sirpa, Jomala; 59;07 (ersättare för Mats Perämaa)
Erland Olof, Finström, 44;07 (95-03)
Gunell Camilla, Mariehamn, 70;03, 28.11.07, (fr.o.m.1.11.2008)
Jansson Harry, Jomala, 59;07
Jansson Roger, Mariehamn, 43;07 (79-03)
Karlström Fredrik, Jomala, 73;03 (99-01)
Lindström Henry, Saltvik, 56; 03 (ersättare för Runar Karlsson)
Lundberg Margaret, Brändö, 55;07 (ersättare för Katrin Sjögren)
Mattsson Åke, Finström, 55;03
Nordberg Mika, Jomala, 73;07
Sjölund Folke, Mariehamn, 43;07 (91-03)
Salmén Jan, Saltvik, 52;07 (ersättare för Jan-Erik Mattsson)
Sjöstrand Leo, Kökar, 44; 07 (91-03)
Slotte Roger, Jomala, 44;07
Strand Jörgen, Jomala, 62;28.11.2007 (99-07)
Sundback Barbro, Mariehamn, 45;79
Sundblom Torsten, Föglö, 51;07
Sundman Danne, Mariehamn, 73;01 (99)
Thörnroos Veronica, Brändö, 62;03

Wine Göte, Sund, 68;03 (ersättare för Camilla Gunell t.o.m. 31.10.2008)

*) Födelseår, år för inträde. Tidigare och avbrutna mandatperioder inom parentes.

1.1.2. Lagtingsarbetet

1.1.2.1. Sammanträden

Under kalenderåret 2008 var lagtinget församlat 163 (175) dagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 1 - 18.1, 3.3 - 30.4, 26.5 - 6.6, 8 - 26.9 samt 3.11 - 31.12.2008.

1.1.2.2. Ärenden

Under kalenderåret 2008 överlämnades till lagtinget följande framställningar och initiativ (2007 års siffror inom parentes):

Ärendeslag	Antal ärenden	
Från republikens president		
* Framställningar angående lagförslag	1	(0)
* Framställningar angående internationella fördrag	11	(6)
Totalt	12	(6)
Från landskapsregeringen		
* Lagframställningar	25	(29)
* Budgetframställningar	4	(3)
* Övriga framställningar	0	(0)
Framställningar totalt	29	(32)
* Meddelanden	7	(6)
Från lagtingsledamöterna		
* Lagmotioner	4	(0)
* Hemställningsmotioner	69	(45)
* Finansmotioner	72	(52)
Motioner totalt	145	(97)
* Spörsmål	3	(3)
* Enkla frågor	14	(21)
Från talmanskonferensen		
* Framställningar	2	(6)
Från presidiet		
* Framställningar	1	(1)

Framställningarna från republikens president samt landskapsregeringens framställningar och meddelanden samt åtgärderna med anledning av dem framgår av *bilagorna 1 och 2*. De av lagtingsledamöterna väckta förslagen och initiativen samt hemställningarna till landskapsregeringen i anledning av i lagtinget väckta ärenden framgår av särskild förteckning i *bilaga 3*.

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsregeringens berättelse för 2007,
- revisionsberättelser 2007 för Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet,
- landskapsregeringens till självstyrelsepolitiska nämnden avgivna redogörelse över perioden 1.11.2006 – 31.10.2007 och nämndens yttrande,
- finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2007 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal
- Nordiska rådets Ålands delegations berättelse för tiden 1.1. – 31.12.2007 samt
- bibliotekskommissionens berättelse över verksamheten vid lagtingets bibliotek 2007.

Under året hölls 4 i lagtingsordningen avsedda frågestunder (2007:3).

Samråd med landskapsregeringen har under året hållits i 3 (3) ärenden som gällt förslag väckta inom Europeiska unionen. Samråd skall hållas antingen med självstyrelsepolitiska nämnden eller berörda fackutskott. Dessutom har 1 (2) s.k. informationsärende behandlats, där landskapsregeringen informerar ett utskott eller självstyrelsepolitiska nämnden om en aktuell EU-relaterad fråga.

Under året hölls två debatter utan anknytning till ärende. Den ena debatten som anordnades den 26 september rörde inflytande i EU med anknytning till Lissabonfördraget. Den andra debatten som anordnades den 10 december (med fortsättning 15.12.2008 och 09.01.2009) rörde alkohol- och drogpolicy.

Den 10 september 2008 beslöt talmanskonferensen att införa nya regler för lagtingsdebatten. Enligt lagtingsordningens 45 § 2 mom. har varje lagtingsledamot rätt att fritt tala och yttra sig i alla frågor. För att debatterna i lagtinget ska få en tydlig diskussionskaraktär, beslöt talmanskonferensen att på försök införa rekommendationer enligt följande. Gruppanföranden och landskapsregeringsledamöters presentationer av framställningar rekommenderas vara högst tio minuter. Enskilda lagtingsledamöters och landskapsregeringsledamöters anföranden rekommenderas vara högst sju minuter långa.

I anslutning till landskapsregeringens förslag till budget för år 2009 inlämnades totalt 69 finansmotioner. Budgeten och finansmotionerna genomgick sedvanlig behandling i finansutskottet vars betänkande var enhälligt. I samband med omröstningen om budgeten lades inga ändringsförslag varefter finansutskottets betänkande enhälligt omfattades.

Talmanskonferensen beslöt den 15 november 2008 att en parlamentarisk arbetsgrupp ska tillsättas för översyn av lagtings- och arbetsordningen. Arbetsgruppens uppdrag är att företa en översyn av lagtingsordningen och arbetsordningen i syfte att åstadkomma ett modernt och ändamålsenligt regelverk för lagtingets arbete.

Lagtinget beviljade den 28 november 2007 lagtingsledamoten Camilla Gunell temporär befrielse från uppdraget som lagtingsledamot. Camilla Gunells ersättare fram till den 1 november 2008 var lagtingsledamot Göte Winé. Lagtingsledamoten Camilla Gunell återtog sin plats i lagtinget vid plenum den 1 november 2008.

1.1.2.3. Besök och uppvaktningar samt resor

Självstyrelsedagen 2008 uppvaktade lagtinget traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty. Därefter fortsatte firandet i lagtingets plenisal där konstnären Juha Pykäläinsens konstverk Ålands hav avtäcktes. Riksdagens talman Sauli Niinistö deltog i egenskap av lagtingets gäst i firandet av självstyrelsedagen.

Under året gästades lagtinget av Malaysias ambassadör Sied Sultan Idris den 26 mars. Den 24 april höll talmannen på lagtingets vägnar en mottagning på Ålandskontoret i Helsingfors för riksdagsledamöter och centrala tjänstemän. HKH Kronprinsessan Victoria besökte, på talmannens inbjudan, Åland den 14-15 maj. En grupp från Ryssland besökte Åland den 28 maj. USA:s ambassadör Barbara McConnell Barrett besökte lagtinget den 11 augusti liksom riksdagens grundlagsutskott som avlade sitt besök den 21-22 augusti. Storbritanniens ambassadör Valerie Caton gästade lagtinget den 25 augusti och Tysklands ambassadör Wilfried Grulig den 29 augusti. De nordiska ambassadörerna d.v.s. Sveriges ambassadör Eva Wallder-Brundin, Danmarks ambassadör Niels Kaas Dyrland, Norges ambassadör Leidulv Namtvedt och Islands ambassadör Hannes Heimisson, besökte Åland den 18-19 september. Därtill gästades lagtinget den 22-23 september av de i Stockholm stationerade ambassadörerna i Finland. Den 10 oktober inbjöd talmannen politiker och tjänstemän från riket till strömmingsmarknadssegelats med galeasen Albanus i Helsingfors. Kroatians ambassadör dr Damir Kusen besökte Åland den 20 oktober och FN:s särskilda sändebud Jan Eliasson besökte landskapet den 29 oktober. Den 11-12 december besökte utrikesministeriets aspirantkurs Åland och lagtinget. Riksdagens jaktklubb deltog på inbjudan av talmannen i representationsjakt på Kastelholms kungsgårds marker den 12-13 december.

Lagtingets talman Roger Nordlund åtföljd av lagtingsdirektören Lars Ingmar Johansson avlade ett besök i Sveriges riksdag den 14 februari 2008 på inbjudan av riksdagens talman Pehr Westerberg. I anslutning till en EU-utbildning företog lagtinget i två olika grupper en resa till Bryssel den 1-2 april respektive den 2-3 april 2008. I samband med Brysselresan fördes diskussioner med tjänstemän och politiker. Bl.a. mötte lagtingsledamöterna kommissionären Olli Rehn. Den 2-3 december 2008 företog självstyrelsepolitiska nämnden samt delar av lagutskottet ett studiebesök till Bryssel med anledning av behandlingen av Lissabonfördraget.

1.1.2.4. Övrigt

Lagtingsbibliotekets och centrala ämbetsverkets litteratursamling ökade under året med 876 volymer och omfattade vid årets slut efter viss utgallring ca 31.700 volymer. Antalet lån var under året 2.375 (2.020). Biblioteket utnyttjas i betydande grad för sökning och tillhandahållande av EU-relaterat material. Biblioteket avger en egen berättelse till lagtinget.

Under våren 2008 hölls en EU-utbildning för samtliga ledamöter i lagtinget. Under utbildningen, som koordinerades av biträdande lagtingsdirektör Susanne Eriksson, genomgicks lagtingets hantering av EU-ärenden, EU:s grundfördrag, information om möjligheter till påverkan samt Lissabonfördraget. Utbildningen avslutades med en resa till Bryssel.

Konstnär Juha Pykäläinens konstverk Ålands hav, som vann den av lagtinget anordnade tävlingen för utsmyckning av lagtingets plenisal, färdigställdes och installerades i plenisalen i maj 2008. Konstverket avtäcktes självstyrelsedagen den 9 juni 2008. Kanslikommissionen beslöt den 10 juni 2008 att anlita konstnären Juha Pykäläinen för porträttmålning av tidigare talman Roger Jansson samt Pauliina Turakka för porträttmålning av tidigare talmannen Ragnar Erlandsson. Lagtingsdirektör Lars Ingmar Johansson inlämnade en ansökan om ålderspension räknat från och med den 1 september 2008. Den 21 april 2008 valde lagtinget biträdande lagtingsdirektören Susanne Eriksson till ny lagtingsdirektör från och med den 1 september. Även stenografen/protokollsekreteraren Anita Karrento avgick med pension den 31 augusti 2008.

Ett i budgeten upptaget anslag om 237.000 euro har fördelats mellan lagtingsgrupperna att användas för kansliändamål.

Kanslikommissionen beslöt den 23 november 2007 att av samtliga lagtingsgrupper inbegära redovisning över hur de medel som tilldelats gruppen för år 2007 har använts. Den 30 juni 2008 beslöt kanslikommissionen att av landskapsrevisorerna inbegära en översyn av redovisningarna från lagtingsgrupperna. Landskapsrevisorerna avgav ett utlåtande där det föreslogs att regelverket för anslaget till lagtingsgruppernas disposition bör klargöras. Kanslikommissionen beslöt anteckna sig lagtingsgruppernas redovisning för kännedom och avser återkomma till frågan om en eventuell revidering av regelverket.

Kanslikommissionen beslöt den 16 december 2008 att inbegära offerter för TV-utsändningar av lagtingsdebatterna.

Enligt de av lagtinget den 9 juni 1997 antagna stadgarna för Ålands självstyrelses 75-årsjubileumsfond ska kanslikommissionen årligen redogöra för fondens ekonomiska ställning och lämna övriga nödvändiga uppgifter. Fondkapitalet om 5.000.000 mark förvaltas av Nordea Bank Finland enligt samma principer som gäller för landskapets pensionsfond. Av medlen ska 70 procent placeras i ränteinstrument och 30 procent i aktier. Marknadsvärdet av fondens förluster och värdeminskning var per 31.12.2008 223.294 euro och det totala fondkapitalet uppgick därmed till 868.244 (1.091.538) euro.

Kanslikommissionen beviljade i maj 2008 fem stipendier ur jubileumsfonden om sammanlagt 30.000 euro till fil.dr. David R. Jansson, USA/Uppsala, för ett forskningsprojekt om migrationsprocessen från Åland till Sverige och riket, med.mag., lektor Erika Johansson, Mariehamn, för ett forskningsarbete om hälsa, utveckling och välbefinnande hos äldre kvinnor, fil.mag. Jesper Svanfelt, Lemland, för ett doktorandprojekt vid Åbo Akademi i organisk miljö kemi, magister i psykologi Katarina Witting, Mariehamn, för ett doktorandarbete i psykologi vid Åbo Akademi samt fil.dr. Matthieu Chillaud, Tartu (Estland), för en studie i folkrätt vid universitetet i Tartu och Ålands fredsinstitut om Ålands demilitarisering och neutralisering, dess bakgrund och tillämpning i ljuset av förändrade militära doktriner.

1.1.3. Landskapsrevisorer (granskningsåret 2008)

Ordinarie

Antonio Salminen, fil.kand. (ordf.)

Sune Eriksson, f.d. lantråd

Rolf Granlund, konsul

Monica Häggblom, revisor

Ersättare

Eva Törnroos, merkonom

Runa-Lisa Jansson, företagsekonom

1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet

Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna. Följande lagtingsledamöter har ingått i delegationen:

Ordinarie medlemmar (t.o.m. 31.10.2008 samt fr.o.m. 5.11.2008):

Raija-Lisa Eklöw

Veronica Thörnroos

Fredrik Karlström

Johan Ehn

Samtliga medlemmar av landskapsregeringen har under året tillhört delegationen. Raija-Liisa Eklöw har varit delegationens ordförande.

Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet.

1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Tillgängliga medel 2008	Bokslut 2008	Avvikelse
Summa inkomster	1 513,75	5 744,14	2 000	8 858,66	6 858,66
Konsumtionsutgifter	-2 202 720,58	-2 409 767,79	-3 369 127	-2 629 711,50	739 415,50
Överföringsutgifter					
Realinvesteringsutgifter					
Lån och övriga finansinvesteringar					
Summa utgifter	-2 202 720,58	-2 409 767,79	-3 369 127	-2 629 711,50	739 415,50
Anslag netto	-2 201 206,83	-2 404 023,65	-3 367 127	-2 620 852,84	746 274,16

1.2. ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

1.2.1 Sammansättning

L a n t r å d

Eriksson, Viveka, lagtingsledamot, Finström, 56; 07

L e d a m ö t e r

Lundberg Britt, ped.mag., Mariehamn, 63; 05

Eriksson Roger, vicehäradshövding, Jomala, 60; 07

Karlsson Runar, lagtingsledamot, Saltvik, 53; 05

Mattsson Jan-Erik, elektriker, Eckerö, 49; 07

Perämaa Mats, företagare, Kumlinge, 64; 07

Sjögren Katrin, sjukskötare, Mariehamn, 66; 07

1.2.2. Regionkommittén

En av Finlands nio platser i Regionkommittén är vikt för Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför inrikesministeriet.

Ordinarie Ersättare

Britt Lundberg Carina Aaltonen

Britt Lundberg är medlem i utskottet för hållbar utveckling (DEVE) som bl.a. behandlar frågor som berör jordbruk, fiske, turism och miljö samt i utskottet för konstitutionella frågor, EUs styrelseformer och ett område med frihet, säkerhet och rättvisa (CONST). Ett flertal ändringsförslag har lagts under året och merparten av dessa har gått igenom. Ålands deltagande i Regionkommittén finansieras från EUs budget.

1.3. REPUBLIKENS PRESIDENT

Halonen Tarja, 43;00

För republikens president föredras följande ärenden rörande Ålands självstyrelse: från justitieministeriet av lagtinget antagna landskapslagar, vilka träder i kraft, om presidenten inte inom 4 månader i stöd av 19 § självstyrelselagen för Åland förordnar att lagen skall förfalla.

Föredragande av åländska ärenden i statsrådet:

från justitieministeriet:

Palmgren Sten, lagstiftningsråd, 49;07

från finansministeriet:

Sailas Raimo, statssekreterare, 45;97

ersättare Turunen Juhani, understatssekreterare, 46;00

ersättare Syrjänen Petri, konsultativ tjänsteman; 57;00

ersättare Kivinen Seija, konsultativ tjänsteman, 60;00

1.4. LANDSHÖVDINGEN I LANDSKAPET ÅLAND

Lindbäck Peter, 55;99

Landshövdingen, som i landskapet företräder rikets regering, utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Landshövdingen öppnar och avslutar lagtinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

1.5. ÅLANDSDELEGATIONEN

Ordförande Lindbäck Peter, landshövding, 55;99

viceordf. Sevón Leif, jur.dr. h.c., president, 41;08

sekreterare Åkerblom Rainer, förvaltningschef, 57;94

Av statsrådet utsedda medlemmar:

Olsson Olof, förvaltningsråd, 44;88

ersättare Kaján Marjatta, förvaltningsråd, 46;93

ersättare Kuusiniemi Kari, förvaltningsråd, 60;06

Mäenpää Olli, professor, 50;02

ersättare Villikka Terttu, förvaltningsdomare, 51;07

ersättare Hellman Björn, tingsdomare, 47;93

Av lagtinget valda medlemmar:

Erlandsson Ragnar, lagtingsledamot, 41;07

ersättare Wickström-Johansson Lotta, vicehäradshövding, 67;07

ersättare Ekholm Hanna, jur.kand., 77;07

Lampi Nils, VD, 48;83

ersättare Lindholm Göran, jur.kand., 55;93

ersättare Alm Kerstin, kommundirektör, 49;91

2. Förvaltningen

2.1. ÄRENDENAS BEHANDLING I LANDSKAPSREGERINGEN

Ärendena fördelade på de olika byråerna

	2008				2007			
	Pleni- ärenden(tillf.)*	Pleni	Ensk.	Tjm./Tjb.	Pleni- ärenden(tillf.)*	Pleni	Ensk.	Tjm./Tjb.
Kansliavd.								
Allmänna byrån.....	60	41	405	795	81	51	471	753
Byggnadsbyrån.....	6	6	176	504	28	24	291	385
Finansavd.								
Allmänna byrån.....	36	25	107	354	30	27	122	359
Redovisningsbyrån.....	3	1	23		3	1	14	
Avtals- o. pensionsbyrån..	13	10	76	855	11	10	91	770
Social- och miljöavd.								
Socialvårdsbyrån.....	8	5	71	96	29	14	186	103
Hälsö- och sjukvårdsbyrån	9	7	16	105	7	5	19	90
Miljömedicinska byrån...	1	1	43	22	1	1	61	22
Miljöbyrån.....	7	5	528	33	20	15	179	316
Utbildnings- o kulturavd.								
Allmänna byrån.....	3	3	46	198	7	6	58	171
Skolbyrån.....			23	61	1	1	24	40
Yrkesutbildningsbyrån.....	3	3	80	47	8	7	79	52
Kulturbyrån.....	15	8	67	12	11	7	70	13
Museibyrån.....	9	8	78	111	19	12	86	122
Näringsavd.								
Allmänna byrån.....	25	19	152	244	42	36	200	219
Jordbruksbyrån.....	14	9	173	1.800	8	6	106	2.000
Fiskeribyrån.....	3	3	44	102	13	10	73	102
Skogsbruksbyrån.....	1	1	65	3.655	5	4	81	3.588
Trafikavd.								
Allmänna byrån.....	34	24	262	479	22	18	186	426
Lagberedningen	80	61	2	4	67	61	2	2
TOTALT	330	240	2.437	9.479	413	316	2.399	9.533

* Uppgifterna avser antalet föredragningsstillfällen i plenum per byrå.

2.2. LAGSTIFTNINGS- OCH BUDGETARBETET SAMT ÖVRIGA ÅTGÄRDER SOM TILLHÖR LAGTINGSARBETET

Landskapsregeringen har till lagtinget avgivit sammanlagt 25 (30) framställningar, 4 (3) budgetframställningar, ingen (0) övrig framställning och 7 (6) meddelanden. För åtgärder med anledning av i lagtinget väckta ärenden och hemställningar redogörs i *bilaga 3*.

I Ålands författningssamling publicerades under året sammanlagt 148 (147) nummer. Härav var 77 (88) landskapslagar, 32 (31) landskapsförordningar, 4 (3) lagtingets beslut om antagande av budget och tillägg därtill. Dessutom publicerades 14 (11) beslut av lagtinget samt 18 (10) beslut av landskapsregeringen. Tre (0) överenskommelseförordningar publicerades under året.

2.3. FÖREDRAGNING AV ÄRENDEN I LANDSKAPSREGERINGEN

Föredragningarna från de olika avdelningarna var fördelade mellan landskapsregeringsledamöterna enligt följande:

Lantråd Viveka Eriksson. Från kansliavdelningens allmänna byrå: jämställdhet och personalfrågor. Lagberedningen.

Vicelantråd Britt Lundberg. Utbildnings- och kulturavdelningen.

Ledamoten Jan-Erik Mattsson. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna.

Ledamoten Runar Karlsson. Trafikavdelningen.

Ledamoten Roger Eriksson. Kansliavdelningen förutom de ärenden som påförts lantrådet Viveka Eriksson.

Ledamoten Mats Perämaa. Finansavdelningen. Från näringsavdelningen: sjöfartsfrågorna.

Ledamoten Katrin Sjögren. Social- och miljöavdelningen.

Samtliga avdelnings- och byråchefer har fungerat som föredragande vid enskild föredragning. Som ett komplement till de formella plenisammanträdena sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, men också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

2.4. EXTERNA KONTAKTER

Landskapsregeringen har mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för myndigheter och organisationer. Likaså har landskapsregeringsledamöterna avlagt besök vid ministerier och myndigheter både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten.

3. Kansliavdelningens förvaltningsområde

3.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Landskapsregeringen har under året fortsatt reformarbetet inom den allmänna förvaltningen. Kansliavdelningen strävar mot en allt tydligare roll som stabsfunktion för den politiska ledningen och förvaltningen i övrigt. Under året har arbetet med att förbättra servicen gentemot allmänheten fortsatt genom fokusering på bildandet av en serviceenhet. Arbetet strävar till att tydligare sätta förvaltningens besökare i centrum för verksamheten. I förändringsarbetet ingår även att förbättra kommunikationen med olika aktörer i samhället och att förnya landskapsregeringens webbsida.

Den politiska styrningen av förvaltningen har förbättrats genom att landskapsregeringens handlingsprogram har konkretiserats i en tydlig planering för avdelningarna. Planeringen omfattar även budgetmål. Genom att förvaltningen under politisk ledning genomför gemensamt formulerade åtgärder enligt en konkret tidsplanering, förbättras förverkligandet av de politiska målsättningarna.

Arbetet med att tydliggöra rollerna för politiker respektive tjänstemän har fortsatt under året, i syfte att öka effektiviteten och minska eventuell friktion i samarbetet. Antalet beslut i plenum och på enskild föredragning begränsas genom att delegeringsbeslutet kontinuerligt ses över och förändras. I stället avgörs fler ärenden på tjänstemannanivå. Samarbetet mellan ansvarig ledamot och avdelning har förbättrats genom att tid för överläggningar i landskapsregeringen har begränsats samtidigt som de har blivit effektivare.

Förvaltningen arbetar vidare målmedvetet för att öka effektiviteten genom att ta i anspråk nya elektroniska system. På det personaladministrativa området har en databaserad personalhandbok med flera policydokument tagits i bruk. Arbetet med att utveckla system för elektronisk dokument- och fakturahantering har fortsatt. De nya systemen, som kommer att tas i bruk under år 2009, ger möjlighet till förändrade arbetssätt och resursbesparingar.

Landskapsregeringen fortsätter arbetet med att förbättra rekryteringen till förvaltningen genom att framhålla förvaltningen som en attraktiv arbetsplats. Det sker bland annat genom att personalenheten, som har förstärkts med en personalchef, ger gemensamma riktlinjer och stöd i enskilda rekryteringsärenden. Inom tio år kommer mer än en tredjedel av allmänna förvaltningens anställda att gå i pension. För att möta denna utmaning har utarbetandet av en omfattande personalförsörjningsplan påbörjats.

Under året har en ny förvaltningslag trätt i kraft. Utbildning och diskussioner i olika sammanhang har därför hållits med fokus på förvaltningsrättsliga frågor. Syftet har varit att förbättra den förvaltningsrättsliga kunskapen och att höja rättssäkerheten. Samarbetet med regeringen, den särskilda Ålandsministern och de Ålandsansvariga tjänstemännen vid justitieministeriet har vidareutvecklats under året. Regelbundna möten och löpande kontakter i sakfrågor har även hållits mellan landskapsregeringens ledamöter och regeringens ministrar samt mellan tjänstemän i landskapsförvaltningen och

statsförvaltningen. Kontakter har även tagits med Sveriges regering, då bland annat konkurrenssituationen på Östersjön och en särskild strategi för Östersjöområdet i övrigt har diskuterats.

Under året har särskild uppmärksamhet ägnats åt inflytandefrågor inom EU-arbetet. Även andra realpolitiska frågor har varit på agendan, såsom översyn av reglerna om tonnagebeskattning, villkoren för konkurrensen på Östersjön och språkfrågor i relation med rikets myndigheter.

En av avdelningens viktigare uppgifter är att redovisa de frågor vilka behandlas närmare i den i 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter. Bilaga

3.1.1. Uppföljning av målsättningar

Kansliavdelningen har under år 2008 uppställt och förverkligat nedan redovisade målsättningar utöver den ordinarie verksamheten.

Mål: Som mål för ledningsfunktionen gäller ett effektivt lednings- och styrningsarbete som stödjer ständigt förändrade krav på och förutsättningar för förvaltningen.

Förverkligat: Målsättningen har uppnåtts genom att delegeringsbeslutet har utvecklats, rollfördelningen mellan politiker och tjänstemän har konkretiserats samt genom att ledningsgruppens arbete och samarbetet mellan avdelningarna har utvecklats och blivit mer flexibelt.

Mål: Att den allmänna servicen hålls på en fortsatt god nivå.

Förverkligat: Under 2008 bibehölls servicen på en god nivå. Bland de åtgärder som vidtogs för att förbättra servicen kan nämnas uppdateringen av landskapsregeringens växel, det nya flexsystemet samt förnyelsen av receptionen.

Mål: Att vidareutveckla de förvaltningsrutiner som är nödvändiga för avdelningen.

Förverkligat: Arbetet med att digitalisera dokument- och fakturahanteringen pågick under året. Digitaliseringen syftar bland annat till att minska den tidsåtgång som distribution och utskick föranleder.

Mål: Att öka flexibiliteten i syfte att minska sårbarheten.

Förverkligat: Sedan slutet av 2008 utfärdas hembygdsrättsintyg av registraturen, vilket innebär en ökad tillgänglighet.

Mål: Att genom deltagande i Reglegsamarbetet stärka lagstiftande områdets inflytande inom Europeiska Unionen.

Förverkligat: Landskapsregeringen är representerad i Reglegs coordination committee genom specialrådgivaren i Bryssel som deltagit i de sex möten som ordnats under 2008. Landskapsregeringen medverkade även vid den årliga konferensen som ordnades i Bryssel.

Mål: Målsättningen med deltagandet i Skärgårdssamarbetet och Interreg IIIA Skärgården samt Östersjösamarbetet är att stärka regionens utvecklingsmöjligheter och konkurrenskraft genom ett ökat samarbete inom regionerna i fråga.

Förverkligat: Landskapet är representerat i Skärgårdssamarbetets samarbetsråd och samarbetsstyrelsen. Skärgårdssamarbetets 30-årsjubileum arrangerades på Åland i november. Interreg IIIA Skärgården håller på att avslutas och har efterträtt av Central Baltic-programmet. Landskapsregeringen deltar även i samarbetet inom B7 (de sju stora östersjööarna), både på tjänstemanna- och politisk nivå.

Mål: Målsättningen med deltagandet i övriga externa samarbeten är att stärka öars respektive självstyrande områdens inflytande samt att ge ökade kunskaper genom erfarenhetsutbyte.

Förverkligat: Landskapet deltar i ett flertal externa samarbeten, till de väsentligaste hör dock Skärgårdssamarbetet, Interreg IIIA Skärgården, B7 (de sju stora östersjööarna) samt CPMR (Europas perifera och maritima regioner). Vad gäller beredningen av EU-ärenden deltar landskapsregeringen i statsrådets beredningssektioner, kommittén för EU-ärenden och EU-ministerutskottet.

Mål: Att få den nya plan- och bygglagen i kraft.

Förverkligat: Den nya lagen samt förordningen trädde ikraft den 1 oktober 2008.

Mål: Att skapa en enhetlig, ändamålsenlig och ekonomisk fastighetsförvaltning. Förvaltning som kräver särskild sakkunskap skall i allmänhet centraliseras. Likaså skall förvaltningsuppgifter sammanföras då det innebär effektivisering och förmånligare lösningar.

Förverkligat: Genom centralisering av de övergripande fastighetsfrågorna till byggnadsbyrån har ett bättre helhetsgrepp om fastighetsförvaltningen uppnåtts. Hyres- och arrendeavtal, fastighetsförsäljning och samordning av fastigheternas nyttjande handläggs numera av eller i samråd med byggnadsbyrån. Likaså är anslagen och ansvaret för byggnadsinvesteringar sammanfört under byggnadsbyrån. Byggnadsbyrån har även övertagit vissa fastighetsförvaltningsuppgifter för enheter som saknar egen personal för uppdragen.

Mål: Att fortsätta att avyttra sådana fastigheter som är obehövliga eller saknar särskilt landskapsintresse.

Förverkligat: Under år 2008 avyttrades följande fastigheter:

- Skolbyggnaderna vid f.d. Ålands hantverksskola i Tosarby, Sund samt
- Fastigheten Öra 28:4 i Hammarland.

Mål: Att genom samlade anslag för byggnadsinvesteringar skapa större flexibilitet vid genomförande av byggnadsprojekt samt frigöra de nyttjande enheterna från ledningsansvar för genomförande av projekten.

Förverkligat: Anslagen samlade. Byggnadsbyrån ansvarar för genomförande av projekten.

Mål: Att förbereda för införande av internhyra för byggnader från och med 2009.

Förverkligat: Internhyra har framtagit för landskapets skolfastigheter i Mariehamn.

Mål: Att landskapets fastigheter och byggnader registreras i en fastighetsdatabas.

Förverkligat: Genomfört.

Mål: Att påbörja övergången av tillämpade uppvärmningsmetoder i landskapets fastigheter från oljebaserade system till mer miljövänliga alternativ.

Förverkligat: Utredningar har påbörjats för bl.a. Ribacka och Kastelholmsområdet.

Mål: Att inventera energiförbrukningen i landskapets fastigheter samt möjligheterna till energibesparingar.

Förverkligat: Utredningar har påbörjats.

Mål: Att upprätta underhållsplaner för perioden 2009-2013 för bl.a. Självstyrelsegården, Ålands museum, Eckerö post- och tullhus, GE-villan, bostadshuset vid Grindmattesvägen, laboratoriebyggnaden i Jomala, Ålands folkhögskola, Ålands försöksstation, Högskolan Södra samt Högskolan Norra.

Förverkligat: Byggnadsbyrån har upprättat underhållsplaner för folkhögskolans och försöksstationens byggnader, Högskolan Södra, Högskolan Norra, laboratoriet i Jomala, Eckerö post- och tullhus och Ålands museum.

Mål: Att "självförsäkra", d.v.s. överta skaderisken för de av landskapets byggnader vars värde understiger 2 miljoner euro.

Förverkligat: "Självförsäkring" har genomförts.

Mål: Verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper i olika regioner.

Mål: Skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som medger ett livslångt och hälsosamt boende.

Förverkligat: Målsättningarna är uppfyllda emedan efterfrågan på de olika stödformerna är hög och stigande, samtidigt som enhetens arbetskapacitet är fullt utnyttjad.

Mål: Utveckla arbetet inom ramen för kvinnofrid så att berörda myndigheter har den kunskap och kompetens som krävs för att upptäcka utsatta och förövare samt att erbjuda professionellt och empatiskt bemötande då det gäller stöd och hjälp.

Förverkligat: Kontinuerligt kompetensutvecklingsarbete pågår. Gruppverksamhet för utsatta kvinnor påbörjas under 2009. Alternativ till Våld utvecklas och kvalitetssäkras genom kontinuerlig handledning. Samarbetet med NCK angående telefonrådgivning dygnet runt för åländska kvinnor utsatta för övergrepp samt deras anhöriga, utvärderas och utvecklas och omfattar idag även fortbildning för berörda myndigheter.

Mål: Öka kunskaperna i frågor som rör kön, genus, och jämställdhet i det åländska arbetslivet för att motivera och stimulera till lagstadgad jämställdhetsplanering.

Förverkligat: Efter att landskapslagen om ändring av 1§ landskapslagen om förhållande av diskriminering i landskapet Åland och landskapslagen om ändring av 1 och 6 §§ i landskapslagen om diskrimineringsombudsmannen trätt ikraft har en omfördelning av arbetsuppgifterna skett mellan jämställdhetsenheten och DO.

3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Tillgängliga medel 2008	Bokslut 2008	Avvikelse
Summa inkomster	4 020 261,63	4 317 301,28	3 280 420	2 929 716,42	-350 703,58
Konsumtionsutgifter	-9 039 959,77	-9 693 318,20	-10 803 244	-9 986 887,41	816 356,59
Överföringsutgifter	-3 056 600,42	-4 556 972,84	-6 422 679	-5 386 893,49	1 035 785,51
Realinvesteringsutgifter	-461 213,76	-148 208,25	-6 675 986	-2 901 822,33	3 774 163,67
Lån och övriga finans- investeringar	-6 628 682,55	-5 237 033,07	-8 311 861	-1 192 376,16	7 119 484,84
Summa utgifter	-19 186 456,50	-19 635 532,36	-32 213 770	-19 467 979,39	12 745 790,61
Anslag netto	-15 166 194,87	-15 318 231,08	-28 933 350	-16 538 262,97	12 395 087,03

3.2. ALLMÄNNA BYRÅN

3.2.1. Jämställdhetsfrågor

Jämställdhetsdelegationens uppgift är att fördjupa och utveckla de vägledande principerna för jämställdhetsarbetet i landskapet (Landskapslag om landskapet Ålands jämställdhetsdelegation 1 § 28/89). Jämställdhetsdelegationen har under året hållit åtta möten. Totalt tio personer (sex kvinnor och fyra män) har inviterats till delegationen som sakkunniga i olika frågor på genus- och jämställdhetsområdet.

Ålands landskapsregering har antagit "Ramprogram för det åländska jämställdhetsarbetet på Åland 2008-2011" som förelagts Ålands lagting i form av ett meddelande. Landskapsregeringen betonar vikten av att genus- och jämställdhetsfrågor skall betraktas som ett politik- och kunskapsområde där kvantitativa och kvalitativa aspekter av jämställdhet inkluderas. Det övergripande målet för den åländska jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män skall ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det övergripande målet bryts ner i olika delmål. Prioriterade områden är arbetsliv och arbetsmarknad, barnomsorg och skola, kvinnofrid samt utbildning och information. Jämställdhetsintegrering som arbetsmetod garanterar resultat och lägger grunden för en verksamhet som är demokratisk och effektiv för kvinnor och män. Under året har ett målinriktat och långsiktigt utvecklingsprogram för landskapsregeringsledamöter och avdelningschefer gällande jämställdhetsintegrering påbörjats. Jäm-

ställdhetsintegrering kompletteras av traditionellt jämställdhetsarbete för att motverka könsdiskriminering. Individbaserad statistik insamlad, analyserad och presenterad indelad på kön är det mest effektiva verktyget för att synliggöra verkligheten för kvinnor och män. Under året har publikationen "Kvinnor och Män på Åland 2008" utgivits. Landskapsregeringen har uppgjort en handlingsplan för 2008 med konkreta åtgärder, aktiviteter och projekt för förverkligandet av ramprogrammet.

Det nordiska samarbetet utgör ett prioriterat område. Landskapsregeringen har ett välfungerande samarbete på jämställdhetsområdet och deltar bl.a. i det nordiska projektet "Kön och makt i Norden". Chefen för jämställdhetsfrågor har under året deltagit i tre möten för den nordiska ämbetsmannakommittén för jämställdhetsfrågor samt i tre konferenser arrangerade av NMR.

3.2.2. Ålandskontoret i Helsingfors

Ålandskontorets uppgift är att förmedla information, att skapa, utveckla och förmedla kontakter mellan Åland och riket, samt att följa med innehållet i och att sköta kontakter till massmedia.

Ålandskontoret har under året medverkat vid samordningen av kommunikationsverksamheten vid landskapsregeringens allmänna förvaltning, organiserat minister- och ministeriebesök i Helsingfors för den nyttillträdde landskapsregeringen, bistått vid olika informationssatsningar och broschyrframställning, skrivit pressmeddelanden samt planerat och organiserat studiebesök på Åland för olika målgrupper, bland annat för deltagarna i utrikesministeriets diplomatutbildning.

De finländska ambassadernas pressattachéer har fått information om Ålands särställning, ministeriernas kontaktpersoner i åländska ärenden har fått särskild Ålandsinformation, studenter, journalister och föreningar har på kontoret fått information om Åland på olika språk och kontoret har haft regelbundet samarbete och informationsutbyte med tjänstemän vid ministerierna. Översättning av dokument och tolkning i samband med möten har också utförts av personalen.

Vid Ålandskontoret arbetar en informationssekreterare och en byråsekreterare. Informationssekreteraren representerar landskapsregeringen i styrelsen för Nifin, i Kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet samt i kommunikationsministeriets småbåtsdelegation. Informationssekreteraren fungerar även som Ålands riksdagsledamots sekreterare. Kontoret används för möten och sammankomster av olika slag och även som arbetsutrymme för tjänstemän i samband med uppdrag i Helsingfors. Ålandsdelegationen hyr sammanträdesutrymmen på kontoret, outnyttjade kontorsutrymmen hyrs sedan 1.9.2008 av ÅAB.

3.2.3. Ålandskontoret i Stockholm

Ålandskontorets uppgift är att förmedla information samt skapa, utveckla och förmedla kontakter mellan Åland och Sverige. Ålandskontoret verkar i hyrda lokaler hos Finsk-svenska handelskammaren där tillgång till utrymmen för mottagningar, möten och föredrag finns.

Ålandskontorets personal har under året även fungerat som landskapets representant i

Nordiska samarbetskommittén och Nordiska ministerrådets Gränshinderforum. Ålandskontorets personal har som medlem i två arbetsgrupper inlett undersökningar om en ny hemsida för landskapsregeringen samt inrättandet av en kommunikationsenhet. De i budgeten uppsatta målen för 2008 är verkställda.

3.2.4. Enheten för Europarätt och externa frågor

Enheten har till uppgift att handlägga övergripande ärenden, samordna landskapsregeringens EU-politik inom förvaltningen samt ta fram principer och riktlinjer för arbetet med EU-frågor, handha sorteringen av de EU-dokument som inkommer och koordinera detta inom förvaltningen. Enheten för även de interna register som upprätthålls, fungerar som stabsfunktion gentemot förvaltningen samt handhar de ärenden som kommissionen initierar rörande överträdelser mot gemenskapsrätten.

3.2.4.1 Interreg IIIA Skärgården

Landskapsregeringen är förvaltande myndighet för det gränsöverskridande samarbetsprogrammet Interreg IIIA Skärgården som gällde perioden 2000-2006. Projektverksamheten för alla projekt avslutades under år 2008 men administrativa arbetsuppgifter kvarstår ännu under 2009. Sista datum för programmets slutrapport är 31 mars 2010, men programmet beräknas avslutas redan under 2009. Landskapsregeringen har det personalpolitiska ansvaret för de anställda vid interregsekreteriatet samt medverkar med nationell medfinansiering till programmets prioritet för tekniskt stöd. Programmets övergripande mål har varit att utveckla skärgården till en aktiv region med en balanserad och ekologiskt hållbar utveckling. Med det avsågs dels att behålla en aktiv och fast bosatt befolkning i skärgården, dels att skapa ett anpassat och på regionala styrkor baserat näringsliv samt att avvärja hoten mot skärgårdens miljö. Programmet finansierade 29 projekt under åren 2000-2007.

I programperioden 2007-2013 tar ett nytt interregprogram, Central Baltic INTERREG IV A 2007-2013 Programme, vid. Landskapsregeringen deltog i arbetet med framtagande av det nya programmet som förvaltas av förvaltande myndighet Egentliga Finlands förbund.

3.2.4.2 Skärgårdssamarbetet

Landskapsregeringen handhar det personalpolitiska ansvaret för personalen vid Skärgårdssamarbetets sekretariat och medverkar i finansieringen av sekretariatet. Skärgårdssamarbetet är ett av Nordiska ministerrådets åtta gränsregionala samarbetsområden, vilka sorteras under Nordiska Ämbetsmannakommittén för Regionalpolitik (NÄRP). Skärgårdssamarbetet har erhållit finansiering från Nordiska ministerrådet sedan 1978 och omfattar skärgårdsdelarna i Stockholm, Södermanlands och Uppsala län, landskapet Åland samt Egentliga Finlands och Västra Nylands skärgårdar. Skärgårdssamarbetets uppgift är att fungera som ett allmänt samarbets- och kontaktorgan i de tre skärgårdsregionerna genom att initiera, finansiera och förverkliga gränsöverskridande projekt och evenemang i samarbetsområdet. De senaste åren har

Skärgårdssamarbetet drivit ett begränsat antal projekt. Under 2008 har pågått en beredning av samarbetets verksamhetsstrategi för åren 2009-2011.

3.2.4.3. Central Baltic INTERREG IV A 2007 - 2013 Programme

Central Baltic INTERREG IV A 2007-2013 Programme omfattar Åland, Sverige (från Gävleborg till Östergötland samt Gotland), Finland (södra landskapen), Estland och Lettland. Programmet har tilldelats totalt 96 MEUR från Europeiska regionala utvecklingsfonden och under 2008 förordades totalt 19 projekt finansiering. Programmet består av tre delprogram av vilka Åland omfattas av huvudprogrammet, Central Baltic och delprogrammet Archipelag and islands (Skärgården och öarna).

Landskapsregeringen är värddorganisation för kontoret i Mariehamn som har ett särskilt ansvar för genomförandet av delprogrammet Skärgården och öarna. Landskapsregeringen erhåller förskottsbetalningar från programmets budget för att täcka sekretariatets kostnader, kostnaderna för bl.a. en programansvarig och en projektkoordinator.

3.2.5. Administrativa enheten

Arbetet vid administrativa enheten inkluderar myndighetsutövning samt intern och extern service. Uppgifterna spänner över ett vitt område, från medborgarnas insyn i landskapsförvaltningen, att bevara det svenska språket och att bibehålla marken i ålänningarnas ägo, allmänna val, tillståndsfrågor samt servicefunktioner som registrering, reception och vaktmästeri. Dessa områden utgör viktiga grundfrågor i självstyrelsesystemet och utgör en förutsättning för att upprätthålla förvaltningsfunktionerna inom den allmänna förvaltningen.

Utveckling av mätetal

	2006	2007	2008
Diarieförda handlingar för hela allmänna förvaltningen	21.921	22.708	22.320
Förmedlade samtal genom landskapets telefonväxel	-	21.320	-
Kundbetjäning vid landskapets reception	-	3.890	-
Tillståndsfrågor såsom spel, lotterier, penninginsamlingar samt trafik och fordon	131	115	111
Danaarv	9	3	3
Tillstånd för resebyrå- och fastighetsmäklarverksamhet	-	4	3

Ärenden som är relaterade till den åländska hembygdsrätten 2008

	Bifall	Avslag	Totalt
Ansökningar om jordförvärvstillstånd			
- kvinnor	41 (37)	12 (4)	53 (41)
- män	40 (42)	7 (10)	47 (52)
- sammanslutningar	54 (49)	1 (2)	55 (51)
Åländsk hembygdsrätt			
- kvinnor	114 (143)	3 (6)	117 (149)
- män	106 (108)	7 (10)	113 (118)
Ansökningar om permanent näringsrätt			
- kvinnor	6 (10)	0 (0)	6 (10)
- män	8 (15)	0 (0)	8 (15)
- bolag	81 (65)	3 (11)	84 (76)
Ansökningar om tillfällig näringsrätt			
- kvinnor	3 (0)	0 (1)	3 (1)
- män	11 (3)	1 (2)	12 (2)
- bolag	104 (112)	2 (0)	106 (112)
Utfärdade intyg över åländsk hembygdsrätt			912 (905)

3.2.5.1. Ålands Radio och TV Ab

Ålands Radio och TV Ab är ett landskapsägt bolag som finansieras med avgifter för innehav av televisionsmottagare och bidrag. Bolaget ger ut en särskild berättelse.

3.2.5.2. Understöd för politiska ändamål

Understödet för politisk verksamhet utgör en 200-del av det anslag som utbetalas i riket för detta ändamål. För året utgjorde det 90.000 euro. Av anslaget utbetalades en del för riksdagsmannens verksamhet. Återstoden fördelades enligt mandat i lagtinget. Stödet för politisk information var också det en 200-del av anslaget i riket och uppgick till 90.000 euro vilket fördelades enligt antal mandat i lagtinget.

3.2.6. Personalenheten

Personalenheten är en stödfunktion som fungerar rådgivande och stödjande till förvaltningen i olika personalpolitiska- och personaladministrativa frågor. Vid enheten handläggs specifikt ärenden gällande allmän personalutbildning, personal- och företagshälsovård, personalaktiviteter, intern information och arbetarskydd. Organisationen har kompletterats med en tjänst som personalchef som tillsattes i september. Under året har två nya personalpolitiska dokument antagits, alkohol- och drogpolicy samt rese- och transportpolicy. Dessutom har ett förslag till riktlinjer för dator-, Internet- och e-postanvändning utarbetats. Personalenheten har i samarbete med avtals- och pensionsbyrån och tjänstemannaorganisationerna utarbetat ett förslag till ett avtal om samarbete mellan arbetsgivare och personal inom landskapets förvaltning. Personal-

enheten deltar också i arbetet med att införa ett nytt avlöningssystem som bygger på arbetsvärdering. I samarbete med Mariefors stad har ett "Sluta röka –projekt" för personalen inletts. Krisberedskapsmanualen för allmänna förvaltningen reviderades under året.

Mål: Det personalpolitiska arbetet är förebyggande, förtroendeskapande och ger personalen möjlighet till reellt inflytande.

Förverkligat: Utbildning för chefer med personalansvar har arrangerats i bl.a. medarbetarsamtal och hantering av alkohol- och drogfrågor på arbetsplatsen. Ett förslag till samarbetsavtal som betonar det s.k. direkta samarbetet mellan chefer och medarbetare har utarbetats. Ett arbete med att såväl förtydliga som förstärka personalenheten som stödfunktion har inletts.

Mål: Följa upp och vidta åtgärder i enlighet med jämställdhetsplanen.

Förverkligat: Könsbaserad statistik har tagits fram för personalens deltagande i utbildning. Könsfördelningen för chefer och förmän med personalansvar har klarlagts. För allmänna förvaltningens avdelningschefer har utbildning i jämställdhetsfrågor arrangerats. För övrig personal planerades en utbildning i jämställdhetskonskvensanalys och praktisk jämställdhetsarbete m.m. men den fick skjutas fram till början av 2009 p.g.a. för få anmälningar.

Mål: Landskapsregeringen har en intranetbaserad personalhandbok.

Förverkligat: Olika dokument om personalpolitik, anställningsvillkor, personaladministrativa anvisningar m.m. har samlats i en personalhandbok som finns tillgänglig på intranätet.

3.2.6.1. Utveckling av mätetal

	2005	2006	2007	2008
Personalutbildning, totalt	-	-	239*	272**
- Kvinnor	-	-	190	187
- Män	-	-	49	85
- Kostnad, per kvinna euro	-	120	168	99
- Kostnad, per man euro	-	162	178	66
Egenutbildning, totalt	2	1	1	3
- Kvinnor	1	0	1	3
- Män	1	1	0	0
Yrkesspecifik utbildning, totalt	-	-	69	49
- Kvinnor	-	-	45	43
- Män	-	-	24	6
- Kostnad, per kvinna euro	-	-	470	302
- Kostnad, per man euro	-	-	1.121	828
TJUT, totalt	0	0	1	2
- Kvinnor	0	0	0	2
- Män	0	0	1	0
Styrketräning Avancia, totalt	753	829	905	948
- Kvinnor	375	325	405	379
- Män	378	504	500	569
Gruppaktivitet Avancia, totalt	548	523	503	724
- Kvinnor	484	468	465	693
- Män	64	55	38	31
Styrke- och gruppträning Träningsverket, totalt	309	660	705	438
- Kvinnor	285	595	567	261
- Män	24	65	138	174
Styrketräning Ålands Idrottscenter, totalt	-	-	63	15
- Kvinnor	-	-	2	0
- Män	-	-	61	15
Simning Mariebad, totalt	1.275	1.239	670	1.013
- Kvinnor	637	603	397	525
- Män	638	636	273	488
Simning Ålands Idrottscenter, totalt	-	-	281	168
- Kvinnor	-	-	134	74
- Män	-	-	147	94
Bowling, totalt	65	-	-	-
- Kvinnor	25	-	-	-
- Män	40	-	-	-
Tennis, totalt	129	125	188	231
- Kvinnor	23	18	73	87
- Män	106	107	115	144
Badminton, totalt	32	25	60	41
- Kvinnor	11	7	0	0
- Män	21	18	60	41
Massage, totalt	1.167	1.122	1.356	1.316
- Kvinnor	865	810	1.048	1.019
- Män	302	312	308	297

* 122 kvinnor och 76 män deltog i kostnadsfri personalutbildning.

** 58 kvinnor och 21 män deltog i kostnadsfri personalutbildning.

3.2.7. Ålands polismyndighet

I landskapslagen om Ålands polismyndighet (26/2000) finns administrativa bestämmelser om polismyndigheten. Med stöd av landskapslagen har en landskapsförordning (34/2000) utfärdats. Polismyndighetens reglemente trädde i kraft den 1.12.2002. Den egentliga polisverksamheten bedrivs i stöd av polislagen och -förordningen för landskapet Åland (49/2000 och 50/2000). Den 1 maj 2006 trädde omfattande förändringar av polislagen i kraft. Polismyndighetens verksamhet är uppdelad på en ordnings-, en brottmåls- och en kansliavdelning.

3.2.7.1 Uppföljning av målsättning

Det övergripande målet för polisverksamheten är att trygga den lagstadgade rätts- och samhällsordningen, att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället samt ge en god service till allmänheten.

Mål för allmän ordning och säkerhet:

Polisen skall upprätthålla en hög alarmberedskap för att minimera utryckningstiderna. Polisen skall också genom synlig övervakning på allmänna platser förebygga brott och ordningsstörningar och därigenom öka allmänhetens trygghetskänsla. Nytt nödcentraldatasystem skall ibruktagas och övervakningen i skärgården skall intensifieras.

Förverkligat: Alarmberedskapen har kunnat hållas på samma nivå som tidigare och den synliga bevakningen har förverkligats enligt plan. Beslut togs av landskapsregeringen att inte införskaffa nytt nödcentraldatasystem. På grund av flera obesatta tjänster har inte övervakningen i skärgården intensifierats men patrullering har skett i mån av möjlighet.

Mål för trafikövervakning:

Övervakningen inriktas på farligt beteende i trafiken, särskilt uppsåtligt hänsynslöst trafikbeteende. Målet är att minska antalet grova äventyranden i trafiken samt att hålla antalet blåskontroller på nuvarande nivå.

Förverkligat: Hastighetsövervakning har skett både i och utanför tätorten. Rattfylleri-kontroller har prioriterats under året. Totalt ca. 26.000 blåsningar har genomförts. Antalet misstänkta rattfyllier och grova rattfyllier minskade med 25 % medan antalet enskilda blåsningar var 8 % lägre än 2007. Antalet äventyrande och grovt äventyrande av trafiksäkerheten minskade också jämfört med 2007.

Mål för brottsbekämpning:

Genom en effektiv brottsutredningsverksamhet ökas risken att lagföras och benägenheten att göra brott minskas. Utredningar av våldsbrott, särskilt när det gäller brott riktade mot kvinnor och barn, samt brott begångna av ungdomar skall prioriteras. En satsning på s.k. mängdbrott skall göras.

Förverkligande: Fokus har lagts på de i målsättningen prioriterade områdena. Brottsbekämpningen stöds av en centraliserad anmälningsmottagning som förverkligats inom myndigheten. Polismyndigheten har satsat på mängdbrotten bl.a. genom att förverkliga ett riktat stöldprojekt ”cykelstölder 2008” samt genom att fortsättningsvis

hålla en hög kvalitet på den tekniska brottsplatsundersökningen.

Mål för serviceverksamheten:

Polisen skall ge allmänheten god service genom hög tillgänglighet samt genom snabb och korrekt handläggning av tillståndärenden.

Förverkligande: Handläggningstiderna är korta och servicenivån hög. En deltids kanslistjänst på Kumlinge har åter tillsatts efter att ha varit vakant i ett år då myndigheten har kunnat skapa adekvata tilläggsuppgifter.

3.3. BYGGNADSBYRÅN

Byggnadsbyråns verksamhet omfattar:

- övervakning av byggnads- och planläggningsväsendet
- ledning av landskapets byggnadsprojekt
- fastighetsförvaltning
- främjande av bostadsproduktion
- brand- och räddningsväsendet
- upprätthållande av alarmcentral
- säkerhet gällande explosionsfarliga ämnen
- befolkningsskydd och beredskapsfrågor
- ärenden rörande förplägnads- och inkvarteringsverksamhet
- elsäkerhet
- hissäkerhet
- energiförsörjning och -användning

3.3.1. Planläggnings- och byggnadsväsendet

Den nya plan- och bygglagen och -förordningen trädde i kraft den 1 oktober 2008. Samtidigt utfärdades en ny förordning om Ålands byggbestämmelsesamling, vilken anger att svenska Boverkets bygg- och konstruktionsregler skall gälla från samma datum. Äldre bestämmelser får dock tillämpas på arbeten som påbörjas eller beviljas lov före den 1 januari 2010.

3.3.2. Bostadsenheten

3.3.2.1 Främjande av bostadsproduktion

Byggnadsbyråns stöd till boende utgjordes under året av räntestöd till bostadslån för nybyggnad av ägarbostäder, räntestöd och bidrag för kulturhistoriskt värdefulla bostadsbyggnader, lån för uppförande, anskaffning och reparation av hyresbostäder, lån för installation av hiss, borgen för ägarbostadslån samt bidrag för reparationer av pensionärers och handikappades egna bostäder, avlägsnande av sanitära olägenheter i bostäder och för konvertering av gamla värmeanläggningar till anläggningar som baserar sig på förnyelsebar energi.

Produktionen av hyresbostäder stöddes med räntestöd för ett lån om 7,1 milj. euro

för ett projekt med 42 bostäder och bostadslån för fem projekt innehållande 27 nya bostäder till ett lånebelopp om 2,4 milj. euro. Därtill reserverades lånemedel och räntestöd för totalt 2,8 milj. euro till två projekt med totalt 20 bostäder, båda avsedda för specialboende inom socialvården. Medel reserverades också för ett projekt i vilket en hiss ska installeras i ett befintligt trapphus.

Stöd till anskaffning av ägarbostäder utgjordes av räntestöd på lån till ett totalbelopp om 3,0 milj. euro fördelat på 32 nybyggda egnahemshus och två nybyggda bostadsaktielägenheter. För anskaffning av första ägarbostad på basen av bostadssparavtal beviljades en bostadssparpremie och räntestöd för 9 lån uppgående till totalt 0,56 milj. euro. Denna form av räntestöd underkastas inte inkomstprövning men förutsätter ett förhandssparande i minst två år. Landskapsborgen för lån till ägarbostäder beviljades 23 objekt till en åtagandesumma om 0,51 milj.euro.

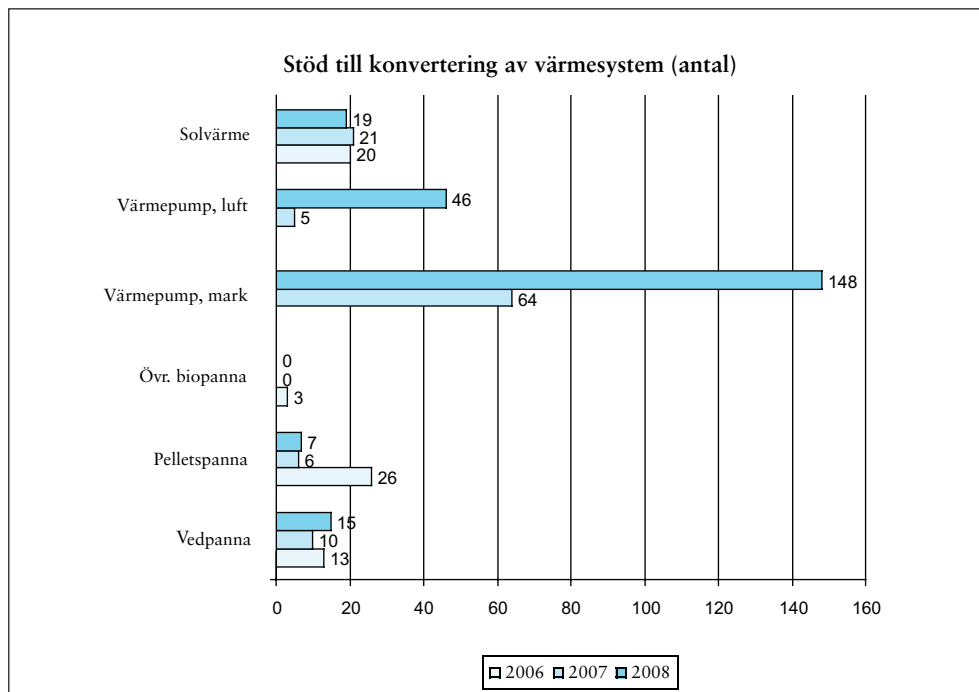
För reparation av pensionärers och handikappades egna bostäder har 116.000 euro beviljats i bidrag för reparation av 27 bostäder, varav 11 st till handikappade. I understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet har 340 euro beviljats för en bostad. Ingen ansökan om bidrag eller räntestöd för renovering av bostäder med kulturhistoriskt värde inkom under året.

3.3.2.2. Stödets mätetal

	2006	2007	2008
Landskapslån till nya hyresbostäder (antal bostäder)	89	76	69
- belopp(milj. euro), samtliga hyresbostadslån	5,0	0,4	2,4
- belopp (milj. euro) räntestödslån till hyresbostäder	-	9,5	7,1
Nya ägarbostäder med landskapsstöd	30	39	34
- belopp (milj. euro)	2,84	3,49	3,00
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal	13	14	9
- belopp (milj.euro)	0,78	0,89	0,56
Landskapsborgen för lån till ägarbostad (antal)	21	24	23
- belopp (milj.euro)	0,44	0,46	0,51
Bostadssparpremier	2	-	-
- belopp (euro)	1.500	-	-
Understöd för reparation av ålderspensionärs och handikappads bostad	19	28	27
- belopp (euro)	2.000	113.500	116.000
Understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet	3	5	1
- belopp (euro)	9.600	3.700	300
Planeringsbidrag för kulturhistoriskt värdefull bostad	-	-	-
- belopp (euro)	-	-	-
Stöd för miljövänliga uppvärmningssystem			
- inkomna ansökningar per 30.11	83	115	236
- beviljat (antal)	19	134	181
- avslag eller återtaget	-	25	7
- beviljat belopp (euro)	28.000	204.000	241.000

Stödet för konvertering av värmesystem rönt stort intresse, speciellt efter det att möjligheten att söka stöd för installation av värmepump infördes i budgeten för 2007. Totalt inkom 236 ansökningar inom utsatt ansökningstid, av vilka 164 beviljades stöd, fyra avslogs eller återtogs och 68 var, i brist på budgetmedel, ej ännu behandlade vid årsskiftet. Vidare beviljades 17 och avslogs tre ansökningar från 2007-års ansökningsomgång. De solfångarsystem som erhållit stöd under 2006-2008 kommer att ha en samlad produktionskapacitet om ca 210.000 kWh per år, eller 3.500 kWh per installation, vilket motsvarar ungefär hälften av det årliga varmvattenbehovet i ett egnehemshus.

3.3.2.3. Stödets fördelning mellan kvinnor och män

	2006	2007	2008
Nya ägarbostäder med landskapsstöd			
- kvinnor	29	35	34
- män	30	35	29
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal			
- kvinnor	8	10	6
- män	12	11	8
Landskapsborgen för lån till ägarbostad (antal)			
- kvinnor	19	20	20
- män	19	20	19
Understöd för reparation av ålderspensionärs och handikappads bostad o. avlägsnande av sanitär olägenhet			
- kvinnor	17	19	20
- män	14	19	13
Stöd för miljövänliga uppvärmningssystem			
- kvinnor	6	36	62
- män	16	74	183

3.3.3. El- och energienheten

Arbetet med att förnya energiplanen för Åland pågår i samarbete mellan B7-öarna med delfinansiering från EU:s IEE program.

Enheten har deltagit i planering och som delarrangör i flera info- och kurstillfällen inom området för el och energi. Enheten har bistått med information och kunskap gällande regelverk och förutsättningar för olika frågor inom el och energiområdet.

Stöd har utbetalats till flera kommunala investeringar i närvärmesystem som använder biobränsle. Enheten håller sig fortsättningsvis uppdaterad på utvecklingen inom området samt genom kontakter med lokala och externa aktörer inom området.

Energigruppen och energisamordnaren fortsätter sitt arbete med att undersöka för Åland lämpliga projekt inom energiområdet.

Energispardag anordnades den 4.3.2008.

Miljökonsekvensbedömning har utförts för vindkraftparker i Hammarland och Eckerö. Byggstart för dessa planeras under år 2009.

Elsäkerhetsexamen gällande elbehörighet S1, S2 och S3 har hållits under året.

Kurs i den förnyade elinstallationsstandarden SFS 6000 har hållits den 3-4.4.2008.

Mariehamns Bioenergi Ab:s biobränsleeldade kraftvärmeverk har tagits i drift.

Planering av ny elanslutning för landskapet från riket pågår.

Utbyggnad av transformatorstation i Senneby, Vaddö pågår.

3.3.4. Brand- och räddningsenheten

Verksamhetens övergripande målsättning är att skapa en god säkerhet i samhället för personer, egendom och miljö samt att säkra de grundläggande samhällsfunktionerna.

Denna målsättning strävar man till att uppnå genom enhetens verksamhet som omfattar följande områden:

- räddningsväsendet där målsättningen är att skapa förutsättningar för en god förebyggande verksamhet mot olyckor och för ändamålsenliga resurser för räddningsväsendet
- brand- och explosionsfarliga kemikalier och varor där enheten verkar som övervakande och tillståndsgivande myndighet
- transport av farliga ämnen där enheten verkar som övervakande myndighet
- befolkningsskydd och beredskapsfrågor där enheten tillsammans med länsstyrelsen har målsättningen att säkra samhällsfunktionerna samt att skapa god beredskap i samhället mot omfattande olyckshändelser och krislägen.

För att uppnå dessa mål har man under året vidtagit följande åtgärder:

- för att öka vetskapen om kärnkraftsolyckor och miljöhot arrangerades Bomanseminariet för första gången i september där fokus låg på kärnkraftsolyckor och extrema naturkatastrofer och deras verkan
- granskning av kommunerna Eckerö, Sottunga, Lemland, Hammarland, Geta och Föglö gjordes tillsammans med länsstyrelsen på Åland gällande beredskapen för naturkatastrofer och undantagsförhållanden
- samrådsdelegationens representanter besökte Österbottens Räddningsverk och Euraåminne för att bekanta sig med beredskapen för kärnkraftsolyckor och ledningscentralens funktion
- södra och norra trafikrutten inspekterades tillsammans med trafikavdelningen, där särskild vikt lades på beredskapen för att få en fungerande och säker trafik i extrema naturförhållanden och elavbrott. Även säkerheten vid färjefästen synades
- tillsammans med landskommunerna har landskapsregeringen synat åldringshemmen och deras säkerhet och möjligheter att fungera i undantagsförhållanden, exempelvis längre elavbrott.
- åtgärder för att säkra Lemströms kanals funktion även vid strömavbrott för att säkerställa trafiken inleddes tillsammans med trafikavdelningen.

3.3.4.1. Utveckling av mätetal

	2006	2007	2008
Bidrag			
-Ål brand- och räddningsförb, enl avtal (euro)	7.445	7.538	8.163
-övrigt (euro)	733	2.735	3.373
Utbildning i Sverige			
-antal personer	6	3	0
-kostnad (euro)	31.136	2.878	0
Annan utbildning (euro)	502	0	0
Landskapsandel för anskaffningar			
-förhandsbesked (st)	1	0	1
-bidrag (euro)	182.167	77.060	119.767
Bidrag från Brandskyddsfonden			
-kommuner/brandkår (st)	4	2	0
-bidrag (euro)	12.844	9.773	0
Varning för skogsbrand			
-perioder (st)	7	11	5
-total tid (dygn)	88	84	70
Inspektion av BRV, antal kommuner	2	0	6

3.3.5. Landskapsalarmcentralen

Allmänt

Landskapsalarmcentralens uppgift är att dygnet runt handha mottagning av nöd-anmälningar och på basen av dessa alarmera erforderliga räddningsenheter samt att handha andra uppgifter i anslutning till detta. För att utveckla alarmcentralens verksamhet har det arrangerats ett seminarium under hösten.

Skogsbrandvarning

Under 2008 utfärdade landskapsalarmcentralen varning för skogsbrand fem gånger.

Inkommande alarm till alarmcentralen

	2006	2007	2008
112-Nödsamtal	6.444	6.620	6.870
Rutinsamtal	ca 21.000	ca 21.000	ca 20.000
Trygghetstelefoner	1.742	1.599	1.357
Radioanrop	ca 15.000	ca 13.000	ca 13.000
Joursamtal	161	161	149
Automatalarm	6.200	6.500	9.500

Utalarmeringar

	2006	2007	2008
Brand- och räddningsuppdrag	448	404	441
Ambulansalarm	2.691	2.541	2.620
Övriga alarmeringar	1.477	1.470	1.774

Inkomster och utgifter

	2006	2007	2008
Kostnader, euro	394.388	386.195	391.203
Inkomster, euro	16.639	16.252	15.571

3.3.6. Fastighetsförvaltning

Byggnadsbyrån har under året haft den direkta fastighetsförvaltningen av följande fastigheter: Självstyrelsegården, Ålands museum, Eriksonska gården, Eckerö post- och tullhus, landskapets bostadshus vid Grindmattesvägen 7 i Mariehamn, skolbyggnaderna vid Ålands hantverksskola i Tosarby, huvudbyggnaden vid Grelsby kungsgård, Stora och Lilla Båtskär, fastigheten Österlen 5:9 i Långbergsöda, Saltvik samt laboratoriebyggnaden i Jomala.

Drift och underhåll av Eckeröhallen sköts av det privata driftsbolag som hyr anläggningen. Till den del landskapet ansvarar för förvaltningen sköts detta genom byggnadsbyrån.

Under året har landskapsregeringen tecknat avtal om utarrenderad mark för vindkraftverk på fastigheten Stenarna Båkenskar i Hammarland.

Vid Eckerö post- och tullhus har förutom postrottemuseet traditionsenligt varit sommarutställningar, olika kulturevenemang samt logiverksamhet i privat regi. Det lokala postkontoret lämnade sin utrymmer i posthuset och flyttade sin verksamhet till andra lokaler i centrala Eckerö.

De övergripande fastighetsförvaltningsuppgifterna är centraliserade till byggnadsbyrån. Bland dessa kan nämnas:

- ledning av byggnadsprojekt
- försäljning och inköp av fastigheter
- planerat underhåll för landskapets fastigheter (exkl. museibyråns och ÅHS')
- samordning av fastigheternas nyttjande
- tecknande och uppföljning av arrende- och hyresavtal
- fastighetsförsäkringar
- beslut om outnyttjade fastigheter samt
- upprätthålla basfakta om landskapets fastigheter.

Byggnadsbyrån har under året haft ledningen av bl.a. följande byggprojekt:

- Ålandica kultur- och kongress
- tillbyggnad och renovering av verkstadsflygeln vid Ålands yrkesskola
- om- och tillbyggnad av motorfordonsbyrån
- ombyggnad och renovering av Högsolan Södra, etapp 1
- ombyggnad av sporthallens tak vid Ålands sjömansskola
- renovering av nya skolan vid Ålands folkhögskola
- renovering av ekonomibyggnaden vid Ålands försöksstation
- nybyggnad av ladugård vid Ålands naturbruksskola samt diverse mindre renoverings- och underhållsarbeten

Byggnadsbyrån har även lett planering/projektering och utredningar gällande:

- dataserverrum i bergsskyddet
- ombyggnad och renovering av Högsolan Södra, etapp 2
- om- och tillbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum
- förnyande av kylrum vid Ålands försöksstation
- ombyggnad av Sporthallens tak vid Ålands sjömansskola
- diverse ombyggnader i Ålands lycéum/Ålands handelsläroverk
- framtida användning av Ålands vårdinstituts f.d. lokaler
- utredning av förutsättningar för ett nytt polishus samt diverse mindre projekterings- och ritningsarbeten som utförs i egen regi.

4. Finansavdelningens förvaltningsområde

4.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

4.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att utreda förutsättningarna för bildandet av ett offentligt räkenskapsverk inledningsvis omfattande landskapsregeringen och dess underlydande myndigheter.

Förverkligat: Utvecklingsarbetet har under året koncentrerats till den fortsatta beredningen av ett förslag till ny finansförvaltningslag, som visat sig mer tidskrävande än beräknat. Revideringen av finansförvaltningslagstiftningen skapar den grund och klargör de grundläggande principerna utgående från vilka övervägandena om ett räkenskapsverk kan göras.

Mål: Att utreda förutsättningarna för och systembehov för att i landskapets regi hantera och utbetala de understöd som för närvarande genom avtal sköts av Folkpensionssanstalten.

Förverkligat: Ej förverkligat.

Mål: Att inleda arbetet med integrering av ett köns- och jämställdhetsperspektiv i landskapets budget.

Förverkligat: En förutsättning för integreringen av genusperspektivet är höjning av kunskapnivån allmänt inom förvaltningen. Av denna anledning genomförs ett omfattande utbildningspaket under våren 2009.

Mål: Att under året närmare analysera och fördjupa sig i minst två verksamhetsområden som ingår i landskapets budget i syfte att effektivisera budgetprocessen samt åstadkomma en tillräcklig och ändamålsenlig uppföljning av verksamheten.

Förverkligat: Delvis förverkligat. För att skapa förutsättningar för att utveckla en bättre uppföljning av verksamheten omorganiserades arbetet vid avdelningen så att ansvaret för den interna kontrollen överfördes från redovisningsbyrån till allmänna byrån varvid en finanscontrollfunktion byggs upp.

Mål: Att utreda förutsättningarna för förnyande av budgetprocessen och systemet.

Förverkligat: Delvis förverkligat genom beredningen av förslaget till ny finansförvaltningslag

Mål: Att följa aktuella förändringar av EG-regelverken som har betydelse för skattegränsen.

Förverkligat: Förverkligat enligt målsättningen.

Mål: Att utreda möjligheterna att inom landskapets behörighet främja miljön på sikt som bl.a. framkommer i landskapets klimatstrategi genom åtgärder på skatteområdet.

Förverkligat: Arbetet har integrerats i arbetet med hållbar utveckling.

Mål: Att utarbeta ett utkast till lagberedningen avseende en egen kommunal skattelag för beskattning av i huvudsak fysiska personer.

Förverkligat: Inom ramen för de årliga överläggningarna med Ålands kommunförbund diskuterades frågeställningen utgående från ett utkast baserat på nuvarande bestämmelser, dvs utan förändringar i sak. Avsikten är under år 2009 fortsätta arbetet i en arbetsgrupp så att ställning även tas till eventuella ändringar i sak och så att ett förslag till lagframställning tas fram.

Mål: Att färdigställa skyddade utrymmen för landskapsregeringens centrala datautrustning samt flytta delar av den driftskritiska utrustningen till dessa.

Förverkligat: Ombyggnaden av ett utrymme i Bergskyddet upphandlades under slutet av år 2008. Ombyggnadsarbetet samt komplettering med nödvändig infrastruktur påbörjades januari och kommer att slutföras under våren. Målsättningen är att ta utrymmet i bruk under hösten 2009.

Mål: Att i samband med förnyandet av ventilationssystemet förnya datakablageret i Självstyrelsegården.

Förverkligat: Förnyandet av ventilationssystemet i Självstyrelsegården har skjutits på framtiden. Behovet av förnyelse av datakablageret bedömdes dock så pass stort att landskapsregeringen beslöt att genomföra detta arbete. Arbetet påbörjades i november och är beräknat att slutföras under mars 2009.

Mål: Att införa ett system för digital dokumenthantering inom förvaltningen.

Förverkligat: Arbetet med att införa ett system för digital dokumenthantering inom förvaltningen har fortgått parallellt med arbetet med digital fakturahantering. En grundkonfiguration samt tester av det digitala dokumenthanteringssystemet har gjorts, dock har fakturahanteringssystemet prioriterats. Arbetet fortsätter under våren 2009, målsättningen är att ta systemet i bruk under 2009.

Mål: Att modernisera delar av de centrala textbaserade applikationer som används inom förvaltningen till ett grafiskt mer användarvänligt gränssnitt.

Förverkligat: Arbetet har fått stå tillbaka under året till följd av andra arbetsuppgifter. I och med de nya system som tas i bruk för faktura- och ärendehantering kommer dessa applikationer att få ett modernt gränssnitt. Målsättningen är dock fortfarande att modernisera vissa övriga applikationer, exempelvis söksystemen för befolknings- och hembygdsrättsregister.

Mål: Att införa ett system för e-betalning av bland annat domännamnsansökningar.

Förverkligat: Ett visst planeringsarbete för en generell lösning för e-betalningar har genomförts men ett system för e-betalning är ännu inte infört.

Mål: Att slutföra arbetet med införande av ett system för digital fakturahantering inom förvaltningen så att behandlingstiden av leverantörsfakturorna blir kortare.

Förverkligat: Arbetet med införande av ett system för digital fakturahantering har fortgått under året men har försenats på grund av att leverantörerna haft svårt att uppfylla sina åtaganden. Systemet testkördes under hösten hos Högskolan på Åland samt vissa av trafikavdelningens enheter. De första fakturorna i produktion kördes 1.12.2008, leveransgodkännandet gjordes i mars 2009, och målsättningen är att vara i fullskalig drift innan sommaren.

Mål: Att inlämnat faktureringsunderlag skall vara fakturerat inom två veckor.

Förverkligat: Liksom tidigare år har behandlingstiden varierat inom och över två veckor beroende på varierande mängd inlämnat faktureringsunderlag.

Mål: Att slutföra arbetet med införandet av ett nytt pa- och lönedatasystem för att tas i bruk 1.1.2009.

Förverkligat: Ett nytt pa- och lönesystem Personic R inköptes under året från Ab Norlic Oy. Systemet testades under året och systemet togs i bruk från 1.1.2009. Systemet kommer att vidareanpassas för våra behov under kommande år.

Mål: Att fortsätta anpassa projektregistret för hantering av dels de EU-delfinansierade stödprogrammen för perioden 2007 - 2013 och dels övriga inom förvaltningen administrerade stödformer.

Förverkligat: Projektregistret har under året anpassats för att kunna hantera utbildnings- och kulturavdelningens bidrag och stipendium som från och med 1.1.2009 hanteras via projektregistret. Under året kunde de nya EU delfinansierade stöden för perioden 2007 – 2013 hanteras i projektregistret. Systemet kompletteras fortsättningsvis med ytterligare funktionalitet för att effektivera hanteringen och uppföljningen av bidrag

Mål: Att uppgradera rapportverktyget Cognos för att åstadkomma effektivare rapportering.

Förverkligat: Under året har uppgradering gjorts till Cognos 8 BI. Nya rapporter som utarbetas i framtiden kommer att skapas i denna miljö.

Mål: Att i samarbete med tjänstemännens fackföreningar utarbeta ett system för lönesättning byggt på arbetsvärdering.

Förverkligat: Arbetet med ett nytt lönesättningssystem har påbörjats och en arbetsgrupp där representanter från fackföreningarna och arbetsgivarsidan ingått avgav i november 2008 ett betänkande. Förhandlingarna om ett nytt lönessystem påbörjades i månadsskiftet februari-mars 2009.

Mål: Att i samarbete med sjöpersonalens fackföreningar utreda lämpliga förändringar av löneberäkning och arbetstider för personalen på landskapets frigående färjor.

Förverkligat: Under året beställdes en konsultrapport av konsulterna Ove Karlsson och Anja Stahre, i samarbete med trafikavdelningen. Rapporten "Översyn av skärgårdstrafikens löner, lönekostnader och inrapportering av arbetstid" färdigställdes under hösten 2008. Efter att rapporten tagits emot har trafikavdelningens ledningspersonal tillsammans med personal och berörda fackföreningar analyserat densamma samt genomfört olika beräkningar i syfte minska skärgårdstrafikens lönekostnader.

Mål: Att lämna ett förslag till lagberedningen angående ny tjänstemannalagstiftning.

Förverkligat: Konstateras att arbetet med de olika avtalen under året tagit så mycket tid i anspråk att det inte varit möjligt att genomföra projektet. Avsikten är att i samarbete med personalenheten vid kansliavdelningen under år 2009 utarbeta ett förslag till förändringar i syfte att modernisera och uppdatera tjänstemannalagen och för att skapa en grund för en modern och trygg personalpolitik.

Mål: Att genom utbildningstillfällen och skriftlig information utöka chefernas och personalens kunskap om förmåner och skyldigheter som personalen har i enlighet med gällande tjänstekollektivavtal, arbetskollektivavtal, tjänstemannalagstiftning och arbetsrättslig lagstiftning.

Förverkligat: Något utbildningstillfällen för chefer har hållits under året. I takt med att nya avtal framförhandlats har byrån på olika sätt informerat om dessa och dess bestämmelser. En elektronisk personalhandbok har tagits i bruk under året med lättillgänglig personaladministrativ information.

4.1.2. Utveckling av mätetal

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Bokförda dokument	61.473	68.206	64.000	70.618
Inklusive betalningar	89.443	97.033		101.547
Lön-, pensions- och arvodestagare	7.009	7.203	7.100	7.276
Utestående lån	1.067	911	1.000	796
Räntestödslån	900	919	1.000	943
Dataarbetsplatser (självstyrelsegården)	215	216	216	220

4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Tillgängliga medel 2008	Bokslut 2008	Avvikelse
Summa inkomster	24 044 800,79	38 262 066,79	34 811 512	34 461 628,66	-349 883,34
Konsumtionsutgifter	-19 094 126,81	-20 207 628,43	-22 082 537	-21 497 719,34	584 817,66
Överföringsutgifter	-11 595 031,36	-17 723 377,57	-27 137 818	-17 497 977,91	9 639 840,09
Realinvesteringsutgifter	-922 318,81	-6 035 424,54	-8 224 741	-6 635 206,57	1 589 534,43
Lån och övriga finansinvesteringar	0,00	-51 266,00	-11 646 734	-954 734,00	10 692 000,00
Summa utgifter	-31 611 476,98	-44 017 696,54	-69 091 830	-46 585 637,82	22 506 192,18
Anslag netto	-7 566 676,19	-5 755 629,75	-34 280 318	-12 124 009,16	22 156 308,84

De influtna inkomsterna under finansavdelningen minskade med drygt 3,8 miljoner euro eller med 9,9 % från år 2007 till år 2008. Minskningen beror på att avyttring av fastigheter överfördes till kansliavdelningen för år 2008 medan däremot avyttringen av aktierna i Fastighets Ab Ålands turisthotell realiserades under år 2007. Under år 2007 inkomstfördes 5,8 miljoner euro och år 2008 nära 5,4 miljoner euro så som delfinansiering av Alandica Kultur och Kongress med projektbidrag ur penningautomatmedel. Avkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet ökade med 2 miljoner euro och uppgick till 20 miljoner euro år 2008 samtidigt som överföringen från pensionsfonden ökade med 0,3 miljoner euro och uppgick till sammanlagt 8,8 miljoner euro under år 2008.

Konsumtionsutgifterna ökade sammanlagt med 6,4 % eller nära 1,3 miljoner euro jämfört med föregående år. Pensionsutgifterna stod för merparten eller nära 1,1 miljoner euro av denna ökning. Av de övriga konsumtionsutgifterna ökade främst avdelningens verksamhetsutgifter. Avvikelsen jämfört med tillgängliga anslag förklaras närmast med inbesparingar under avdelningens utvecklingsarbete och övriga avlöningar samt pensionsrelaterade utgifter.

Överföringsutgifterna minskade med drygt 0,2 miljoner euro eller 1,3 %. Under året överfördes danaarv till kommuner om drygt 0,1 miljoner euro. Bidragen ur penningautomatmedel minskade med nära 0,9 miljoner euro främst till följd av att projektbidragen ur penningautomatmedel minskade. Utbetalningarna av bidrag ur extra anslag för reservkraftanläggning ökade med drygt 0,4 miljon euro jämfört med år 2007 varav nära 0,2 miljoner euro utgjorde återbetalning av extra anslag till Länsstyrelsen för Åland. Avvikelsen jämfört med tillgängliga anslag förklaras främst med skillnaden mellan åren beträffande överföring av danaarv och bidrag ur penningautomatmedel.

Realinvesteringsutgifterna ökade med 0,6 miljoner euro, vilket i det närmaste till fullo förklaras med att byggandet av Alandica Kultur och Kongress pågick. Avvikelsen mot

tillgängliga anslag beror till största delen på att anslagsbehovet för byggande av Ålandica Kultur och Kongress var lägre än beräknats för året.

Efterfrågan på såväl regionallån som lån ur penningautomatmedel har fortsättningsvis varit svag och endast smärre lån ur penningautomatmedel utbetalades under året

4.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Finansavdelningens uppgift att uppgöra och sammanställa beslutsunderlag om tilldelning av resurser för och finansiering av landskapets olika verksamhetsområden har prioriterats och tagit en stor del av allmänna byråns resurser i anspråk. Utöver beredningen av budgetförslaget för år 2009 och tillägg till budgeten för år 2008 har beredningen och samordningen av ett förslag till meddelande "Resurs- och behovsplan för landskapet Åland", genomförts under året. I meddelandet lämnade landskapsregeringen ytterligare underlag som anslöt till behandlingen av förslaget till budget för landskapet Åland 2009 samt beredningen av budgetförslag för kommande år.

Den utredning om de juridiska, affärsmässiga och effektivitetsmässiga fördelarna med att ombilda affärsverket Posten Åland till ett aktiebolag som landskapsregeringen i enlighet med motiveringen under budgetkapitel 44.80 genomförde ledde till att landskapsregeringen beredde frågan vidare. En framställning med förslag om ombildande av Posten Åland till aktiebolag överlämnades till lagtinget i september. Samtidigt med behandlingen i lagtinget vidtogs de praktiska förberedelserna så att det nya bolaget, Posten Åland Ab, kunde inleda sin verksamhet från och med den 1.1.2009.

En av finansavdelningens kontinuerliga målsättningar är att bevaka de lagstiftningsprocesser inom gemenskapen som berör finansavdelningens förvaltningsområde. Bevakningen av dessa EU-frågor har även under år 2008 varit resurskrävande. Under år 2008 notifierades 7 direktiv och 9 initiativ från kommissionen bereddes. Dessutom fortskred arbetet med att försöka få till stånd bestämmelser som underlättar handeln med Åland i samband med den fortsatta reformeringen av gemenskapens tullagstiftning. På samma sätt som tidigare har byrån prioriterat bevakningen av gemenskapsrättens inverkan på skattegränshanteringen. Under 2008 har landskapsregeringen exempelvis deltagit i processen rörande revideringen av EU:s punktskattedirektiv. Landskapsregeringen har även deltagit i beredningen av förslag rörande ändringar i mervärdesskattedirektivet. Landskapsregeringens uppfattning är dock allttjämt att det primärt är riksmyndighetens ansvar att skattegränshanteringen är ändamålsenligt utformad och att förändringar i gemenskapsrätten till denna del bevakas.

Under år 2008 har landskapsregeringen yttrat sig över förslag till ändrad skattelagstiftning i riket och, såsom beträffande ett förslag till tonnageskattelagstiftning, följt och lämnat synpunkter under beredningsprocessen i riket. Landskapsregeringen har även lämnat synpunkter på reformeringen av skatteförvaltningen och den centraliserings-

process som pågår vid skatteförvaltningen i fråga om föreningar och stiftelser.

IT-enhet vid finansavdelningen arbetar idag till största delen med landskapsregeringens interna IT-drift och -utveckling. Den största delen av enhetens resurser går åt till löpande support och driftsarbete, som består av driften av datanätverk och system vid centralförvaltningen, lagtinget, museibyrån (Mariehamn samt Ribacka), Ålandstrafiken (inklusive landskapets färjor), Nordens Institut, motorfordonsbyrån, Ålands statistik- och utredningsbyrå, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, Navigare, Ålands miljö och hälsoskyddsmyndighet samt Ålands polismyndighet. Dessutom ges rådgivning och i mån av möjlighet support åt övriga externa enheter och inrättningar.

IT-enheten har det övergripande ansvaret för driften av datautrustningen och de gemensamma grundläggande systemen samt även det gemensamma optiska nätverk som sammanbinder landskapsregeringens skolor samt centralförvaltningen och via vilket landskapsregeringens internettrafik och e-post löper. Även konferensteknik och mobiltelefoner är områden där support från IT-enheten allt oftare behövs.

Under året förnyades cirka 60 datorer hos de enheter vilka helt eller delvis erhåller service från IT-enheten. Utvecklingen är att antalet servrar och specialsystem för specifika verksamheter samt systemens komplexitet ökar vilket kräver allt mer resurser för den delen av driften samt ställer högre krav på IT-enhetens personal. Totalt finns cirka ett 30-tal servrar för vars drift IT-enheten ansvarar. Utvecklingen på serversidan har gått från enskilda fysiska maskiner till att flera virtuella servrar körs på samma fysiska maskin. Det innebär en inbesparing av investeringskostnader, driftskostnader samt energiåtgång, det senare såväl för den direkta driften som för kylning. För att underlätta samt säkerställa driften anskaffades under året ett övervakningssystem för serversystem samt nätverkskomponenter.

Administrationn av den åländska toppdomänen ax har även detta år tagit relativt mycket arbetstid i anspråk. Det är till största delen fråga om nyregistreringar av domännamn, men även förfrågningar och teknisk rådgivning. Under år 2008 beviljades 244 nya domännamn, 3 domännamn bytte ägare.

Under året uppdaterades landskapsregeringens telefonväxel, tidsredovisningssystem samt system för fastighetsövervakning med ny teknik som bygger på användningen av servrar och datanätverk. Ombyggnaden av datakablagen i självstyrelsegårdens kanslihus planerades och installationsarbetet påbörjades under året.

4.2.1. Landskapets budget

Landskapsregeringens framställning med förslag till budget för år 2008 för landskapet Åland avläts till lagtinget den 15 oktober 2007. Förslaget balanserade på 330.809.000 (298.131.000) euro. Lagtinget antog landskapsregeringens förslag till budget för år 2008 med vissa ändringar den 19 december 2007, så att budgeten ändå balanserade på 330.809.000 euro. Budgeten publicerades i Ålands författningssamling nr 1/2008. Genom två tilläggsbudgeter höjdes budgetens slutsumma med 9.128.000 euro till

339.937.000 (323.336.000) euro eller med 2,8 %. Rörande budgetens systematik och uppställning gjordes inga större förändringar.

4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag

Ålandsdelegationens avräkningsbeslut för år 2007 stadfästes av republikens president den 7 november 2008. Avräkningsbeloppet fastställdes till 194.452.534,30 euro vilket var 5,4 % högre än för år 2006 då avräkningsbeloppet fastställdes till 184.405.812,94 euro. Eftersom 193.400.000 euro erhållits som förskott på avräkningsbeloppet under år 2007 erhöles ytterligare 1.052.534,30 euro under år 2008. I förskott på avräkningsbeloppet för år 2008 erhöles landskapet 204.848.000 euro.

Ålandsdelegationens beslut angående skattegottgörelse för år 2006 stadfästes av republikens president den 7 mars 2008. Beloppet fastställdes till 24.197.657 (35.060.129) euro som budgeterades och bokfördes under år 2008.

4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna

Den ändring som under år 2007 gjordes av LL om landskapsandelar till kommunerna tillämpades första gången på landskapsandelar och finansieringsunderstöd för verksamhetsåret 2008.

Kompletteringen av skatteinkomsterna uppgick sammanlagt till 1.879.223,12 euro. Skattekomplettering betalades inte till kommunerna Finström, Jomala, Lemland, Mariehamn samt Sottunga beroende på att medeltalet av den beskattningsbara förvärvsinkomsten minskad med vissa avdrag i dessa kommuner under åren 2004 - 2006 översteg den för respektive kommun fastställda kompletteringsgränsen.

Under året beviljades 1.751.102,25 (827.360,44) euro i allmän landskapsandel till kommunerna. Dessutom gjordes under året enligt 4 § LL (1993:70, ändr. 2007/68) en justering av de allmänna landskapsandelarna för år 2008 till ett belopp om 7.439,51 euro, beroende på att förändringen i kostnadsnivån mellan åren 2007 och 2008 ökat med över 5 procentenheter.

Kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst uppgick sammanlagt till 893.944,68 euro.

Slutregleringen av kompensationen till kommunerna för det allmänna avdraget skatteåret 2007 uppgick till sammanlagt 266.027,50 euro. Totalt uppgår därmed kompensationen för år 2007 till 3.766.027,50 euro.

I stöd av 3 § LL (2007:14, ändr. 2007/75) om kompensation för förlust av skatteintäkter och landskapets budget för år 2008 beslöt landskapsregeringen fördela förskott på kompensation till kommunerna för avdrag som i enlighet med 1 § ovan nämnd lag berättigar till kompensation skatteår 2008, sammanlagt 4.900.000 euro. Slut-

regleringen av kompensationen görs efter att beskattningen för år 2008 har slutförts.

I enlighet med den av lagtinget den 18 januari 2008 antagna tredje tilläggsbudgeten för år 2007, ersätter landskapsregeringen 50% av kommunernas faktiska kostnader för återbetalning av felaktigt uppburna barnomsorgsavgifter. Under år 2008 utbetalades sammanlagt 161.974,34 euro i ersättning till kommunerna.

Slutligen utbetalades 7.831,32 euro i prövningsbaserat samarbetsunderstöd. Ålands kommunförbund k.f. erhöll utbildningsstöd för utvecklandet av barnskyddsjour. Vidare erhöll Kökars kommun samarbetsunderstöd i egenskap av huvudman för projektet barnskydd i skärgården.

4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar

Under året upptogs inget lån för vidareförmedling ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

Byggnadsarbetet med Alandica Kultur och Kongress har pågått under år 2008.

Under året utbetalades slutraten om 213.554,83 euro av det under år 2004 beviljade bidraget till Kraftnät Åland Ab om 6.150.000 euro för byggande av en reservkraftsanläggning. Totalkostnaden för reservkraftsanläggningen uppgick till 14.628.887,07 euro och det utbetalade bidraget till 5.851.554,83 euro. Därtill återbetalades 198.445,17 euro av det beviljade extra anslaget till Länsstyrelsen på Åland. Av anslaget återstår 100.000 euro vilket indras i bokslutet för år 2008.

4.2.5. Penningautomatmedel

I budgeten för år 2008 fördelade sig den beräknade nettoavkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet år 2007 enligt följande:

Bidrag:

Social verksamhet	2.100.000	
Miljöverksamhet	100.000	
Ungdomsverksamhet	293.000	
Idrottsverksamhet	1.655.000	
Kulturell verksamhet	2.547.000	
Övriga bidrag	950.000	
Evenemangsbidrag	100.000	
Projektbidrag	<u>9.240.000</u>	16.985.000

Lån:

Ungdomsverksamhet	15.000	
Övriga lån	<u>3.000.000</u>	3.015.000
Totalt fördelat		20.000.000

Den beräknade avkastningen för år 2007 inklusive tidigare och ofördelade medel blev 25.164.818,76 euro mot beräknade 20.000.000 euro. Mellanskillnaden ingår i det fördelningsbara beloppet under år 2009.

Ålands Penningautomatförening utger egen årsberättelse.

4.3. REDOVISNINGSBYRÅN

Under året har redovisningsbyråns verksamhet bl.a. omfattat följande uppgifter

- kassahantering, bokföring och bokslut för landskapet, pensionsfonden, Skärgårds-samarbetet och Nordens Institut på Åland
- handläggning och utbetalning av landskapets löner, arvoden, pensioner och arbetslös-hetsersättningar förutom Ålands hälso- och sjukvård som sköter sina egna betalningar vad gäller såväl löner som fakturor och Ålands yrkesskola som handlagt registreringen av sina inkommande fakturor
- skötsel av utgivna lån
- fakturering samt
- likviditetsplaneringen och därtill hörande placeringsverksamhet.

Tjänster för handläggning av reseräkningar inköptes liksom tidigare av Andelslaget Brändö Företagstjänst.

4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut

Redovisningsbyrån handhar landskapets bokföring och uppgjorde bokslut per 31 december 2008. Redovisningsperioden var 1.1. - 31.12.2008 eller den samma som kalenderåret. Under år 2008 har samma redovisningsprinciper gällt för bokföringen som under år 2007. Se närmare i bokslutet för år 2008.

Resultaträkningen visade ett överskott om 7.768.215,09 (23.246.128,06) euro, medan balansomslutningen var 759.346.297,09 (737.531.304,60) euro. *Bilaga 7*

Utöver affärsbokföringen har en budgetuppföljning gjorts. Budgetresultatet visade ett över-skott för år 2008 om 4.408.563,44 (1.753.257,69) euro. Därtill tillkommer ett budgeterat överskott om 8.279.000 euro. *Bilaga 7*

Bokslutet fastställdes av landskapsregeringen den 16 april 2009.

4.4. AVTALS- OCH PENSIONSBYRÅN

Till avtals- och pensionsbyrån hör att förhandla fram nya tjänstekollektivavtal och arbetskollektivavtal med fackföreningarna, att handlägga ärenden om löner, pensioner och vissa ledigheter samt att ge förvaltningen vägledning och information beträffande tjänstemannarättsliga och arbetsrättsliga frågor.

Landskapsregeringen har ingått följande tjänste- och arbetskollektivavtal:

- Tjänstekollektivavtal (ramavtal) av den 29 februari 2008 mellan Ålands landskapsregering och Akava-Åland rf, Fackorganisationen för offentliga arbetsområden på Åland, FOA-Å rf, Tehys fackavdelning på Åland rf, Tjänstemannaorganisationerna på Åland, TCÅ rf och Ålands tekniska funktionärsorganisationers centralförbund, ÅTFC rf. Avtalet gäller till och med den 31 december 2009.

- Kollektivavtal med anställda vid Ålands trafikavdelning JHL 408 rf om ett kollektivavtalet som gäller till och med den 28 februari 2010.

- Kollektivavtal med Finlands Sjömansunion rf som gäller fram till och med den 28 februari 2010.

- Kollektivavtal med Finlands Skeppsbefälsförbund rf och Finlands Maskinbefälsförbund rf som gäller fram till och med den 30 april 2010.

- Tjänstekollektivavtal med Akava-Åland rf, Fackorganisationen för offentliga arbetsområden på Åland, FOA-Å rf, Tehys fackavdelning på Åland rf, Tjänstemannaorganisationerna på Åland, TCÅ rf och Ålands tekniska funktionärsorganisationers centralförbund, ÅTFC rf om justeringar av löne- och andra anställningsvillkor för A- och C-löneklassavlönade tjänstemän samt tjänstemän som avlönas med eurobelopp. Avtalet gäller från den 1 september 2008.

- Tjänstekollektivavtal med Akava-Åland rf, Fackorganisationen för offentliga arbetsområden på Åland, FOA-Å rf, Tehys fackavdelning på Åland rf, Tjänstemannaorganisationerna på Åland, TCÅ rf och Ålands tekniska funktionärsorganisationers centralförbund, ÅTFC rf om tjänstekollektivavtal om veterinärer vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Under året har byrån arbetat med att förhandla fram kollektivavtal för landskapets anställda. Under årets senare del har arbetet koncentrerats kring att arbeta med att försöka få fram ett arbetsvärderingssystem inklusive nya lönesättningsavtal samt ett nytt skolavtal.

Pensionsadministrationen präglas av att antalet ärenden och antalet förmånstagare ökar. Antalet beviljade pensioner ökade med över 50 procent jämfört med föregående år och antalet förhandsuträkningar av pension fördubblades. Största delen av alla gamla pensionsgrundande anställningar har nu överförts och registrerats i statens system för uträkning av de s.k. slutfribreven.

Under året beviljades 234 personer pension. Antalet avslag var 18. Härutöver gjordes 117 preliminära förhandsuträkningar av kommande pension.

Antalet pensioner som har beviljats under året och de närmast föregående åtta åren är följande:

Pensionsform	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ålderspension	42	46	46	48	65	74	70	74	121
Förtida ålderspension	12	8	8	9	19	22	15	15	20
Invalidpension/ rehabiliteringsstöd	22	29	29	30	30	34	49	26	52
Delinvalidpension	6	6	6	9	5	13	6	6	6
Individuell förtidspension	1	3	5	1	3	-	-	-	-
Yrkesinriktad rehabilitering *)	-	-	-	-	-	-	-	2	4
Arbetslöshetspension	4	7	4	2	4	3	1	4	6
Deltidspension	8	5	17	13	24	13	10	10	7
Familjepension	12	16	14	18	22	19	15	14	18
Totalt	107	120	129	130	172	178	166	151	234

Antalet personer som erhöll pension av landskapsmedel var vid årets slut 1.709.

*) Med i tabellen från 2007, har tidigare redovisats i texten.

5. Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

5.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn över verksamhetsområdena social-, hälso- och sjukvård, miljömedicin och miljövård.

5.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Tillgängliga medel 2008	Bokslut 2008	Avvikelse
Summa inkomster	10 619 671,74	9 062 278,44	9 057 000	9 069 200,90	12 200,90
Konsumtionsutgifter	-65 892 264,90	-70 343 669,09	-76 678 589	-76 128 151,61	550 437,39
Överföringsutgifter	-26 364 600,19	-30 886 374,60	-30 371 429	-28 587 992,36	1 783 436,64
Realinvesteringsutgifter	-6 792 225,44	-2 335 798,29	-8 698 880	-4 128 605,81	4 570 274,19
Lån och övriga finansinvesteringar	-106 068,91	-67 232,30	-317 599	-165 101,58	152 497,42
Summa utgifter	-99 155 159,44	-103 633 074,28	-116 066 497	-109 009 851,36	7 056 645,64
Anslag netto	-88 535 487,70	-94 570 795,84	-107 009 497	-99 940 650,46	7 068 846,54

5.2 SOCIALVÅRDSBYRÅN

5.2.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Socialvårdsbyråns långsiktiga mål är att trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt att verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig och genomsyrar hela socialvårdsbyråns verksamhet.

Mål: Byrån skall verka för att alla skall ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Förverkligat: Även denna målsättning är övergripande och långsiktig. Likvärdigheten uppnås huvudsakligen genom de lagstadgade serviceformerna och stödsystemen. Trygg socialvård förverkligas främst genom överföringar till kommunerna, så att kommunerna kan tillhandahålla vård och omsorg efter behov och genom utvecklingsarbete.

Mål: En plan för social tillsyn hos kommunerna upprättas och en systematisk tillsyns-verksamhet inleds.

Förverkligat: En social tillsynsplan har utarbetats och skickats till kommuner och kommunalförbund inom det sociala området för utlåtande.

Mål: Förverkliga målsättningarna i "Målsättningar och handlingsplan för äldrevården".

Delvis förverkligat: Arbetet har påbörjats. Under året har byråns resurser på området huvudsakligen använts för utredning av stödformer för ekonomiskt utsatta pensions-tagare.

Mål: Översyn av regelsystemet för utkomststöd och bostadsbidrag påbörjas.

Delvis förverkligat: Översyn av regelsystemet för utkomststöd har påbörjats.

Mål: Arbetet med att vidta åtgärder för att främja samarbetet mellan socialvård respektive social- och hälsovård inom missbrukarvården fortsätter

Förverkligat: Representanter från hela åtgärdskedjan träffas kontinuerligt för att upp-rätthålla ett optimalt samarbete och upptäcka svagheter i åtgärdskedjan som behöver förstärkas. Ålands hälso- och sjukvård övertog under sommaren 2008 ansvaret för tillhandahållandet av en läkare från Beroendecentrum i Stockholm. Läkaren har regelbundet mottagning vid missbrukarvården i Mariehamn.

Mål: Det alkohol- och narkotikapolitiska programmet för åren 2007-2011 förverkligas.

Förverkligat: Arbetet med implementering av metoden StegVis i grundskolorna har påbörjats. En rapport om åtgärder för främjande av anhörigstödet har utarbetats. Framtagandet av en modell för eftervård har påbörjats. Kompetensutveckling för bland annat personal i åtgärdskedjan har ordnats i form av utbildning om dubbeldiagnoser och i motiverande samtal samt genom att ett seminarium om metoder för drogförebyggande arbete i kommunerna och en studieresa till Örebro har arrangerats. Skolornas SANT - arbete och kursen alkohol och trafik har utvärderats och förslag till förbättringar lämnats.

Mål: De funktionshindrades levnadsvillkor utreds.

Förverkligat: De funktionshindrades levnadsvillkor har utretts i rapporten "Eko-nomiska levnadsvillkor för funktionshindrade personer på Åland".

Mål: Fortsätta arbetet med en revidering av lagstiftningen om service och stöd på grund av handikapp.

Förverkligat: Ett lagförslag har utarbetats.

Mål: Fortsätta arbetet med en revidering av barnomsorgslagstiftningen.

Förverkligat: Arbetet med revidering av barnomsorgslagstiftningen pågår.

Mål: Utreda vilka ekonomiska och organisatoriska konsekvenser en utvidgad rätt till närståendevård medför.

Ej förverkligat: Lagstiftningen om närståendevård trädde i kraft 1.1.2009, varför utvärderingen skjuts framåt.

Mål: Främja åtgärder som förbättrar funktionshindrade barns levnadsvillkor.

Delvis förverkligat: Landskapsregeringen har lämnat en framställning till lagtinget gällande förnyad lagstiftning om hemvårdsstöd. I lagförslaget ingår förslag till vissa förbättringar beträffande barn med särskilda behov.

Mål: En fortsatt stabil flyktingmottagning tryggas.

Förverkligat: Ett avtal mellan landskapsregeringen och Mariehamns stad om mottagandet av flyktingar under åren 2005-2008 följs. Landskapsregeringen har budgeterat tillräckliga ekonomiska resurser för uppfyllandet av avtalet.

Mål: Fortsätta arbetet med att ta fram förslag till nya regler om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården.

Förverkligat: En framställning med förslag till nya behörighetskrav för yrkesutbildad personal inom socialvården har lämnats till lagtinget.

5.2.2. Ordnande av socialvården i landskapet

Socialvårdsplanen för åren 2009-2013 antogs den 8 januari 2009, efter en behandling i anslutning till budgeten för år 2009. Planen innehåller bl.a. de centrala målen och anvisningarna för ordnandet av den kommunala socialvården. Genom att landskapsregeringen delger kommunerna sina mål och anvisningar för verksamheten, bidrar landskapsregeringen till utvecklandet av socialvården i landskapet, samtidigt som man stödjer arbetet inom den sociala sektorn. Socialvårdsplanen innehåller även de landskapsandelar som skall erläggas för socialvården samt en förteckning över anläggningsprojekt inom socialvården.

5.2.3. Alkohol- och narkotika

En politisk referensgrupp och en styrgrupp arbetade under året med att förverkliga målen i det alkohol- och narkotikapolitiska programmet för åren 2007-2011 och för att samordna verksamheten. En operativ referensgrupp med uppdrag att bland annat följa upp arbetet med att förverkliga det alkohol- och narkotikapolitiska programmet 2007-2011 och förmedla information till och från den politiska referensgruppen, styrgruppen och övriga aktörer tillsattes.

Under året arbetade en tillfälligt anställd projektledare med att förverkliga målsättningarna i det alkohol- och narkotikapolitiska programmet (se under 5.2.1 Uppföljning av målsättningar).

Hemsidan www.drogfri.ax med relevant information om alkohol-, narkotika- och tobaksrelaterade frågor uppdateras kontinuerligt.

5.2.4. Stöd och bidrag

Landskapsregeringen utbetalade under året ersättning till kommunerna för 153 (195)

moderskapsförpackningar samt för ekonomiskt stöd motsvarande 151 (157) förpackningar i de fall föräldrar istället valde kontanter. Vidare utbetalades adoptionsbidrag för två adoptioner om sammanlagt 7.500 (17.500) euro.

Konstateras att den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödets grunddel har stigit med 2,4 % mellan december månad år 2006 och december månad år 2007, varför grunddelen justerades i motsvarande mån för år 2008. Två personer med diagnosen fibromyalgi beviljades utkomstskydd under året.

Bostads- och barnbidragsärendena sköttes av folkpensionsanstalten i enlighet med ingånget avtal. Anstalten gav 372 (370) bostadsbidragsbeslut och 681 (596) barnbidragsbeslut.

5.2.5. Handikapprådet

Handikapprådet har under året haft 10 möten. I maj hade handikapprådet ett särskilt möte med museibyran angående tillgänglighet i museets byggnader och vid utställningar.

Handikapprådet har avgivit utlåtanden om rätten till en andra medicinsk bedömning, s.k. second opinion och handikappservicelagen.

Under året har handikapprådet tillfrågats i olika ärenden gällande tillgänglighet och tillgång till hissar.

Handikapprådet har under året skickat skrivelser om bland annat parkeringsplatser vid köpmannamässan i Balticahallen och vårmässan i Eckerö samt om tillgängligheten i bankerna. Även inför om- och tillbyggnaden av Sjöfartsmuseet uppmärksammades frågan.

Turism blev en stor fråga för handikapprådet. I Ålands turistförbunds Ålandsbroschyr finns ingen märkning om tillgänglighet för funktionshindrade. Detta ledde till att handikapprådet bjöd in berörda landskapsregeringsledamöter samt Turistförbundets vd för att diskutera turismen och behovet av handikappmärkning.

En fråga om tillgänglighet som en del av utbildningen inom Hospitality Management på Högskolan togs upp och rådet ställde sig positiv till att hjälpa till.

På hösten hölls en föreläsning om barn med funktionshinder av Christina Renlund utgående från hennes bok "Doktorn kunde inte riktigt laga mig".

Handikapprådet har haft ett möte med Handikappförbundet för att diskutera roll och -uppgiftsfördelning.

Handikapprådet fick möjlighet att ta del av ritningarna av nya Ålandsfärjan med tanke på tillgängligheten. Även hamnens renovering fick rådet ta del av.

Under hösten fick Handikapprådet information om olika konferenser och seminarier som hålls i ärenden som rör funktionshindrade. I nuläget har handikapprådet inte ekonomiska förutsättningar att skicka representanter till dylika konferenser och seminarier. En skrivelse om detta har skickats till landskapsregeringen.

Ett möte med en representant för det riksomfattande handikapprådet i riket har hållits, där bland annat FN:s handikappkonvention diskuterades. Även samarbete om bland annat utbildning och seminarier diskuterades samt om sådana hålls på svenska eller tolkas till svenska.

5.2.6. Klient- och patientombudsmannens verksamhet

Till ombudsmannens arbetsuppgifter hör att ge råd i frågor som gäller tillämpningen av klient- och patientlagen och att informera om klientens och patientens ställning och rättigheter. Under året mottog ombudsmannen 180 (156) ärenden som rörde hälso- och sjukvården, varav 106 ärenden gällde kvinnor och 74 ärenden män. Inom socialvården har 64 (76) ärenden inkommit, varav 48 gällde kvinnor och 16 män. Inom hälso- och sjukvården har 38 ärenden gällt information, 99 ärenden missnöje med ÅHS och 43 ärenden missnöje med privata vårdgivare. I några fall har missnöjet riktat sig mot flera enheter inom ÅHS, men även mot ÅHS och privata vårdgivare.

För ÅHS del har patienterna varit mest missnöjda med:

- vård och behandling,
- rutiner t ex bristande eller ingen information i samband med vård och behandling, bristande information mellan vårdenheter och att patienten bollas mellan olika enheter,
- bemötande och
- dröjsmål med vård och behandling.

Inom socialvården har utkomststöd, barnskydd och handikappservice varit den främsta orsaken till kontakt.

Ombudsmannen är inte en övervakande myndighet och utreder inte om det finns fog för missnöjet. Ombudsmannen har bistått klienter och patienter med anmärkning, samt patienter med klagomål och skadeanmälan. Ombudsmannen har även kontaktat berörd personal eller myndighet vid ett flertal tillfällen.

Närmare redogörelser för ombudsmannens verksamhet under år 2008 finns på adressen <http://www.regeringen.ax/socialomiljo/Klientpatient.pbs>

5.3. HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSBYRÅN

5.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att prioritera hälsofrämjande och förebyggande åtgärder för att på sikt stärka folkhälsan, bl.a. genom att fokusera på primärvårdens utveckling.

Delvis förverkligat: Målsättningen är långsiktigt övergripande och ingår som ett element i alla planer och åtgärder. Den rådande personalbristen, speciellt på läkarsidan har försvårat utvecklingsarbetet under året.

Mål: Att särskild tonvikt läggs på barns och ungas hälsa och levnadsbetingelser.

Delvis förverkligat: Målsättningen angår alla samhällssektorer. I samarbete med skolbyrån och STAKES presenterades resultaten i enkätundersökningen "Hälsa i skolan 2007", som ger en bild av skolornas hälsa på olika skolenivåer. Resultaten är jämförbara med motsvarande populationer i riket. Genom att undersökningen genomförs med jämna mellanrum kan man utläsa trender som i sin tur kan utgöra underlag för beslut och åtgärder i frågor som berör barn och ungdomar. I slutet av året inleddes, i samarbete med socialvårdsbyrån och skolbyrån, den första etappen i ett utvecklings

projekt "Åländsk kraftsamling för barns och ungdomars psykiska hälsa". Det första steget innebär en kartläggning av resurser, deras allokering och utnyttjande i relation till rapporterade behov och med tonvikt på landskapsregeringens tillsynsfunktion på olika områden.

Mål: Trygga fortsatt tillgång till ambulanstransporter för att trygga liv och hälsa.

Delvis förverkligat: Verksamheten är mångfacetterad och kontinuerlig. Under 2008 bekostade landskapsregeringen utbildning och fortbildning av flygassistenter för den helikopterburna ambulansverksamheten. Nya myndighetskrav på flygassistenternas fortbildning och piloternas arbetstider kommer sammantaget att öka behovet av tilläggsresurser i budgeten.

Mål: Att Gullåsen utvecklas till en geriatrisk klinik inom ÅHS med inriktning på utredning, behandling och rehabilitering av äldre samt utslussning till fortsatt lämplig vårdnivå samt att vidta lagstiftningsåtgärder för att förbättra möjligheterna till samarbete inom äldreomsorgen mellan hälso- och sjukvården och respektive kommuner.

Delvis förverkligat: Målsättningarna är element i det övergripande äldreomsorgsprojektet. Gullåsens framtid har utretts av en arbetsgrupp inom ÅHS. Fuktskador i fastigheten har skapat ändrade förutsättningar för måluppfyllelsen inom planerade tidsramar. En om- eller nybyggnation måste inlemmas i det pågående byggnationstapperna.

Mål: Att med stöd av Republikens presidents förordning (ÅFS 2005:64) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland skapa rutiner för verksamhetstillsyn och tillståndadministration.

Förverkligat: Byrån har genom utskick informerat enskilda privata yrkesutövare och serviceproducenter om landskapsregeringens roll i systemet samt om gällande författningar. Byrån har emottagit lagstadgade anmälningar och ansökningar om verksamhetstillstånd samt verksamhetsberättelser. En systematisk genomgång av privata tandläkarmottagningar i landskapet har slutförts. Ett antal klagomål mot yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har emottagits och utretts. Byrån har utöver detta idkat en omfattande rådgivning per telefon i de aktuella frågorna.

Mål: Att skapa optimala betingelser för en framgångsrik personalrekrytering.

Delvis förverkligat: Målsättningen är en angelägen uppgift i ett brett perspektiv för både landskapsregeringen och ÅHS och kräver både systematiska insatser och ad hoc åtgärder. Byrån strävar till att utnyttja sina kontaktnät utanför landskapet rekryteringsverksamheten till fromma.

Mål: Att inleda arbetet med att uppgöra ett hälsopolitiskt program för landskapet.

Förverkligat: En för uppgiften lämplig person rekryterades för att utföra uppdraget.

5.3.2. Utbildning och information

Utbildnings- och informationsverksamheten fokuserades på frågor i anslutning till tillsyn och tillståndsadministration enligt överenskommelseförordningen. Serviceproducenter och självständiga yrkesutövare som tillhandahåller privata hälso- och sjukvårdstjänster på Åland informerades om gällande författningar och procedurer vid olika tillfällen. Trafikmedicinska frågor avhandlades vid två möten med representanter från landskapsregeringen, polisen och ÅHS. NÅVÅ-samarbetet med social- och hälsovårdsavdelningarna vid de tvåspråkiga rikslänen kring viss utbildning för sektorns personal fortsatte. Byrån deltog i färdigställandet av Nordisk medicinsk statistisk kommittés (NOMESKO:s) årspublikation "Helsestatistik for de nordiske lande 2006".

Byråns personal förkovrade sitt eget yrkesmässiga kunnande bl.a. genom deltagande i konferenser om patientsäkerhet (Socialstyrelsen, Stockholm) och rådplägningsdagar i tillsynsfrågor för länsstyrelser och Rättsskyddscentralen (Tavastehus). Landskapsregeringen stod som värd för det årliga Nordiska medicinaldirektörmötet.

5.3.3. Rehabiliteringssamarbetskommissionen

Kommissionen sammanträdde fem gånger under året. Mötestemata var aktuellt inom socialvården, instruktionen för medicinsk rehabilitering, rapport från en rehabiliteringsdiskussion för allmänheten, Ålands handikappförbund samt åländsk kraftsamling för barns och ungdomars psykiska hälsa.

5.3.4. Förtroenderådet

Förtroenderådet är tillsatt av Ålands landskapsregering för två år i taget. Klient- och patientombudsmannen fungerar som rådets sekreterare. Förtroenderådet har under året haft 10 protokollförda möten.

Förtroenderådet har erfarit, att de åländska kommunerna inte beviljar färdtjänst enligt socialvårdsförordningen, på lika grunder. Rådet har därför inför de åländska kommunerna föreslagit, att de alla skall bevilja minst 10 enkelresor per månad på så sätt, att klientens självriskandel inte blir högre än vad kostnaden är med anlitande av allmänna kommunikationsmedel.

Rikets nya barnskyddslag berör bland annat rättsområden i anslutning till förmynderskap, familjeförhållanden, barns rättsliga ställning, rättskipning och administrativa ingrepp i den personliga friheten, områden som alla är hänfödda till rikets behörighet. Förtroenderådet har därför i en skrivelse till landskapsregeringen föreslagit, att den nya landskapslagen om barnskydd antas i form av en blankettlag. På så sätt garanteras även de åländska parternas rättsliga ställning inom barnskyddet.

Rådet har ansett att den nuvarande bemanningssituationen vid akutenheten är problematisk. Rådet har därför i en skrivelse riktad till styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård föreslagit, att sjukhusets läkarresurser omfördelas, alternativt att en ny läkartjänst inrättas vid akutenheten, för att på så sätt åstadkomma, att bemanningen vid akutenheten alltid skulle bestå av minst två läkare, eller att den tid då bemanningen endast består av en läkare kraftigt skulle reduceras.

En diskussionen om kvinnors vård i jämförelse med männens fortgår, eftersom en viss ojämlikhet i vården har konstaterats i Sverige.

Förtroenderådet har i ett utlåtande till landskapsregeringen ansett att man möjligen kan uppnå vissa fördelar med en sammanhållen hemsjukvård i landskapet, under förutsättning att man kan lösa de byråkratiska och formella problemen i anslutning till arbetet.

Förtroendet fortsätter sitt arbete i avsikt att tillvarata klienternas och patienternas intressen på Åland.

5.4. MILJÖMEDICINSKA BYRÅN

Vid byrån finns två tjänster, en landskapsveterinär och en biträdande landskapsveterinär. Biträdande landskapsveterinärtjänsten har varit vakant under året, vilket resulterat i reducerad verksamhet.

Miljömedicinska byrån har avgivit sju utlåtanden till jord- och skogsbruksministeriet gällande ändring av lagstiftningen inom veterinärområdet. Sexton notifieringar har gjorts och 68 beslut har protokollförts på byrån under året.

Ett omfattande arbete för genomgång av ansvarsfördelningen mellan Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och miljömedicinska byrån har gjorts. Initiativ för revidering av lagstiftningen om myndigheten för att förtydliga dess uppgifter har beretts under hösten.

Livsmedelslaboratoriet beviljades godkännande som myndighetslaboratorium för undersökningar enligt livsmedelslagen och hälsovårdslagen. Badvattenkvaliten vid allmänna badstränder undersöktes och resultaten rapporterades till EU-kommissionen. Ålandskompostens ansökan om godkännande enligt biproduktförordningen (EG) nr 1774/2002 har beretts under hösten.

Vid kontroller av fiskodlingar konstaterades sjukdomarna BKD och VHS vid odlingar.

Fiskodlingar underkastade spärrföreskrifter är på grund av BKD 16 st och på grund av VHS 19 st vid årsskiftet. Ett fall av rabies på nöt konstaterades i landskapet. Livsmedelshygienen vid animalieproducerande anläggningar prioriterades och en uppdatering av hygien vid slakteriet genomfördes.

Landskapsregeringen deltog i nordiska livsmedels-, fiskeri-, jordbruks- och skogsbruksministermötet i Sverige, där klimatförändringens påverkan inom verksamhetsområdet diskuterades och en resolution för framtida arbete antogs.

Livsmedelslagstiftningen reviderades och konsoliderades. Inom fiskhälsområdet utarbetades lagstiftning om nytt tillståndsförfarande (hälsotillstånd) och utbildningstillfällen hölls för näringsutövarna.

Beredskapen för att möta smittsamma djursjukdomar byggdes upp tillsammans med producenterna. Sjukdomen Blåtunga användes som "case study" och ett omfattande screeningprogram av såväl tam- som vildboskap utfördes under året och information gavs till producenterna. Landskapet deltog i en nordisk-baltisk beredskapsövning under året. Behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet gällande tillstånd för transporter

av djur utredde och kompetenstest för transportpersonal arrangerades.

5.4.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Under innevarande år utreds möjligheterna för att inrätta ett privat djurskyddshem i landskapet

Delvis förverkligat: Utredning av befintligt läge och presentation av framtida alternativ har gjorts.

Mål: Revidering av djurskydds- och hälsoskyddslagstiftningen.

Delvis förverkligat: Förslag till revidering av djurskyddslagstiftningen har bordlagts vid föredragning under året. Beslut torde tas under våren 2009.

Förslag till revidering av hälsoskyddslagstiftningen har beretts i samarbete med Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och slutförs under våren 2009.

Mål: Säkra livsmedelskvaliteten i landskapet.

Förverkligat: Övervakningsprogram av främmande livsmedel i animaliska livsmedel utfördes.

5.5. MILJÖBYRÅN

5.5.1. Allmän miljövard

5.5.1.1. Allmänt

Miljöförvaltningen omorganiserades från 1.1.2008 då Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet inledde sin verksamhet och miljötillsynen överfördes dit. Ledamöterna i prövningsnämnden utsågs och i slutet av året antog landskapsregeringen verksamhets- och resultatplan för 2009 för myndigheten. I slutet av året fastställdes även Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets avgiftsstadga för 2009.

Ett yttrande till Högsta förvaltningsdomstolen lämnades. Fem notifieringar gjordes. Ett regelsystem för miljöbils- och skrotningspremier antogs och under året beviljades 26 miljöbilspremier och 199 skrotningspremier på sammanlagt 77.900 euro. Två ansökningar om Paf-medel för miljöverksamhet beviljades på sammanlagt 100.000 euro. På uppdrag av landskapsregeringen genomförde Åsub en undersökning om ålänningarnas miljömedvetenhet. Undersökningen visade att 71 % av ålänningarna är mycket eller ganska mycket intresserade av miljöfrågor. Östersjöns tillstånd är den fråga som intresserar mest. Den äldsta åldersgruppen, 55-75 år, är mest intresserad av miljöfrågor, medan den yngsta åldersgruppen, 18-34 år, är minst intresserad.

För att få bättre information om kärnkraftsprojekt i riket meddelade landskapsregeringen arbets- och näringsministeriet att landskapsregeringen förutsätter att information om kärnkraftsprojekt lämnas och att landskapsregeringens synpunkter efterhörs. Landskapsregeringen lämnade även på eget initiativ synpunkter på två kungörelser om att ansökningar om kärnkraftsprojekt inlämnats till statsrådet.

5.5.1.2. Internationellt arbete

Landskapsregeringen deltog i tre nordiska miljöministermöten, tre miljötjänstemannamöten och ett möte där det nordiska miljöhandlingsprogrammet för 2009-2012 behandlades. Miljöbyrån har deltagit i två möten i expertgruppen för hållbar utveckling där ett handlingsprogram för hållbar utveckling har utarbetats. Två ärenden om internationella miljökonsekvensbedömningar behandlades.

5.5.1.3. Hållbar utveckling

Under året utvidgades landskapsregeringens miljöledningsarbete till ett arbete om hållbar utveckling. Utgångspunkten är Bruntlandkommissionens definition som anger en utveckling som tillgodoser behoven idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Arbetet består av tre samverkande delar, den ekologiska, sociala och ekonomiska.

Arbetet inleddes med att ett framtidsråd om hållbar utveckling hölls där landskapsregeringsledamöter, avdelningschefer och andra berörda tjänstemän deltog. Under våren formaliserades arbetet i ett hållbarhetsråd bestående av politiker och ledande tjänstemän med lantrådet som ordförande. Hållbarhetsrådet ledde arbetet med att ta fram en vision för hållbar utveckling på Åland och frågan behandlades även vid ett strategiskt forum under våren. Visionen som antogs lyder: "Ett tryggt, självstyrt ösamhälle där medvetna medborgare gör hållbara val".

Under våren fick landskapsregeringsledamöterna och avdelningscheferna utbildning i hållbar utveckling. Utbildning har även hållits skilt med de olika avdelningarna. Mycket av det pågående och planerade arbetet inom landskapsregeringen stöder arbetet med hållbar utveckling, men utrymme för förbättringar finns bland annat genom utveckling av existerande arbetsformer och rutiner. Landskapsregeringen har med anledning av detta påbörjat arbetet med att ta fram en konsekvensanalysmodell. De befintliga mer omfattande planerna och programmen har sammanställts som underlag för behovs- och resursplanen. För att visa var Åland står idag påbörjades ett arbete med en hållbarhetsredovisning och slutfördes miljöredovisningar för åren 2005-2007.

5.5.1.4. Lagstiftningsarbete

En ändring i landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor antogs för att genomföra ett EU-direktiv om biocider. En ny landskapsförordning om utvinningsavfall antogs för att genomföra ett EU-direktiv på området. Miljöbyrån har deltagit i beredning av de landskapsförordningar som antogs i samband med att den nya miljöskyddslagen trädde ikraft.

5.5.2. Naturvård

5.5.2.1. Allmänt

Tillsyn som enligt naturvårdslagen ankommer på landskapsregeringen har i huvudsak utförts genom att ärenden om markanvändning som anmälts enligt naturvårdslagen och annan lagstiftning har handlagts. Antalet anmälda skogsbruksåtgärder som be-

handlats av miljöbyrån framgår under skogsbruksbyråns berättelser. Fyra täkttillstånd beviljades varav tre förnyade och ett helt nytt.

Landskapsregeringen deltog som föregående år i Världsnaturfondens skyddsprogram för havsörnen i Östersjön. Antalet flygga örningar var något högre än föregående år, 74 st. Havsörnsbeståndets utveckling i landskapet framgår av *bilaga 13*. En kartering av sandstränder i naturtillstånd i landskapet inleddes.

Under året har en ansökning om ersättning för skador orsakade av särskilt skyddsvärd art enligt naturvårdslagen inkommit. Ansökan avslogs. Landskapsregeringen har under året inte understött något landskapsvårdsprojekt. Bidraget ges till sådana projekt som inte omfattar tomtmark och som inte uppfyller villkoren för att få EU:s miljöstöd.

Fem nya naturreservat har inrättats i landskapet under året. Naturreservat respektive naturminnen i landskapet framgår av *bilaga 13*.

Den 9 juni guidade naturvårdsintendenten riksdagens talman Sauli Niinistö på Nåtö naturreservat.

Inom Ålands Natura 2000 program finns ett 50-tal privatägda vatten- och landområden (skiften). Värderingar och förhandlingar om intrångsersättning har under året förts med flera markägare till Natura 2000 områden. Under året har fyra avtal om intrångsersättning för naturreservat undertecknats.

Miljöbyrån har varit med i samarbetsstyrelsen för Nordiska rådets skärgårdsarbete och i arbetsutskottet för InterReg 3A samt i miljöministeriets arbetsgrupp för rapportering enligt EU:s habitatdirektiv.

5.5.2.2. Naturvårdens fältarbeten

Drygt 350 personer blev guidade av Björkörs tillsyningsman under året. Den årliga slåttren i lövängar inom reservaten har utförts med tillfällig personal. Rönjningar av igenväxta partier har under årets utförts på Idö i Kökar, på Herrö i Lemland och på Björkör i Föglö. Askskottssjukan har ökat sin utbredning i flera naturreservat.

Byggnaderna på reservaten har underhållits. Landskapsregeringen har fortsatt att anlita personer bosatta på orten som hjälp vid övervakning och skötsel av naturreservaten samt för skötsel av kulturbiotoper inom dessa.

5.5.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling

5.5.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: De övergripande målen för vattenvården i landskapet är att verka för ett hållbart nyttjande av vattenmiljön, att minska förorening och skadlig påverkan och därigenom bevara och förbättra vattenkvaliteten i havet, sjöar och grundvatten samt att kontinuerligt övervaka vattenkvaliteten i alla åländska vattenområden. Arbetet görs utgående från åtgärderna i miljöhandlingsprogram för Åland 2005–2008. Programmet innehåller övergripande mål och en mängd konkreta åtgärder för att nå målen. De viktigaste åtgärdsområdena på vattenområdet är fiskodling, jordbruk, avloppsvattenutsläpp och utsläpp från sjöfarten.

Förverkligat: Åtgärderna i miljöhandlingsprogrammet har genomförts till största delen. Bland de åtgärder som genomförts under 2008 kan nämnas en preliminär klassificering

av de åländska kustvattnen samt en provtagning av bekämpningsmedel i vattentäkt och diken i anslutning till åkermark. Åtgärder som ännu inte genomförts är riktad rådgivning för effektivt utnyttjande av miljöstödsprogrammet för jordbruket och informationsinsatser för en miljövänlig skogsdikning. Vad gäller fiskodlingen har lagstadgade regler för nedskärningen av den tillåtna belastningen inte tagits i bruk, däremot har fördelningen av belastningen reglerats. Som ett tillägg till miljöhandlingsprogrammet planeras en större utredning av möjligheterna att använda muselodling för att skapa kretslopp för den näring som belastar de åländska vattnen.

Mål: Ett förslag till förvaltningsplan och åtgärdsprogram i enlighet med vattenlagen i syfte att uppnå god vattenkvalitet i samtliga åländska vatten senast till 2015 färdigställs senast hösten 2008.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen. Förslaget har skickats ut på remiss till kommuner och berörda parter och ska fastställas slutligt hösten 2009.

Mål: Landskapsregeringen fortsätter det målinriktade och samordnade arbetet i internationella samarbetsorgan för att åstadkomma vattenförbättrande åtgärder utanför Åland.

Förverkligat: Bland internationella samarbeten kan nämnas arbetet att i samarbete med andra förvaltningsenheter samt Ålands representant i Bryssel föra ut och sprida landskapsregeringens ställningstagande vad gäller olika Östersjöfrågor såsom förslaget till en ny EU-strategi för Östersjöregionen. Vidare kan nämnas deltagande i den arbetsgrupp som övervakar HELCOMs åtgärdsplan för Östersjön, Nordiska ministerrådets hav- och luft arbetsgrupp och Nordiska ministerrådets ad hoc-arbetsgrupp för havsmiljöförvaltning.

Mål: Arbetet med vattenskyddsåtgärder för våra viktigaste insjöar samt kraftigt övergödda inre vikar fortsätter. Landskapsregeringen stöder privatpersoner, byalag, samfälligheter och andra sammanslutningar att genomföra olika typer av vattenförbättrande åtgärder. I arbetet ingår att i samråd med dricksvattenbolagen vid behov genomföra åtgärder för att säkerställa dricksvattenförsörjningen.

Förverkligat: Har genomförts. Arbetet har främst bedrivits genom att planera för specialåtgärder, exempelvis riktad rådgivning för åkermark vid särskilt känsliga vattenområden. Arbetet med en plan för att säkerställa dricksvattenförsörjningen har inletts bland annat genom samrådsmöten med dricksvattenbolag och andra berörda parter.

Mål: Landskapsregeringen följer upp effekten av pågående vattenskyddsåtgärder i Toböle träsk, Vargsundet, Kaldersfjärden och vid Möckelbybäcken med provtagningar.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen.

Mål: En våtmark anläggs på den landskapsägda åker- och skogsmark som visat sig vara mest lämplig för anläggande av våtmark.

Förverkligat: Har delvis genomförts enligt målsättningen. En förstudie över vilken landskapsägd åker- och skogsmark som är mest lämplig för åkermark har genomförts. På grund av att budgetmedel saknas har ingen vidare projektering och byggande genomförts.

Mål: För att möjliggöra så effektiv användning som möjligt av det datorbaserade beslutstödssystemet BEVIS upptas anslag för köp av konsulttjänst för utveckling och underhåll av programmet.

Förverkligat: Har delvis genomförts enligt målsättningen. En planering genomfördes för att genomföra åtgärden inom ramen för ett Central Baltic-projekt. Projektet planeras sättas igång sommaren 2009 under förutsättning att nationella och EU-medel beviljas.

Mål: Ett program för vattenövervakning och –undersökningar slås fast i början på året. Övervakningen genomförs med syfte att ge en heltäckande översikt av vattenmiljöns tillstånd i hela det åländska havsområdet inklusive de inre vikarna samt de viktigaste vattentäkterna. Det innefattar undersökningar av belastning, kemisk-fysikalisk vattenkvalitet, fisk, bottenfauna, vattenväxter och alger inklusive förekomsten av giftalger. Undersökningarna fokuseras på att ta fram underlag för en klassificeringen av vattendragen samt på inventeringar av de åländska sjöarna och skärgårdsvattnen för att fylla de kunskapsluckor som finns angående olika vattenlevande arters förekomst och utbredning. Samarbetet med Husö biologiska station för att undersöka vattenmiljön fortsätter.

Förverkligat: Genomfördes i stort sett enligt målsättningen. Övervakningen av belastning, kemisk-fysikalisk vattenkvalitet och alger inklusive förekomsten av giftalger genomfördes av Ålands miljölaboratorium. Undersökningarna av vattenväxter genomfördes av Husö biologiska station, som dels gjorde en kartering av undervattenvegetation i grunda havsvikar, dels gjorde en utredning av utbredningen av makrofyter på hårda bottenar i skärgården som underlag för klassificeringen av vattendragen. Under året genomfördes inga särskilda fisk- och bottenfaunaundersökningar.

Mål: Landskapsregeringen sammanställer information om den övervakning och forskning som genomförs och presenterar den på ett lättillgängligt och stimulerande sätt för allmänheten i förslaget till förvaltningsplan samt i publikationen "Vattenmiljön på Åland" på Internet och som pdf-version.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen.

Mål: Förbättrad avloppsbehandling.

Förverkligat: Överföringsledningen från norra Åland har i sin helhet tagits i bruk och bygandet av överföringsledningen från Kattby i Hammarland till Mariehamn fortskrider som planerat. Ett informations- och diskussionsmöte har hållits med kommunernas tekniska personal och rådgivningen för förbättrad avloppsbehandling har fortgått. Kommunernas avloppsplanering har förbättrats.

5.5.3.2 Avloppsvattenbehandling

Landskapsregeringen stöder åtgärder för förbättrad avloppsbehandling. De viktigaste åtgärderna är att slutföra Lotsbroprojektet, att genomföra andra kommunala avloppsprojekt, att bistå kommunerna i arbetet att förbättra reningen vid enskilda avloppsanläggningar, att stöda byggandet av kretsloppsanpassade avloppsanläggningar samt att arbeta för utökat kommunalt samarbete om avloppsbehandling.

Målsättningen att minst 50 procent av fosfor i avloppsvattnet ska återvinnas uppnås för närvarande inte men skulle kunna uppnås om fosfor i rötslammet från Lotsbroverket skulle återföras till jordbruket. För att göra det möjligt borde halterna av förorenande ämnen i rötslammet ytterligare minska. En första åtgärd skulle vara att noggrant undersöka om det avloppsvatten som kommer till verket från t.ex. industrier och företag innehåller ämnen som borde ha sorterats ut i avfallshanteringen. Ifall alla oönskade ämnen i avloppsvattnet skulle vara bortsorterade skulle man kunna kvalitetssäkra slammet och sprida ut det på åkermark utan risk för hälsa och miljö. För att få ett rent slam är det även viktigt att man i de enskilda hushållen inte blandar in i avloppsvattnet lösningsmedel, färgrester, läkemedel, cigarettfimpar m.m.

5.5.3.3. Finansieringsstöd för vatten- och avloppsåtgärder

Av anslaget för vatten- och avloppsåtgärder har 85.325 euro använts för Lotsbroprojektet, 715.700 euro för 28 övriga kommunala avloppsprojekt, 970 euro för en enskild kretsloppsanpassad avloppsanläggning, 28.667 euro för 107 ombyggnader av dåligt fungerande enskilda avloppsanläggningar samt 62.500 euro för två vattenförsörjningsprojekt.

5.5.4. Avfallshantering

5.5.4.1. Allmänt

Landskapsregeringen har den högsta ledningen och övervakningen av renhållningsverksamheten medan kommunerna ansvarar för verkställigheten. Under året hade den gemensamma renhållningsmyndigheten Ålands miljöservice k.f. tolv medlemskommuner i och med att Hammarlands kommun överlät renhållningsansvaret från och med årsskiftet. Utanför den gemensamma organisationen var Eckerö, Lemland, Kumlinge och Brändö.

Mål: Den övergripande målsättningen för en ekologiskt hållbar avfallshantering är

- att minska mängden avfall, särskilt avfall som måste deponeras
- att minska användningen och spridningen av hälso- och miljöfarliga ämnen
- att minska miljöpåverkan genom hushållning med material och energi samt
- att minska nedskräpningen.

Förverkligat: I landskapsregeringens handlingsprogram angavs att förutsättningarna för att landskapet övertar behörigheten för renhållningsansvaret för att Åland ska ingå i ett gemensamt system ska utredas. Efter att frågan utretts konstaterade landskapsregeringen att inget övertagande av renhållningsansvaret ska genomföras i dagsläget.

Landskapsregeringen tillsatte en arbetsgrupp för att få till stånd ett fungerande

producentansvar för förpackningar. Arbetet ledde till att producentsammanslutningen Proans Ab bildades i slutet av året. Producentansvar för batterier och ackumulatorer trädde i kraft i november 2008 och en producentsammanslutning för småbatterier inlämnade en anmälan. En producentsammanslutning för uttjänta fordon och en producentsammanslutning för elektriska och elektroniska produkter godkändes under året i landskapsregeringens producentregister.

Landskapsregeringen gav Save the Planet stöd för att öka kunskapen om vårt resursslöseri och den mängd avfall som skapas genom detta. En annonskampanj i dagstidningarna genomfördes med syfte att minska mängden avfall, vikten av att sortera ut farligt avfall, minska resursanvändningen, uppmuntra till ökad sortering och främja en hållbar utveckling.

Sluttäckning av deponierna vid Svinryggen slutfördes med stöd av landskapsregeringen. En omlastningsstation för återvinningsbart och brännbart avfall byggdes av Svinryggens Deponi Ab och under året färdigställdes, utan ekonomiskt stöd, en deponi för inert avfall vid Svinryggen.

Stöd gavs för ett pilotprojekt med storskalig och kostnadseffektiv förpackningsinsamling. Kärlen som användes var större än normalt och hade för ändamålet anpassade inkasthåll. En del av projektets syfte var att studera om kärkens utformning resulterar i en mer korrekt sortering av återvinningsmaterialet och därmed lägre kostnader. Likaså studerades mängden dumpat restavfall och behovet av städning i förhållande till mängden material som samlades in.

5.5.4.2. Finansieringsstöd för avfallshantering

Landskapsregeringen beviljade genom budgetmoment "Främjande av avfallshantering" stöd om sammanlagt 364.739 euro enligt följande:

- Kommunalförbundet för Ålands miljöservice och kommunerna 267.600 euro stöd för organisering av avfallshantering under 2007, regionalstöd, införskaftade och tömning av avfallskärl för turister, kommunernas lagstadgade uppgifter, miljöinformation samt för ett pilotprojekt för insamling av förpackningsavfall.
- Svinryggens Deponi Ab 29.790 euro stöd för byggande av omlastningsstation
- Ålands Problemaxfall Ab 59.310 euro stöd för bildande av producentsammanslutning, insamlingscontainrar, planering av anläggning för farliga vätskor samt inköp av truck.
- Övriga 8.040 euro stöd för mottagningsstation för toalettavfall i gästhamn.

5.5.5. Ålands miljölaboratorium

Vattenövervakningen genomfördes i enlighet med ett övervakningsprogram som uppgjorts i samråd med miljöbyrån. Totalt analyserades 4.258 (4.497) prov vilket innebar 14.949 (16.277) analyser. Provtagningar har under perioden april till december utförts varannan vecka på provplatser belägna i Mariehamn, Lemland, Föglö, Sottunga, Kumlinge, Brändö, Vårdö och Lumparland. Under juli-augusti besöktes vid tre olika tillfällen 90 st s.k. Ål-provplatser utspridda runt Åland. Analysresultaten från ett antal av dessa presenteras årligen på miljöbyråns hemsida. Syftet med provtagningarna är att kunna påvisa tidstrender i de undersökta skärgårdsområdena. Undersökningar har ut-

förts i ett antal vikor och djupgröpar för att följa med syresituationen, salthalten och näringsämnen i dessa. Laboratoriet har följt upp kontrollprogrammet för Vargsundet/Ösundet. Prover tagits från alla dricksvattentäkter och från ett antal sjöar och träsk vars vatten utnyttjas för bevattning. För att bedöma belastningen från olika typer av markområden har noggranna flödesmätningar och näringsämnesanalyser utförts i ett antal utfallsdiken. Mikroskopiska alger har bestämts och laboratoriet har informerat allmänheten på miljöbyråns hemsida om förekomsten av blågröna alger i olika vattenområden. Laboratoriet deltog i den landsomfattande algkarteringen och rapporterade resultaten till Finlands miljöcentral varje vecka under sommaren. Mot fastställda avgifter har laboratoriet utfört provtagningar och analyser på prov från kommunala avloppsreningsverk, simanläggningar, recipienter och vattentäkter. 86 prov av hushållsvatten från allmänheten, företag och vattenbolag analyserades.

5.6 ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

5.6.1. Allmänt

Åland miljö- och hälsoskyddsmyndighet, ÅMHM, är en självständig provnings-, tillsyns- och servicemyndighet underställd Ålands landskapsregering. ÅMHM:s uppdrag och organisation bestäms i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

ÅMHM leds av en politiskt tillsatt styrelse och myndighetschef, medan landskapsregeringen handhar den allmänna styrningen och övervakningen av myndigheten. En sakkunnig provningsnämnd avgör miljötillståndsärenden i myndighetens namn. Styrelsen ska årligen tillställa landskapsregeringen en verksamhets- och resultatplan, budgetförslag och verksamhetsberättelse. Myndigheten är dock nybildad och en plan för 2008 har därför inte inlämnats till regeringen.

5.6.2. Uppbyggnadsarbetet

ÅMHM bildades den 1 januari 2008 genom sammanslagning av miljöhälsovården, veterinärvården och livsmedelslaboratoriet vid Ålands hälso- och sjukvård, Ålands miljöprovningsnämnd samt miljö-, djurskydd- och alkoholserveringstillsynen vid Ålands landskapsregering. Vid årsskiftet 2008-2009 överförs även Ålands miljölaboratorium och Ålands försöksstations laboratorium till myndigheten. ÅMHM:s första år har därför helt präglats av både genomförda och kommande organisationsförändringar.

I och med bildandet av ÅMHM ändrades beslutsstruktur och ärendehanteringssystem, arbetsuppgifter omfördelades och styrelse och provningsnämnd tillsattes. Centrala rutiner, vision, logotyp, blanketter och mallar fastställdes, tjänster och avtal överfördes och ett tidrapporteringssystem samt ett system för individuell utveckling infördes under året. En tillfälliga hemsida togs i bruk i februari, medan huvudstrukturen, det grafiska uttrycket och de centrala texterna för den nya hemsidan är klara för en upphandling under 2009. Vid årets slut kan konstateras att samordningen av de tidigare skilda enheterna, trots den hastiga uppstarten och betydande

personalomsättningar, kommit en god bit på väg. Arbetet förväntas dock fortgå under flera år framöver innan alla organisationens delar genomsyras.

5.6.3. Prövning och tillsyn

ÅMHM:s rättigheter och skyldigheter regleras i den omfattande miljö- och hälsoskyddslagstiftningen. Myndigheten ska tillse att inomhus- och utomhusmiljö, livsmedel, produkter och tillverkningsprocesser eller aktiviteter som utförs varken skadar hälsa, djur eller yttre miljö. Detta förverkligas genom förebyggande prövning, tillsyn och provtagning samt med kunskapsspridning och god service. Totalt har 700 ärenden avgjorts under året, varav knappt 500 avser ansökningsärenden och resten tillsynsärenden. Detta är i nivå med antalet inkomna ärenden. Två myndighetsbeslut och ett miljötillståndsärende har överklagats till Ålands förvaltningsdomstol. Ett återbrytande av ett hälsonämnds beslut har begärts vid Högsta förvaltningsdomstolen. Avgöranden har ännu inte kommit i ärendena.

I början av året fick livsmedelstillsynen ställa om genom att den omfattande och detaljerade fastländska livsmedelslagstiftningen började användas på Åland. Med detta uppdaterades och tydliggjordes kraven vid livsmedelshantering. Landskapslagen och -förordningen om miljöskydd trädde i kraft den 1 december 2008 och ersatte Ålands första egna miljöskyddslagstiftning från 2001. Samtidigt ändrades de centrala lagarna inom miljöområdet såsom exempelvis vattenlagen. Förutsättningarna inom miljöskyddet förändrades och nya rutiner och prejudikat behövs innan effekterna kan ses fullt ut.

Vid prövningen har nya eller förändrade verksamheter prioriterats för att omorganiseringen inte ska påverka företagsverksamheten genom att viktiga ansökningsärenden fördröjs. Andra ansökningsärenden än miljötillstånd domineras av borrhning i berg för värmepump med 238 ärenden, följt av prövningar enligt livsmedelslagen med 128 ärenden och serveringstillstånd för alkohol med 86 ärenden. Tillsammans utgör de 84 % av övriga prövningsärenden vid ÅMHM och deras handläggningstid är i snitt någon vecka.

Ansökningsärenden under 2008 ¹

	Överförda	In 2008	Avslutande	Öppna	Övriga
Miljötillstånd	119	34	42	49	
Miljögranskning ²				62	
Övriga prövningar ³	52	485	464	31	42 ⁴

¹ statistiken är inte helt tillförlitlig pga databasbyte i början av året.

² miljötillståndsärenden som övergått till granskningsärenden i december 2008

³ omfattar från den 1/12 även de granskningsärenden som inte ingår i 2

⁴ en del av dessa är avgjorda och beslutande, men väntar på återrapportering

Trots turbulensen har ÅMHM upprätthållit beredskap vid akuta situationer, skött obli-

gatorisk provtagning med grund i gemenskapslagstiftningen, passiv stödverksamhet samt erbjudit samma tjänster som tidigare enheter. Bland de akuta händelserna under året kan nämnas brottet på vattenledningarna under Långsjön, vilka försörjer stora delar av centrala Åland med dricksvatten. Desinficerade brandslangar kopplades slutligen förbi sjön i väntan på att nya ledningar kunde läggas ned. ÅMHM har även avrått från bad vid större avloppsvattenutsläpp, utrett ett flertal matförgiftningar och flera fall av misstänkt djurmisshandel samt hanterat misstanken om förekomst av bluetongue vid en djurgård. Ett ärende har lämnats för eventuellt åtal och en verksamhetsutövare har prickats under året.

Den egeninitierade tillsynen har koncentrerats till att upprätthålla basservice genom att tidigare planerade tillsynsprojekt inom hälsoskyddet genomförts och företagens återrapporteringar inom miljöskyddet handlagts, vilket är tillsyn i samma omfattning som tidigare år.

Tillsynsärenden under 2008 ¹

	Antal ²	Avslutade	Öppna	Vilande ³	Nej ⁴
Tillsynsprojekt	273	155	36	82	
Klagomål	59	34	16	4	5
Övriga tillsynsärenden	223	99	40	17	67
Totalt	555	288	92	103	72

¹ statistiken är inte helt tillförlitlig pga databasbyte i början av året.

² varav 106 st tillsynsärenden är överförda och 449 st är nya. Uppskattningsvis mellan 50-100 överförda tillsynsärenden från hälsoskyddet saknas i statistiken.

³ vilande ärenden avser främst förelägganden där tiden för åtgärder är över sex månader

⁴ öppna nejärenden avser inte ännu avslutade återrapporteringar från företag

Totalt har 32 tillsynsprojekt utförts, varav 13 avser projekt med intervall över ett år. Bland årets tillsynsprojekt kan nämnas daghem, åldringshem, gästhamnar, fiskodlingar, livsmedelsindustri, matserveringar i landsbygd, vandrарhem, byagårdar, badstränder, fordonstvättar, bergvärme och avfallsupplag.

I och med de nya årsavgifterna som landskapsregeringen infört ska regelbunden tillsyn även utföras inom miljöskyddsområdet. Av nämnda projekt hör fyra till miljötillsynen. Detta första år har arbetet koncentrerats till uppbyggnad av en gemensam tillsynsplan och databas för tillsynsobjekt och fakturering, vilket är en förutsättning för den årsavgiftsbaserade tillsynen. Kunskapen om tillsynsobjekt inom miljöskyddet är bristfällig. Att fakturering av årsavgifter sker först inkommande år i motsats till de tidigare projektavgifterna har inte beaktats av landskapsregeringen vid läggande av budget med följderna att inkomstmålet för tillsyn inte nåddes. Inkomsten för årsavgifterna kommer istället på 2009 års inkomstmoment.

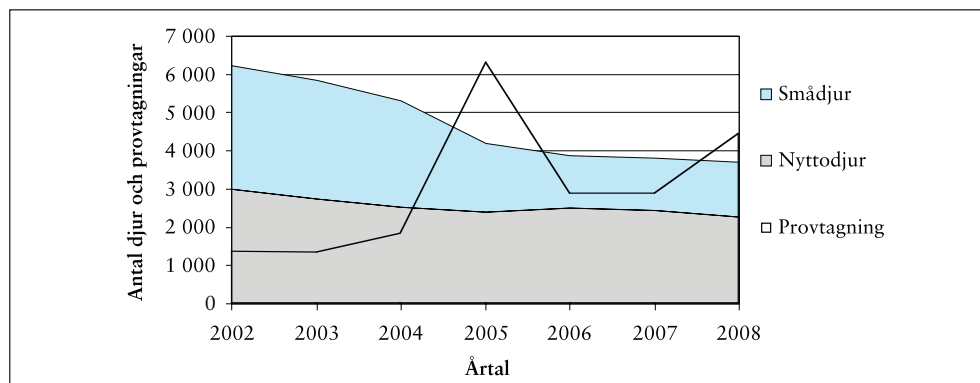

5.6.4. Veterinärvård

ÅMHM erbjuder veterinärvårdstjänster avseende nyttodjur till de som håller djur yrkesmässigt och sköter en liten klinik för basvård av smådjur. Vidare upprätthåller myndigheten landskapets veterinärjour, som möjliggör akutsjukvård för djur kvällar, nätter och helger. Trots att veterinärvården till följd av personalomsättningar varit ansträngd under året har bassjukvården och jouren upprätthållits hela året.

De senaste åren har antalet sjukbesök för nyttodjur och smådjur hållits relativt konstant på ca 2.300 respektive 1.400 besök. En ökning ses däremot liksom år 2005 för insatserna i internationella och nationella smittskyddsprogram. Orsaken är främst de regelbundet återkommande provtagningarna vid fårbesättningarna.

Antal behandlade djur och antalet provtagningar enligt nationella och internationella program 2008

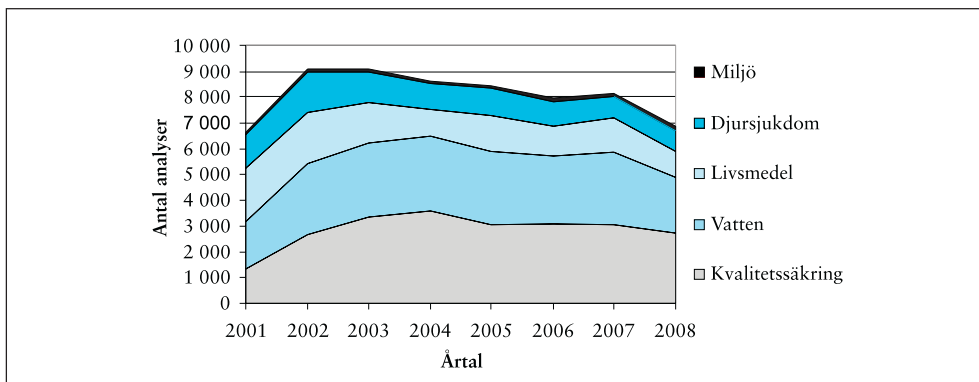
5.6.5. Laboratorietjänster

Myndighetens ackrediterade livsmedelslaboratorium tillhandahåller mikrobiologiska och vissa kemiska analystjänster till myndigheter, företag och allmänhet. Detta gäller analys av livsmedel, dricks- och badvatten i syfte att undvika hälsofara eller utreda förgiftningsfall samt vissa analyser förknippade med djursjukdomar.

Till följd av omorganiseringen ses en 13 %:s minskning jämfört med 2007 i antalet inkomna vatten- och livsmedelsprov både från myndigheten och företagen. Trots detta nåddes laboratoriets inkomstmål. Fyra nya analysmetoder har ackrediterats och laboratoriet erbjuder nu även radonanalyser för dricksvatten samt utför mätning av bakgrundsstrålning för Strålsäkerhetscentralens räkning. Analysutbudet har därmed förbättrats och en betydande tidsbesparing vid bad- och brunnsvattenanalyser förväntas.

Antal analyser utförda av livsmedelslaboratoriet 2001-2008

Under hösten intensifierades arbetet med samordning av de landskapsägda laboratorierna inför sammanslagningen vid årsskiftet 2008-2009. Laboratorierna är sedan 2006 samlokaliserade i nya lokaler i Prästgårdenby, Jomala. Ett gemensamt datasystem byggs upp och de nya laboratorierna integreras i kvalitetssystemet inför extern revision av ackrediteringsorganet FINAS under våren 2009, så att laboratoriet inte förlorar sin ackreditering.

6. Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

6.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Landskapets utbildnings- och kulturavdelning har ett övergripande tillsyns- och utbildningsansvar för all utbildning och kultur som bedrivs i offentlig regi på Åland. Landskapsregeringens uppgift är att tillse att det är möjligt för skolorna att uppnå den i lagar och läroplaner angivna målsättningen att alla elever och studerande i landskapet skall erhålla möjligheter till en likvärdig allmänbildande grundutbildning och förutsättningar för fortsatta studier och godtagbara utbildningsalternativ på gymnasialstadenivå.

6.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att fortsätta utvecklingsarbetet för Ålands gymnasieskola.

Förverkligat: Reformen Ålands gymnasieskola avslutades. Landskapsregeringen tillsatte i januari en arbetsgrupp med uppdrag att ”i samförstånd med landskapets skolor formulera mål och en utvecklingsplan för att bringa klarhet i fortsättningen av pågående reformprocess inom gymnasialstadiet och tillika bringa klarhet i utvecklandet av vuxenutbildningen på Åland”. Arbetsgruppen förde under året diskussioner med representanter för skolorna för att utveckla en plan för reformering av utbildningen.

Mål: Att följa upp gymnasialstadiets läroplansgrunder och kärnämnesläroplaner.

Förverkligat: Landskapsregeringen har under året följt upp hur studerande inom den yrkesinriktade utbildningen valt att bedriva studier enligt den studieförberedande utbildningens (Ålands lyceums) läroplan.

6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Tillgängliga medel 2008	Bokslut 2008	Avvikelse
Summa inkomster	2 382 421,26	2 318 170,47	3 927 880	1 706 397,69	-2 221 482,31
Konsumtionsutgifter	-26 725 639,14	-27 744 518,12	-32 181 502	-29 138 374,79	3 043 127,21
Överföringsutgifter	-19 791 150,08	-19 545 786,71	-27 155 814	-24 295 027,81	2 860 786,19
Realinvesteringsutgifter	-1 260 389,66	-2 459 036,57	-4 755 671	-1 945 844,90	2 809 826,10
Lån och övriga finansinvesteringar	-35 050,74	-34 462,02	-37 425	-15 970,02	21 454,98
Summa utgifter	-47 812 229,62	-49 783 803,42	-64 130 412	-55 395 217,52	8 735 194,48
Anslag netto	-45 429 808,36	-47 465 632,95	-60 202 532	-53 688 819,83	6 513 712,17

6.1.3. Nordiskt samarbete

Representanter inom det nordiska samarbetet

MR-U	Nordiska ministerrådet – utbildning	Britt Lundberg
MR-K	Nordiska ministerrådet - kultur	Britt Lundberg
ÄK-U	Ämbetsmannakommittén - utbildning	Yvonne Eliasson
ÄK-K	Ämbetsmannakommittén - kultur	Jan-Ole Lönnblad
NKF	Nordiska kulturfonden	Jan-Ole Lönnblad
NSS	Nordiskt skolsamarbete	Elisabeth Storfors
SVL	Styrgruppen för vuxnas lärande	Monica Nordqvist
HÖGUT	Ledningsgrupp för högre utbildning	Agneta Eriksson-Granskog
NordForsk	Ledningsgrupp för nordisk forskning	Gösta Helander
NiFS	Nordisk Institut för sjö rätt	Agneta Eriksson-Granskog
NSR	Nordens språkråd	Gyrid Högman
NORDBUK	Nordisk ungdomskommitté	Lotta Angergård
NIFIN	Nordens institut i Finland	Britt-Inger Wahe
NAPA	Nordens institut på Grönland	Viveka Löndahl
NOREY	Nordens Hus i Reykjavik	Göran Jansson
NIPÅ	Nordens Institut på Åland	Barbro Sundback
KKN	Kulturkontakt Nord	Pia Rothberg-Olofsson
	Konst- och kulturprogrammet	Anna Sundblom
	Mobilitetsprogrammet	Katarina Gäddnäs-Karlsson
	Nordiska datorspelsprogrammet	Mats Adamczak
NKF	Nordiska kulturfonden (sakkunnig)	Tom Eckerman

6.1.3.1. MR-U och ÄK-U

ÄK-U (Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning), MR-U (Nordiska ministerrådet för utbildning) fortsätter följa upp den Nordiska språkdeklarationen, i syfte att stärka den nordiska språkpolitiken. Den komparativa studien av lärarutbildningarna i Norden har under 2008 föranlett ytterligare nordiskt samarbete för att harmonisera utbildningsnivåerna. Vicelantrådet Britt Lundberg höll i oktober på Nordiska Ministerrådets begäran ett anförande på MR-U-mötet där hon beskrev de åländska skolorna som arbetsplats för lärare utbildade i antingen Sverige eller Finland - möjligheter och utmaningar.

Det beslöts under året att överföra en omarbetad och ny språkkonvention för godkännande till NSK/MR-SAM. I artikel 13 finns en sk. opt in - opt out-klausul för de självstyrande områdena, som säger att de självstyrande områdena själva meddelar sina länder huruvida de önskar binda sig vid konventionen eller ej. Det skall också vara möjligt att meddela att konventionen skall tillämpas med vissa reservationer, ifall ett självstyrt område anser att det inte är möjligt att tillämpa konventionen fullt ut.

Efter gott samarbete mellan de självstyrande områdena i förhandlingar med länderna och NMR fick de självstyrande områdena fullvärdigt medlemskap i

Expergruppen Nordens Språkråd (ENS).

Förberedelser har vidtagits för en översyn och eventuellt förnyande av Nordisk överenskommelse om tillträde till högre utbildning, vars nuvarande giltighetstid utgår i december 2009.

Under året lanserades även det Nordiska ministerrådets nya utbildningsprogram Nordplus för åren 2008-2011. Nordplus stöder mobilitet, projekt och nätverksaktiviteter och är öppet för skolor, organisationer och andra berörda i utbildning och livslångt lärande. Samtliga länder i Norden, inklusive de självstyrande områdena Grönland, Färöarna och Åland samt de baltiska länderna Estland, Lettland och Litauen kan delta i programmet.

6.1.3.2 NSS

NSS (Nordiskt skolsamarbete) har under året arbetat med frågeställningar i anslutning till Nordiska ministerrådets strategi för utbildnings- och forskningsområdet 2008 – 2010 Norden – en ledande, dynamisk kunskaps- och kompetensregion.

NSS kärnaktiviteter har under året anslutit sig till åtgärder som kännetecknar globaliseringstendenser och ungdomars väg från skola till arbetsliv. En studie gjordes kring den gymnasiala yrkesutbildningens betydelse för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden för unga och unga vuxna. En rapport på temat publicerades "Ungdomars väg från skola till arbetslivet", likaså hölls en temakonferens med representanter från skola och arbetsliv. Temaområden som även diskuterats är identifiering av framtida kompetensbehov och yrkestävlingars inverkan på undervisningens kvalitet och attraktionskraft.

Kvalitet i utbildningen och i utbildningssystemet har haft en fortsatt betydelsefull roll i NSS tyngdpunktsområden. NSS har fortsatt att utveckla sin uppföljning av projektet textkompetens i Norden. Skillnader i lärarutbildningen mellan de nordiska länderna har dryftats ur olika perspektiv. Hur förändringar i klimatet behandlas i undervisningen har även berörts och kommer att manifesteras i en nordisk klimatdag hösten 2009.

6.1.3.3. SVL

Styrgruppen för Vuxnas Lärande (SVL) ansvarar för det nordiska samarbetet inom vuxnas lärande. Syftet är att stärka den nordiska gemenskapen och kunskapen om vuxnas lärande i och utanför Norden. Under år 2008 har SVL haft fyra ordinarie möten. Arbetsplanen för verksamhetsåret har omfattat bl.a. fokusering på kvalitetsutveckling och basfärdigheter och erkännande av reell kompetens och tillgång till yrkesutbildning för vuxna.

6.1.3.4. NSR

Nordens språkråd (NSR) har till uppgift att främja internordisk språkförståelse, att stärka kunskapen om språken i Norden, att främja demokratisk språkpolitik och språksyn och att stärka de nordiska språkens ställning i och utanför Norden. Under året har NSR bl.a. yttrat sig om utvärderingen av Deklaration om nordisk språkpolitik och

förslaget till en ny nordisk språkkonvention. NSR har också fortsättningsvis arbetat med ett språkteknologiskt projekt med mål att knyta nordiska lexikala verk till en enda portal.

6.1.3.5. NordForsk

NordForsk är ett självständigt organ under Nordiska Ministerrådet för utbildning och forskning. I NordForsks styrelse för åren 2005-2008 ingår fullvärdiga medlemmar och även s.k. observatörer med närvaro- och yttranderätt, av vilka tre är från de självstyrande områdena.

NordForsks tre kärnfunktioner är (1) samordning, (2) finansiering och (3) policyrådgivning. Avsikten är att främja forskning på hög internationell nivå och att förstärka de nordiska ländernas samlade konkurrenskraft i fråga om forskningsfinansiering. I NordForsks strategi uttalas följande vision: "NordForsk är ett viktigt instrument för att kombinera nationella styrkepositioner, så att synergieffekter uppstår som bidrar till Nordens framgångar på global nivå". NordForsk verkar i nära samarbete med Nordisk InnovationsCenter (NICE) och de nationella forskningsråden, universiteten och högskolorna och andra organ som finansierar forskning.

För Ålands del innebär medverkan i NordForsk en smidig möjlighet att kunna följa med i den nordiska och internationella forsknings- och utvecklingsdiskussionen och i mån av möjlighet delta i olika aktiviteter och projekt.

6.1.3.6. MR-K, ÄK-K och övrigt kulturellt samarbete

Efter ett långvarigt arbete för att Åland skall ges rätt att nominera egna kandidater för Nordiska rådets litteraturpris godkände Nordiska rådet Ålands begäran i samband med rådets session i Helsingfors under hösten 2008. Detaljarbetet med förslag till stadgeändringar för litteraturpriset går vidare i ministerrådet. En bedömning är att Åland har möjlighet att nominera en kandidat för priset tidigast 2010.

Landskapsregeringen nominerade Nik Kotzevs rockopera Nostradamus för Nordiska rådets musikpris 2008. Vinnande komposition blev den danske kompositören Peter Bruuns musikdrama Miki Alone.

Under hösten flyttade Nordens institut på Åland till nybyggda lokaler vid Köpmansgatan 4 i Mariehamn. Institutet förfogar över cirka 150 kvadratmeter som förutom administrativa utrymmen även tillåter kulturaktiviteter.

Nordisk kulturfonden beviljade ubv föreningen Joel 300 000 DKK som bidrag för en operaproduktion om Joel Petterssons liv. Även landskapsregeringen har bidragit till produktionen som ska förverkligas i Alandica Kultur och Kongress sommaren 2009. Librettot är skrivet av Lars Huldén och musik skrivs av kompositör Nik Kotzev.

6.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde, bl.a. personalärenden.

6.3. SKOLBYRÅN

Vid skolbyrån handläggs ärenden som gäller grundskoleväsendet och den studieförberedande utbildningen vid Ålands lyceum. Till byrån hör enheten Ålands läromedelscentral, vars verksamhet bekostas av kommunerna till 60 % och av landskapet till 40 %.

6.3.1. Ålands läromedelscentral

Centralens uppgift är att tillhandahålla och låna ut läromedel, undervisningsfilmer och material samt att informera. Centralen deltar i skolbyråns utvecklingsarbete med materialanskaffning, utställningar och information.

Verksamhet

Direktionen för Ålands läromedelscentral sammanträdde fyra (4) gånger under året. Utlånen har hållit sig på samma nivå som år 2007 (se nyckeltal). Regelbundna infoblada - nu uppdelade stadievis - och därutöver 21 ämnesspecifika och riktade utskick till olika låntagargrupper har producerats under året.Handledning och information kring dataprogram o.a. specialpedagogiskt material med Lärum/Speres ordnades under året. LMC har deltagit i flera lärarfortbildningstillfällen med materialutställningar. Etthundraåttiosex (236) övriga tjänster (kopiering, laminering och inbindning) har utförts. Personalen har för att upprätthålla och fördjupa sin kompetens deltagit i ett flertal kurser, bland annat om lärplattformen Fronter, interaktiva tavlan Smartboard, biblioteksutveckling och -kunskap, IKT, samt deltagit i informationsträffar med film- och läromedelsdistributörer. Ett referensbibliotek för lärarhandledningar och ett magasin har grundats. Sammanslagningen och utvecklingen av läromedelscentralen och lärcentret Navigare till ett pedagogiskt resurscenter har utretts under året.

Mål: Att färdigställa ett läromedel i Ålands historia för årskurserna 4-6 i grundskolan.

Förverkligat: LMC:s enhetschef har under tiden 1.2-31.12 varit tjänstledig för att vara redaktör för det nya läromedlet. Författare är Ebbe Westergren och illustratör Tord Nygren. Det åländska läromedlet i historia för åk 4-6 "Tidernas Åland" lanserades vid skolstarten.

Mål: Att marknadsföra och inleda digital filmdistribution i skolorna.

Förverkligat: Såväl tekniska lösningar som kostnader för digital filmdistribution har undersökts. Kostnaderna för streaming är i dagsläget betydande - streaminglicenserna är mångdubbelt dyrare än visningsrättigheterna till programmen på dvd och tekniken är kostsam. Program har på dessa grunder inte kunnat införskaffas.

Mål: Att uppmärksamma centralens 40-åriga verksamhet med en utställning

Förverkligat: En historisk utställning ordnades i centralens referensbibliotek under tiden november-december. Vernissage med inbjudna gäster hölls den 14 november.

Utveckling av nyckeltal

	2006	2007	2008
Bestånd	10.112	9.563	9.895
Nyförvärv (inkl. friex, FST-bandn) -avskrivningar			
Utlån	10.369	10.890	10.847
(filmer, böcker, ped. hjälpmedel, spel, apparater, mm)			
Övriga tjänster vid LMC	232	236	186
Kopiering, inbindning, laminering			
Låntagare totalt			1.124
Aktiva under året	553	575	563
varav kvinnor, %	84	83	82
varav män, %	16	17	18
Låntagare enligt kategori totalt (ny indelning)		1.049	1.124
Personal på förskolor/daghem		66	61
Personal inom grundskolan		383	395
Personal och studerande på gymnasialstadiet		222	230
Övriga lärare, föräldrar, föreningar, högskolestuderande		378	438

6.3.2. Utbildning på grundskolenivå

I enlighet med bestämmelserna i grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland ankommer ledningen av grundskolornas undervisning och övriga verksamhet på huvudmännen - kommunerna. Ålands landskapsregering handhar den allmänna tillsynen och utvecklingen av grundskolan.

Mål: Att stärka och utveckla skolornas undervisning och verksamhet med avseende på såväl de allmänpedagogiska som de specialpedagogiska arrangemangen.

Förverkligat: Landskapsregeringen har inlett ett utvecklingsprojekt med syftet att stöda och stärka grundskolornas specialundervisning och handledning för elever som behöver särskilt stöd. Projektet syftar till att skapa ett stödsystem, som under landskapets och kommunernas gemensamma ledning och tillsyn, utvecklas med hjälp av nätverksarbete mellan olika intressegrupper. Inledningsvis ges berörda lärare på Åland möjlighet att på landskapets bekostnad vid behov få handledning om specialpedagogiska undervisningsmetoder och arbetssätt, datorstöd i undervisningen och datoranpassning av läromedelstexter. Handledningen, som initialt sköts av LÄRUMS pedagogiska utvecklare, ges enskilt eller i grupp, i huvudsak vid besök på Ålands läromedelscentral under ett par arbetsdagar varje månad.

Mål: Att stärka och utveckla skolornas undervisning i fysik och kemi, hållbar utveckling, hälsa, jämställdhet och konflikthantering.

Förverkligat: Landskapsregeringens läroplansanvisningar för undervisningen i fysik

och kemi i årskurserna fem och sex har varit på remiss i berörda skolor. På landskapsregeringens uppdrag och bekostnad har lärare som undervisar i årskurserna 3-6 erhållit fortbildning i fysik och kemi med Högskolan på Åland som kursarrangör. Motsvarande utbildningsarrangemang har ordnats för lärare om konflikthantering, jämställdhet och sexuella trakasserier med Folkhälsan, Fredsinstitutet och Rädda Barnen som arrangörer.

Mål: Att stärka och utveckla skolornas elevbedömning, bl.a. i fråga om elevernas övergång till gymnasialstadiet.

Förverkligat: Landskapsregeringens sammanställning över kommunernas synpunkter på föreslagna åtgärder i kommittérapporten Elevbedömning i grundskolan har lämnats till skoldirektörerna i början av året. En konferens har anordnats om förvaltningsmässiga och pedagogiska principer för elevbedömning och information om vad nationella utvärderingsprov berättar om elevernas betyg samt om flickors och pojkars skolframgång i olika ämnen.

Mål: Att stärka och utveckla skolornas nätbaserade arbetssätt och metoder.

Förverkligat: Landskapsregeringen har i februari förtydligat anvisningarna om IKT relaterade resurser och verktyg i Landskapet Ålands läroplan för grundskolan. Regeringen har i oktober meddelat kommunerna att en struktur för fortbildning och kompetenshöjning avseende digital kompetens bland lärarna kommer att presenteras och förverkligas under år 2009.

6.3.2.1. *Elevantal*

Jämfört med föregående läsår minskade elevantalet inom kommunernas 25 grundskolor från 2.947 till 2.919 (-28). Antalet elever i första årskursen var 301 (+30) av vilka 1 (-3) var inskrivna i specialklass, 3 (-1) av dessa i träningsundervisning. Det totala antalet elever i träningsundervisningen var 30 (+2) och i övrig specialklassundervisning 49 (-13). Antalet elever i specialklassundervisning var totalt 79 (-11).

6.3.2.2. *Landskapsandel, driftsutgifter för grundskolan*

Landskapsandel för kommunernas driftsutgifter för grundskolan beviljades utgående från ett basbelopp om 8.525,51 euro per barn i åldersgruppen 6-15 år. För en elev inom träningsundervisningen betalades landskapsandel utgående från ett basbelopp om 24.294,75 euro. Jämfört med föregående år ökade landskapsandelen för grundskolans driftsutgifter från 8.395.618,70 till 11.702.243,00 euro.

6.3.2.3. *Landskapsandel, anläggningskostnader för allmänna bibliotek och grundskolor*

Inget grundskole- eller biblioteksprojekt i kommuner som tillhör bosättningsstrukturgrupp 1 var aktuellt under året, varför inget anslag upptagits för eventuell landskapsandel för ifrågavarande anläggningskostnader.

6.3.3. Utbildning på gymnasialstadienivå

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå. I enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1997:52 ändr. 2002/82) om utbildning på gymnasialstadienivå är landskapet Åland huvudman för utbildningen. Landskapsregeringen handhar på dessa grunder den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen. Utbildning på gymnasialstadienivå ordnades i åtta olika skolor.

6.3.3.1. Ålands lyceum - studieförberedande utbildning

Gymnasiet Ålands lyceum erbjuder studieförberedande utbildning och ger studerande möjlighet att inhämta en bred allmänbildning som grund för universitets- eller högskolestudier eller andra gymnasialstadiiebaserade studier, bl.a. yrkeshögskolestudier.

Mål: Att utveckla det nya kursutbudet och fortsättningsvis implementera skolans läroplansgrunder.

Förverkligat: Kursutbudet har utvecklats och under budgetåret har alla nya kurser erbjudits.

Mål: Att utveckla och utvärdera inriktningsstudierna.

Förverkligat: En uppföljning av verksamheten under de tre senaste läsåren avseende nya sökanden och till buds stående studieplatser visar att andelen studerande är störst på skolans humanistisk-samhällvetenskapliga inriktning. Därefter följer skolans naturvetenskapliga inriktning, inriktningen hälsa och idrott samt den estetiska inriktningen. Sökande till inriktningen hälsa och idrott har vissa år varit större än antalet studieplatser.

Mål: Att integrera i läroplanen förekommande temaområden och fokusera på kulturellt arbete och jämställdhet.

Förverkligat: I undervisningen och skolans övriga verksamhet har ordnats temadagar, kulturevenemang och kulturella arrangemang där studerande på olika sätt fått presentera sina alster, bl.a. på området jämställdhet, solidaritet och vänskap. Skolans studerande, lärare och övrig personal har i sitt utvecklingsarbete uppmärksamgjort nämnda temaområden i föreläsningar med åtföljande diskussioner och grupparbeten.

Ålands lyceum ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2006	Uppskattat 2007	2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande (medeltal)	455	448	451	420
Under året antagna studerande	155	131	140	137
Avlagda examina	122	153		140
Avbrutna studier	11	7		7
Byte av studieprogram				
Studieuppehåll	16	11		11
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	10	9	10	7
Fristående kursverksamhet, kursdagar	304	206		157

6.4. YRKESUTBILDNINGSBYRÅN

Den allmänna målsättningen för den yrkesinriktade utbildningen vid landskapets skolor framgår av LL (1997:52 ändr. 2002/82) om utbildning på gymnasialstadienivå. Sjösäkerhetscentrets verksamhet regleras av LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum och högskoleutbildningen av LL (2002:81) om Högskolan på Åland samt läroavtalsutbildningen av LL (1998:59) om läroavtalsutbildning.

Yrkesutbildningsbyråns verksamhet innefattar allmän ledning, tillsyn och utveckling inom ovan nämnda områden och även den gemensamma verksamhet som utnyttjar navigations- och maskinrumssimulatorerna och skolfartyget m/s Michael Sars. Inom byrån finns en vuxenutbildningsenhet som handhar vuxenutbildnings- och läroavtalsärenden, samt den verksamhet som gäller Europeiska unionens mål- och ramprogram inom de områden som berör yrkesutbildningen. Inom vuxenutbildningsenheten verkar även lärcentret Navigare, som är ett gemensamt resurscentrum för landskapets skolor i frågor som gäller nätbaserad undervisning och datorstöd i undervisningen. Till byråns ansvarsområde hör också uppgifter inom det nordiska och europeiska samarbetet inom utbildnings- och forskningsområdet.

Mål: Att fortsätta utvecklandet av yrkesprov inom yrkesinriktad utbildning

Förverkligat: Införandet av yrkesprov som en bedömningsform i yrkesutbildningen har pågått sedan år 2006. I december 2008 anställdes en heltidsanställd projektledare för att leda det fortsatta utvecklingsarbetet. Projektets mål är att organisera och utveckla yrkesprov som ett enhetligt, naturligt och likvärdigt bedömningsinstrument i den yrkesinriktade utbildningen. Yrkesproven skapar en naturlig plattform för att vidareutveckla skolornas kontakter till arbetslivet, dvs. den offentliga sektorn och det näringsliv som har behov av yrkesutbildad personal. Projektet planeras fortgå under hela år 2009.

Mål: Att fortsätta utveckla utbildningen inom sjöfartsområdet.

Förverkligat: Utbildningen inom sjöfartsområdet har under året varit föremål för fortsatt analys och utveckling för att dels samordna och optimera resursanvändningen och dels tydliggöra profileringen av utbildningsområdet på Åland. Arbetet berör både Ålands sjömansskola, Åland sjösäkerhetscentrum, skolfartyget m/s Michael Sars, Högskolan på Åland och utvecklandet av ett gemensamt simulatorcentrum på Åland. Ett delresultat är att Ålands sjösäkerhetscentrum (ÅSC) från och med budgetåret 2008 har haft rätt att verka enligt nettobudgetprincipen. Som en fortsättning på det avgav en arbetsgrupp våren 2008 rapporten "Riktlinjer för Ålands sjösäkerhetscentrums verksamhet". I slutet av året tillsattes två arbetsgrupper med uppdrag att föreslå konkreta verkställighetsåtgärder dels för optimering av sjöfartsutbildningen och dels för frågan om ett gemensamt simulatorcentrum. Beslut på basis av arbetsgruppernas förslag torde tas under 2009.

Mål: Att utarbeta ett nytt treårigt avtal mellan landskapet och Högskolan på Åland.

Förverkligat: Under året har ett förslag till nytt avtal för treårsperioden 2009 – 2011 utarbetats. Avtalet torde undertecknas av parterna under våren 2009.

6.4.1. Vuxenutbildningsenheten

Mål: Att planera och inleda en omfattande lärarfortbildning inom området IT och nätpedagogik.

Förverkligat: Efter godkänt förprojekt inleddes huvudprojektet "Nätpedagogik", med ESF-medfinansiering, 1.2.2008 och är planerat att pågå fram till 31.12.2010. Projektet lyfter fram EU:s rekommendationer om nyckelkompetenser för livslångt lärande samt den vision för nätbaserat lärande, som antogs av landskapsregeringen 13.04.2007. Projektet skall bidra till utvecklingen av nätbaserade undervisningsformer i de deltagande skolorna: gymnasialstadieskolorna, Högskolan på Åland och läroinrättningar inom den fria bildningen.

Mål: Att utveckla system för identifiering och validering av individers realkompetens.

Förverkligat: Projektet "Validering på Åland", med ESF-medfinansiering, inleddes i mars 2008, då en projektledare anställdes på deltid. Projektledaren övergick till heltid maj. I november anställdes en projektmedarbetare. Projektet har inletts i enlighet med uppgjord plan. Det har medverkat i utvecklingen av en infrastruktur för vuxenutbildning på Åland, eftersom en flexibel vuxenutbildning är en förutsättning för fungerade valideringsverksamhet. Under året har pilotprojekt initierats inom såväl högre utbildning som gymnasialstadietutbildning. Projektet är planerat att pågå fram till 31.12.2010.

Mål: Att genomföra ett pilotprojekt gällande integrationsutbildning - utbildning i kombination med arbete.

Förverkligat: Erfarenheter av att bedriva integrationsutbildning i kombination med arbete har samlats bl.a. i samverkan mellan Ålands folkhögskola och olika företag, men inte i form av regelrätta pilotprojekt.

Mål: Att utveckla heltäckande system och regelverk för vuxenutbildningen i landskapet.

Förverkligat: Under året har ett utvecklingsuppdrag utförts med egna resurser inom yrkesutbildningsbyrån. Uppdraget var att ta fram ett förslag till formulering av landskapet Ålands vision och mål för livslångt lärande och att utgående från det utarbeta en strategi och handlingsplan för att nå målen. I december 2008 beslöt landskapsregeringen, på basis av föreliggande förslag, att förslag till regelverk och handlingsplan för utveckling av vuxenutbildningen skall utarbetas och avges till landskapsregeringen senast 31 maj 2009.

Lärcentret Navigare

Till lärcentret Navigares uppgifter hör att fungera som huvudadministratör för en gemensam lärplattform för landskapets skolor samt att stöda skolorna att ta i bruk och använda plattformen. Under året gjordes totalt 98.000 inloggningar i plattformen av 1.622 användare, vilket är en ökning med 20 procent från föregående år.

Navigare erbjuder även tekniskt stöd till enskilda ålänningar som önskar studera med hjälp av nätbaserade undervisningsformer. Utgående från avtal med Centrum för Flexibelt Lärande, CFL, i Söderhamn, har totalt 36 personer, varav 26 nyanmälda, erbjudits utbildning vid 22 olika distanskurser. Till serviceformerna har även hört att erbjuda studerande möjlighet att delta i föreläsningar via videokonferens, tentamensövervakning samt en bokningsbar så kallad studiehörna med tillgång till relevant teknisk utrustning för ändamålet.

Lärcentret Navigare är partner i Nordplus voksen projektet Nätlots 2010 tillsammans med MJK-instituutti i Helsingfors och NFF i Norge (Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning).

6.4.1.1. Läroavtalsutbildning

Mål: Fortsatt utveckling av läroavtalsutbildningen utgående från arbetsmarknadens och enskilda studerandes behov.

Förverkligat: Målsättningen för år 2008 var att bereda plats för 95 (108) studerande inom läroavtalsutbildningen och fortsätta utveckla läroavtalsutbildningen utgående från arbetsmarknadens och enskilda studerandes behov. Under verksamhetsåret har 184 (162) studerande bedrivit läroavtalsutbildning inom 48 (33) olika yrkesområden. Under året ingicks 64 (72) nya läroavtal och 15 (10) läroavtal avbröts på initiativ av lärlingen eller/och arbetsgivaren. Antalet utexaminerade lärlingar var 45 (5) stycken. Antalet arbetsgivare med utbildningsansvar uppgick till 80 (63) där samma arbetsgivare kan ha flera olika inriktningar. Samtliga är verksamma på Åland. För den teoretiska undervisningen har lärlingsnämnden köpt tjänster av 1 (1) utbildningsarrangörer inom landskapet och 28 (16) utanför landskapet. Medelåldern för de studerande var 37,7 (38,1) år.

6.4.1.2. Sysselsättningsfrämjande utbildning

För att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet ordnas sysselsättningsfrämjande utbildning enligt LL om sysselsättnings-

främjande utbildning (1988:39).

En central målsättning för landskapsregeringen är att erbjuda språkutbildning till inflyttade personer som inte har tillräckliga kunskaper i svenska. För att säkerställa ett kontinuerligt utbud av utbildning har landskapsregeringen upphandlat språkundervisningen "Svenska för inflyttade" (sfi) genom avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn.

För att säkerställa en kontinuerlig tillgång till ett antal utbildningsplatser för arbetsökande har landskapsregeringen avtalat om köp av utbildningsplatser vid Korsnäs kurscenter. Avtalet har omfattat 1.000 elevarbetsdagar år 2008.

6.4.1.3 Målprogram med delfinansiering från europeiska socialfonden

Mål: Att avsluta Mål 3-programmet (2000 - 2006). Inom ramen för ESF-programmet (2007-2013) fortsätta de fleråriga utbildningsinsatserna inom arbetslivet. Hög prioritet kommer under budgetåret att ges åtgärder som avser att utveckla system för kompetenshöjning. Målet med programmet, kallat Kompetens och delaktighet, är att satsa på kunskap, innovation, delaktighet och bättre utnyttjande av humankapital.

Förverkligat: Mål 3-programmet (2000-2006) avslutades som planerat. Det sista projektet avslutades 31 oktober 2008. Totalt har 42 projekt erhållit bidrag och 3.166 personer har deltagit i projekt medfinansierade från Mål 3. Endast de sista detaljerna i rapporteringen till Europeiska kommissionen återstår.

ESF-programmet (2007-2013) är i full gång och hittills har 12 projekt beviljats stödfinansiering. Det betyder att de hittills budgeterade medlen bokats för fleråriga projekt och att en stor del av resterande de medlen reserverats. Bland de viktigare projekten kan nämnas höjning av den formella kompetensen för yrkeslärare och höjning av IKT-kompetensen hos lärarna på gymnasialstadiet samt det s.k. Valideringsprojektet.

6.4.2. Utbildning på gymnasialstadienivå

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig yrkesinriktad utbildning, studieförberedande utbildning med yrkesprofil eller studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå.

Landskapet Åland är huvudman för skolorna på gymnasialstadienivå. Landskapsregeringen handhar den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen på gymnasialstadienivå.

Yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå ordnades i 6 olika skolor. Inom den studieförberedande utbildningen med yrkesprofil genomförde 47 (-2) sina studier och inom den yrkesinriktade utbildningen 764 (+51). En bred majoritet genomförde sina studier på tre år. Den skolbundna yrkesutbildningen kompletterades med yrkesutbildning i form av läroavtalsutbildning. Under året var 184 (+22) läroavtal i kraft.

6.4.2.1. Ålands handelsläroverk

Mål: Antagningen till Ålands handelsläroverk planerades och dimensionerades för föl-

jande program: 3-årig grundskolebaserad merkonomutbildning och 2-årig nätbaserad utbildning för vuxna till merkonom.

Förverkligat: Under 2008 hade Ålands handelsläroverk studerande på ovanstående program. Hösten 2008 antogs en grupp nya studerande till ungdomsutbildningen. Den tvååriga vuxenutbildningen har nästa antagning ht 2009.

Mål: Att införa studier enligt Ålands lyceums läroplan i svenska, engelska och matematik i samarbete med övriga yrkesutbildande skolor på gymnasialstadiet.

Förverkligat: Hösten 2008 fick årskurs 1 välja att läsa studier enligt Ålands lyceums läroplan tillsammans med studerande från Ålands yrkesskola, Ålands naturbruksskola och Ålands vårdinstitut. Årskurs 2 fortsatte med det tidigare påbörjade försöket med fördjupade studier.

Mål: Skolans utbildning skall profileras mot nätbaserad undervisning och vuxenutbildning.

Förverkligat: ESF-projektet Nätpedagogik genomförs vid samtliga skolor på gymnasialstadiet samt Högskolan på Åland. Rektorerna ingår i ledningsgruppen för projektet och samarbetar med projektledaren och den projektansvarige. En enkät om behovet av kurser bland lärarna har genomförts och rektorerna har deltagit i en ledarskapskurs om lärplattformen Fronter.

Mål: I profileringen av skolans utbildning mot vuxenutbildning ingår att genomföra antagningen till vuxenutbildningen hösten 2009 med hjälp av validering.

Förverkligat: Skolan har i samarbete med ESF-projektet Validering på Åland planerat upplägget för att kunna validera de vuxnas kunskaper och erfarenhet vid antagningen hösten 2009.

Ålands handelsläroverk ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande (medeltal)	91	107,5	110	108,5
Under året antagna studerande	18	73	18	17
Avlagda examina	14	35		25
Avbrutna studier	8	8		9
Byte av studieprogram	-	-		-
Studieuppehåll	3	2		3
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	214	69		-
Fristående kursverksamhet, kursdagar	21	11		-

6.4.2.2. Ålands hotell- och restaurangskola

Under vårterminen 2008 hade Ålands hotell- och restaurangskola 88 studerande och under höstterminen 91 studerande.

De studerande fördelades på följande program:

Utbildning inom hotell- och restaurangbranschen:

inriktning kock åk 3	2 klasser
inriktning servitör åk 3	1 klass
inriktning kock åk 2	1 klass
inriktning servitör åk 2	1 klass

Student- och gymnasiekvot:

servitör/hotell- och konferenspersonal	1 klass
--	---------

Påbyggnadsutbildning

bagare - restaurangkonditor	1 klass
sommelier	1 klass

Den gymnasialstadiebaserade utbildningen inom hotell- och restaurangprogrammet genomförs i ett integrerat samarbete med Ålands yrkesskola och Ålands sjömannsskola. Under det första studieåret är utbildningen i huvudsak förlagd till yrkesskolan och sjömannsskolan. Under det andra studieåret överflyttas 2 klasser (1 kock- och 1 servitörklass) till hotell- och restaurangskolan. Det tredje studieåret är i sin helhet förlagd till Ålands hotell- och restaurangskola. Ålands hotell- och restaurangskola ansvarar för utbildningen inom programmet och förverkligandet av läroplanens målsättning samt fungerar som utexaminerande skola.

Mål: Att erbjuda en 20 studieveckors påbyggnadsutbildning för servitörer inom området sommelier/vinkypare.

Förverkligat: Hösten 2008 antogs 14 studerande till sommelier-/ vinkypareutbildningen.

Mål: Att implementera nya läroplanen i kärnämnen.

Förverkligat: Implementeringen av nya kärnämnesläroplanen inleddes hösten 2008.

Mål: Att utveckla och förstärka yrkesproven inom de yrkesinriktade studiehelheterna i läroplanen.

Förverkligat: Yrkesrådet har fortsatt sitt arbete med planering, genomförande och bedömning av yrkesproven. Den första årskursen med ett skilt betyg för yrkesproven dimitteras våren 2009.

Mål: Att inom EU-projektet "Vägen till ett välkomnande Åland", utveckla kurser för den åländska besöksnäringen.

Förverkligat: Under budgetåret har arbetet påbörjats för att bygga upp kurser.

Mål: Att införa ett nytt studieadministrativt program mellan samarbetsskolorna Ålands yrkesskola, Ålands sjömansskola och Ålands hotell- och restaurangskola.

Förverkligat: Arbetet fortgår och är fullt infört 2009.

Mål: Att ha ett brett utbud med fristående kursverksamhet.

Förverkligat: Under budgetåret har ordnats två kurser för hygienkompetens, två kurser om allergier inom matlagning samt tentamenstillfällen för erhållande av intyg över hygienkompetens och "förtrogenhet med bestämmelserna om servering av alkohol-drycker" med sammanlagt 270 deltagare.

Mål: Att erbjuda studerande möjlighet till studier enligt Ålands lyceums läroplan inom ämnena svenska, engelska och matematik.

Förverkligat: Studerande har erbjudits möjlighet till studier enligt Ålands lyceums läroplan inom ämnena svenska, engelska och matematik.

Ålands hotell- och restaurangskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande (medeltal)	95	97	93	90
Under året antagna studerande	101	93	96	91
Avlagda examina	62	63	92	86
Avbrutna studier	5	1	-	3
Byte av studieprogram	-	-	-	1
Studieuppehåll	5	7	-	5
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	184	486	-	270
Fristående kursverksamhet, kursdagar	3	12	-	4

6.4.2.3. Ålands naturbruksskola

Under vårterminen 2008 hade Ålands naturbruksskola 40 studerande och under höstterminen 48 studerande fördelade enligt följande:

Utbildningsprogram inom naturbruk:

- inriktning lantbruk
- inriktning ridsport/travsport
- inriktning djurskötsel

Utbildningsprogram inom natur och miljö:

- inriktning naturföretagande

Gymnasialstadiebaserade utbildningar:

- inriktning ridsport/travsport
- lantbruk.

Mål: Att hösten 2008 starta det 3-åriga utbildningsprogrammet i naturbruk med tre inriktningar; lantbruk, djurskötsel och hästsport, totalt 24 platser.

Förverkligat: Hösten 2008 antogs totalt 12 studerande till en 3-årig utbildning inom naturbruk; 8 studerande till djurskötsel, 4 studerande till lantbruk. Inriktningen hästsport lockade inte tillräckligt antal studerande.

Mål: Att hösten 2008 starta en 40 sv gymnasialstadiebaserad utbildning inom hästsport.

Förverkligat: Hösten 2008 antogs 11 studerande till en 40 sv gymnasialstadiebaserad utbildning inom hästsport.

Mål: Att tillsätta ett branschråd.

Förverkligat: Direktionen tillsatte ett branschråd för skolan som övervakar yrkesproven.

Mål: Att från och med hösten 2008 införa yrkesprov i samtliga inriktningar i utbildningsprogrammet i naturbruk.

Förverkligat: Under läsåret 2008 – 2009 har yrkesprov införts i samtliga inriktningar i utbildningsprogrammet för naturbruk.

Ålands naturbruksskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande (medeltal)	40	41,5	54	45,5
Under året antagna studerande	23	21	36	23
Avlagda examina	7	16	8	8
Avbrutna studier	1	4	-	5
Byte av studieprogram	-	1	-	-
Studieuppehåll	2	2	-	-
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	204	82		116
Fristående kursverksamhet, kursdagar	72	86		146

6.4.2.4. Ålands sjömansskola

Vårterminen 2008 hade Ålands sjömansskola 130 och höstterminen 153 studerande fördelade på följande utbildningsprogram och inriktningar:

Hotell- och restaurangprogrammet,

- kock/servitör

- café, storkök och restaurang

Sjöfartsprogrammet,

- däcks- och maskinreparatör

- fartygselektriker
- vaktmaskinmästare
- vaktstyrman.

Mål: Att inleda om- och tillbyggnad av skolan.

Förverkligat: Ej förverkligat.

Mål: Att ytterligare förbättra lärlagsarbetet inom sjöfartsprogrammets utbildningsinriktningar.

Förverkligat: Arbetet fortgår.

Mål: Fortsatt implementering av yrkesprov som en integrerad del i undervisningen.

Förverkligat: Arbetet fortgår. I dagsläget har samtliga klasser haft yrkesprov i varierende antal.

Mål: Att vidareutveckla möjligheterna att via yrkesprov för vuxna erhålla olika behörighetsbrev.

Förverkligat: Skolan har inte lyckats rekrytera personal för yrkesprov för vuxna men har dock strukturell beredskap att anordna yrkesprov för vuxna.

Mål: Att inleda vuxenutbildning för fartygselektriker.

Förverkligat: Ej förverkligat på grund av bristen på behöriga yrkeslärare inom el.

Mål: Att skapa förutsättningar för lektorer inom yrkesämnena att parallellt med undervisningen delta i behörighetsgivande lärarutbildning.

Förverkligat: Tre lärare har påbörjat studierna.

Ålands sjömansskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande (medeltal)	131,5	141	158	150,5
Under året antagna studerande	75	70	75	70
Avlagda examina	34	20	29	25
Övriga studerande till ÅHRS	22	16	16	20
Avbrutna studier	6	5		7
Studieuppehåll	13	10		13
Byte av studieprogram	2			
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	12	13		
Fristående kursverksamhet, kursdagar	11	20		

6.4.2.5. Ålands vårdinstitut

Mål: Ålands vårdinstitut ska trygga det åländska behovet av vårdpersonal med utbildning på gymnasialstadiet inom social- och hälsovårdsbranschen samt ge fortbildning för yrkesverksamma inom branschen genom kursverksamhet inom lärarnas kompetensområden. Den huvudsakliga utbildningen leder till grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen. Ålands vårdinstitut ska även bidra till utvecklingen av verksamheten inom social- och hälsovårdsbranschen genom ett nära samarbete med arbetslivet. Flexibla möjligheter till utbildning ska erbjudas både ungdomar och vuxna. Det avslutande utbildningsåret kan studerande välja inriktning mellan nio möjliga utbildningsprogram. De inriktningar som erbjuds vid Ålands vårdinstitut baserar sig på arbetslivets behov och studerandes intresse.

Förverkligat: Under 2008 har Ålands vårdinstitut erbjudit examensgivande utbildning för närvårdare. Dessa har avlagt grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen som ungdoms- eller vuxenutbildning. Under läsåret 2008/2009 erbjuds utbildningsprogrammen handikappomsorg, sjukvård och omsorg samt äldreomsorg.

Ålands vårdinstitut ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande (medeltal)	110	112	120	120
Under året antagna studerande	61*	48	48	48
Avlagda examina	48*	31	28	29
Avbrutna studier	7	6	6	14
Byte av studieprogram	-	1	-	-
Studieuppehåll	6	4	4	5
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	221	251	205	175
Fristående kursverksamhet, kursdagar	15	13	21	15

*) 11 personliga hjälpare, resten närvårdare

6.4.2.6. Ålands yrkesskola

Vårterminen 2008 hade Ålands yrkesskola 284 studerande och höstterminen 296 studerande fördelade på följande utbildningsprogram och inriktningar:

Byggteknik

El- och datateknik

- datorteknik

- elteknik

Fordons- och transportteknik

Frisör

Hotell och restaurang
Media och kommunikation
Samhälleliga och sociala sektorn
Verkstads- och produktionsteknik
Yrkesträning

Mål: Under verksamhetsåret utreds möjligheterna att samordna inriktningen elteknik inom programmet för el- och datateknik vid yrkesskolan med utbildningsinriktningen fartygselektriker inom programmet för sjöfart vid Ålands sjömansskola och att samtidigt profilera inriktningen datorteknik mot "datateknik och IT".

Förverkligat: Direktionen har tillsatt en läroplanskommitté för att revidera läroplanen för utbildningsprogrammet El- och datateknik i enlighet med de reviderade läroplansgrunderna. Läroplansarbetet fortsätter kommande budgetår.

Mål: Under verksamhetsåret utreds möjligheterna att inom programmet verkstads- och produktionsteknik utveckla en inriktning mot VVS eller att på annat sätt erbjuda VVS-utbildning inom yrkesskolan.

Förverkligat: Som ett led i utvecklingen av utbildningen inom utbildningsprogrammet Verkstads- och produktionsteknik har direktionen tillsatt en läroplanskommitté för att revidera läroplanen i enlighet med de reviderade läroplansgrunderna. Läroplansarbetet fortsätter kommande budgetår.

Ålands yrkesskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande (medeltal)	283	285		290
Under året antagna studerande	98	104	144	145
Avlagda examina	57	49		98
Överförda till ÅHRS				
- godkända studerande	9	10		9
- överförda HR, inr. Servitör + kock	10	12		12
Avbrutna studier	16			11
Byte av studieprogram	1	2		-
Studieuppehåll	11	8		8
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	28	-		49
Fristående kursverksamhet, kursdagar	12	-		8
Sysselsättningsfrämjande utbildning		-		-

6.4.3. Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrum bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringen och sjöfartsskolorna behöver.

Mål: Att utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa.

Förverkligat: Kursupplägget samt marknadsföringen följer i stort senaste års upplägg. Enhetlig layout på marknadsföringsprodukter, så som hemsida samt foldrar, har införts.

Mål: Att samordna bokningar av kurser med Högskolan på Åland.

Förverkligat: Samarbetet mellan berörda bokningsansvariga på Ålands sjösäkerhetscentrum och Högskolan på Åland fortsätter och planeras utökas 2009.

Mål: Att utveckla kursverksamheten mot nya kundgrupper.

Förverkligat: Teambuilding kurser har levererats både till företag med samt utan direkt anknytning till sjöfartsbranschen.

Mål: Att hålla cirka 160 kurser under året av varierande längd.

Förverkligat: 174 kurser genomfördes.

Ålands sjösäkerhetscentrum ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utbildade personer 2008	Studerande	Externa deltagare	Kursdagar
Livbåtsman	147	210	92
Fast rescue boat	19	55	30
Basic safety	0	53	20
Arbetarskydd	105	110	15
Basic safety(Tallink-Silja)	0	287	42
Övr. sjösäkerhetskurser	321	381	80
Brandkurser			
Familiarization Training	63	98	14
Basic fire fighting	68	7	35
Basic fire fighting fortbildning	0	36	6
Advance fire fighting	51	3	12
Advance fire fighting fortbildning	0	59	10
Totalt	774(513)	1.299(1.001)	356(296)

6.4.4. Högskolan på Åland

Landskapet Åland är huvudman för Högskolan på Åland, som är en myndighet under landskapsregeringen. Landskapsregeringens allmänna ledning över utbildningen i Högskolan på Åland sker i form av utbildningsavtal och budget och i enlighet med LL om Högskolan på Åland (2002:81).

Högskolans övergripande mål beskrivs i lagen. Högskolan har till uppgift att erbjuda högskoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på beprövad erfarenhet. Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och det åländska samhällets behov. Högskolan ska informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och det omgivande samhället. I verksamheten skall det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed skall värnas.

Vid högskolan erbjuds sju examensinriktade utbildningsprogram, som leder till yrkeshögskoleexamen: Elektroteknik, Företagsekonomi, Hotell- och restaurangledning, Informationsteknik, Maskinteknik, Sjöfart och Vård. Därtill erbjuds en omfattande kursverksamhet, seminarier och föreläsningar inom ramen för högskolans enhet Öppna högskolan samt forskning och utvecklingsprojekt.

Högskolan på Åland ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal, utbildningsprogram

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande (medeltal)	414	428		420
Under året antagna studerande (medeltal)	103*	154		130
Antalet avlagda studieveckor	15843,5 sp	13009,70		14610,30
Avlagda examina	56	42		39
Avbrutna studier	39	55		67
Byte av studieprogram	2	1		-
Studieuppehåll	49	41		47

* Ingen antagning till utbildningsprogrammet för vård 2006

Utveckling av skolmätetal, Öppna högskolan

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Akademisk undervisning				
- antal kurser	51	54		40
- antal deltagare	797	697		532
- avlagda sv/sp	305	2.376 sp		2.094
	sv/1.921 sp			
- helårsprestation, sv/sp				
Programkurser				
- antal kurser	4	9		9
- deltagare	65	183		96
Fortbildning och uppdrag				
- antal kurser	45	59		76
- antal deltagare	985	668		968
Seminarier				
- antal seminarier	1	5		3
- antal deltagare	44	206		114
Öppna föreläsningar				
- antal föreläsningar	2	12		7
- antal deltagare	56	110		102
Summa, deltagare	1.947	1.779		1.812
Tentamensservice				
- antal tentamenstillfällen	152	162		186
- antal deltagare	948	877		862

6.5. KULTURBYRÅN

Till kulturbyråns ansvarsområden hör konst- och kulturärenden, bibliotek, ungdom, idrott och fritt bildningsarbete.

Planeringen av om- och tillbyggnaden av Ålands sjöfartsmuseum har i stor utsträckning präglat arbetsåret 2008 vid kulturbyrån. Enligt planeringen skall byggnadsarbetet inledas hösten 2009. Utarbetandet av ett nytt ungdomspolitiskt program hör också till de viktigaste ärendena inom kulturbyrån. Programmet skall vara klart under våren 2009. Kulturhuskommittén som tillsattes hösten 2007 presenterade sitt förslag till hur ett mångsidigt och regelbundet kulturutbud kan tryggas i Alandica Kultur och Kongress. Ålands kulturdelegation har fortsatt arbetet för att trygga kulturens plats i Alandica med utgångspunkt i kommitténs rapport.

6.5.1. Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola har under året givit allmänbildande undervisning enligt principen om livslångt lärande. Skolan har kunnat erbjuda en alternativ skolmiljö med möjlighet till fria allmänbildande studier utanför systemet för behörighetsgivande och yrkesförberedande utbildning för såväl unga som vuxna.

Under året har skolan haft sju olika linjer. De allmänna linjerna har varit media-linjen, linjen för skapande verksamhet, idrottslinjen och musiklinjen. De specialiserade linjerna har varit linjen för naturfoto och linjen för konst- och hantverk. Även integrationslinjen för ungdomar startades enligt planerna då antalet sökande inför höstterminen var tillräckligt stort. Linjen erbjuder undervisning enligt individuella studieplaner. Alla studerande har dock omfattande undervisning i svenska och andra ämnen som stöder ungdomarnas integration.

Skolan arrangerar egna sommarkurser vilka ingår i skolmätetalet nedan. Därutöver hyrs skolans lokaler ut till flertalet externa kursarrangörer under året.

På uppdrag av landskapsregeringen har folkhögskolan planerat för en tvåårig hantverkslinje som planeras starta hösten 2009.

Ålands folkhögskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande (medeltal)	55	49	63	51
Under året antagna studerande	55	49	63	78
Avlagda examina	53	49	63	46
Avbrutna studier	6	2		3
Byte av studieprogram				2
Studieuppehåll				
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	19	30	40	41
Fristående kursverksamhet, kursdagar	11	10	15	20

6.5.2. Ålands musikinstitut

Under året 2008 har Ålands musikinstitut erbjudit sina elever undervisning i de klassiska orkesterinstrumenten samt solosång, piano, klassisk gitarr och slagverk. Dessutom har några elever bedrivit studier med inriktning på pop och jazz på instrumenten elgitarr, elbas, keyboard och trumset. Eleverna har därutöver erhållit undervisning i musikkunskap och musikteori och deltagit i de olika ensembler som verkar vid institutet. Förutom en kammarorkester, en jazzensemble och andra mindre instrumentalensembler finns körerna Voces, Capella Vocalis och Singoalla och barnkören. På dansskolan har undervisning bedrivits i både klassisk balett och modern dans. Under höstterminen 2008 studerade 20 av institutets elever enligt den estetiska inriktningen vid

Ålands lyceum. Musikinstitutet upprätthåller även musikundervisning på Kökar.

Eleverna har också deltagit i ett stort antal konserter av olika slag.

En tjänst som pianolärare/ackompanjator inrättades from 1/8 2008.

Under hösten har det hållits datakurser för personalen.

Ålands musikinstitut ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverkligat 2008
Totalt antal studerande	258	241	Vt 260	Ht 249
- musik	175	169	186	165
- dans	83	72	74	84
Under året antagna studerande	52	70		57
- musik	35	37		32
- dans	17	33		25
Avlagda examina			Vårexamen	116
			Kursexamen	49
Avbrutna studier	16	11		18
- musik	7	3		18
- dans	9	8		7
Byte av studieprogram	2	1		1
Studieuppehåll	3	16		18
- musik	3	12		12
- dans	0	4		6

6.5.3. Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning

Arbetet med en revidering av landskapslagen om studiecirkclar fortsatte hela året. Den nya lagen förväntas träda i kraft år 2009.

Landskapsregeringen förde diskussioner med företrädare för kommunerna och Medborgarinstitutet i Mariehamn angående ett nytt avtal mellan Mariehamns stad och samarbetskommunerna. Diskussionerna resulterade i ett tilläggsanslag om 50.000 euro för att underlätta för alla avtalskommuners innevånare att ta del av kursutbudet inom medborgarinstitutet.

6.5.4. Allmän kulturverksamhet

6.5.4.1. Ålands kulturdelegation

Till årets kulturpristagare utsågs konstnären med bland annat följande motivering:

"Kjell Ekström har uppmärksammat Önningebykolonin och dess konstnärer och gjort

dem kända för en bred allmänhet. Han är en av de främsta initiativtagarna till skapandet av ett av de första kulturhusen på Åland; Önningebymuséet, med aktiviteter i allt från utställningar, sång och musik till teater".

Kulturdelegationen har sammanträtt tolv gånger under 2008. Bland annat har kulturens plats i Alandica Kultur och Kongress diskuterats och kulturdelegationen har utarbetat kriterier för hyra av de mindre utrymmena i Alandica. Delegationen har också utarbetat nya riktlinjer för stipendier för utgiven litteratur och yttrat sig i utredningen om lotterilicens på Åland.

Under året behandlades cirka 200 ansökningar om verksamhets- och projektbidrag samt stipendier för enskilda kulturutövare. Totalt belopp som fördelats är cirka 589 000 euro ur penningautomatmedel.

6.5.4.2. Övrig kulturverksamhet

En undersökning om ålänningarnas kultur- och fritidsvanor genomfördes av ÅSUB i samverkan med utbildnings- och kulturavdelningens kulturbyrå. Undersökningen var en uppföljning av en motsvarande undersökning från år 2001. Planeringen inför invigningen av Alandica Kultur och Kongress inleddes vid kulturbyrån.

Projektet Kultur i skärgården pågick för andra året (av totalt tre år). Bland annat arrangerades taxibåtstransporter till olika evenemang i skärgården. Denna serviceform har blivit mycket uppskattad. Andra evenemang som genomförts vid sidan av utredningsarbetet är arrangerandet av Skärgårdsvera och ett musik- och bandläger för ungdomar i samband med Visor så in i Norden på Kumlinge. SKUNK r.f. genomförde veckan och den dokumenterades i en rapport. En lyckad prova på dag ikKroki ordnades i november på Föglö. Projektet har kommit fram till att det behövs en kulturskola i skärgården. Planeringen av denna fortgår under arbetsnamnet Skärgårdens ambulande kulturskola. Olika alternativ till finansiering och verksamhetsformer har undersökts. Projektet utarbetar även en egen sammanställning över aktiviteterna 2008.

6.5.5. Idrott och ungdomsarbete

6.5.5.1. Idrott

Idrotten uppvisar en fortsatt utveckling på de flesta plan där antalet aktiviteter som utförts, har stigit med 12,6 procent (endast träningsverksamhet) jämfört med tidigare. För Idrottsförbundet har 2008 varit ett år där antalet fort- och utbildningstillfällen ökat kraftigt. För att kunna motsvara framtida förväntningar har förbundsstyrelsen tillsammans med personalen skapat utvecklingsprojekt som skall sjösättas 2009. Med dessa projekt är målsättningen att kunna hjälpa de föreningar som mest behöver det på ett mera målinriktat sätt. Ett av projekten går ut på att stärka den interna organisationen så att den motsvarar de nya krav som ställs genom en utökad verksamhet.

Antalet medlemsorganisationer inom idrottsförbundet har ökat något under året vilket är ännu ett bevis på att idrotten expanderar inte bara i verksamhet utan även i antalet organisationer. Främst expanderar flick- och damidrotten vilket varit en av målsättningarna sedan flera år. Även pojke- och herridrotten fortsätter att växa om än mera genom en utökad verksamhet.

På gymnasialstadiet där Ålands Lyceum och inriktningen Hälsa och idrott utgör idrottens bas, blir det synligt att antalet idrottsutövare ökat. Ser man till antalet ledarledda träningsstimmar och antalet deltagande idrottare har båda delar ökat rejält jämfört med 2007. Målet är att fortsätta denna utveckling 2009 men samtidigt förbereda en eventuell reform inom gymnasialstadiet där flera skolor kan komma att omfattas av träningsmöjligheterna.

Ett planerat arbete med en idrottspolitisk strategi eller program har skjutits fram till 2009 eller 2010.

6.5.5.2. Ungdomsarbete

I mars tillsattes en parlamentarisk ungdomspolitisk kommitté med uppdrag att utarbeta ett ungdomspolitiskt program. Kommittén har sammanträtt elva gånger under året, varav ett möte var ett öppet utbildnings- och dialogtillfälle under rubriken "Ungdomsarbete - av unga, för unga eller med unga". I september överlämnades en mellanrapport och en utvärdering av den tidigare förda ungdomspolitiken i enlighet med kommitténs uppdrag.

Med bakgrund i landskapsregeringens önskan att hålla kontakt med unga utanför Åland arrangerades en sommarträff i juni tillsammans med Arbets & Bo Åland/ams. Syftet var att skapa en mötesarena för landskapsregering, näringsliv och unga. Andra publika arrangemang där landskapsregeringen har haft dialog med unga och ungdomssektorn var en paneldiskussion som arrangerades i samverkan med "SKUNK - Interesseorganisationen för ungdomar i skärgården" i samband med Ålands museums invigning av utställningen "Young now".

6.5.6. Biblioteksverksamhet

Med utgångspunkt i centralbiblioteksavtalet mellan Mariehamns stad och landskapsregeringen har kulturbyrån fört gemensamma överläggningar om centralbibliotekets behov och utveckling. Ett försök med boktransportservice mellan kommunbiblioteken inleddes sommaren 2008 med Posten på Åland som samarbetspart. Tanken är att göra utbytet av böcker (bland annat fjärrlån) smidigare mellan de kommunala biblioteken.

Försöket skall utvärderas under våren 2009. ABM-utvecklingen (samordningen mellan arkiv, bibliotek och museer) har stannat upp; en förstudie till hur ett smidig samordning mellan nämnda minnesorganisationer kan ske planeras att genomföras 2009 eller 2010.

6.5.7. Ålands landskapsarkiv

6.5.7.1. Allmän översikt

Arbetet med uppgörandet av förvaltningens och underlydande myndigheters arkivplaner har fortgått hela året. Kontakter till svenska arkiv har tagits för utarbetande av systematiserade rutiner för digitalisering av arkivhandlingar.

Kontakterna till andra arkiv har fortsatt. Landskapsarkivets personal besökte bl.a. Vasa landsarkiv under året. Landskapsarkivet mottog även uppdraget att planera och genomföra en nordisk konferens för landsarkiv i Mariehamn sommaren 2009.

Landskapsarkivet har även stått värd för grupper som gjort studiebesök, däribland Godby Rotaryklubb och en grupp studerande och lärare från Jyväskylä universitet. En första översyn över behoven för arkivet i framtiden har gjorts med tanke på utökade utrymmen för landskapsarkivet.

6.5.7.2. Arkivvården

Under året har 59 (42) arkivleveranser mottagits och 90 (349) har uppgjorts. Arkivets bibliotek har utökats med 39 (35) titlar. I biblioteks databasen Katrina har arkivet nu 6 807 (5 964) titlar.

Besökare och lån av arkivalier och mikrofilm i landskapsarkivets forskarsal 2008.

Månad	Forskar- besök		Framtagna för forskare		för tjänstebruk *		Summa	
januari	139	(153)	189	(210)	26	(35)	215	(245)
februari	137	(151)	175	(193)	19	(24)	194	(217)
mars	135	(156)	253	(238)	21	(26)	274	(264)
april	131	(98)	216	(141)	22	(38)	248	(179)
maj	66	(104)	88	(117)	30	(28)	118	(145)
juni	74	(77)	78	(106)	28	(18)	106	(124)
juli	76	(67)	80	(102)	15	(12)	95	(114)
augusti	103	(86)	106	(116)	26	(28)	132	(144)
september	92	(98)	136	(113)	22	(19)	158	(132)
oktober	161	(127)	157	(108)	25	(21)	182	(129)
november	104	(144)	182	(174)	17	(18)	199	(192)
december	50	(77)	89	(71)	18	(22)	197	(93)
Summa	1.268	(1.337)	1.749	(1.689)	279	(289)	2.028	(1.978)

*genom införande av självbetjäning för förvaltningens låntagare registreras inte alla lån längre.

Inlånade arkivalier och mikrofilmer 2008

Från	Antal	
Riksarkivet	59	(72)
Landsarkiven	10	(58)
Biblioteken	2	(19)
Från Sverige	0	(18)
Totalt	71	(167)

6.6. MUSEIBYRÅN

Museibyråns uppgift är att handha kulturmiljö- och kulturarvsfrågor inom förvaltningen. Verksamheten omfattar kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling om kulturarv och kulturmiljöer, myndighetsarbete, rådgivning, utställningsverksamhet och pedagogiskt arbete, byggnadsvård, undersökning och dokumentation, insamling och katalogisering samt vård av föremål.

Mål: Att flytta museisamlingarna från lokalerna i Godby till det nya magasinet i Ribacka.

Förverkligat: Museisamlingarna flyttades in i det nya museimagasinet. Utöver det har 247 lådor ben från Kastelholms kungsgård packats om och flyttats till magasinet i Ribacka.

Mål: Att tillgängliggöra museibyråns samlingar och arkiv samt satsa på digitaliseringsåtgärder.

Förverkligat: Databasen över fynd från Kastelholms slott innehåller nu 23.281 poster med fynd (5,23 ton) samt 4.785 poster benmaterial (5,34 ton). Ca 70 gravfältskartor har digitaliserats. Av den maritima fotodokumentationen har under året 2.600 bilder förts in i register. I fotoarkivet har omfattande digitaliseringar gjorts i form av bildskanningar av äldre fotomaterial, ca 600 st.

Mål: Att vidta vårdåtgärder på anläggningar som museibyrån förvaltar bl.a. Bomarsund, Hermas, Jan Karlsgården, Kastelholms kungsgård, Kastelholms slott och Vita Björn.

Förverkligat: Enheten för byggnadsvården har dokumenterat och i vissa fall gjort utredningar kring kulturhistoriskt värdefulla ruiner och byggnader på Åland. Enheten har vidare vårdat och underhållit ruiner och byggnader som står under museibyråns överinseende bl.a. Bomarsunds fästningsruiner och markområden, klosterkällaren på Kökar, Kastelholms slott (murningsarbeten), Kastelholms kungsgårds byggnader har rödmyllats samt flygelbyggnaden vid Tosarby stenhus färdigställt. Enheten har också bedrivit driftöversyn på de anläggningar och tekniska installationer som hör till museibyrån samt bistått övriga förvaltningen, institutioner och allmänheten i vården av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Mål: Att implementera Pondus fastighetsdatabas i verksamheten.

Förverkligat: Användningen av fastighetsdatabassystemet Pondus i samarbete med byggnadsbyrån har påbörjats.

Mål: Att ta fram kunskapsunderlag för revidering av kulturmiljöinventeringen gällande Jomala kommun, de åländska byggnadsminnena och fyrplatsen Märket.

Förverkligat: Ett stort arbete har lagts ner på att byggnadsminnesmärka Bio Savoy. Inom projektet Märkets fyr, som bedrivs i samarbete med Finlands fyrsällskap, har arkivstudier, intervjuer och dokumentationsresor till fyren och dess omgivning genomförts.

Mål: Att fortsätta arbetet med implementeringen av den nya fornminneslagen.

Förverkligat: Från januari till och med mars månad skickades sammanlagt ca 160 brev till samtliga markägare i Hammarland och Geta. Tretton ärenden mottogs. Under hösten påbörjades ett hörande av samtliga markägare med fornlämningar på sina ägor, vilket innebar att ca 1.600 brev om hörande skickades ut. Före årsskiftet hade 120 ärenden med anledning av hörandet inkommit.

Mål: Att genom arkeologiska undersökningar öka kunskapen om forntid och historisk tid.

Förverkligat: Följande arkeologiska undersökningar genomfördes;

- Två gravhögar på gravfält 16.1 i Strömsvik, Finström. (717 enskilda fynd, 104 olika fyndnummer).

- Fyra hela gravhögar och resterna av en femte undersöktes på gravfält Fi 12.1 i Prestgården, Finström. (7082,4 gram fynd, 167 olika fyndnummer).

- Tre schaktövervakningar har gjorts.

Ytterligare har 21 nummer med lösfynd registrerats. 5 st 14C dateringar har gjorts från årets undersökningar.

Mål: Att särskilt uppmärksamma det maritima kulturarvet.

Förverkligat: Särskilda insatser har gjorts gällande dokumentation av vrak och strandlinjer vid områden i landskapet som utsätts för hårt exploateringstryck. Fyrtiotvå hittills okända vrak hittades. Under året har därutöver hittats 63 tidigare okända maritima fornlämningar. Museibyrån handlägger ca 30 dykären den per år. Boken Kobbaklinter/Mariehamns lotsplats av Jan Andersson har producerats i samarbete med Mariehamns stad och tryckts i 1.000 ex.

Mål: Att återuppta skötsel och vård av sevärd kulturmiljöer i landskapet.

Förverkligat: Under året påbörjades en genomgång och inventering av skyltar. Sammanlagt 76 informationsskyltar vid fornlämningar har besiktigats och förnyats då behov funnits. Utkast till program för skötsel har upprättats för ett stort antal områden. Vårdåtgärder har bl.a. bestått i att röja sly, reparera stängsel/bandfastgärdesgårdar, byta ut stockbord och tjära konstruktioner. Särskilda åtgärder gjordes i Långbergsöda i samband med uppstädning av stenåldersbyn samt reparation av hydda.

Mål: Att producera egna (E) tillfälliga och permanenta utställningar i museibyråns fasta utställningsmiljöer.

Förverkligat: Följande utställningar har visats under året:

Ålands museum

Utställning	Period
Save the Planet, om klimatförändringar	11-27.1
Projekt 77 – Åland förändras (E)	23.1-9.3
Fotoidentifiering (samlingsenheten)	5.2-2.3
Henry Lindholm, Bomarsundsmålaren (E)	6.3-4.5
Ung nu, del I (E)	28.3-27.4
Vi blefvo ryssar – kriget på Åland 1808-09 (E)	16.5-24.8
Tidernas Åland – från stenåldern till svenska tiden	13.8-14.9
I nischen – Celie Scott (E)	5.9-5.10
Från hantverk till konsthantverk (med Ål.slöjd o konsthantverk r.f.)	17.10-16.11
I Nicholas Delins fotspår	24.10-16.11
Alfons har landat	28.11-18.1.09
Min samling och jag (utställningsserie, 6 olika teman under året) (E)	

Ålands konstmuseum

Utställning	Period
Erövrare av Europa	-13.1
Arne Isacsson, Entrégalleriet	4-20.1
Hilda Hongell och Lars Sonck	25.1-24.2
Anna Retulainen (E)	5.3-30.3
Feelings, Ålands folkhögskola	9.4-27.4
Källskär, den mytomspunna ön (E)	14.5-7.9
Åländska original, Tiina Tahvanainen (E)	14.9-12.20
Berättelser, Eva Maria Mansnerus (E)	22.10-16.11
Möjlighet till förändring, (med Nordens institut på Åland)	26.11-11.2.09

Förutom utställningar har en mängd aktiviteter genomförts av utställningsenheten, bl.a. Winter Jazz i Ålands konstmuseum, Kultursoppa i samarbete med Nordens Institut på Åland, Konsertserien Katrina på Kastelholms slott, Kulturnatten samt traditionellt firande av självstyrelse, midsommar och lilla julmarknad vid Jan Karlsgården.

Mål: Att uppmärksamma 200-årsminnet av rikssplittringen mellan Sverige och Finland genom en sommarutställning.

Förverkligat: Sommarutställningen ”Vi blefvo ryssar” visades gemensamt av Ålands museum och Ålands konstmuseum/museibyrån. Utställningen fick stor uppmärksamhet genom kronprinsessan Victorias närvaro vid invigningshögtidligheterna. Utställ-

ningen lockade även många åländska skolgrupper under sensommaren. Totalt lockade sommarutställningen 12.777 besökare.

Mål: Att utöka öppethållningstiderna för Kastelholms slott och Ålands skolmuseum på Vårdö

Förverkligat: På Kastelholmsområdet utökades öppettiderna under för- och efter-säsong med en timme dagligen. Skolmuseet i Vårdö ökade sin öppethållning med två veckor.

Besökarstatistik

	2008	2007
Ålands museum & Ålands konstmuseum	30.018	27.771
Kastelholms slott	33.136	35.586
Vita Björn	12.838	12.996
Lotsstugan i Bomarsund	1.776	2.230
Skärgårdshemmanet Hermas	986	979
Ålands skolmuseum	740	580

Mål: Att stärka den pedagogiska verksamheten och kontakten gentemot skolorna samt det webbaserade lärandet.

Förverkligat: Den pedagogiska verksamheten har stärkts på Jan Karlsgården och på Kastelholms slott där olika barnaktiviteter har erbjudits. Lek & Lär tog under året emot många barngrupper kring olika teman.

Lek & Lär, förskoleverksamhet	2008	2007
daghemsgrupper/antal barn	81/557	89/731
fritidshem antal grupper/barn	30/275	28/288
skolor, träningsundervisningen	6/26	16/267
sportlovsaktivitet, antal barn	23	18
Idas stuga grupper/antal barn	16/166	16/267
Enklinge/Hermasutflykt	1/14	

Guidningar på Kastelholms slott erbjöds besökarna dagligen 3-4 ggr/dag under högsäsong.

Aktivitetsdagar med bl.a. smörkärning, repslagning, växfärgning, smide och rödfärgskokning på Jan Karlsgården arrangerades 5 onsdagar i juli.

Ålands museum och Ålands konstmuseum besöktes under året av 120 skolgrupper, varav 111 var åländska. De flesta skolgrupper besökte museet utan guidning, men guidningar har erbjudits där lämpliga utställningsteman har funnits (bl.a. sommarutställningen "Vi blefvo Ryssar").

Under året hölls 24 lunchguidningar samt 16 föreläsningar i Ålands museum & Ålands

konstmuseum. Ålands konstmuseum höll 13 "Möten kring konst".

En guidad vandring i Bomarsund för allmänheten arrangerades 28 september. Utöver denna har projektledaren guidad 12 grupper i området. Projektet med det virtuella Bomarsund har avslutats och informationsfilmen om Bomarsund har lagts ut på enhetens hemsida. Filmen översattes till ryska.

Mål: Att översätta skyltarna i Ålands museums basutställning

Förverkligat: Arbetet med att översätta basutställningens texter har pågått under hela året. Inför sommaren kunde språkversioner i katalogform erbjudas på svenska, finska och engelska vad gäller basstationernas huvudtexter, men arbetet med översättningar fortsätter även år 2009. Även utställningstexter i Lotsstugan och i fängelsemuseet Vita Björn har översatts.

Mål: Att inom museibyråns allmänna arbete fortsätta arbetet med att höja den egna yrkeskompetensen.

Förverkligat: Museibyråns personal uppdaterar sig kontinuerligt både på sina egna personalmöten i frågor kring hållbar utveckling, jämställdhetsarbete, förvaltning, information samt andra utbildningar som Prime for Life, Pondus, arbetarskyddets riskbedömningskurs m.fl.

Mål: Att publicera informationsskrifter om museibyrån samt dess aktiviteter.

Förverkligat: Broschyrerna Museivåren 2008 och Museihösten 2008 distribuerades till alla åländska hushåll.

Mål: Att projektera och påbörja byggstart för ett besökscentrum i Bomarsund.

Förverkligat: Museibyrån har färdigställt allt underlag för att kunna förverkliga byggtarten för ett besökscentrum i Bomarsund

Mål: Att iordningställa Kungsgården för hantverks- och konsthantverks undervisning.

Förverkligat: Museibyrån har färdigställt allt underlag för att kunna förverkliga ett iordningställande av Kungsgården för hantverks- och konsthantverksundervisning. Genom politiskt beslut i tilläggsbudget flyttades utbildningen istället till Ålands folkhögskola.

7. Näringsavdelningens förvaltningsområde

7.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

7.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Samordna beredningen av finansieringsärenden.

Förverkligat: Näringsavdelningens byråer handlägger finansieringsärenden inom sina respektive sakområden och en stor del av villkoren kring finansieringen harmoniseras i allt högre grad genom delvis gemensamma EU-regelverk. Under året har samordningen gällt vidareutveckling av tillämpningsföreskrifter och rutiner.

Mål: Utreda en ny areal- och djurstödsenhet.

Förverkligat: Landskapsregeringen tillsatte en arbetsgrupp för att utreda möjligheterna till ett utökat samarbete kring administrationen av jordbruksstöden på Åland och också utreda en eventuell möjlighet att sammanföra en stor del av administrationen under en och samma myndighet. Arbetsgruppen påbörjade arbetet under året.

Mål: Att fokusera insatserna för affärs- och innovationssystemet.

Förverkligat: Under året har ett treårigt arbete påbörjats som syftar till att förbättra nya företags möjligheter att utveckla kommersiella affärer samt att främja kvinnors företagande. Arbetet leds av Ålands teknologicentrum som även är huvudman för företagsinkubatorn Växthuset.

Mål: Förbättra den externa informationen.

Förverkligat: Näringsavdelningen har under året i olika former, på hemsidan, öppna informationstillfällen, i media och i utskick informerat kundgrupperna om avdelningens tillbudsstående tjänster.

Mål: Att genomföra de EU-delfinansierade programmen.

Förverkligat: Europeiska kommissionens beslut om programmen 2007-2013 fattades under senhösten 2007 samt i början av 2008. Under året påbörjades förverkligandet av programmen.

Mål: Att komplettera lagstiftningen som rör avbytarverksamheten samt förnya lagstiftningen för fiskerinäringen.

Förverkligat: Under året beredde avdelningen underlag för en komplettering av lagstiftningen om avbytarverksamheten. Arbetet med en revision av fiskerilagstiftningen har inte påbörjats.

7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Tillgängliga medel 2008	Bokslut 2008	Avvikelse
Summa inkomster	5 294 516,35	1 622 167,34	10 243 088	7 121 975,29	-3 121 112,71
Konsumtionsutgifter	-5 775 325,28	-6 649 226,18	-7 338 382	-6 272 569,61	1 065 812,39
Överföringsutgifter	-16 279 395,12	-17 196 223,40	-31 696 559	-20 008 582,64	11 687 976,36
Realinvesteringsutgifter	-85 157,26	-75 376,79	-866 101	-20 409,71	845 691,29
Lån och övriga finans- investeringar	-1 585 079,80	-113 491,75	-1 884 714	-21 395,25	1 863 318,75
Summa utgifter	-23 724 957,46	-24 034 318,12	-41 785 756	-26 322 957,21	15 462 798,79
Anslag netto	-18 430 441,11	-22 412 150,78	-31 542 668	-19 200 981,92	12 341 686,08

7.2. ALLMÄNNA BYRÅN

7.2.1. Näringspolitik

Mål: Det övergripande målet för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för entreprenörer och företag, att starta nya och utveckla befintliga företag, att ge goda och långsiktiga förutsättningar för affärsidéer samt att de åländska företagen ges samma förutsättningar som konkurrenterna i omvärlden.

Förverkligat: För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för näringsverksamheten:

- ökad export av varor och tjänster från Åland
- ökad produktutveckling
- breddad industribas vid sidan av livsmedelsindustri och
- att främja utvecklingen av såväl tjänster som tillverkning

Landskapsregeringen beaktar de uppställda målen vid beviljande av stöd till näringslivet.

Landskapsregeringens finansieringsformer till företagen utgjordes under året av bidrag samt räntestöd och garantier via ett samarbetsavtal med Finnvera. Under året beviljades ännu projektmedel inom ramen för de program som är att hänföra till EU:s programperiod 2000-2006, dvs Mål 2-programmet, Interreg III A Skärgården samt Innovativa programmet. Därutöver startade implementeringen i stort av de nya programmen för perioden 2007-2013 som godkändes av kommissionen under hösten 2007, dvs ERUF programmet för konkurrenskraft och sysselsättning samt landsbygdsutvecklingsprogrammet medfinansierat av EJFLU. Villkorad offentlig motfinansiering har även beviljats till projekt som sökt om projektfinsiering inom ramen för Central Baltic INTERREG IV A Programmet 2007-2013.

Kommissionen beslöt den 30.1.2008 inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 88.2 i EG-fördraget gällande eventuellt stöd som landskapsregeringen skulle ha beviljat Ålands Industrihus i form av kapitaltillskott samt kreditgarantier. Landskapsregeringen har via utrikerministeriet lämnat utlåtande i ärendet varvid framkommer

att landskapsregeringen och Finland anser att de aktieteckningarna landskapsregeringen gjort i Ålands industrihus och de kreditgarantier som landskapsregeringen beviljat inte utgör statligt stöd. Åtgärderna har inte påverkat handeln och konkurrensen mellan medlemsstaterna. Skulle åtgärderna utgöra statligt stöd enligt kriterierna i artikel 87.1 i EG-fördraget har stödet varit tillåtet på basis av godkända och notifierade stödordningar samt artikel 87.3 c. Det formella granskningsförfarandet avslutas genom att kommissionen fattar beslut. Dokumenten utgör viktiga instrument för förverkligandet av landskapsregeringens näringspolitik under perioden 2007-2013.

Under året behandlades totalt 148 ansökningar varav 22 avslogs. Av tabellen nedan framgår beviljat stödbelopp fördelat enligt stödordning.

Stödordning	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, euro
Produkt- och teknologiutvecklingsbidrag *	4	69.000
Internationaliseringsstöd	6	82.782
Investeringsstöd *	5	517.989,76
Utredningsmedel	0	0
Stöd till detaljhandeln i skärgården	15	84.099,23
Förordade lån till Finnvera	7	97.300
Förordade garantier till Finnvera	6	812.500
Ersättande av kreditförluster	0	0
Växthuset ÅTC		
-Subventionering	4	9.605
-Driftsbidrag	4	45.000
Stöd från EU-medfinansierade program		
- Mål 2	8	303.879,84
- Interreg	1	8.000
- Innovativa	0	0
- ERUF	6	1.105.523,50
- LBU	9	782.085
Villkorad motfinansiering till projektansökningar inom ramen för Central Baltic projekt	3	153.493
Skärgårdsstöd	1	6.000
SSA stöd i skärgården	45	56.457,73
Övriga understöd	6	1.738.947
Summa	126	5.872.662,02

* Motsvarande stödformer kan även ingå i sådana projekt som medfinansieras av EU genom de olika programdokumenten.

Övriga stöd innefattar i huvudsak resultatavtal med branschorganisationerna Ålands handelskammare, Ålands företagarförening och Företagsam skärgård r.f om rådgivningsverksamhet samt Ålands turistförbund om marknadsföring av destinationen Åland.

7.2.2. Regionalpolitik

Skärgårdsnämnden konstituerade sig med nya medlemmar och ny ordförande i april och har under 2008 haft fyra möten varav ett i Kumlinge, ett i Sottunga och två i Mariehamn. Fyrtiofyra ärenden har avhandlats bland vilka kan nämnas skärgårdspolis, möten på distans, bildandet av en skärgårdsstiftelse, skärgårdens image och profilering, utlokalisering, skolskjutsar, skärgårdsambassadörer och turism.

Skärgårdsnämnden arbetar på ett delvis nytt sätt. Vartannat möte behandlar ärenden av löpande karaktär och vartannat möte är ett temamöte, en sorts tankesmedja för skärgårdsfrågor. Nämnden beslutar inom sig vilka teman som skall tas upp till behandling. "Skärgårdens image och profilering" var tema vid höstmötet på Sottunga. Vidare har nämnden diskuterat sin uppgift, sammansättning och organisation.

Skärgårdsnämnden har regelbunden kontakt med den finländska Skärgårdsdelegationen och ny kontakt med Egentliga Finlands förbunds skärgårdsnämnd, vilket resulterat i ett utvecklingsprojekt avseende en ny gemensam åboländsk-åländsk ringväg. Nämnden samarbetar med Skärgårdarnas Riksförbund i Sverige och FÖSS i Finland samt deltar i de europeiska programmen ESIN och ESPON.

Skärgårdsnämndens arbete och möten har följts upp i media med ett tiotal artiklar i vardera lokaltidningarna och radion, samt med några inslag i rikspressen. Skärgårdsnämndens hemsida har under året mer än fördubblat antalet besök.

7.3. JORDBRUKSBYRÅN

7.3.1. Uppföljning av mål

Ålands landskapsregerings övergripande målsättning har under 2008 varit att lantbruksproduktionen skall utveckla en hög konkurrenskraft i enlighet med givna förutsättningar baserad på hög effektivitet, hög produktivitet, hög kvalitet och hållbart utnyttjande av naturtillgångar. Landsbygden och skärgården skall bibehålla sin dragningskraft som bosättnings- och företagsort trots strukturändringar inom det traditionella lantbruket samtidigt som landskapsbilden skall bibehålla de traditionella drag som den mångåriga hävden skapat.

Delmål för den övergripande målsättningen har varit utvecklande av konkurrenskraften:

- Höjd konkurrenskraft generellt inom jordbruksproduktionen med utgångspunkt i konkurrenskraften på gårdsnivå
- Utvecklande av en hållbar utveckling och en marknadsanpassning inom lantbruksproduktionen
- Bibehållande av det öppna landskapet
- Ökad diversifiering och breddade inkomstmöjligheter på landsbygden och i skärgården
- Utvecklande av marknadsanpassad ekologisk produktion

Förverkligande: Under 2008 har landsbygdsutvecklingsprogrammets implementering fortsatt. Efter en försiktig start under 2007 med anledning av den försenade beslutsprocessen kring programmet har de flesta av åtgärderna inom programmet nu öppnats

för ansökningar. Intresset för åtgärderna är generellt sett stort med några få undantag. Investeringsviljan i jordbruket ser ut att ha stigit igen och många ansökningar om nya projekt har behandlats. En trend att projekten blir större i både ekonomisk och fysisk omfattning kan skönjas. Trenden är i och för sig inte förvånande utan i direkt linje med landskapets målsättningar om höjd konkurrenskraft inom produktionen samt marknadsanpassning.

Den höga måluppfyllelsen inom stödet för miljövänlig odling och LFA/ kompensationsbidraget fortsätter. Arealen som är i odling bibehålls vilket också i princip gäller för betesmarkerna. Det betyder att målet om ett bibehållande av det öppna landskapet fortsatt verkar kunna uppnås trots att antalet jordbrukare minskar.

Intresset för den ekologiska produktionen förefaller också hålla ungefär samma nivå som tidigare. Ett allmänt högre intresse för ekologiskt producerade livsmedel i kombination med höga konstgödselpriser är faktorer som verkar stimulera till en fortsatt övergång.

7.3.2. Stödadministration

I december 2007 godkändes landskapsregeringens "Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland för perioden 2007-2013" av Europeiska kommissionens landsbygdskommitté. Eftersom programmet gäller för perioden 2007-2013 startade implementeringen av programmet under 2007 trots att programmet godkändes sent. Programmet innehåller 4 axlar inriktade på olika insatsområden. Dessa är förbättrande av konkurrenskraften, förbättrande av miljön och landsbygden, diversifierande av ekonomin på landsbygden samt den fjärde, genomförande av Leader metoden.

7.3.2.1. Förbättrande av konkurrenskraften

Insatsområdets huvudsakliga målsättning är förbättrande av konkurrenskraften inom jordbruket och livsmedelsindustrin. Det består av fem åtgärder av vilka tre genomfördes under 2008. Den ekonomiskt mest omfattande åtgärden är modernisering av jordbruket eller investeringsstödet där det beviljades både EU-delfinansierade projekt och helt nationellt finansierade projekt. Totalt har 62 lantbrukare beviljats investeringsstöd om totalt 2.703.169 euro. Ytterligare stöd beviljats för kompetensutveckling för lantbrukare (6.375 euro, 10 st. ansökningar), startstöd till unga odlare (120.000 euro, 3 st. ansökningar).

Ytterligare har nationellt räntestödslån beviljats för inköp av jordbruksmark. Antalet lantbrukare som beviljades räntestöd för lån för markinköp var 18 st. Av dessa beviljades 18 lån för tillskottsmark om totalt 75 ha, vilket något underskrider den budgeterade målsättningen om 100 ha.

7.3.2.2. Förbättrande av miljön och landsbygden

Insatsområdet innehåller tre åtgärder varav två, LFA/kompensationsbidrag och stöd för miljövänlig odling eller miljöstödet implementerats. Under 2008 har två system för LFA-kompensationsbidraget och jordbrukets miljöstöd tillämpats parallellt. Dels har LFA-kompensationsbidrag och jordbrukets miljöstöd enligt det nya "Landsbygds-

utvecklingsprogram för landskapet Åland för perioden 2007-2013” implementerats, dels har betalningar gjorts för löpande avtal på basen av ”Program för landsbygdens utveckling i landskapet Åland 2000-2006”.

LFA-kompensationsbidraget utbetalades till totalt 523 (242 nya LFA och 281 gamla) lantbrukare och miljöstödet basstöd till 512 (314 nya miljöstödet och 198 gamla miljöstödet) lantbrukare. Av antalet aktiva lantbrukare (597.) erhöll 88 % LFA-kompensationsbidrag och 92 % miljöstödet basstöd.

Arealmässigt omfattade LFA-kompensationsbidraget 13.622 hektar åkermark och miljöstödet basstöd 12.448 hektar åkermark. Inom stödsystemet fanns också 4.069 hektar naturbetesareal vilket är en minskning på 102 hektar. Av den totala odlade åkermarken (13.881 hektar) omfattades 98,1 % av LFA-kompensationsbidraget och 90 % av miljöstödet basstöd. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till landskapsstyrelsens målsättning år 2008 presenteras i tabellen nedan:

Den arealmässiga anslutningen i förhållande till målsättningen i programmet för år 2008 för den odlad arealen:

	Målsättning, hektar	Verklig anslutning, hektar	Skillnad, hektar	% av målsättningen uppfylld
LFA-kompensationsbidrag	13.000	13.622	+622	105
Miljöstödet basstöd	12.400	12.448	+48	100

Miljöstödet specialstöd baserar sig på 5-åriga avtal mellan lantbrukarna och landskapsregeringen. År 2008 ingicks totalt 26 avtal för avtalsperioden 2008-2012.

7.3.2.3. Diversifierande av ekonomin på landsbygden

Insatsområdet innehåller 8 olika åtgärder med målsättningen att diversifiera ekonomin på landsbygden och höja livskvaliteten på landsbygden. Av dessa åtgärder skall 5 implementeras inom Leader. Under 2008 beviljades totalt 8 projekt finansiering inom åtgärden etablering och utveckling av mikroföretag samt ett projekt inom åtgärden kompetensutveckling och information för förberedelse och genomförande av lokala utvecklingsstrategier. Det totala stödbeloppet uppgick till 782.085 euro.

7.3.2.4. Leader

Leader är en metod för landsbygdsutveckling som tidigare inte använts på Åland. I det nya landsbygdsutvecklingsprogrammet genomförs Leader för första gången. Leader bygger på ett lokalt engagemang som skall bilda en lokal aktionsgrupp. Den lokala aktionsgruppen skall vara drivande i genomförandet av Leader. Under 2007 startade arbetet med att mobilisera det lokala engagemanget. Arbetet med att få en organisation på plats bakom Leader har fortsatt under 2008 och projektbeviljande förväntas starta under 2009.

7.3.3. Ekologisk odling

I Ålands kontrollregister för ekologiskt jordbruk (ÅKEJ-registret) finns idag 141 gårdar. I enlighet med landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion utförde landregeringen 141 gårdskontroller av vilka 4 var KRAV-kontroller. Under året anslöt sig åtta odlare samt ett spannmålsförädlarbolag till registret. Till den ekologiska husdjurskontrollen tillhör gårdar.

7.3.4. Lantbrukssemester och sjukvikarieverksamhet

Utvecklingen med större ansvar för avbytarna under jordbruksföretagarnas ledighet har fortsatt under 2008. Gårdarna ökar i storlek vilket innebär i allt större utsträckning att det krävs två avbytare för att genomföra avbytarservicen på fler gårdar. Årsledigheten beviljas utgående från djurantalet och är fortsättningsvis 24 dagar för mindre gårdar och 33 dagar för större enheter.

Inför semesteråret 2008 inkom 138 ansökningar. Bland ansökningarna märktes fem nya gårdar och fem gårdar som fallit bort samt ett generationsskifte. Sammanlagt beviljades 4.203 dagar årsledighet. Etthundrasju av dessa dagar har administrationen tvingats överföra till år 2009 på grund av kapacitetsbrist.

Sextionio gårdar skötte sin ledighet med privatanställd avbytare (1.950 dagar), sju stycken anlitate ett avbytarföretag (165 dagar) och de övriga 62 utnyttjade landskapsanställd avbytare (1.970 dagar).

Under 2008 drabbades betydligt fler lantbrukare av sjukskrivningar än vad som var budgeterat. Behovet av vikariehjälp uppgick till 1.540. Av dessa dagar utfördes 619 dagar med privatanställd avbytare och 921 dagar med landskapsanställd avbytare.

7.3.5. Växtinspektionen

Växtinspektionen har utfört inspektioner, övervakningar och provtagningar under året. Olika inriktningar inom jordbruket har inspekterats för att upptäcka och förhindra spridning av eventuella farliga skadegörare. Importerad utsädespotatis har kontrollerats och stickprov på importerad industripotatis har tagits. Potatisodlingar har inspekterats i avseende att upptäcka eventuella koloradoskalbaggar. Inga nya fall av karantänsskadegörare på potatis har konstaterats under året.

I äppelodlingar har växtinspektionen undersökt eventuell förekomst av päronpest. Växtinspektionen har även genomfört kontroller av plantmaterial samt övervakat marknadsföringen av bekämpningsmedel och gödsel i plantskolor och i handeln. Ytterligare har växtinspektionen kontrollerat kvaliteten på frukt och grönsaker i parti-affärerna.

7.3.6. Räntestödslån för skördeskador

Räntestödslån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Odlingssäsongen 2008 präglades stora väderväxlingar med torka och regn, vilket resulterade i 4 ansökningar om räntestödslån till en summa av 33.357 euro.

7.3.7. Ålands försöksstation

Mål: Den övergripande målsättningen för Ålands försöksstation var under året att genom sin verksamhet producera information och utveckla metoder som bidrar till att stärka de enskilda jordbruksföretagens konkurrenskraft och minska deras miljöpåverkan.

Försöksstationen skall:

- ha fokus på försök inom områden där den ekonomiska nyttan är störst, exempelvis försök med lök, kinakål, äpple och energigrödor
- vara inriktad på utvecklande verksamhet
- vid sidan om den fasta verksamheten ha utrymme för uppdragsorienterad verksamhet från näringen
- med fokus på råvaran ingå i ett nätverk för utvecklande av småskalig förädling
- hålla en öppen dialog med konsumenterna.

Förutom försök i säsongväxthus och på friland skall man arbeta med att vidareutveckla prognosverksamheten, utveckla precisionsodlingen, minska användningen av kemiska bekämpningsmedel och utreda olika kvalitetshöjande åtgärder inom jordbruket. Till verksamheten hör frågor med stort intresse inte enbart för lantbruket utan för hela samhället.

Förverkligande: Ålands försöksstation har med beaktande av detta bedrivit sin försöksverksamhet uppdelad på fyra olika delområden; IP-jordbruksgrödor, IP-frukt och bär, IP-grönsaker samt ekologisk produktion med försök i jordbruksgrödor och grönsaker. Inom IP-jordbruksgrödor genomfördes försök med bioenergi, foder, spannmål och vallfrö. Inom foderväxtförsöken rapporteras intressanta resultat gällande odling av fodermajs liksom inom odlingen av vallfrö för energiändamål.

Inom avdelningen IP-frukt och bär har registreringen av odlings-, avkastnings-, kvalitets- och lagringsegenskaper av ett stort antal nya sorter fortsatt. Inom försöksodlingen med äpple testades för andra året biologisk bekämpning av äppelvecklaren med ett förvirringsferomon. Utöver äpplen ingår i försöken både päron, plummon och sötkörbär samt en del bärslag. Avdelningen för frukt- och bär handhar också den lokala genbanken.

Inom avdelningen IP-grönsaker utfördes försök i såväl säsongväxthus som på friland. I säsongväxthusen verkställdes främst försök med olika salladstyper och med tidig potatis i kruka, en odling som blivit mer allmän i kommersiell odling efter goda resultat i försöksodlingen. Bland frilandsförsöken kan odlingen av direktsådd frölök lyftas fram där efterfrågan på fungerande odlingssystem är stor från näringen. Bland ekoförsöken kan nämnas försök inom spannmål, baljväxter och potatis bland jordbruksgrödorna och vitlök, lök, sallat och kål bland trädgårdsgrödorna.

Arbetet med att få ett nätverk av klimatstationer runt om i landskapet att fungera har fortsatt. Prognosverksamheten genomförs i samarbete med Ålands hushållningssällskap och Ålands trädgårdshall. Systemet har varit drabbad av stora tekniska problem. Laboratieverksamheten drivs i samarbete med miljö- och livsmedelslaboratorierna. Laboratoriet gör analysarbete för det praktiska jordbruket och för försöksverksamhetens behov. Försöksstationen har under året gjort närings- och mineralvärdeanalyser av lokalproducerade råvaror – främst lök och äpplen.

Resultaten från försöken på försöksstationen har sammanställts till rapporter som skickats till odlarna. Under året har försöksstationen också inbjudit till ett flertal öppet hus-tillfällen och har presenterat försöksresultat vid olika föredragstillfällen. Försöksstationen har aktivt deltagit i Skördemarknaden under Skördefesten i september.

Försöksstationen har en automatisk väderleksstation i samarbete med Meteorologiska institutet, en seismografisk station i samarbete med Uppsala universitet.

7.4. FISKERIBYRÅN

7.4.1 Främjande av fiskerinäringen och strukturprogram för fiskerisektorn

Övergripande mål: Att förvalta och vårda de naturliga förnyelsebara fiskresurserna i den åländska vattenmiljön, som utgör drygt tre fjärdedelar av landskapets areal, och befrämja ett optimalt och hållbart nyttjande av dessa resurser såväl i form av ekonomiskt lönsam och konkurrenskraftig närings- och företagsverksamhet som för husbehovs- och rekreationsändamål.

Måluppfyllelse: För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten:

- att befrämja en utveckling av och nytänkande inom alla sektorer inom fiskerinäringen
- att bibehålla, och om möjligt öka, näringens nuvarande omfattning i form av sysselsättning, fångst- och produktionsvolym samt värde
- att säkerställa att näringen i sin helhet bedrivs hållbart och att det kan påvisas på ett dokumenterat och tillförlitligt sätt. Arbetet är långsiktigt och den primära drivkraften och initiativet ligger hos näringen medan landskapsförvaltningen har en understödjande roll samt ansvar för att befrämja de allmänna verksamhetsförutsättningarna
- utgående från landskapsregeringens fiskeristrategi och därtill hörande operativa program för beviljande av strukturstöd för perioden 2007- 2013 utveckla hela fiskerinäringen med tyngdpunkt på småskaligt kustfiske, hållbart vattenbruk, ökad förädlingsgrad samt fisketurism
- långsiktigt befrämja yrkesfiske, rekreationsfiske och fisketurism genom fiskevårdsverksamhet inom ramen för Ålands fiskodling i Guttorp
- förbättra kunskapsunderlaget rörande de lokala fiskbeståndens tillstånd som underlag för hållbar utveckling och nyttjande
- utföra utredningar rörande fiskbestånd och reproduktionsområden samt övrig fiskevattenvård
- utöka samarbete med vattenägarna för att öka tillgången till fiskevatten
- främja ökad lönsamhet, högre avkastning för fisket och därmed den samhällsekonomiska nyttan genom att främja utökat samarbete, väl fungerande infrastruktur och logistik samt mervärde genom ökad förädling samt ett mångsidigare nyttjande bland annat inom fisketurismen
- befrämja utvecklingen av nuvarande och ny fiskodlingsteknik och nya arter för att sålunda kunna uppnå målen i landskapsregeringens miljöhandlingsprogram

- låta omstruktureringen av näringen ligga till grund för de årliga samarbetsavtal med branschorganisationerna som uppgörs för att säkerställa ett målinriktat, effektivt samarbete mellan förvaltningen och näringen samt andra berörda parter

Ovanstående delmål har beaktats vid beviljande av stöd för fiskerinäringen vilka bidragit till utveckling och befrämjande av fiskerinäringen i landskapet. Under året tillämpades ännu strukturprogrammet för fiskerinäringen på Åland 2000-2006. Strukturprogrammet avslutas under 2009. Under år 2008 togs också det nya strukturprogrammet för perioden 2007-2013 i bruk. Strukturprogrammen ger möjlighet att bevilja investeringsstöd och projektfinansiering bestående av en EU-andel ur fonden för fiskets utveckling och en landskapsandel.

Landskapsregeringen har med stöd av förordning 2792/1999, 1198/2006 (EG), med tillägg och i enlighet med strukturprogrammen ”FFU och EFF” för den åländska fiskerinäringen beviljat sammanlagt euro 596.259 euro (EU:s andel 294.162 euro) i stöd för 17 projekt och åtgärder. Utbetalt 421.335 euro för år 2008 och bakåt. Man har under år 2008 parallellt jobbat med två fiskeriprogram, FFU för perioden 2000-2006 och EFF för perioden 2007-2013.

Strukturstödens fördelning mellan olika åtgärdsområden:

Åtgärdsområde	antal projekt st	beviljat stöd, euro	stöd-andel, %
Fiskefartyg och selektivitet	1	1.900	20
Vattenbruk	8	229.009	35-40
Fiskehamnar			
Förädling och handel	2	64.854	40
Småskaligt kustfiske			
Branschåtgärder	3	114.356	78-90
Pilotprojekt, nytänkande	1	22.500	90
Utveckling av avsättningsmöjligheter och reklamkampanjer	1	163.000	90
Tekniska åtgärder	1	640	100
Totalt	17	596.259	

För vattenbrukens del prioriterades miljö- och hygienförbättrande åtgärder men även investeringar för att rationalisera verksamheten och för att förbättra arbetsförhållandena.

För förädling och handel beviljades bidrag för framställning av nya produkter ”bio-diesel” samt för en investering gällande obruten kylkedja.

Inom åtgärder som utförs av branschen har bidrag beviljats för ett koordinerat utvecklande av s.k. Push Up fällor, Fas 2, och för ett projekt för bekämpning av ”knutsjuka” hos odlad sik, samt utbildning i utfodring och miljö inom vattenbruket.

Åtgärdsområdet rörande pilotprojekt och nytänkande innefattar ett försöksprojekt, Fas 2, med musselodling vid fiskodlingar.

Bidrag har också beviljats för ett 2-års projekt "läcker fisk från vatten till matfat" gällande utveckling av avsättningsmöjligheter och reklamkampanjer.

Beviljade stöd för fleråriga projekt som pågått under året:

- marknadsföring, Pro Fisk r.f., avslutas år 2010,
- bekämpning av knutsjuka, Åbo Akademi, avslutas år 2010,
- undersökning av sikutplanteringar, avslutades år 2008,
- paradigmskifte inom fiskerinäringen, avslutades år 2008,
- bakterien Yersina ruckeri i fiskodlingar, avslutades år 2008,
- koordinerat utvecklande av Push Up fällor, Fas 1, avslutades år 2008
- musselodling, Fas 1, avslutades år 2008,
- miljöinnovativ fiskodling, avslutades år 2008,
- utvecklingsprojekt rörande nya fiskarter, avslutades år 2008,

Fiskerinäringens lönsamhet har även befrämjats med hjälp av ordinarie budgetmedel för bl.a. intern uppsamling av fisk och fiskeriförsäkringar. Enligt beslut av landskapsregeringen har följande regional- och infrastrukturella stöd utbetalats ut år 2008:

Stödform	kg		euro	
	2008	2007	2008	2007
Uppsamlingsstöd för skötströmming	21.663	18.363	3.249,45	1.836,30
Uppsamlingsstöd för fjällfisk	82.380	210.980	33.221,16	28.642,58
Summa	104.043	229.343	36.470,61	30.478,88

Att den totala stödsumman ökat i proportion till mängden fisk beror på att uppsamlingsstödet för fjällfisk är knutet till antalet turer och kostnaden per tur.

Fiskebåtar och fiskeutrustning försäkras genom fiskeriförsäkring som handhas av Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag. Under året minskade det totala försäkringsbeståndet med ca 249.200 euro (ca 13,4 %).

Försäkrat föremål	Antal		Belopp, euro	
	2008	2007	2008	2007
Båtar	52	56	1.587.314	1.831.962
Trålar				
Övriga fiskebragder	3	5	24.571	29.111
Trålbord				
Bojar och linor	1	1	941	941
Totalt	56	62	1.612.826	1.862.014

Under året rapporterades skador för 17.852 (19.509) euro fördelade på 12 skadefall (12). De utbetalade ersättningarna uppgick till 15.567 (17.636) euro, vilket är en minskning med ca 11,7 %. Landskapets andel av ersättningen utgjorde 76,4 % eller 11.890 (14.136) euro.

Sälen bedöms fortsättningsvis utgöra det största enskilda hotet mot fiskerinäringen. Sälskador förekommer runt hela Åland, även i de inre vikarna, på praktiskt taget alla former av fiske samt i fiskodlingarna. Förutom den direkt påvisbara skadan på fångsten tillkommer skador på redskap, bortskrämd fisk samt tilläggskostnader för flera och längre fiskeresor. Landskapsregeringen har anhållit hos EU-kommissionen om en förändring av det åländska operativa programmet för fiskerinäringen för att därigenom få samma möjligheter som övriga landet att utbetala ett s.k. toleransstöd, samt för att ge möjlighet till stöd för permanent upphörande av fiskeverksamhet.

Målsättningen i budgeten för 2008 var att verka för att bibehålla, och om möjligt öka fiskerinäringens nuvarande omfattning i form av sysselsättning, fångst- och produktionsvolym samt värde. Nedanstående tabell redogör genom ett antal mätetal för utvecklingen av fiskerinäringen under de senaste åren.

Utveckling av mätetal

	2005	2006	2007	2008
Yrkes- och binäringsfiske:				
Förstahandsvärde, euro ¹⁾	1.457.001	2.292.260	2.888.031	2.130.378
På Åland landad fisk, euro	1.009.160	1.030.089	926.348	861.686
Utnyttjande av laxkvoten %	80 %	56 %	24 %	Ingen egen kvot
Registrerade yrkesfiskare ²⁾	207	203	196	194
Registrerade fiskebåtar	258	244	243	244
Fiskodling ³⁾				
Försäljning av matfisk (kg)	4.272.566	4.151.241	4.156.090	4.138.810
Förstahandsvärde (milj. €)	13,9	17,2	14,5	12,8
Antal verksamma företag	12	11	10	11
Antal produktionsenheter	37	37	36	36
Sysselsättning (heltidstjänster)	95	90	76	76

¹⁾ Inklusive fisk som landats utanför Åland

²⁾ Personer som rapporterar fångst med kustfiskejournal eller fiskedagbok

³⁾ Ett av de åländska företagen har även betydande odlingsverksamhet i Sverige, merparten av fisken slaktas och säljs utgående från Åland. Denna del av verksamheten har inte beaktats i ovanstående siffror.

Det åländska yrkes- och binäringsfisket utgörs huvudsakligen av kust- och skärgårdsfiske med nät av olika sötvattensarter, främst sik, gös, abborre och gädda.

Därutöver finns det ett begränsat havsfiske som bedriver fiske av torsk, lax och vassbuk i söd-ra Östersjön. Fisket bedrivs i södra Östersjön utgående från Bornholm, men

fisken har till största delen landats och sålts i Polen. Trots att detta fiske bedrevs av endast två fartyg stod det för 88,3 % av volymen och ca 62,1 % av värdet för de åländska yrkesfiskefångsterna år 2008.

Från och med år 2008 har fiske med drivgarn varit förbjudet, vilket förklarar nedgången i laxfångsterna. Det laxfiske som förekommit i södra Östersjön har bedrivits med rev medan fisket uppe vid Åland har skett med fällor.

Det totala yrkesfisket, innefattande fångst landad på Åland liksom utanför Åland, minskade både volymmässigt och värdemässigt med ca 26 %. Totalfångsten var ca 2.511 ton och värdet ca 2,13 milj. euro. Nedgången är främst en följd av lägre torsk- och vassbuksfångster i södra Östersjön som beror på minskade fiskemöjligheter och ökad konkurrens.

Beträffande fångsterna som landas och säljs inom landskapet noterades både volym- och värdemässigt en minskning jämfört med året innan. Främst berodde det på minskade volymer av sik, gös och lax samt minskad förädlingsgrad av gös i fiskarledet. Relativt goda priser gjorde dock att den värdemässiga nedgången endast var 12 % jämfört med den volymmässiga som var 23 %.

För den åländska fiskodlingsnäringen har det alltjämnt ökande världsmarknadspiset på foderråvaror såsom fiskolja, soja och vete varit betungande. Foderkostnaderna utgör ungefär hälften av de totala produktionskostnaderna och importen av billig lax och regnbåge från främst Norge har bidragit till lägre fiskpriser. Den s.k. dumpningstullen för odlad lax från Norge slopades i mitten av juli 2008 vilket medförde ytterligare konkurrens.

Medelpriset för regnbåge minskade från 3,92 euro år 2007 till 3,08 euro år 2008. Totalt producerades det ca 3.910.000 kg rensad regnbåge år 2008. Produktionen av odlad sik minskade något och var ca 222.400 kg (rensad). Däremot ökade priset från 6,14 euro/kg till 7,45 euro/kg. Efterfrågan på odlad sik har varit god.

Odlingsförhållandena under år 2008 har varit bra med låga vattentemperaturer och måttliga sjukdomsutbrott. Förebyggande åtgärder har i viss mån minskat skadorna av säl men medför fortfarande merkostnader och en ökad arbetsbörda för de drabbade. I syfte att förbättra kunskapsunderlaget om de lokala fiskbeståndens tillstånd och utnyttjande som underlag för hållbar utveckling samt för att uppfylla målsättningen om att utföra utredningar rörande fiskbestånd utfördes planenligt de årliga provfiskearbetena i norra Marsund/Bovik och Kumlinge. Provfiskena ingår i ett internationellt samarbete under HELCOM, där alla Östersjöstater medverkar. Samarbetet, tidigare kallat Coordination Organ for Coastal Fish (COBRA), drivs under åren 2008 – 2010 inom projektet "Expert network on monitoring and protecting of coastal fish and lamprey species" under HELCOM FISH. En projektkoordinator finns på Åland, som ansvarar för att uppdatera information på HELCOM's hemsida.

Undersökningarna av gösbestånden i Lumparn och Ivarskärsfjärden, som inleddes år 1999, fortsatte planenligt under året. Gösen är utsatt för ett hårt fisketryck och är av ekonomiskt stor betydelse.

Catch & release projektet med märkning och återfångst av gädda avslutades under året och rapporterades i Fiskeritidskrift för Finland 2/2008. Kartläggningen av

kräftbeståndet följdes upp år 2008 i Markusbölefjärden, Långsjön och Östra och Västra Kyrksundet. Målsättningen var att etablera en årlig egenkontroll av kräftbeståndet i sjöarna. Projektet rapporterades i serien Forskningsrapporter från Husö biologiska station, nr 123 (2009).

Inom ramen för Nordiska Ministerrådets samarbete har landskapsregeringens fiskeribyrå under året varit representerad i NKO (nordiskt kontaktorgan för fiskerifrågor), NEF (nordisk ämbetsmannakommitté för fiskerifrågor), NAF (ämbetsmannakommittén för fiskeriforskning) samt MiFi-styrgrupp (samarbetsorgan för miljö- och fiskerifrågor).

7.4.2 Ålands fiskodling, Guttorp

Övergripande mål: upprätthålla goda förutsättningar för småskaligt yrkesmässigt kust och skärgårdsfiske samt sportfiske och fisketurism.

Årets målsättningar: För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten 2008:

- verksamheten inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske.
- under året produceras ca 150.000 smolt av havsöring, ca 100.000 ensamriga sikyngel samt cirka 2 miljoner nykläckta gäddyngel och 40.000 laxsmolt
- marknadens behov och förväntningar utreds genom kontinuerlig kontakt och dialog med vattenägare och andra berörda grupper
- de lokaler som frigjorts i samband med miljölaboratoriets utflyttning renoveras och tas i bruk för den egna verksamheten - dels utgående från veterinärmyndighetens krav och dels beaktande de utökade arbetet med fiskeribiologiska utredningar, uppföljningar m.m.

Måluppfyllelse:

Utveckling av mätetal:

	2005	2006	2007	2008 mål	2008 förverkligat
Utplantering av lax (st)	63.705	72.828	40.809	40.000	46.000
Utplantering av havsöring (st)	185.476	204.823	235.738	150.000	228.000
Utplantering av gäddyngel (st) 1)	1.405.000	1.998.000	2.447.000	2.000.000	1.705.000
Utplantering av sikyngel (st)	138.656	96.715	160.545	100.000	225.000
Utplantering av sik, nykläckt	857.200	40.000	689.500		320.000
Utplantering av ålyngel (st)	3.000	2.000	4.000		5.000

1) inkluderar förmedling av gäddyngel som kläckts av privata aktörer

Målsättningen i budgeten uppnåddes med god marginal för produktionen av havsöring, lax och sik. För gäddan däremot uppnåddes inte målet på två miljoner yngel. De främsta orsakerna till det försämrade resultatet var en sämre tillgång på rom för kläckningen

i Gutterorp samt att de privata gäddkläckarna inte heller nådde tidigare produktionsnivåer. I övrigt kontaktades ca 100 fiskelag och samfälligheter för att utreda deras behov och önskemål. Sextionio svar erhöles. Det sedan tidigare planerade renoverings- och ombyggnadsarbetet kunde inte heller under 2008 inledas då de anbud som hade inkommit sammantaget översteg de medel som fanns tillgängliga för projektet.

7.5. SKOGSBRUKSBYRÅN

7.5.1. Allmänt

Aktiviteten i det åländska skogsbruket präglades av mycket svåra drivningsförhållanden under såväl vintern som under sensommaren och hösten. Avsaknaden av tjäle och riklig nederbörd gjorde att skogsmarkerna saknade bärighet. Trots god tillgång på virke uppgick avsalumängden till knappt 179.000 m³. Under senhösten presenterades resultaten från riksskogstaxeringen (RST 10) som utfördes i landskapet under år 2007. De mest påtagliga resultaten är det mycket stora behovet av förstagallringar samt att tillväxten och virkesförrådet i de åländska skogarna har ökat med nästan 30 % under den senaste tioårsperioden.

I slutet av november genomförde Det Norske Veritas fältrevision av skogscertifieringen med gott resultat för det åländska skogsbruket.

En översyn av LL om stöd för skogsbruksåtgärder inleddes under hösten och en framställning skall lämnas till lagtinget under år 2009, efter att stödformerna godkänts av EU-kommissionen.

EU-kommissionen lämnade i slutet av året ett förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden. Förslaget väntas bli klart under år 2009. Landskapsregeringen har lämnat en framställning till lagtinget med förslag att jägare skall få saluföra vilt i små mängder till konsument och livsmedelsföretagare, utan att det först måste veterinärbesiktas.

Antalet fällda rådjur ökade med 10 % jämfört med året innan, men bedöms ändå vara normalstor sett till den senaste tioårsperioden. Älgstammen är fortsättningsvis relativt svag på fasta Åland medan skärgårdens älgstam visar sig mer stabil. Den för Östersjön heltäckande gräsälvinventeringen visade åter en liten uppgång för populationen. Resultatet för Åland var dock något lägre än året innan. Inventeringarna av sjöfågel visade normala stammar.

Våren 2008 beviljades endast tillstånd till jakt på ett mindre antal hanar av alfågel, som följd av EG-domstolens dom från år 2005. Landskapsregeringen beviljade för första gången skyddsjakt på storskarv. Landskapsregeringen har vidare aktivt deltagit i den pågående processen med EU-kommissionens förslag till förordning om förbudande av saluföring av sälprodukter.

Under året har en kommitté arbetat med uppgörandet av en bokhistorik över viltvårdens och jaktens utveckling och särdrag på Åland under självstyrelsens tid.

7.5.2. Uppföljning av målsättningar

Mål: Plantskogsskötseln i de privata skogarna skall uppgå till minst 600 ha.

Förverkligat: Ålands skogsvårdsförening har med stöd av medel från landskapsregeringen administrerat plant- och ungskogsrojning på 652,2 hektar.

Mål: Avverkningsmängden i de åländska skogarna bör uppgå till minst 208.000 m³ och arealen förstagallringar till minst 500 hektar.

Förverkligat: Mängden avsaluvirke uppgick till 178.727 m³, medan förstagallring planerades på 539 hektar.

Mål: Minst 50 % av den skogsmarksareal som utgör grunden för skogscertifieringen skall täckas av skogsbruksplaner.

Förverkligat: Planeringens täckningsgrad enligt certifieringen uppgick till 51,0 %.

Mål: Ett regionalt skogsprogram för Åland skall göras under året.

Förverkligat: Resultaten från riksskogstaxeringen fördröjdes och arbetet har inte hunnit påbörjas på grund av EU- och lagstiftningsärenden. Skogsprogrammet skall göras under år 2009.

Mål: Landskapsregeringen skall verka för att skogscertifieringen upprätthålls och efterlevs för att säkra avsättningen för åländska skogsprodukter.

Förverkligat: Landskapsregeringen har utfört de granskningar och arbetsuppgifter som certifieringen förutsatt. Det Norske Veritas utförde fältrevision under hösten med gott resultat.

Mål: Mängden av saluvirke från landskapets egna skogar bör uppgå till ca 4.500 m³.

Förverkligat: Under året har 3.420 m³ virke saluförts. Ytterligare virke har avverkats, men det har pga mycket svåra drivningsförhållanden ej kunnat köras ut.

Mål: Fortsätta arbetet med de vetenskapliga undersökningarna för den traditionella sjöfågeljaktens försvar.

Förverkligat: Insamling av data genom sjöfågelinventeringar har under hösten skett i hela landskapet. För att få ett bredare dataunderlag började även Egentliga Finland och Nylands jaktvårdsdistrikt under hösten 2008 utföra inventeringar enligt samma modell.

Mål: Påbörja arbetet med att förnya den åländska jägarexamen.

Förverkligat: Förslag till hur jägarexamen skall förnyas har arbetats fram.

7.5.3. Främjande av skogsbruket

7.5.3.1. Utförda skogsbruksåtgärder

Totalt planterades 222,3 (166,8) hektar i de privata åländska skogarna under året. Av denna areal utgörs 194,3 hektar av nyplantering efter förnyelseavverkning, 25,9 hek-

tar av kompletteringsplantering och beskogning i samband med avverkning av underproduktiva bestånd samt 2,1 hektar av beskogning av nedlagd åkermark. Totalt användes 495.110 plantor. Av planteringsmängden utgjorde tall 48,6 %, gran 51,1 % samt övriga trädslag 0,3 %. Medelkostnaden för plantering var 943 euro/hektar.

Markberedningsarealen uppgick till 268,1 (229,8) hektar, varav 238,5 hektar utfördes med landskapets markberedningsaggregat till en medelkostnad om 250 euro/hektar och resterande del 29,6 hektar i privat regi med grävmaskin till en medelkostnad om 316 euro/hektar.

Plant- och ungskogsvård utfördes på 652,2 (667,7) hektar. Medelkostnaden för plant- och ungskogsvård var 259 euro/hektar.

Skogsdikningen omfattade totalt 4.105 (1.870) meter skyddsdikning i samband med skogsförnyelse. Grävningen utfördes till en medelkostnad av 1,69 euro/meter. Under året grundförbättrades 2.250 meter skogsbilväg till en kostnad om 7,02 euro/meter. Inga nya skogsbilvägar färdigställdes.

Stubbehandling mot rotröta utfördes på sammanlagt 8,3 (21,6) hektar till en total kostnad av 387,12 euro.

7.5.3.2. Skogsbruksplanering

Under året färdigställdes 10 privata skogsbruksplaner och en församlingsplan. Den totala planerade arealen uppgick till 1.547,4 hektar, fördelat på 1.022,8 hektar skogsmark, 281,0 hektar tvinmark och 243,6 hektar impediment. Skogsbruksplaneringen har endast utförts av två personer sedan en områdesplanerare avslutat sin tjänst i början av året.

Under försommaren utförde landskapsregeringen, tillsammans med Landsbygdsverket, en ny flygfotografering av Åland.

7.5.3.3. Forsknings- och försöksverksamhet

Fröplantagen för klibbal i Jomala färdigställdes under våren och under hösten presenterades resultaten från den 10:e riksskogstaxeringen som utfördes på Åland sommaren 2007.

Skogsstigen i Kastelholm och arboretumstigen i Godby har försetts med nya informationsskyltar som ett första steg i utvecklingen av dessa välbesökta turistmål. Avdelningen för skogsträdsförädling vid skogsforskningsinstitutet besökte Åland under hösten och bekantade sig med aktuella skogliga försök.

7.5.3.4. Nordiskt samarbete

Skogsbruksbyrån har under året deltagit vid EK-FJLS möte i Stockholm, Samnordisk skogsforsknings styrelsemöte i Visby samt vid Skogsministerkonferensen i Selfoss.

7.5.4. Skötsel av egna skogar

Under året har fastigheten Öra i Hammarland sålts till Hammarlands kommun, vilket inneburit att landskapets skogsbruksmark har minskat med 21 ha.

Årets avverkningar omfattade 26 ha och mängden avsaluvirke uppgick till 3.420 m³.

Ytterligare avverkningar utfördes, men virket kunde ej köras ut på grund av de mycket blöta markerna. Under året har 27 ha plant- och ungskogsröjningar utförts. Planteringsarealen omfattade 14,3 ha. Närmare uppgifter framgår av *bilaga 10*.

Inkomsterna från virkesförsäljningarna uppgick till 94.940 euro. Dessutom har 13.870 euro inlutit i form av markarrenden och hyror samt 15.578 euro i form av jaktarrenden. Försäljningen av fastigheten Öra inbringade 235.000 euro.

7.5.5. Jakt och viltvård

7.5.5.1. Jakt och viltvårdens verksamhet

Under året beviljades 441 (379) personer tillstånd att fälla gråsäl från en total kvot på 450 (450) sälar och av dessa fälldes 227 (183) st. I enlighet med landskapsregeringens riktlinjer för skyddsjakt på storskarv beviljades 19 personer rätt att fälla 100 skarvar, varav 96 fälldes.

Under våren ordnade jakt- och viltenheten, i samarbete med jakt- och fiskemuseet, ”Jaktens dag” för jägarna. I programmet ingick bland annat presentationer om ungdomsarbete inom jakt- och viltvård, den åländska bågjakten, demonstration av lockpipor och bildpresentation från älgjakt i skärgården. Besökarna kunde även pröva en skyttesimulator samt beskåda rådjurstroféutställning. Landskapsregeringen var på plats och informerade om aktualiteter.

En kurs i att loka på räv anordnades under året.

Vid jaktårets slut innehade 4.136 (4.134) personer åländskt jaktkort, medan 76 (52) personer avlade åländsk jägarexamen. Beträffande användningen av jaktkortsmedel hänvisas till *bilaga 12*.

Under året fälldes 4.597 (4.197) rådjur. Jaktvårdsföreningarna beviljade 22 (22) jakträttsområden rätt att fälla 269 (240) älgar. Under jakten fälldes 182 (163) st, se vidare *bilaga 11*. Sammanlagt 605 (564) personer avlade älgskytteprovet. Vidare behandlades 2.389 (2.423) ansökningar om tillstånd till jakt efter alfågel på våren. Närmare uppgifter om utgivna jaktkort, hjortdjursskadebidrag, jakt på hjortdjur och viltolyckor i trafiken framgår av Statistisk årsbok för Åland.

7.5.5.2. Informationsverksamhet

Ålandsnytt i tidningen Jägaren, medverkan vid jaktvårdsföreningarnas höst- och vårmöten samt möten med jaktvårdsföreningarnas ordföranden och medverkan i Radio Ålands program om jakt och fiske har som tidigare varit viktiga informationskanaler till de åländska jägarna.

7.5.5.3. Nordiskt samarbete

De åländska jägarna representeras i Nordisk jägersamvirke (NJS). Organisationen företräder de nordiska jägarna på ett internationellt plan. Särskilt inom Europa har NJS varit en drivande kraft att företräda nordiska intressen. Enheten för jakt- och viltvårdsfrågor har aktiverat sig i nordiska sammanhang särskilt i frågor som rör sjöfåglar och sälar.

7.6. ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET

7.6.1 Allmänt

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams) är en självständig myndighet som är underställd Ålands landskapsregering. Landskapsregeringen handhar den allmänna administrativa styrningen och övervakningen av myndigheten.

Myndighetens organisation och verksamhet regleras av landskapslagen om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (ÅFS 2006:9). De service- och förvaltningsuppgifter samt övergripande mål som ankommer på myndigheten regleras av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet (ÅFS 2006:8), landskapslagen om studiestöd (ÅFS 2006:76) och eventuell annan lagstiftning. Myndigheten kan även utföra tjänster eller ge service utgående från landskapets budgetbeslut eller genom särskilda överenskommelser. Myndigheten kan också tillhandahålla tjänster på annat sätt. Närmare bestämmelser om den interna organisationen och uppgiftsfördelningen samt om användningen av beslutanderätten finns i myndighetens reglemente som är fastställt av landskapsregeringen.

7.6.2. Arbetsmarknadspolitiskt mål

Landskapsregeringens övergripande arbetsmarknadspolitiska mål är att sträva till en fortsatt låg arbetslöshet samt en ökad sysselsättningsgrad, en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, kvinnors och mäns rätt till arbete och lön på lika villkor samt att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken ska bedrivas i samspel med näringspolitiken och utbildningspolitiken så att utvecklandet av informationssamhället, kompetenshöjande utbildningsinsatser inom arbetslivet, nyföretagande och de befintliga företagens tillväxt och konkurrenskraft främjas.

7.6.3. Arbetsmarknad och sysselsättning

År 2008 präglades av en hög sysselsättningsnivå och ett stort rekryteringsbehov på arbetsmarknaden. Den avmattning av världskonjunkturen som tog sin början under sommaren och hösten hann inte påverka den åländska arbetsmarknaden i nämnvärd grad. Långsiktigt kvarstår fortfarande det framtida arbetskraftsbehovet som den största utmaningen för det åländska arbetslivet. Den åländska arbetskraften har en oförmånlig åldersstruktur, särskilt vad gäller den offentliga sektorn. Också inom vissa delar av näringslivet kommer det att ske stora pensionsavgångar från början av 2010-talet. Det finns också matchningsproblem på den åländska arbetsmarknaden, det vill säga att utbud och efterfrågan vad gäller arbetskraft inte passar ihop. Efterfrågan gäller i allt högre grad yrkeskunnig arbetskraft, vilket gör det svårare för till exempel ungdomar att hävda sig på arbetsmarknaden.

Under 2008 var arbetslösheten fortsatt låg. Den öppna arbetslösheten sjönk ytterligare till i genomsnitt 2,0 %, jämfört med 2,1 % under 2007 och 2,2 % under 2006.

Avmattningen av konjunkturen under slutet av året hann inte slå igenom i sysselsättningen.

Kvinnornas arbetslöshetsgrad sjönk med 0,1 procentenheter medan männens steg med 0,1. Antalet öppet arbetslösa var under 2008 i genomsnitt 274 personer, 3 färre än under året innan. Långtidsarbetslösheten och arbetslösheten bland äldre har hållit sig på i stort sett oförändrad nivå.

Ungdomsarbetslösheten har också legat på en jämförelsevis låg nivå. I genomsnitt var arbetslöshetsgraden bland ungdomarna 4,2 % under 2008 jämfört med 4,6 % under 2007 och 5,3 % år 2006.

Antalet lediga platser minskade något under 2008 till i genomsnitt 258 stycken, vilket var 30 platser färre än under 2007. Under slutet av året fanns dock flera lediga platser än året innan. 58 (57) % av platserna tillsattes inom tre veckor.

De sysselsättningsfrämjande åtgärderna låg under 2008 på en något lägre nivå än året innan. I genomsnitt har 44 (57,3) personer varit placerade i åtgärder varje månad. Det betyder att 0,3 (0,4) % av arbetskraften varit placerad med hjälp av åtgärder. För att underlätta inträdet på den öppna arbetsmarknaden samt förhindra utslagning har Ams helt eller delvis finansierat två arbetsmarknadsintegreringsprojekt, ett för långtidsarbetslösa och ett för ungdomar utan arbete eller utbildningsplats, samt ordnat fyra karriärvägledningskurser. I övrigt består sysselsättningsåtgärderna främst av sysselsättningsstöd, som kan betalas till enskilda eller arbetsgivare för exempelvis anställning, arbespraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Stödet inriktas främst till personer under 25 år, långtidsarbetslösa och personer med nedsatt arbetsförmåga.

7.6.4. Rekrytering av arbetskraft

För rekryteringsinsatser utanför Åland har Ams i huvudsak två olika verktyg till sitt förfogande: deltagandet i Eures (European Employment Services) och det egna projektet Arbeta & Bo på Åland.

Eures är ett gemensamt forum för Europeiska kommissionen, offentliga arbetsförmedlingar i EES-länderna och Schweiz samt andra lokala och regionala organ, som berörs av sysselsättningsfrågor. Syftet med Euresnätverket är att ge service till arbetstagare och till var och en som vill utnyttja möjligheten till fri rörlighet för personer inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Ams' Euresrådgivare har deltagit i utbildning och byggt upp de nätverk och den kunskapsbas som behövs för att åländska arbetsgivare ska kunna få bästa möjliga arbetsmarknadsservice vid utlandsrekrytering. Under 2008 har Euresrådgivaren, delvis i samarbete med arbetsgivare, deltagit i mässor eller andra rekryteringsarrangemang i bland annat Lublin (Polen), Groningen (Holland) och i flera orter i Mälardalen i Sverige. För att marknadsföra de rekryteringsmöjligheter Euresnätverket erbjuder deltar man också evenemang på hemmaplan på Åland.

Informationsprojektet Arbeta & Bo på Åland har som övergripande målsättning att öka rekryteringsunderlaget för det åländska näringslivet, motverka kompetensflykt samt arbeta för en inflyttning av personer och företag som kan öka diversifieringen av det

åländska näringslivet. Inom ramen för projektet framställs olika slag av informationsmaterial, man presenterar cv:n för arbetsgivare, deltar i rekryteringsmässor och -aktiviteter samt marknadsför Åland som en attraktiv plats att arbeta och bo på. Projektet inriktar sig även på information till företag som är intresserade av att etablera sig på Åland eller personer som är intresserade av att ta över befintliga företag. Under 2008 har Arbeta & Bo på Åland deltagit i mässor eller andra rekryteringsevenemang bland annat i Helsingfors, Åbo, Vasa, Stockholm, Gävle, Sundsvall, Uppsala och Västerås.

Projektet ansvarar också för förmedlingen av högskolepraktikantplatser, som är avsedda att förhindra en kompetensflykt från Åland genom att ge studerande utanför Åland möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta värdefulla kontakter med åländskt arbetsliv med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Under 2008 har 25 (21) högskolestuderande i slutskedet av sina studier erhållit praktikplats inom det åländska arbetslivet under totalt 174 veckor. Tretton (12) har gjort sin praktik inom offentlig förvaltning och 12 (9) inom privat verksamhet.

7.6.5. Regionalt samarbete

Ams har under 2008 fortsättningsvis deltagit i finansieringen av föreningen Företagsam Skärgård. Målsättningen för samarbetet är skapa en informationslänk till skärgården för att underlätta att information från Ams når fram på ett effektivt sätt och att feedback från arbetssökande, företag samt kommuner når tillbaka till Ams. Föreningen fungerar i så motto som Ams' "förlängda arm" i skärgården, där avstånden annars gör det svårt att bedriva en effektiv verksamhet.

7.6.6. Studiestöd

Det totala antalet behandlade studiestödsansökningar under året var 3.045 (3.248) och antalet studiestödstagare 1.923 (2.076). Antalet beviljade ansökningar om studiepenning var 2.386 (2.422). Antalet beviljade ansökningar om landskapsborgen för studielån var 780 (862) och antalet beslut om vuxenstudiepenning 83 (103). Under 2008 har arbetet för att utveckla studiestödssystemets elektroniska tjänster fortsatt.

7.6.7. Samåländsk elevantagning

Ams handhar på uppdrag av landskapsregeringen det samåländska antagningssystemet till utbildning efter grundskolan. Ams tar emot och behandlar alla inkomna ansökningar, räknar ut antagningspoäng för varje sökande enligt av landskapsregeringen fastställda kriterier och överlämnar därefter uppgifterna till de mottagande skolorna vars direktioner formellt fattar antagningsbesluten. Uppgifter om den samåländska elevantagningen framgår av nedanstående tabell.

	2006	2007	2008
Antal utbildningsprogram/linjer	17	17	21
Antal utbildningsplatser	450	422	458
Åländska sökande/antagna	417/365	428/375	470/401
Fastländska sökande/antagna	54/38	56/42	45/36
Svenska sökande/antagna	19/6	15/3	27/9
Övriga sökande/antagna	-	-	-
Totalt antal sökande/antagna	490/409	499/420	542/446

7.7 ÅLANDS TEKNOLOGICENTRUM

Mål: Ålands teknologicentrum (ÅTC) skall främja utvecklingen av innovationssystem och innovationer på Åland. Med innovationssystem avses nätverk av offentliga och privata aktörer där ny teknik och kunskap produceras, sprids och används.

En central uppgift för Ålands teknologicentrum (ÅTC) är att främja kontakterna mellan näringsliv och högskola samt bidra till att höja den tekniska kompetensnivån i landskapet.

Förverkligat: ÅTC:s verksamhet var under 2008 i huvudsak koncentrerad till

- att driva och vidareutveckla företagsinkubatorn Växthuset
- att tillsammans med näringsavdelningen, Ålands Utvecklings Ab, Ålands Industrihus Ab och utbildnings- och kulturavdelningen arbeta för att utveckla det åländska affärs- och innovationssystemet samt
- att bistå i underhåll av datasystemen i några av landskapsregeringens utlokaliserade enheter
- teknikkonsultering inom förvaltningen

7.7.1. Kvarteret iTiden

Ålands landskapsregering hyr 290 m² i Kvarteret iTiden för ÅTC:s hela verksamhet inklusive inkubatorverksamheten. ÅTC har utrymmen för videokonferens och en kombinerad data- och föreläsningssal som båda används för uthyrning till intresserade kunder.

Kvarteret iTiden är en miljö som aktivt stimulerar tillväxt med fokus på nyföretagande, utvecklingsföretag och kunskapsintensivt företagande. Kvarteret iTiden skapar möjligheter till samverkan mellan utbildningsenheter, näringsliv och myndigheter (Tripple Helix). Satsningen på konceptet Kvarteret iTiden är grunden till ett innovationscentrum på Åland som stimulerar framväxten av nya tillväxtföretag. ÅTC ger ut nyhetsbrevet iTiden Bulletin. Brevet kom ut fyra gånger under året och innehållet kretsar kring åländska företag och innovationer.

7.7.2. Inkubatorverksamheten

Ett innovationssystem består dels av det nätverk av organisationer, människor och spelregler inom vilket skapande, spridning och innovativ exploatering av teknologi och annan kunskap sker, dels en effektiv metodik för att med hjälp av satsningar på forskning, utveckling och andra innovationsfrämjande åtgärder stimulera förnyelse och därigenom en hållbar ekonomisk tillväxt och samhällsutveckling.

En viktig funktion i ett innovationssystem är upprättande av inkubatorverksamhet där det skapas miljöer för idéer att utvecklas till säljbara produkter. Genom samarbete med andra näringslivsaktörer på och utanför Åland tillhandahålls relevant information, rådgivning och experthjälp för att påskynda kommersialiseringen av idéerna.

År 2008 var det fjärde verksamhetsåret för Företagsinkubatorn Växthuset. Under året har fyra företag funnits i Växthuset. Totalt har Växthuset tecknat inkubatoravtal med nio företag sedan starten 2005.

7.7.3. Projekt

ÅTC är en ofta förekommande partner i tekniska- och nydanande utvecklingsprojekt. Exempel på dylika projekt är energiplan för Åland (B7-projekt), miljöinnovativ fiskodling, entreprenörskapsakademin, företagarskolan och företagarportalen startaetget.ax samt teknik- och företagarseminarier mm.

ÅTC driver sedan september 2008 projektet Företagssteget. Företagssteget är ett treårigt projekt (2008-2011) som finansieras av Ålands landskapsregering och ERUF. Målsättning under projektperioden är att fånga upp nya idéer och hjälpa fram entreprenörer till kommersialisering och företagsbildning, det vill säga bidra till fler företag och fler årsarbetsplatser samt ökad bredd inom det åländska näringslivet. Med projektet vill ÅTC främja och lyfta fram kvinnors företagande. Målet är att ta in 3-5 företagsprojekt per år och ge minst 10 - 15 företag per år tillgång till rådgivning via inkubatorverksamheten

Företagssteget handlar om:

- vidareutveckling av inkubatorverksamheten på olika sätt
- affärs- och företagsutveckling för de kunder som finns i inkubatorn
- aktiv marknadsföring för att nå nya kunder som har bra idéer oberoende av bransch
- information och utbildning för att underlätta för (potentiella) företagare
- nätverksträffar utifrån kundstyrda behov
- forum för investerare
- att vara en del av det åländska innovationssystemet i samarbete med aktörer som näringslivets intresseorganisationer, Högskolan på Åland och landskapsregeringen.

8. Trafikavdelningens förvaltningsområde

8.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Trafikavdelningen består av en byrå, allmänna byrån, vid vilken handläggs ärenden som gäller strategisk trafikplanering, byggande, drift och underhåll av vägar, broar, färjor, hamnar, fastigheter och grunda farleder samt trafiksäkerhet, färjetrafik, kollektivtrafik och flygtrafik. Allmänna byrån är indelad i trafikförvaltning och fyra produktionsenheter.

Trafikavdelningen leds av avdelningschefen, även benämnd överingenjör.

8.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Trafikavdelningens uppgift är att upprätthålla, utveckla och förnya landskapets interna trafiksystem på ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses.

Förverkligat: Arbetet med att uppgradera landskapets huvudvägar till 8 meters vägar med separat gång- och cykelbana har fortsatt på landsväg nr 1 i Eckerö och på landsväg nr 2 i Sund. Landsväg nr 50 mellan Kvarnbo och Hullby vägskäl har byggts om till 8 meters vägbredd.

Grundförstärkning av glesbygdsvägar har gjorts i Föglö, Geta, Saltvik och Vårdö. Planerings- och karteringsarbeten för kommande om- och nybyggnader av vägar har gjorts i Eckerö, Geta, Finström, Jomala, Saltvik och Mariehamn.

Trafiksäkerheten genomsyrar hela trafikavdelningens verksamhet och flera trafik säkerhetskampanjer har hållits under året.

Skärgårdstrafiken inklusive linfärjorna har under året transporterat 6,5 % fler passagerare och 8,7 % fler fordon än föregående år. Den kraftiga ökning berodde delvis på att Föglötrafiken under hösten gick till Överö vilket ökade volymerna på Embar Sundslinjen betydligt men ökning har även skett på i stort sett alla övriga linjer.

8.1.2. Utveckling av mätetal

	2006	2007	2008
Lands- och bygdevägar inom landskapet, km	638	638	639
Därav belagda, km	564	567	570
Kommunalvägar inom landskapet	276	276	278
Antal fordon i landskapet	31.829	33.082	34.717
Antal bilar i landskapet	20.059	20.755	21.824
Antal personbilar i landskapet	-	16.800	17.661
Antal trafikolyckor med dödlig utgång	2	1	5
Antal fordon på frigående färjor	260.390	273.257	282.884
Antal fordon på linstyrda färjor	293.211	300.830	329.566
Antal passagerare färjor alla kategorier	1.054.079	1.086.278	1.115.113
Vägtäthet (km allmän väg per 100 km ² land)	41,9	41,9	41,9
Allmänna vägar m/invånare	24,4	23,6	23,6

8.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2006	Bokslut 2007	Tillgängliga medel 2008	Bokslut 2008	Avvikelse
Summa inkomster	1 232 654,50	1 032 100,44	1 101 000	1 202 502,19	101 502,19
Konsumtionsutgifter	-20 418 677,14	-23 352 703,17	-23 962 985	-23 473 651,01	489 333,99
Överföringsutgifter	-1 972 824,65	-2 309 436,59	-2 773 804	-2 547 527,87	226 276,13
Realinvesteringsutgifter	-1 942 789,67	-12 363 887,20	-17 439 062	-11 834 664,78	5 604 397,22
Lån och övriga finans- investeringar	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Summa utgifter	-24 334 291,46	-38 026 026,96	-44 175 851	-37 855 843,66	6 320 007,34
Anslag netto	-23 101 636,96	-36 993 926,52	-43 074 851	-36 653 341,47	6 421 509,53

8.2. TRAFIKFÖRVALTNINGEN

Trafikförvaltningens uppgift är att långsiktigt och strategiskt samt på ett ekonomiskt försvarbart sätt utveckla trafikförhållandena på Åland samt svara för den med verksamheten sammanhängande myndighetsutövningen.

Som rättesnöre för allt trafikarbete gäller förutom landskapets budget den av lagtingen antagna trafikplanen för åren 2003-2010 samt landskapsregeringens handlingsprogram och gällande trafikplan och trafiksäkerhetsplan

Mål: Avdelningens organisation effektivteras ständigt genom att vidareutveckla de befintliga beställar- och utförarfunktionerna på ett ändamålsenligt sätt. Ytterligare uppdelningar av budgetmedel görs därför. Förvaltningens roll som serviceinrättning betonas.

Underlag för ny statistik för förbättrande av arbetet med måluppställning och -uppföljning tas fram.

En övergång förbereds för vägunderhållet till funktion med nettobudgetering.

Utredning över eventuell fast förbindelse till Föglö fortsätter i enlighet med lagtingets beslut.

Åtgärder för utlokalisering av vägunderhållet till Godby vidtas.

En läroplan för utbildning av mopedförare framtas.

Miljökrav ställs vid upphandlingar.

Förverkligat: En vidareutveckling av beställar- och utförarfunktionerna gjordes inför året främst genom en ny indelning i budgeten. Medel anslogs inom beställarsidan istället för inom produktionen, varvid förvaltningen i allt större utsträckning beställer arbeten av olika utförare.

Ny statistik kan arbetas fram först under våren-sommaren 2009 eftersom processen krävde mer förberedelser än beräknat och insamlingen bör ske under årstid med bar mark.

Övergången till nettobudgetering avvaktar med anledning av en översyn av produktionsenheternas möjlighet till bolagisering.

Angående fast förbindelse till Föglö, se punkt 8.2.2.1. om förprojekt.

Närmare planer om utlokalisering av vägunderhållet togs fram inför arbetet med budget för 2009.

Arbetsgruppen för mopedkörkort slutförde sitt uppdrag.

Miljökrav ställs på rimliga ekonomiska och tekniska nivåer vid upphandlingar.

8.2.1. Vägar och trafiksäkerhet

Verksamheten leds av vägingenjören och omfattar följande:

Vägar

Inom ansvarsområdet handläggs vägplaneförslag, vägplaner och verkställigheten av alla projekt som gäller om- och nybyggnad av vägar samt ny- och ombeläggning av vägar.

Vägplaner fastställdes för gång- och cykeltunnel under landsväg nr 3 vid Nabben och gång- och cykelväg längs landsväg nr 3 från Österkalmare vägskäl till Lemström.

Under verksamhetsåret färdigställdes etappen Böle – Överby på landsväg nr 1 och ombyggnaden av sträckan Överby – Öra påbörjades. Byggnad av trottoar längs landsväg nr 1 från Sandmo östra vägskäl till Sandmo västra vägskäl påbörjades. På landsväg nr 2 färdigställdes etapp 1 på ombyggnaden av sträckan Sundby – Domarböle och ombyggnaden av etapp 2 fortsatte. Den enkelriktade körfilen mellan Östra utfarten och Lemlandsvägen färdigställdes. På landsväg nr 50 färdigställdes ombyggnaden av sträckan Kvarnbo - Hullby vägskäl. Ombyggnaden av gång- och cykeltunnel och landsväg nr 3 vid Nabben påbörjades och färdigställdes under året. Under året färdigställdes grundförbättrings- och ombyggnads-arbetena på bygdeväg nr 466 mellan Grägnäs och Pantsarnäs och en kort sträcka på bygdeväg nr. 722 Näversholmavägen. Saltviks kyrkväg, landsväg nr 550 grundförstärktes i sin helhet. Grundförstärkningsarbeten

påbörjades på bygdeväg nr. 466 på sträckan Möckelgräs - Pantsarnäs och på bygdeväg nr 686 Östra Simskälavägen. Arbetena på Saltviks kyrkväg, Östra Simskäla- vägen och Näversholmavägen har utförts i egen regi.

Under verksamhetsåret om- och nybyggdes 10,5 (7,1) km lands- och bygdeväg och 4,5 (4,4) km gång och cykeltväg. Ny- och ombeläggning med oljebitumengrus och asfaltbetong utfördes på 31,8 (20,2) km väg. *Bilaga 15.*

Trafiksäkerhet

Vägingenjören biträds av trafiksäkerhetskonsulenten i trafiksäkerhetsarbetet.

Den fortsatta utbyggnaden av gång- och cykeltvägar längs landskapets huvudvägar har gjort att trafiksäkerheten höjts betydligt för den lätta trafiken.

Under året har olika kampanjer arrangerats, bl.a. hastighets-, däck-, och reflexkampanjer och kampanjer mot användandet av alkohol i trafiken.

En hastighetsdisplay har tidvis varit utplacerad vid främst daghem och skolor men också i bykärnor runtom i landskapet. Ytterligare en hastighetsdisplay införskaffades under senare delen av året och den har också kommit i användning.

Till skolstarten delades det ut orangefärgade kepsar till förstaklassisterna och under hösten fick samtliga förstaklassister reflexvästar.

Skolpolisverksamheten vid skolorna i Mariehamn har fortlöpt som tidigare. Trafikjokeren har arrangerats i skolorna över hela landskapet. Under hösten hölls ingen trafikjoker i skolorna men tanken är att verksamheten fortsätter våren 2009.

8.2.2. Drift och underhåll av vägar, linfärjor

Verksamheten har under året letts av trafikingenjören som förutom sina beställar- och myndighetsuppgifter även handlagt frågor gällande landskapsbidragen för byggandet av kommunalvägar och representerat landskapsregeringen vid de under året verkställda vägförrättningarna.

8.2.2.1. Förprojekt

Utgående från den inledande akustiska grundundersökningen som utfördes år 2007 för utredning av möjligheterna att bygga vägtunnel under Ledefjärden mellan fasta Åland och Föglö beslöts att undersökningarna fortsätter. Under år 2008 fattades beslut om att projekteringsarbetet fortsätter med uppgörande av vägplan för väg- och tunnelprojektet samt lagstadgad miljökonsekvensbedömning.

För byggandet av fast vägförbindelse mellan Åva och Jurmo i Brändö kommun har uppgjorts lagstadgad miljökonsekvensbedömning.

8.2.3. Broar, hamnar, byggnader och fastigheter

Verksamheten leds av bro- och hamningenjören och omfattar:

Hamnar, bryggor och färjlägen

Följande mera omfattande ombyggnads- och förstärkningsarbeten slutfördes under året: 2 nya betongponton till linfärjfasten levererades våren 2008. Arbetet med projektering

och utredning av reparationsförslag för bron över Brändöström i Föglö fortsatte under hela året.

Byggnationen av nya färjlägen i Svinö och Degerby påbörjades under 2008, arbetet beräknas vara klart våren 2009. På landsväg 3 vid Nabben byggdes en GC-bro och på landsväg 2 i Kastelholm, Kloströmmen, breddades och reparerades befintlig bro.

Under året igångsattes ett projekt omfattande anpassningsarbeten av linfärfästen till samma angöringssystem som Destia använder. Orsaken är att landskapsregeringen skall ha möjlighet att hyra in reservtonnage samt att nuvarande Destiasystem är betydligt säkrare och har lägre underhållskostnader. Linfärjlinjen mellan Lappo och Björkö är den första linjen som fått Destias angöringssystem. Reparation av en linfärjklaff har fortsatt på verkstaden under året. Klaffen färdigställs under våren 2009.

Vid besiktningar av de frigående färjornas färjfästen kunde konstateras att reparationsbehovet är mycket stort. Hummelviks färjfäste har fått kommunalt vatten.

I övrigt utfördes normalt underhåll och reparationer främst på färjelägen och bryggor.

Landsvägsbroar

Lemströms kanal och svängbro hölls öppen för sjötrafik under tiden 1.1-9.3, 1.4-15.12.2008.

Under seglationsperioden tillämpades fasta öppethållningstider, övrig tid av året öppnades bron på beställning om isläget det tillät. Svängbron öppnades 1.049 (1.084) gånger.

Rörelsefogarna på Färjsundsbron reparerades under året. I samband med reparationen kunde man konstatera att man genom att tillåta förläggning av elkabel i kabelskyddsror i gångbanan fördyrar underhållskostnaderna.

Broarna i Brändö kommun besiktigades och det kunde konstateras att underhållsbehovet även där är stort. Största reparationsbehovet finns på Åva-bron där vattentryck-isoleringen är så dålig att vattenläckage finns på flera ställen genom betong-överbyggnaden. Detta innebär en väsentligt förkortad livslängd för bron.

Byggnader och fastigheter

Vid Godby vägstation fortsatte byggnation av sandhall nr 2, materialkostnader belastade moment 48.30.74 medan arbetskostanden belastade vägunderhållskontot. Under året har stora problem med avloppet från lägenheterna i Godby vägstation uppdaterats. Avloppet är provisoriskt reparerat.

På färjstugan i Ängösund har reparations- och underhållsarbeten utförts. Kommunalt vatten har kopplats in till väntsalen i Hummelvik och färjstugan i Töftö. Under året har fastigheterna vid Lemströms kanal anslutits till kommunalt avlopp samt vid Embarsunds färjstuga och vägstationen på Föglö har avloppen uppdaterats.

I övrigt utfördes normalt underhåll och reparationer av byggnaderna.

8.2.4. Färjetrafik och farleder

Verksamheten leds av tekniska inspektören som ansvarar för konkurrensutsättning av farledsskötsel samt de färjelinjer landskapsregeringen beslutat om samt fartygens repa-

rationer och årliga dockningar liksom även för planerade nybyggen.

Turlistorna för skärgårdstrafiken bereds i samråd med sjötrafikenheten, Ålandstrafiken och skärgårdskommunernas trafiknämnder.

Mål: Leverans av ny färja i slutet av året.

Ett klarläggande om det så kallade läckstabilitetsdirektivets tillämpande beräknas uppnås.

Utlokalisering av delar av bokningsverksamheten och administrationen av skärgårds- trafikens turlistor.

Förverkligat: Den beställda skärgårdsfärjan som skulle ha levererats 30.11.2008 blev försenad och ny leveransdatum är 16.2.2009.

Klarläggande om läckstabilitetsdirektivet saknas fortfarande.

Förslag om utlokalisering bereddes inför arbetet med budgeten för 2009.

Farleder

Planering för breddning och fördjupning av den privata lokala farleden in till Sottunga färjeläge fortsatte, med mål att söka om miljötillstånd under 2008.

De grunda farlederna (max 4,0 meter djupa) underhölls på entreprenad, avtalet sträcker sig till år 2010.

Under året upptogs förhandlingar med Sjöfartsverket om förslag till ny indelning av vilka farleder som landskapsregeringen har ansvar att underhålla.

8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd

8.2.5.1. Oljeskyddsberedskapen

Endast mindre oljeutsläpp har förekommit under året.

Köpenhamnsavtalet om samarbete mellan de nordiska länderna höll sitt årliga möte i Mariehamn den 22-23 oktober 2008.

8.2.5.2. Flygtrafik

Mål: Reguljär flygtrafik till och från Åland skall tryggas.

Förverkligat: Flygtrafiken till Helsingfors sköttes under året på marknadsmässiga villkor. Även till Åbo upprätthölls regelbunden trafik på marknadsmässiga villkor, främst ägnad för patienter. Trafiken till Stockholm/Arlanda är upphandlad och upprätthölls på basen av ett avtal som sträcker sig till 28.2.2009.

Samrådsdelegationen för Mariehamns flygplats sammanträdde för första gången, syftet är att säkerställa informationsgången mellan Luftfartsverket (Finavia) och Ålands landskapsregering.

8.2.5.3. Kollektivtrafik

Den regionala busstrafiken upprätthölls som under tidigare år. Avtalet sträcker sig till år 2010. De reguljära turerna kombinerades med skolskjutsarna. Landskapsregeringen subventionerade busstrafiken 1,66 euro per turlistad och körd kilometer (Williams Buss) och 1,68 euro per turlistad och körd kilometer (Sundqvists Buss). Index höjdes från och

med 1.6.2008 med 10 cent, varvid stödet uppgick till 1,76 respektive 1,78 euro per turlistad och körd kilometer. Avtalet 2007 baserade sig på att biljettavgifterna sänks med 20 % och den högsta biljettavgiften begränsas till 4 euro. Glesbygdskom-munerna har erhållit ett särskilt stöd för den interna kollektivtrafiken om 40.407 euro.

Totalt har stödet till kollektivtrafiken uppgått till 1.632.000 euro.

Landskapsregeringen tillsatte under året en arbetsgrupp med uppdrag att se över bl.a. tidtabeller, avgiftsnivåer och marknadsföring samt möjlighet till kvällstrafik och beställningstrafik.

8.2.6. Ekonomi, administration och inköp

Verksamheten leds av ekonomichefen, som har biträdd trafikförvaltningen och produktionsenheterna i budgetberedningen och -uppföljningen samt rådgivning i upphandlings- och ekonomifrågor. Även större varu-, reservdels- och annan upphandling enligt EU:s och landskapsregeringens regelverk handhas.

Ekonomichefen ingår i landskapsregeringens hemsidesprojektgrupp och har deltagit i arbetsgruppen för uppdatering av beslutet gällande vissa upphandlingar och upphandlingshandboken.

8.3. PRODUKTION

Produktionen utför de trafikuppgifter och producerar de trafiktjänster samt förverkligar de projekt landskapsregeringen beställt eller gett anvisningar om. Produktionsenheterna gör även egna upphandlingar och tecknar avtal med egna underentreprenörer eller -leverantörer. I den mån kapaciteten räcker till och konkurrenssituationen i landskapet inte snedvrids kan därutöver arbeten utföras för utomstående. Produktionen är indelad i fyra (4) utförarenheter som var och en leds av en enhetschef. Ålandstrafiken är en del av sjötrafikenheten.

8.3.1 Vägunderhållsenheten

Verksamheten leds av chefen för vägunderhållsenheten, biträdd av två vägmästare, två byggmästare samt arbetsledare på vägstationerna. Till enheten hör även kanalvakterna vid Lemströms kanalbro.

Den praktiska verksamheten sköts utgående från vägstationerna i Möckelö och Godby. Så kallade stödjepunkter finns i Kattby, Föglö, Kökar, Kumlinge och Brändö. Jourtelefon med ett anträffbarhetssystem är i kraft under vinterhalvåret.

Grundförstärkning av lands- och bygdevägar i egen regi har utförts i Finström, Föglö, Saltvik och Sund, totalt 2,05 km, dessutom har påbörjats grundförstärkning av bygdevägen i östra Simskäla i Vårdö kommun totalt 2,84 km, som färdigställs under försommaren 2009.

Under året har även ett sandlager i egen regi uppförts vid Godby vägstation. För dammbindning på lands- och bygdevägar med grusyta användes 129 (118) ton kalciumklorid (vägsalt). Mängden salt för halkbekämpning var försumbar. Däremot åtgick 2.600 (2.200) ton krossgrus till halkbekämpning. För underhåll av grusvägar samt

till grundförstärkningsarbeten inköptes under året 29.757 (19.900) ton krossgrus.

Enheten bedriver i egen regi trafik med linstyrda färjor på Töftölinjen, Seglinge-linjen, Simskälalinjen, Björkölinjen och Embarsundslinjen. Ängöundslinjen trafikeras med landskapsregeringens tonnage av ett privat bolag enligt entreprenadavtal. Statistik över passagerare framgår av *bilaga 16*.

8.3.2. Sjötrafikenheten

Verksamheten leds av sjötrafikchefen, biträdd av sjöpersonalinspektören och en byrå-sekreterare.

Landskapets frigående färjor har under hela året trafikerat enligt de fastställda tur-listorna. Beroende på ombyggnadsarbeten på Svinö- och Degerby färjfasten inför ibruktagande av den under byggnad varande färjan för Föglölinjen har Föglötrafiken från och med september gått mellan Långnäs och Överö. Eftersom vintern var lindrig uppkom inga större problem till följd av isförhållanden.

Förutom att av myndigheterna uppställda säkerhetskrav efterlevs, eftersträvas en hög nivå på underhållet för att hålla fartygen i gott skick. Eftersom det inte längre finns någon plats på Åland att docka fartygen har dockningen utförts i Nådendal. Tidigare har fartygen dockats årligen men i och med den förändrade varvssituationen sker planerade dockningar i fortsättningen vartannat år och kompletteras med dykarbe-siktningar. Översyn har enligt tidigare modell skett på fartygen under hösten. De frigå-ende färjornas medelålder är drygt 24 år.

Bunkerpriset under året låg på en betydligt högre nivå än vad som budgeterats, vilket var huvudorsaken till att budgetmedlen inte räckte till och tilläggsbudget blev nödvändig. Det ekonomiska utfallet för enheten framgår av *bilaga 16*.

Verksamheten bedrivs till stor del med eget tonnage i egen regi men även inhyrt tonnage har använts, M/S Spoven på linjen Asterholma-Lappo-Torsholma, M/S Frida II på lin-jen Kumlinge-Enklinge och M/S Lotta II som komplement till M/S Knipan på linjen Svinö-Degerby under högsäsong.

Statistik över transporterade fordon och passagerare på de med färjor trafikerade linjerna framgår av *bilaga 16*.

Till sjötrafikenheten hör även Ålandstrafiken. Dess verksamhet leds av bokningschefen biträdd av tre bokare och till högsäsong anställs extra personal.

Ålandstrafiken betjänar resenärerna inom såväl kollektivtrafiken som färjtrafiken inom skärgården. I verksamheten ingår bl.a. bokning av bilplatser på skärgårdsfärjo-rna, biljettförsäljning, tidtabellsupplysning, paketmottagning för vidaretransport med bussarna m.m.

Arbetet med att få det nya bokningsprogrammet för skärgårdstrafiken klart till alla delar fortgick under året. Programmet togs i bruk internt på Ålandstrafiken i slutet av år 2006. Internetbokningen startades upp i liten skala i augusti 2008. Under senhösten öppnades systemet för flera användare och beräknas vara klart för allmän användning för registrerade användare under vårvintern 2009. Ett nytt biljettsystem, gemensamt för bussarna och färjorna, upphandlades under 2007, har testats på färjorna under 2008 och beräknas kunna tas i bruk under våren 2009.

8.3.3. Annan sjötrafik

Subventionerad motorbåtstrafik har bedrivits med "Husö I" mellan Husö-Hästö-Finnö-Södö-Kyrkogårdsö. Båten har transporterat sammanlagt 2.731 (2.348) passagerare fördelade på följande bryggor: Husö 512 (415), Kyrkogårdsö 273 (244), Hästö 703 (587), Finnö 1.140 (949), Södö 103 (153). Under vintern inhyrdes isgående tonnage för att sköta Husö I:s trafik samt elevtransporter från Kyrkogårdsö till Kökar.

M/S Gåsö I har trafikerat tre dagar i veckan i Lemlands skärgård Järsö-Askö-Björkö. Båten har transporterat sammanlagt 100 (95) passagerare fördelade på följande bryggor: Askö 1 (0), Björkö 58 (67) och rundtur 41 (28), 174 (181) varu- och postanlöp har gjorts fördelade på Askö 31 (44) och Björkö 143 (137).

M/S Tärnan har bedrivit trafik mot beställning till Geta och Hammarlands yttre skärgårdar.

8.3.4 Projekteringsenheten

Verksamheten leddes av förmannen för enheten dvs. bro- och hamningenjören fram till oktober 2008 då en av projekteringsingenjörerna fick ett arbetsledningsansvar för enhetens löpande verksamhet. Under perioden från juli till november har en av projekteringsingenjörerna varit tjänstledig från sin tjänst på enheten och arbetat på byggnadsbyrån.

Under året har bl.a följande vägplaner och entreprenadhandlingar färdigställts: Haraldsby-Hullby lv50, Löknäsvägen i Brändö kommun, Kalmarnäs korsningsområde, Lv 750 Sottunga, Lv 838, Björkö Kumlinge kommun, GC-bro vid Nabben.

Karterings- och pliktingsarbeten har utförts bl.a på bygdeväg 622, Kastelholm, Lv 40 mellan Näfsby och Bjärström samt fortsättningen på Lv 2 från Domarböle till Prästö. Dessutom har ett flertal mindre utredningsuppdrag och förstudier utförts.

Arbetet med dikningsplaner och torrlägningsprojekt har fortsatt i samma omfattning som tidigare år men arbetet med rådgivning i diknings- och torrlägningsärenden till jordbrukare och andra markägare har ökat.

Vid enheten utförs projektering av allmänna vägar, kommunala vägar och övriga vägar samt mindre broar, färjvägar, bryggor och byggnader.

8.3.5. Verkstads- och lagerenheten

Verksamheten leds av verkstadschefen, biträdd av en verkmästare och en lagerförman. Verkstaden utför reparationer och underhåll av trafikavdelningens färjor, fordon och maskiner. Verkstadens drifts- och övriga utgifter finansieras med de inkomster verksamheten genererar.

Lagret tillhandahåller för verksamheten nödvändig materiel och reservdelar. Lagret upprätthåller också en varuterminverksamhet. Verksamheten finansieras med ett lagerpåslag samt genom serviceavgifter.

8.3.6. Motorfordonsbyrån

I lagen om motorfordonsbyrån (9/75) stadgas att registrering och besiktning av fordon samt förändring av körkortsregister och verkställandet av förarexamen handhas av

motorfordonsbyrån. Därutöver handhar motorfordonsbyrån även registreringen av fritidsbåtar.

Mål: Det övergripande målet är att tillhandahålla ålagda tjänster till rimlig kostnad och god servicenivå samt att hålla väntetiderna för besiktning och förarexamen under en vecka.

Förverkligat: Byråns avgifter har varit oförändrade sen 1.1.2004 och de är betydligt lägre än i de övriga nordiska länderna. Verksamheten fortsätter att öka i samma takt som tidigare, så under året har byrån fått förstärkts med extra personal, på kontoret och i besiktningshallen, som under hösten blivit permanenta tjänster enligt tilläggsbudget. Det har medfört att väntetiderna har kunnat hållas enligt mål, samt medgjort en förbättrad servicenivå för övriga ärenden.

Mål: Planering och utveckling av datasystem för att ge möjlighet för bilhandlare och försäkringsbolag (avtalsregistrerare) att själva göra ägarbyten av begagnade fordon.

Förverkligat: Utveckling av programvaran är färdig och testkörd hos Motorfordonsbyrån. Introduktionen påbörjades till avtalsregistrerarna i december 2008.

Mål: Att få om- och tillbyggnaden av motorfordonsbyrån klar inom 2008 och upprätthålla så god service som det är möjligt under denna tid.

Förverkligat: Under byggtiden har verksamheten fortsatt kontinuerligt och flytten in i nya lokaler blev klar till julen 2008.

Mål: planering av system för bokning av besiktningar på Internet.

Förverkligat: Planering och påbörjande av datasystem för internetbokningen har inletts, och fortlöper planenligt.

Mål: Personalutveckling för att förbättra servicenivån och arbetsmiljön.

Förverkligat: Bilbeståndet i landskapet Åland 31.12.2008 uppgick till sammanlagt 21.824 bilar fördelat enligt följande: personbilar 17.661, paketbilar 3.522, lastbilar 595 och bussar 46. Motorcyklar fanns till ett antal om 1.162, traktorer 3.539, motorredskap 453, mopeder 1.580 och släpvagnar 6.159. De registrerade fordonens antal var sålunda 34.717. Ökningen från 2007 utgör 1.635.

Under 2008 registrerades i landskapet 639 (497) nya bilar, 20 (26) nya mc:n, 106(152) nya mopeder, 286(297) nya släpvagnar, 27(36) nya traktorer samt 11(9) nya tunga fordon.

Dessutom infördes 487 (446) fordon från riket och 723 (557) fordon från utlandet. Under året utfördes 14.672 första-, ändrings- och årsbesiktningar samt 11.617 avgastester samt 2.779 andra besiktningsåtgärder eller sammanlagt 29.068 förrättningar. Antalet utfärdade förarexamensintyg uppgick under året till 999(852) st.

Till körkortsregistret har under året inkommit sammanlagt 3.692 anmälningar i körkortsärenden enligt följande:

	2007	2008
Nya körkort, körkort på basen av nordiskt körkort, förnyande samt ändringar och korrigeringar	2.301	2.446
Polisens åtgärder och tillstånd	163	155
Yrkeskörtillstånd samt tillstånd	37	85
Underrättens och hovrättens medd. om trafikbrott	707	1.006
Summa	3.208	3.692

Under verksamhetsåret har trafikinspektören gett utlåtanden till landskapsregeringen i ett flertal olika ärenden.

Under år 2008 har motorfordonsbyrån i avgifter uppburit sammanlagt 850.401,70 euro (843.425,84), varav 26.321,82 euro är moms.

Avgifterna fördelar sig enligt följande:

	2007	2008
Besiktningssavgifter	570.069,79	553.117
Förarexamensavgifter	39.978	48.627
Registerbrickor	96.406	106.666
Registreringsavgifter, diverse inkomster	136.972,05	141.991,70
Skrotningsavgifter	0	0
Summa	843.425,84	850.401,70

Under verksamhetsåret handlades 10.193(10068) registreringsärenden. Dessutom beviljades 214 (169) tillstånd att använda provnummerskyltar, utgivna ÅF-skyltar 571 (511).

Till båtregistret har inkommit 663 (598) registreringar samt ändringar.

9. Övriga förvaltningsområden

9.1. LAGBEREDNINGEN

Under berättelseåret överlämnades till lagtinget 25 framställningar (*bilaga 2*). I författningssamlingen utfärdades under året 77 landskapslagar. Dessutom publicerades 32 landskapsförordningar, av vilka de flesta hade utarbetats vid lagberedningen. Flera betydande reformer genomfördes under året med hjälp av lagstiftning. Av särskild betydelse är den nya plan- och bygglagstiftningen, som trädde i kraft den 1 oktober, och den nya miljöskyddslagstiftningen som trädde i kraft den 1 december. I båda dessa reformer förekom partiellt veto och vissa frågor kring ikraftträdandet av reformerna var också föremål för ett spörsmål i lagtinget (spörsmål 3/2007-2008).

Arbetet med att ge ut en ny lagsamling kunde inte slutföras under år 2008. Den främsta orsaken till att arbetet drog ut på tiden mer än beräknat var, förutom det att arbetet bedrevs i konkurrens med annat arbete och den ovanligt stora mängden författningar under åren 2007 och 2008, det dubbelarbete som krävs med tanke på de parallella formaten, pappersformatet och det elektroniska formatet.

I och med att också det elektroniska formatet beaktats i arbetet har samtidigt skapats det basmaterial som krävs för att upprätthålla en uppdaterad lagsamling i elektronisk form.

För att uppdateringen av lagsamlingen ska kunna fungera i praktiken krävs det delvis annorlunda prioriteringar av arbetet vid lagberedningen. I budgetförslaget för år 2009 har landskapsregeringen sålunda gått in för att en av lagberedarna ska ha som sin mest prioriterade uppgift att uppdatera lagsamlingen. Denna prioritering förutsätts vara accepterad inte bara i landskapregeringens arbete utan också i arbetet i lagtingets utskott.

9.2. ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅFS 116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som Ålands officiella statistikmyndighet samt att bedriva utredningsverksamhet. Tyngdpunkten i verksamheten ligger på att utveckla en fördjupad kunskap om den åländska ekonomin och samhällsutvecklingen.

Ålands statistik- och utredningsbyrå har under år 2008 letts av en direktion bestående av sju sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under berättelseåret har direktionen hållit fyra sammanträden.

Personalresurserna har under berättelseåret bestått av åtta fasta heltidstjänster. Härtill kommer en tillfällig utredartjänst. Periodvis har även extra personal samt högskolepraktikanter och forskare varit engagerade av ÅSUB.

Tidsåtgången för löpande administration, tryckning, distribution av rapporter m.m. samt övergripande verksamhetsplanering, ledning och liknande motsvarar sammanlagt ungefär tre fjärdedelar av en heltidstjänst. Resterande resurskapacitet fördelade sig

i stort sett lika mellan den egentliga statistikproduktionen och analysverksamheten, dock med en viss övervikt för statistikverksamheten.

Under året har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, ÅSUB Rapport respektive ÅSUB Statistik. Härtill kommer en serie med Statistiska Meddelanden från ÅSUB. Sammanlagt gav ÅSUB ut 90 olika publikationer under år 2008 varav huvuddelen (86 stycken) utgavs inom ramen för dessa tre publikationsserier.

Nytt treårigt verksamhetsprogram

Under berättelseåret avslutades ÅSUBs treåriga verksamhetsprogram gällande åren 2006, 2007 och 2008. Ett nytt treårsprogram för perioden 2009-2011 togs därför fram i samspel mellan ÅSUBs ledning, personal och direktionen. Utgångspunkterna och riktlinjerna för det nya programmet diskuterades och fastställdes av direktionen. Programmet utarbetades mera i detalj i en preliminär version vid ett tvådagars personalseminarium på Utö i Stockholms skärgård i slutet av sommaren. Programtexten diskuterades därefter och antogs av direktionen senare under hösten.

Statistikverksamheten

Statistikproduktionen regleras i gällande statistiklag (ÅFS 42/94). Statistikproduktionen har, i enlighet med verksamhetsplanen, fokuserats på en långsiktig utveckling av basdata, sammanställningar och analyser av Ålands ekonomiska och befolkningsmässiga utveckling. Samarbetet mellan Statistikcentralen i Helsingfors och ÅSUB är formaliserat genom ett ramavtal. Samarbetet gäller i första hand utbyte av data, där speciell vikt läggs vid att minimera belastningen för uppgiftslämnarna genom att insamlade uppgifter kan användas av båda parter.

Den framställda statistiken har getts ut i olika publikationer: statistikrapporter, statistikmeddelanden, årsboken m.m. På ÅSUBs hemsida har statistiken varit offentliggjord som exceltabeller, som databastabeller i pc-axis samt i form av de utgivna publikationerna i pdf-format. Ett antal statistikpubliceringar har gjorts enbart på hemsidan i form av nyhetsmeddelanden med tillhörande tabeller och diagram utan att någon papperspublikation har tryckts upp.

Allmän statistik

Statistisk årsbok för Åland som är på svenska och engelska gavs ut i en upplaga om 350 exemplar. "Fickstatistiken" Åland i siffror utvidgades något till sitt uppgiftsinnehåll samtidigt som utformningen förändrades med syfte att göra publikationen mera lättillgänglig. Den gavs som tidigare ut på svenska, engelska, finska, tyska och franska. Inom ramen för den nordiska statistiken har ÅSUB deltagit i samarbetet kring produktionen och utvecklingen av Nordisk statistisk årsbok, som produceras av Danmarks statistik på uppdrag av Nordiska ministerrådet. Årsboken förnyades helt under året. ÅSUB har levererat uppgifter till den databas som ligger till grund för boken och hade också som uppdrag att granska den svenska texten i boken. Liksom tidigare år har ÅSUB levererat uppgifter till det åländska avsnittet i Statistisk årsbok för Finland. Leveransen av statistik om Åland till FN:s "Statistics Division" har utökats.

Arbetet med den könsrelaterade statistiken gällde i huvudsak en ny vidareutvecklad upplaga av publikationen Kvinnor och män på Åland samtidigt som innehållet i temaingången för könsrelaterad statistik på hemsidan utökades.

Ekonomi och näringsliv

Inom området arbetsmarknad har ÅSUB i samarbete med Ålands arbetsförmedlingsbyrå publicerat månatlig arbetslöshetsstatistik samt därtill årsbaserad statistik över den sysselsatta arbetskraften.

Arbetet med att utveckla nationalräkenskaperna fortgick. Slutliga uppgifter till och med 2006 framställdes. Statistik över Ålands externa varuhandel 2007 producerades utgående från Tullstyrelsens underlagsmaterial. Uppgifter ur företagsregistret har använts för olika ändamål. ÅSUB har sålt företagsregisteruppgifter till åländska kunder enligt avtal med Statistikcentralen. Bokslutsstatistik för de åländska företagen 2007 publicerades. Uppgifter som ÅSUB erhåller ur Statistikcentralens momsregister har använts allt mera för olika statistiksammanställningar och utredningar. Konsumentprisindex har publicerats månadsvis. Under året kunde ÅSUB publicera huvudresultaten av den konsumtionsundersökning som Statistikcentralen genomförde i samarbete med ÅSUB 2006–2007 och som resulterade i ett omfattande dataunderlag om ålänningarnas privata konsumtion. Dataunderlaget användes också för att framställa SAM-tabeller samt för estimeringen av konsumtionsfunktioner för jämviktsmodellen.

Lönestatistik publiceras vartannat år och statistik för både den privata (2006) och den offentliga sektorn (2005 och 2006) färdigställdes. Insamlingen av uppgifter för 2008 påbörjades.

Inom området Offentlig ekonomi publicerades statistik om den kommunala sektorns ekonomi och verksamhet, inklusive budgetstatistik, liksom det nya indexet för den kommunala basservicen.

Turiststatistiken var relativt omfattande med en månatlig publicering av inresandesiffror och inkvarteringsstatistik för hotellen. Gästhamnsstatistiken färdigställdes efter säsongen. Inkvarteringsuppgifter för övriga anläggningstyper publicerades i den mera omfattande årsstatistiken. Den större turistundersökning som genomfördes under året kommer att ge en mera fullständig bild av turismen.

Miljö, befolkning och övrig statistik

Under året fortsatte den löpande insamlingen av avfallsstatistik på uppdrag av landskapsregeringens miljöbyrå. En temaingång för hållbar utveckling öppnades på hemsidan som en följd av att detta är ett prioriterat område i ÅSUBs verksamhetsprogram 2009–2011.

Utförlig slutlig befolkningsstatistik producerades för 2007, till betydande delar baserad på utdrag ur befolkningsregistret, samt därtill preliminär kvartalsstatistik.

När det gäller statistikområdet boende publicerades hyresstatistik för 2008 samt statistik om bostäder och boendeförhållanden. Eftersom rapporteringssystemet för bygghdata fungerar igen kunde ett nytt meddelande med byggnadsstatistik färdigställas.

Statistiken om utbildning omfattade uppgifter om höstens studerande, såväl för grund-

skolan som för utbildningen efter grundskolan och vid Högskolan på Åland, liksom statistik över avlagda examina. Lärarstatistik som publiceras vart tredje år färdigställdes nu för 2008. Dessutom kunde ÅSUB publicera en utökad statistik om ålänningar som studerar utanför Åland samt en helt ny statistik om utbildning som inte leder till examen.

Inom ramen för valstatistiken färdigställdes resultatet från totalundersökningen av valdeltagandet vid lagtings- och kommunalvalet 2007 som gjordes på uppdrag av landskapsregeringens kulturbyrå. Undersökningen var den tredje i en serie om fyra och hade ett speciellt fokus på ungdomars valbeteende.

Utrednings- och analysverksamheten

Utredningsverksamhetens primära målsättning är att skapa en kunskapsbas om centrala drag i det åländska samhället samt att bistå med en kvalificerad analyskompetens till i första hand den offentliga sektorns förfogande, men även för andra med intresse för det åländska samhället.

ÅSUBs direktion har i verksamhetsprogrammet för åren 2006-2008 lyft fram följande fyra prioriterade utredningsområden: (1) Humankapital och arbetsmarknad - den framtida arbetskraftsförsörjningen, (2) Åland och omvärlden, (3) Den offentliga sektorn som aktör samt (4) Vad innebär hållbar utveckling för den åländska ekonomin? Under år 2008 har tyngdpunkten legat inom områdena Humankapital och arbetsmarknad Åland och omvärlden. Under 2008 genomfördes också ett större projekt inom det för utredningsverksamheten relativt nya området hållbar utveckling. Sammantaget publicerades 12 rapporter i ÅSUBs utredningsserie 2008. För flera av de projekt som initierats av landskapsregeringen under 2008 kommer publiceringen av resultatet att ske under första delen av 2009.

Uppdrag för landskapsregeringen och dess myndigheter

Den av landskapsregeringen beställda utredningsinsatsen redovisades under året i form av sju publikationer. De två årligen återkommande ekonomiska lägesbedömningarna Konjunkturläget - våren 2008 och Konjunkturläget - hösten 2008 publicerades i mars respektive september. På uppdrag av AMS och landskapsregeringen utarbetades i samband med vårens konjunkturbedömning en arbetsmarknadsbarometer som omfattar såväl den privata som den offentliga sektorn. I barometern bedöms både efterfrågan inom olika yrkeskategorier på den åländska arbetsmarknaden och utvecklingen av den åländska arbetskraftens storlek totalt. Resultatet av barometern publicerades i rapporten Arbetsmarknadsbarometern våren 2008.

Under hösten 2007 inleddes ett omfattande projekt på uppdrag av landskapsregeringen och arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, AMS. Projektet omfattade en kartläggning av den åländska migrationen och återflyttarna, vilka ålänningar som stannar kvar på Åland efter genomförda studier, vilka som flyttar från Åland samt vilka som återvänder till Åland samt när och varför de återvänder. Utredningen hade två huvudsyften. Dels att nå en bredare och djupare kunskap om flyttningsrörelsen till och från Åland bland arbetskraften och de studerande ur en arbetsmarknadssynvinkel. Detta

som underlag för AMS arbetsmarknadspolitiska åtgärder ur ett brett perspektiv. Dels hade studien som syfte att fylla intentionerna i landskapsregeringens meddelande till lagtinget om det språkpolitiska programmet; Hur studerande utanför Åland, utflyttade samt inflyttade upplever att språksituationen påverkar beslutet att flytta eller återflytta till Åland. Informationen från enskilda individer och arbetstagare samlades in genom ett stort antal enkäter som riktats till såväl utflyttade ålänningar i Finland och Sverige, som till inflyttade personer som bor på Åland. Dessutom kontaktades inom ramen för uppdraget ett stort antal arbetsgivare genom intervjuer. Resultatet publicerades i två skilda rapporter: Det finska språkets ställning inom det åländska arbetslivet samt Den åländska flyttningsrörelsen ur ett arbetsmarknadsperspektiv.

En större undersökning om kvinnors företagande på Åland publicerades i början av 2008 i rapporten Kvinnors företagande på Åland. Undersökningen som gjordes på uppdrag av landskapsregeringen hade som syfte att klargöra drivkrafter, motiv och hinder för kvinnors företagande och entreprenörskap. Undersökningen omfattade både enkäter, intervjuundersökningar och analyser av företagsinformation från ÅSUBs databaser. Resultatet med rekommendationer används i utvecklingen av landskapsregeringens näringspolitiska insatser och speciellt i samband med projektet "Företagsamhetens år 2009".

Miljöbyrån inom landskapsregeringen beställde i början av år 2008 en utredning om miljömedvetenheten bland allmänheten på Åland. Uppdraget inleddes våren 2008. Eftersom ämnet för studien, nämligen miljömedvetenheten, är av subjektiv karaktär, beslöt ÅSUB att i så stor utsträckning som möjligt använda metoder som validerats av andra som gjort liknande mätningar i våra närområden. På så vis var det också möjligt att inom vissa områden sätta ålänningarnas miljömedvetenhet i vardagen i relation till hur det ser ut i andra samhällen i vårt närområde. Rapporten publicerades under titeln Ålänningarna och miljön - Beteende och förändringsvilja i vardagen.

Under året genomfördes en undersökning av turismens samhällsekonomiska effekter för Åland. Det är nu fem år sedan senaste stora turismundersökning gjordes. Undersökningen kartlägger dels turismens totala betydelse för den åländska ekonomin, dels skattas genom undersökningen de olika besöksgruppernas betydelse utgående från vilka inkvarteringsformer de valt samt vilket syftet med resan varit. Utredningen omfattar tre större delundersökningar, en intervjuundersökning bland ett stort antal turister som med olika färdvägar besökt Åland under perioden april - oktober 2008 om deras utgifter på Åland, en enkätundersökning till företagen om deras inkomster från turismsektorn samt en enkät till hushållen för att fånga in i hur stor utsträckning besökarna bor hos släkt och vänner för att få en uppfattning om den totala turismvolymen. För ÅSUBs del skall undersökningen därtill uppdatera och utveckla turismkontot inom nationalräkenskaperna. Även i övrigt kan turismstatistiken uppdateras med hjälp av undersökningsresultatet. Undersökningen färdigställs i början av 2009, efter att den slutliga inkvarteringsstatistiken för år 2008 blivit klar, så att uppgifterna från den kan användas i beräkningarna.

De uppgifter som samlats in via företagsenkäten inom undersökningen om turismens samhällsekonomiska betydelse används också till en begränsad reviderad analys

av EU-medlemskapets ekonomiska betydelse. Syftet med den rapporten är tredelat. För det första analyserar rapporten näringslivets internationella kopplingar och den åländska ekonomins omvärldsberoende och konkurrensförutsättningar; för det andra punkt-belyser studien utvecklingsförutsättningarna för det åländska näringslivet inom ramen för den pågående europeiska integrationsprocessen; och slutligen för det tredje görs inom ramen för rapporten en preliminär bedömning av integrationens effekter på de åländska hushållens välfärd. Slutrapporten på basen av analyserna publiceras 2009. En parlamentarisk kommitté utredde under 2007 förutsättningarna för övertagande av beskattningsbehörighet till land. Kommittén enades om att föreslå att landskapsregeringen skulle beställa utredningar från ÅSUB "i syfte att ytterligare kunna bedöma konsekvenserna och vidga insikterna kring skatteproblematiken". Utredningen inleddes för ÅSUBs del 2008 och kommer att publiceras under den första delen av år 2009. Utredningen har som huvudfokus att analysera utvecklingsscenarier vid olika slag av skatteregimer, vid olika konjunkturscenarier och vid övertagande av olika delar av beskattningen. Studien bygger på en lång rad analyser med hjälp av så kallade allmänna jämviktsmodeller.

Ett utredningsprojekt som inte direkt faller inom ramen för något av de fyra prioriterade områdena är en kultur- och fritidsvaneundersökning som initierats av landskapsregeringens utbildnings- och kulturavdelning. Undersökningen genomfördes under hösten 2008 och publicerades i januari 2009. En liknande undersökning genomfördes senast år 2001.

Förutom i rapportform har ÅSUBs utredningsverksamhet för landskapsregeringens räkning genomfört andra former av utvecklingsprojekt. Som en del i uppföljningen av en studie om det framtida utbildningsbehovet, som publicerades 2006, har databaser och prognoser om befolkning, arbetsmarknad och sysselsättning uppdaterats och utvecklats på projektets hemsida. Informationen kan nå såväl via temaområdena på ÅSUBs hemsida som via landskapsregeringens hemsida.

Även projektet Ekonomisk utsatthet och social trygghet på Åland, som publicerades 2007 har följts upp under året med kompletterande analyser och sammanställningar för fortsatta överväganden om stöd och bidrag inom det sociala området. ÅSUB fungerade även som handledare för en studie som landskapsregeringen genomförde om de funktionshindrades situation på Åland. Studien publicerades av landskapsregeringen i rapporten "Ekonomiska levnadsvillkor för funktionshindrade personer på Åland".

Uppdrag för andra externa beställare

ÅSUB har dessutom utfört utredningar där beställarna funnits utanför landskapsregeringens centralförvaltning. Uppdragsgivare har här varit forskningsorgan inom det nordiska samarbetet, Nordiska ministerrådet, Ålands kommunförbund samt andra företrädare för den offentliga och den privata sektorn på Åland. ÅSUB har fortsatt samarbetet med Ålands kommunförbund och utarbetat rapporterna Ekonomisk översikt för den kommunala sektorn våren 2008 samt Ekonomisk översikt för den kommunala sektorn hösten 2008, som publicerats i ÅSUBs utredningsserie. I samband med översikten under våren analyserades de aktuella frågorna kring utflaggningarna inom

sjöfarten särskilt. Därtill presenterades uppdaterade prognoser för befolkningsutvecklingen i olika åldersgrupper som underlag för den kommunala sektorns beslut om utvecklingen av verksamheterna.

Under våren ansvarade ÅSUB även för utarbetandet av ett nytt nordiskt regionalpolitiskt samarbetsprogram för perioden 2009-2012 på uppdrag av Nordiska ministerrådet. Programmet har publicerats i ÅSUBs utredningsserie. ÅSUBs personal har också tidigare tagit fram sektorprogram för det nordiska samarbetet.

Vidare startades redan under år 2006 ett forskningsprojekt med fokus på innovativ kapacitet och de regionala institutionernas utformning inom de tre autonomierna Färöarna, Grönland och Åland samt den danska ö-regionen Bornholm. Projektperioden löpte till och med 2008 och knöts ihop genom publicering av en komparativ slutrapport med titeln Mot den tredje generationens regionalpolitik. Lärdomar från Nordens perifera ö-regioner. Under år 2008 har delrapporterna Bornholm - Economic and Innovative Capacity: Dealing with Dichotomies samt Grönland. En studie i dynamisk självstyrelse publicerats från projektet. Under våren 2009 kommer dessutom en nordisk forskningskonferens att ordnas på basen av forskningsprojektet. ÅSUB har haft huvudansvaret för projektet som genomförts i samarbete med forskningsinstitutet Nordregio i Stockholm. Beställare och huvudfinansiär har Nordiska ministerrådet i Köpenhamn varit.

ÅSUB inledde också under 2008 ett nordiskt samarbetsprojekt om kunskapsutvecklingens betydelse för innovationers spridning inom och mellan företag. Målet med projektet är att öka förståelsen för kunskapsspridningens betydelse för utvecklingen av regionala ekonomier samt att kunna utarbeta rekommendationer för den regionala innovationspolitiken. Det treåriga projektets arbetsnamn är Regional trajectories to the knowledge economy – Nordic - European comparisons, som förkortas REKENE. Parallellt med det nordiska projektet drivs ett EU-finansierat europeiskt projekt med samma metod och syfte, vars resultat de åländska beslutsfattarna också kommer att få tillgång till. Merparten av den åländska delen av studien, som ÅSUB ansvarar för, genomförs under 2008 och 2009. Finansiär för den åländska insatsen av projektet är Nordiska innovationscentret, ÅSUB och landskapsregeringen.

ÅSUB har under berättelseåret även deltagit som partner i ett forskningsprojekt kring maritim finansiell service som bedrivs av det på Åland nyetablerade internationella ö-forskningsinstitutet AICIS.

Annan nordisk och internationell verksamhet

ÅSUB har under året aktivt tagit del i det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska området, bl. a. genom representation i Nordiska Ministerrådets regionalpolitiska forskningsinstitut Nordregios styrelse och expertråd. ÅSUB var under året också representerat i styrelsen för det nordiska forskningsprogrammet Internationalisation of Regional Development Policies - Needs and Demands in the Nordic Countries.

ÅSUBs personal ingår i ett antal nordiska statistiknätverk där medlemmarna vid behov möts eller håller kontakt för att diskutera frågeställningar inom respektive statistikområde. ÅSUBs personal har under året även deltagit i flera internationella konferenser som

föreläsare eller som inbjudna deltagare i olika typer av paneldebatter.

ÅSUB ingår även i redaktionen för den Kanadabaserade öforsknings-tidskriften *Island Studies Journal* och fungerar också regelbundet som kvalitetsgranskare (s.k. peer review) av vetenskapliga artiklar för publicering i flera olika facktidskrifter. ÅSUB är även representerat i Sveriges nationella råd för landsbygdsutveckling.

Övrigt

ÅSUB har under berättelseåret tagit fram faktaunderlag för lagframställningar och för behandlingen av olika ärenden i lagtinget samt även i övrigt bistått självstyrelseförvaltningen och övriga intresserade med statistik- och utredningsunderlag. ÅSUBs personal har därtill vid olika tillfällen informerat besökande allmänhet, media/press, forskare, studerande, utifrån kommande politiker m.fl. om Ålands ekonomi och näringsliv. ÅSUB har även hållit föreläsningar och seminarier för olika organisationer, skolor och högskolor/universitet - inom såväl som utanför Åland.

ÅSUB har också under det senaste året på uppdrag av landskapsregeringen och andra uppdragsgivare ingått i olika arbetsgrupper och beredningsorgan inom olika fackområden.

En under senare år snabbt växande verksamhet är en mer kvalificerad och därmed också tidskrävande handledning av forskare och studenter som ansvarar för eller ingår i olika typer av forskningsprojekt med Åland i fokus. Detta gäller även handledningsinsatser i samband med andra myndigheters/organisationers utredningar och enkätundersökningar rörande olika aspekter i det åländska samhället.

Arbetet med att utveckla ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och IT-infrastruktur fortsatte under året. Sökvägarna på ÅSUBs hemsida har utökats för att göra hemsidan mera användarvänlig och temaområdena för särskilt efterfrågade uppgiftsområden har vidareutvecklats.

Bland övrigt utvecklingsarbete kan nämnas att övergången till elektronisk avläsning av pappersblanketter och formulär fortsatte under året. Tidigare använda pappersformulär överfördes till formulär i den nya programvaran som är fullt kompatibel med de program som sedan tidigare används inom organisationen.

Även programvaran för inlämning av svar och statistik via hemsidan förnyades. Den nya programvaran PDF+ är dels kompatibel med det scanningprogram som nu används och svaren förs direkt in i de databaser som används på ÅSUB. I bruktagningen av den här senaste programvaran kommer stegvis att fortsätta inom fler statistik- och analysområden under 2009.

9.3. REVISIONSBYRÅN

Revisionsbyrån utför intern revision av Ålands landskapsregerings förvaltning och underlydande myndigheter, inrättningar och enheter samt bistår landskapsrevisorerna i extern revision. Den interna revisionen tillför landskapsregeringen och dess tjänstemannaledning ett mervärde genom att kontrollera att den interna kontrollen är tillräcklig och ändamålsenlig. Byrån utför vidare de kontrolluppgifter som anges i

landskapslagen om [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå (ÅFS 1996/8; kompletterad och ändrad genom 2002/27 och 2006/93) 2 och 3 paragraf. Till granskningsområdet hör även granskning av bolag där landskapet är majoritetsägare samt samfund och sammanslutningar som med ensamrätt av landskapet anskaffar medel. Byråns revisorer kan även utföra andra revisionsuppdrag än ovannämnda med stöd av landskapsregeringens särskilda beslut.

Revisionsbyråns arbetsuppgifter utökades väsentligt efter EU-anslutningen. EU-kommissionen har ålagt medlemsstaterna kontrollen av strukturfonderna inom ramen för den delade förvaltningen och därmed av de system och projekt som finns inom målprogrammen. En administrativ överenskommelse från år 2005 mellan Ålands landskapsregering - revisionsbyrån och EU-kommissionen reglerar ytterligare revisionen och samarbetet mellan byrån och kommissionen. Ingen utökning av personalen vid revisionsbyrån har skett trots det omfattande obligatoriska tilläggsarbete som EU-anslutningen medfört. Detta arbete har ytterligare utökats för programperioden 2007-2013 med nya obligatoriska utvärderingar av de system som skall inrättas och med obligatoriska revisionsstrategier, som skall godkännas av EU-kommissionen. Kommissionen har reglerat vad som kan skötas av utomstående revisorer och detta utgör en liten del av revisionsbyråns arbete, då det grundarbete som revisionsbyrån årligen skall göra inte kan överföras till utomstående revisorer. Revisionsbyrån kan sålunda anlita utomstående revisor från revisionssamfund närmast för EU-projektkontroller. Revisionsbyrån vinnlägger sig särskilt om att få utfört så mycket kontroller som möjligt med egen arbetskraft dels av ekonomiska skäl men också med tanke på kompetensen. Byrån skall också enligt EU-direktiven regelbundet granska kvaliteten på utomstående revisors arbete, medan kommissionen sköter kvalitetskontrollen av byråns revisorer genom särskilda revisionsinsatser och avslutsrevisioner.

Landskapsregeringen är fondförvaltare för gemenskapsinitiativet Interreg IIIA – programmet Skärgården Sverige-Finland även för programperioden 2000-2006 förutom för de egna målprogrammen. Uppgiften som fondförvaltare ger tilläggsuppgifter för revisionsbyrån, som sköter den interna revisionen och planerar kontrollintentioner för hela området, systemkontroller och projektkontroller samt avslutsrevisioner för hela programmet. Respektive part i Skärgårdssamarbetet svarar därefter för att de planerade kontrollerna utförs inom respektive område och för kostnaderna för dessa kontroller enligt ett separat avtal undertecknat år 2004. Revisionsbyrån bistår landskapsrevisorerna med granskningar. Revisionen bedrivs med iakttagande av god revisions sed och beaktande av väsentlighet och risk samt de bestämmelser och rekommendationer som EU-kommissionen utfärdat för revisionen och kontrollen av EU-stöd. Revisionsverksamheten beskrivs i den årliga rullande arbetsplanen och omfattar såväl effektivitetsrevision, tidigare benämnd förvaltningsrevision, som redovisningsrevision samt kontroll av EG-stöd.

9.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Målsättningen är att fortlöpande inom en femårsperiod granska hela förvaltningen inklusive Ålands hälso- och sjukvård förutom den obligatoriska kontrollen av EU-stöden

samt att utföra externa granskningar för landskapsrevisorerna. Uppmärksamhet ägnas alltmör åt effektivitetsrevision och den interna kontrollens betydelse

Förverkligat: Landskapsregeringens förvaltning granskades utgående från arbetsplanen och vissa granskningsuppdrag tillkom till arbetsplanen. Målsättningen att granska hela förvaltningen inom en femårsperiod uppfylls efterhand. Förvaltningen inklusive förvaltningschefen och avdelningscheferna har dock inte ännu 31.12.2008 tagit ställning till alla de frågor som revisionsfunktionen framställt om utan en del är kvar att ta ställning till.

Det är därför fortsättningsvis aktuellt att komma ihåg justitiekanslerns påtalande till landskapsregeringen under ett tidigare år, nämligen betydelsen av att revisionsfunktionens arbete och granskningsresultat skall ges den uppmärksamhet och dignitet som följer av att granskningsverksamheten grundar sig på lag. Kanslern har speciellt framhållit vikten av att landskapsregeringen på lämpligt sätt beaktar de iakttagelser och rekommendationer som revisionsbyråns revisorer framställer om isynnerhet när landskapsregeringen i enlighet med 22 § grundlagen skall se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheter som det föreskrivs om i 21 § tillgodoses.

Kontrollerna av EU-målprogrammen har utförts såsom planerats och enligt den särskilda revisionsstrategi som utvecklats för att uppnå de erforderliga kontrollkraven inom programperioden och rapporter har getts ut. EU-stöden har krävt ytterligare arbetsinsatser 2008 till följd av de tidigare nämnda nya obligatoriska arbetsuppgifterna för programperioden 2007-2013. Revisionsbyråns utvärdering av de tilltänkta systemen för förvaltning och kontroll av stödprogrammen samt revisionsstrategier enligt kommissionens vägledande beskrivning behandlas och godkänns av kommissionen. Denna godkände revisionsstrategin för ESF och ERUF för Åland den 5 november 2008, men revisionsstrategin för fiskeprogrammet för Åland hade ännu inte godkänts 31.12.2008. Den sistnämnda strategin ingår i Finlands strategi och Finland erhöi många tillägsfrågor i december 2008, vilka torde ta flere månader i anspråk att reda ut.

Mål: Revisionsbyrån har som resultatmål att genom granskningarna och utvecklingsförslagen påverka förvaltningen så att rättelser görs där så krävs, systemen, lagstiftningen, rutinerna och organisationen är så goda som möjligt och den interna kontrollen tillräcklig och fungerande. Tyngdpunkten ligger därför fortsättningsvis vid förvaltningsrevision, som numera kallas effektivitetsrevision, och räkenskapsrevision. En genomgång av räkenskaperna görs och presenteras årligen också för landskapsrevisorerna för deras berättelse. Genom revisionen eftersträvas en god och effektiv förvaltning samt en sund finansiell hushållning.

Förverkligat: Den interna kontrollen har fortsättningsvis utvecklats på ett tillfredsställande sätt vad gäller de programansvarigas egna interna kontroll av EU-målprogrammen så att alla program har välutvecklade system för kontrollen inom administrationen. En förbättring av kontrollen av projekten på plats samt av den utbetalande myndighetens kontroller har för några program efterlysts vid revisionsbyråns systemgranskningar och situationen har förbättrats de senaste åren både för de gamla programmen och för de nya. För den egna verksamheten som inte erhåller EU-stöd

finns fortsättningsvis utrymme att ta lärdom av den interna kontrollen som tillämpas för EU-målprogrammen och att här utveckla den interna kontrollen. Beträffande utvecklingen av förvaltningen i övrigt har en egen förvaltningslag för Åland trätt i kraft år 2008. Avsikten med den nya lagen har varit att bättre beakta att kraven i grundlagen om en god förvaltning och andra grundläggande rättigheter för invånarna tryggas på ett effektivare sätt än tidigare. Förvaltningen skall genom den egna förvaltningslagen bli mera tidsenlig och ta sikte på servicen till invånarna och deras delaktighet.

Den interna kontrollen kan enligt revisionsbyråns åsikt ännu utvecklas liksom styrningen av verksamheten. Inom Ålands hälso- och sjukvård har ett särskilt utvecklingsarbete med balanserat styrkort igångsatts efter den interna revisionens granskningar ifråga om redovisning av målformuleringarna och resultaten. Skrivningar om målformuleringar har även ingått i landskapsrevisorernas berättelse på basen av de interna revisorernas bistånd i extern revision. Utvecklingsarbetet från revisionsbyråns sida fortsätter. Beträffande iakttagande av lagarna och förordningarna om budgeten samt landskapsregeringens årliga budgetbeslut om budgetförverkligandet har en större granskning av hur regelverket tillämpas gjorts av revisor vid revisionsbyrån i samband med granskning av projektet "Åland i Helsingfors". I anslutning till reformen av finansförvaltningen har landskapsregeringen aviserats en översyn av såväl den externa som den interna revisionsverksamheten. Detta är motiverat isynnerhet som anslutningen till EU och det merarbete som den kommit att innebära för den interna revisionen inte kunde beaktats då LL om [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå tillkom. Under år 1995 fanns ännu ingen erfarenhet av EU-målprogram och EU-kommissionen har gradvis skärpt kontrollen av EU-stöden och överfört huvudansvaret för densamma på medlemsländernas interna revision. Därtill kan den externa revisionen med förtoendevalda landskapsrevisorer med ett års mandatperiod behöva ses över.

Lagarna om landskapsregeringens allmänna förvaltning har förnyats under de senaste åren och förvaltningschefen har getts en tydligare roll inom förvaltningen. Han är enligt den nya lagstiftningen den som anger landskapsregeringens behov av intern revision då arbetsplanen för revisionsbyrån utarbetas. En genomgång och ett ställningstagande till revisionsfunktionens alla framställningar under år 2008 har som tidigare nämnts inte skett och en del arbete kvarstår för förvaltningen till denna del.

9.3.2. Utveckling av mätetal

Utförda granskningar, utvärderingar och andra redogörelser, antal	2006	2007	Uppskattat 2008	Förverk- ligat 2008
Förvaltnings- och redovisningsrevision	19	24	20	23
Granskningar för landskapsrevisorerna	8	6	7	15
EU-målprogram inklusive projekt	41	34	30	40
Sammanlagt	68	64	57	78

Förutom granskningsarbete har revisorerna också gett utlåtanden ifråga om lös egen-
dom i ett 20-tal fall. Härutöver tillkommer administrativt och planeringsarbete som
utförs av ledande revisorn. Arbetsmöten har regelbundet hållits inom revisionsbyrån
en gång per vecka förutom under semestertider och andra tider när en revisor varit
frånvarande. Under år 2008 var mötena 32 till antalet. De planerade kontrollerna och
andra gransknings- och utredningsuppdrag samt redogörelser genomfördes i stort sett
enligt arbetsplanen och de blev något fler än planerat. Beträffande EU-stöden tillkom
för den nya programperioden obligatoriska utvärderingar av fondprogrammen och
obligatoriska revisionsstrategier, vilka alla skall kommuniceras med och godkännas av
EU-kommissionen. Ett antal utredningar, utvärderingar, redogörelser och granskningar
tillkom sålunda under året, vilket gör att fördelningen mellan de olika slagen av
granskningar något försköts medan totalantalet granskningar uppnådde planerat antal
och blev t.o.m. flere än planerat. Inom EU-målprogrammen utfördes ännu ett antal
projektkontroller för programperioden 2000-2006. Kontrollerna är huvudsakligen ut-
förda vid årsskiftet 2008-2009 så att enbart någon enstaka projektkontroll återstår.
Kontrollerna drogs ner under år 2008, eftersom programperioden gått mot avslut. De
nya kraven från EU-kommissionen gjorde dock att arbetet blev mera omfattande än
tidigare och därför är också antalet granskningar beträffande EU-målprogram väsent-
ligt flere än planerat trots minskningen av projektkontroller. Dessa utgör numera som
sådana en mindre del av EU-revisionsarbetet, medan planeringen, utvärderingarna,
strategierna och uppföljningen samt redogörelserna till EU-kommissionen är den större
delen av arbetet.

Utvecklingsarbete med en styrning av förvaltningen för att uppnå målen som efter-
strävas bl.a. genom budgeten är fortsättningsvis aktuellt. Effektivitetsförbättring efter-
strävas kontinuerligt och särskild uppmärksamhet kommer därför att ägnas åt detta
ämnesområde isynnerhet som det aktualiserats i stor omfattning till följd av det krym-
pande finansiella utrymmet. Förutom granskningarna finns också administrativt ar-
bete och planeringsarbete vid revisionsbyrån, eftersom byrån är en oberoende och själv-
ständig enhet inom förvaltningen. Den obligatoriska EU-revisionen medför i sig resurs-
brist inom revisionsbyrån och därmed mindre utrymme för revision av den egna för-
valtningen och Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS). Målsättningarna beträffande revi-
sionen av ÅHS har emellertid uppfyllts, så att denna organisation är föremål för en
grundligare revision vart femte år. Revisionsresurserna vid byrån har varit och är i
otakt med EU-kommissionens utökade krav och inte heller i takt med behovet av revi-
sion av den egna förvaltningen, som kontinuerligt utökats. Arbetet vid revisionsbyrån
har ändå blivit utfört t.o.m. i större omfattning än planerat till följd av det tillkomna
obligatoriska EU-revisionsarbetet. Uppgifterna har utförts men sålunda att revisor vid
byrån varit tvungen använda egen tid efter arbetstidens och flextidens utgång för att få
uppgifterna utförda.

9.4. DATAINSPEKTIONEN

Datainspektionen inledde sin verksamhet den 1 september. Således har de första fyra månaderna till stor del gått åt till att finna formerna för verksamheten. Datainspektionen finns i Kvarteret i Tiden och lokaliseringen har visat sig mycket lämplig då behövlig kompetens inom bland annat IT-området finns direkt i anslutning till verksamhetsutrymmena. Enligt landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen ("personuppgiftslagen") som trädde i kraft den 1 mars 2008 har Datainspektionen som uppgift att utöva tillsyn och inspektioner, följa den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ta nödvändiga initiativ, informera om gällande regler samt ge anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter.

Målsättningen har under året varit att synliggöra integritetsfrågorna. Uppmärksamhet i media är en framgångsfaktor. Antalet nyhetsartiklar och intervjuer har varit sammanlagt fem under de fyra månader Datainspektionen verkat.

Datainspektionens verksamhet grundar sig på EG-direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen ("personuppgiftslagen"), landskapslag (2007:89) om Datainspektionen, lagen om integritetsskydd i arbetslivet (FFS 447/2001), lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (FFS 516/2004) och landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet. Lagstiftningens komplexitet ställer särskilda krav på sakkunskap på en sådan liten specialmyndighet som Datainspektionen. Lagtexten är komplicerad med ett betydande inslag av teknisk terminologi som en följd av att följa EG-direktivets ordalydelse, vilket förutsätter att tillräckliga resurser anslås för utbildning av de myndigheter och organisationer som berörs av lagen och att information och rådgivning i lätt förståelig form behövs.

9.4.1. Verksamhetens mål

Det övergripande målet är att stimulera till ett aktivt tänkande kring konflikten mellan samhällets krav på effektivitet och den enskildes behov av integritet. Kort och gott skapa en balans mellan integritetsskydd och databehandling. Att inom området integritet, offentlighet och rättssäker förvaltning värna om den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter. Därför har Datainspektionen inledningsvis koncentrerat sig på att informera om den nya lagstiftningen.

9.4.2. Informationsverksamheten

9.4.2.1. Information och rådgivning

Den största delen av Datainspektionens tid har fokuserats på information om gällande regler och samverkan med landskapsmyndigheter och kommunala myndigheter. Datainspektionen har även vid ett tillfälle informerat en grupp med åländska universitetsstudenter inom IT- och det samhällsvetenskapliga programmet om dataskyddsfrågor. Därtill har en del av verksamheten ägnats åt rådgivning. Datainspektionen har genom

att myndigheten nyligen inlett sin verksamhet ägnat en del tid åt hitta hjälpmedel att profilera Datainspektionen och effektiva arbetssätt för att bland annat följa den allmänna utvecklingen.

9.4.2.2. Webbplats

Datainspektionen har alltsedan verksamheten inleddes haft en webbplats som också finns på landskapsregeringens startside. I syfte att underlätta för myndigheter och andra organisationer finns på webbplatsen en blankett över registerbeskrivning med tillhörande modell.

9.4.2.3. Föreläsningar, seminarier och konferenser

Datainspektionen har i samverkan med andra myndigheter deltagit som föreläsare och sakkunnig vid sex olika tillfällen. Fokus har varit huvudsakligen på utbildningssektorns område, men också inom allmän förvaltning och socialvården. I samarbete med Ålands kommunförbund hölls den 18 december en halvdagsutbildning för bland annat kommundirektörer, IT-ansvariga och andra ledande tjänstemän.

9.4.3. Löpande verksamhet

9.4.3.1. Telefon och e-post

Allmänheten har kontaktat Datainspektionen i tre ärenden, medan myndigheterna kontaktat Datainspektionen i sex ärenden. Antalet frågor per e-post har varit dubbelt fler och huvudsakligen gällt myndigheternas kontakter med Datainspektionen.

Datainspektionen har lämnat skriftlig rådgivning i tre fall. Därtill har Datainspektionen lämnat yttranden till Ålands landskapsregering i två ärenden, nämligen i det ena fallet gällde det ett utkast till policydokument gällande användningen av bland annat landskapsregeringens Internetanvändning. I det andra fallet gällde det ett utlåtande över förslag till statsrådets principbeslut om en nationell informationssäkerhetsstrategi.

9.4.4. Övrig verksamhet

9.4.4.1. Samverkan med andra myndigheter

Datainspektionen har samverkat i gemensamma frågor med Dataombudsmannens byrå och Kommunikationsverket i Helsingfors samt Datainspektionen i Sverige. Bland annat har Dataombudsmannens byrå under hösten haft en notis på sin hemsida om att Ålands fått en egen dataskyddsmyndighet. Datainspektionen i Sverige hade i nr 3/2008 i sin tidskrift magasin Direkt en notis om att Norden den 1 september fick sin sjunde datainspektion, nämligen Ålands egen datainspektion.

Datainspektionens personal har under hösten deltagit i en tvådagars utbildning i Stockholm för personombud som den svenska Datainspektionen anordnade.

9.5. DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Diskrimineringsombudsmannen (DO) skall främja och trygga likabehandling genom att motverka och förhindra diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, reli-

gion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. DO utövar tillsyn över efterlevnaden av landskapslagen om förhindrande av diskriminering.

Myndigheten inrättades och tillsattes fr.o.m. 1 mars år 2006. Tjänsteomfattningen för DO är 60 %. Myndigheten är en oberoende enmansmyndighet med landskapet Åland som huvudman. DO är således en relativt ung myndighet. Följaktligen har DO, inom vissa delar av verksamheten, även anledning till att fortsättningsvis ”finslipa” både inriktning och arbetsmetod samt att analysera och åtgärda eventuella ”barnsjukdomar”.

Verksamhetsåret 2008 har delvis, på förekommen anledning, inneburit vissa begränsningar i DO:s förmåga till tjänsteutövning. Verksamheten har dock, i det stora hela, präglats av; förberedande och tillsättning av ny diskrimineringsnämnd 2008-2009, sammanställning av verksamhets- och budgetberättelse, uppdatering av hemsida och informationsmaterial med utökad tillgänglighet på engelska, utökad ärendehantering och tillsynsmandat av diskrimineringsgrunden ”kön”, information om lagstiftning och aktuella frågor på området, debattinlägg i massmedia, dialogmöten med samverkansaktörer samt med Diskrimineringsnämnden, fortsatt förankring av ”Diskrimineringsrapporten 2007” även resulterande i planering och utformande av en DO-manual 2008 för arbetsmarknadens aktörer i arbetet för att medvetandegöra samt skapa en god arbetsmiljö på jämlika villkor, omvärldsbevakning i form av bygga av nätverk med relevanta aktörer både lokalt, nationellt och internationellt samt budgethantering, personalfrågor och diverse löpande kansligöromål.

9.5.1. Statistik över ärenden och anmälningar

Begreppet ”ärenden hos DO-myndigheten” inkluderar både rådfrågning, information, policy-diskussioner samt formella anmälningar inom myndighetens verksamhetsområde.

I de fall DO inte är behörig handläggningsmyndighet rubriceras förfrågan som ett ärende. Ärendet avskrivs vanligtvis i dessa fall.

En formell anmälan lämnas in till DO av sökanden, vilken skrivit under anmälan och därmed samtyckt till fortsatt utredning och handläggning hos DO, i enlighet med Diskrimineringslagen. Hos DO är en anmälan kvalificerad till att vara ett ärende medan ett ärende inte alla gånger kvalificerar sig till att vara en anmälan.

Under 2006-2007 har sammanlagt 51 ärenden handlagts vid myndigheten. Samtliga ärenden var arbetslivsrelaterade ärenden.

Under 2008 har sammanlagt 21 ärenden handlagts vid myndigheten, på initiativ av sökanden eller DO själv inom ramarna för DO:s tillsynsmandat;

- 6 ärenden har gällt diskrimineringsgrunden ”kön”.
- 2 ärenden har gällt diskrimineringsgrunden ”ålder”.
- 4 ärenden har gällt diskrimineringsgrunden ”etnicitet/annan trosuppfattning”.
- 2 ärenden har gällt diskrimineringsgrunden ”funktionshinder”.
- 7 ärenden har gällt frågor där DO ej är behörig handläggningsmyndighet eller DO initierat ärende inom sitt tillsynsmandat (t. ex privata sektorn, språkfrågor, frågor som saknar diskrimineringsgrund, m.m.).

Antal kvinnor och män i registrerade ärenden hos DO 2006-2008:

	2006	2007	2008
Kvinnor	13	9	13
Män	8	17	9

Diskrimineringsombudsmannen avger skild rapport.

Bilagor

Bilaga 1. Framställningar till lagtinget från republikens president

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
15.2.2008 3/2007-2008	Godkännande av avtalet med Vitryssland för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	31.3.2008
15.2.2008 4/2007-2008	Godkännande av ändringen av konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i ändringen som hör till området för lagstiftningen.	31.3.2008
28.3.2008 5/2007-2008	Godkännande av vissa avtal om inkomstbeskattning med Isle of Man och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalen som hör till området för lagstiftningen.	30.4.2008
11.4.2008 6/2007-2008	Framställning om Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlad under år 2008
25.4.2008 7/2007-2008	Godkännande av avtalet med Georgien för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	4.6.2008
12.6.2008 8/2007-2008	Godkännande av avtalet med Moldavien för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	26.9.2008

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
29.8.2008 9/2007-2008	Godkännande av protokollet om ändring i avtalet mellan de nordiska länderna för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlat under år 2008
3.10.2008 1/2008-2009	Godkännande av överenskommelsen med Australien om social trygghet och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen.	10.12.2008
17.10.2008 2/2008-2009	Framställning om bifall till utkast till förordning om sättande i kraft av protokollet om register över utsläpp och överföringar av föreningar .	21.1.2009
14.11.2008 3/2008-2009	Framställning om bifall till förordningen om ikraftträdande av ändringar av bilaga III till 1992 års konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö .	21.1.2009
5.12.2008 4/2008-2009	Förslag till lag om konsumentrådgivning och till lagar om ändring av 1 § i lagen om Konsumentverket och 30 § i självstyrelselagen för Åland.	30.1.2009
5.12.2008 5/2008-2009	Godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalen mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan och Republiken Montenegro samt Bosnien och Hercegovina å andra sidan samt med förslag till lag om sättande i kraft av de utskottets bestämmelser i avtalen som hör till området för lagstiftningen.	21.1.2009

Bilaga 2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
	I. Lagframställningar från år 2007	
17.4.2007 23/2006-2007	Plan- och bygglag för landskapet Åland, LL om ändring av LL om allmänna vägar , LL om ändring av 18a § LL om offentliga nöjeställningar , LL om ändring av LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	Bifallna ÅFS 2008:102, p.v., ÅFS 2008/103-105
31.5.2007 28/2006-2007	LL om miljöskydd , LL om ändring av vattenlagen för landskapet Åland, LL om ändring av LL om renhållning , LL om ändring av LL om hälsovården , LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om angående vissa grannelagsförhållanden , LL om ändring av LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	Bifallna ÅFS 2008:124, p.v., ÅFS 2008/125, p.v., ÅFS 2008/126-129
1.11.2007 2/2007-2008	LL om ändring av 4 § LL om tillämpning av barnbidragslagen	Bifallen ÅFS 2008/8
1.11.2007 3/2007-2008	LL om ändring av 2 § LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd	Bifallen ÅFS 2008/72
6.11.2007 5/2007-2008	LL om ändring av LL om studiestöd , LL om ändring av LL om läroavtalsutbildning	Bifallna ÅFS 2008/66-67
22.11.2007 6/2007-2008	LL om grundläggande yrkeskompetens och fortbildning för förare av vissa vägfordon avsedda för gods- och persontransporter, LL om ändring av körkortslagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 2008:85, ÅFS 2008/86
13.12.2007 8/2007-2008	LL om ändring av 3 § LL angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling	Bifallen ÅFS 2008/101

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
20.12.2007 9/2007-2008	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa , LL om ändring av LL om arbetsmarknadspolitisk verksamhet	Bifallna ÅFS 2008/80-81
1.3.2008 10/2007-2008	LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda	Bifallen ÅFS 2008:106
8.1.2008 11/2007-2008	LL om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen , LL om ändring av 2f § LL om tillämpning i landskapet Åland av riks­författningar om socialvård , LL om ändring av 10 § LL om stöd för vård av barn i hemmet , LL om ändring av 8 § LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	Bifallna ÅFS 2008:97, ÅFS 2008/98-100
8.1.2008 12/2007-2008	Näringsstödslag för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 2008:110, p.v
14.1.2008	LL om ändring av LL om fiske i landskapet Åland, 14/2007-2008 LL om ändring av LL om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen	Bifallna ÅFS 2008/75-76
24.1.2008 15/2007-2008	LL om ändring av 14 § trafikbrottslagen för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 2008/78
14.2.2008 16/2007-2008	LL om ändring av 9 § LL om utbildning på gymnasialstadienivå , LL om ändring av 4 § LL om Ålands folkhögskola , LL om ändring av 3 § LL om Ålands musikinstitut	Bifallna ÅFS 2008/90-92
28.2.2008 17/2007-2008	LL om ändring av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om förskotts­uppbörd	Bifallen ÅFS 2008/95

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
20.3.2008 18/2007-2008	LL om ändring av kommunalskattelagen för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 2008/96
22.5.2008 20/2007-2008	LL om ändring av 2 och 16 §§ LL om hälso- och sjukvården	Godkänd av lagtinget 12.11.2008
7.8.2008 21/2007-2008	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård , LL om ändring av 5 § LL om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen , LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av lagstiftning om kommunala tjänstemän	Godkända av lagtinget 12.11.2008
28.8.2008 22/2007-2008	LL om ändring av LL om läroavtalsutbildning	Godkänd av lagtinget 12.11.2008
28.8.2008 23/2007-2008	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen	Godkänd av lagtinget 16.12.2008
28.8.2008 24/2007-2008	LL om ändring av LL om bekämpande av oljeskador	Under behandling
5.9.2008 25/2007-2008	LL om ombildande av Posten Åland till aktiebolag	Bifallen ÅFS 2008:144
11.9.2008 26/2007-2008	LL om ändring av 15 § LL om landskapsandelar till kommunerna	Bifallen ÅFS 2008/145
9.10.2008 2/2008-2009	LL om ändring av näringsstödslagen för landskapet Åland	Under behandling
30.10.2008 3/2008-2009	LL om hemvårdsstöd , LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård	Under behandling
13.11.2008 4/2008-2009	LL om landskapsbidrag till bildningsförbund	Under behandling

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
13.11.2008 5/2008-2009	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd , LL om upphävande av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet	Godkända av lagtinget 19.12.2008
25.11.2008 6/2008-2009	LL om tillämpning i landskapet Åland av elsäkerhetslagen , LL om ändring av ellagen för landskapet Åland	Under behandling
25.11.2008 7/2008-2009	LL om ändring av 11 § LL om planering av och landskapsandel för socialvården	Bifallen ÅFS 2008/148
25.11.2008 8/2008-2009	LL om ändring av 6 och 8 §§ LL om besiktning och registrering av fordon	Under behandling
25.11.2008 9/2008-2009	LL om tillämpning i landskapet Åland av ordningslagen , LL om upphävande av vissa bestämmelser om allmän ordning och säkerhet i strafflagen , LL om upphävande av 11 § kommunallagen för landskapet Åland, LL om upphävande av LL angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland, LL om upphävande av LL om eggvåpen , LL om ändring av 36 § vägtrafiklagen för landskapet Åland	Under behandling
25.11.2008 10/2008-2009	LL om ändring av LL om fritidsbåtar	Under behandling
25.11.2008 11/2008-2009	LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel	Under behandling
	II. Budgetframställningar Från år 2008	
8.1.2008 13/2007-2008	Förslag till tredje tilläggsbudget för år 2007	Godkänt ÅFS 2008:3

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
21.4.2008 19/2007-2008	Förslag till första tilläggsbudget för år 2008	Godkänt ÅFS 2008:84
22.10.2008 1/2008-2009	Förslag till budget för landskapet Åland 2009	Godkänt ÅFS 2009:1
18.12.2008 12/2008-2009	Förslag till andra tilläggsbudget för år 2008	Under behandling
	III. Meddelanden Från år 2008	
4.3.2008 1/2007-2008	Landskapsregeringens mål jämte Ramprogram för jämställdhetsarbetet på Åland 2008-2011	
3.4.2008 2/2007-2008	Landskapsregeringens strategi för energiarbetet på Åland 2008-2025	
3.4.2008 3/2007-2008	Landskapsregeringens EU-program 2008-2011	
22.4.2008 47/2007-2008	Lissabonfördraget	
24.4.2008 57/2007-2008	Den åländska jordbrukspolitiken	
5.9.2008 6/2007-2008	Landskapets åtgärder med anledning av landskapsrevisorernas berättelse för år 2007	
10.11.2008 1/2008-2009	Resurs- och behovsplan för landskapet Åland	

Bilaga 3. Hemställningar till landskapsregeringen och övriga i lagtinget väckta initiativ

1. Hemställningar före år 2008

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Utarbetande av förslag till lag om landskapsbidrag till privata vägars underhåll (Mot. 1/77-78).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
Hemställan hos landskapsstyrelsen att överväga upphävande av LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat vid godk. av framst. 2/80-81 (Stu 4/80-81).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL ang. ändr. av LL om folkhälsoarbetet (Framst. 22/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om åtgärder för att genom överenskommelseförordning få till stånd enklare och klarare gränsdragning mellan rikets och landskapets behörighet ifråga om de förvaltningsuppgifter som föreliggande lagförslag berör.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om ändr. av LL om allmänna vägar (Framst. 33/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om förslag till sådan ändring av LL om allmänna vägar att obligatoriskt samrådsförfarande skall gälla vid vägplanering.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om tillämpning av socialvårdslagen (Framst. 20/83-84) Hemställan om utarbetande av en till landskapets förhållanden anpassad socialvårdslag så snart behövliga resurser för detta arbete föreligger.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
Avgiftspolitikerna inom ÅHS. (HM 82/1994-95).	T.v. ingen åtgärd.

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Ny lagstiftning om tjänstledighet för politiska förtroendeuppdrag. (FR 13/1998-99). Hemställen hos landskapsstyrelsen om en översyn av pensionsreglerna med syfte att förkorta kvalifikationstiden för erhållande av lagtings- och landskapsstyrelsepension.	Landskapsregeringen är i färd med att göra en översyn av pensionslagstiftningen för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen.
LL om tillämpning av lagen om bostadsrättsbostäder. (LM 1/1999-2000). Hemställen hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen i brådskande ordning utreder fördelningen av behörigheten mellan riket och landskapet i fråga om bostadsrättslagstiftningar samt vid behov till lagtinget inkommer med förslag till lagstiftning	T.v. ingen åtgärd
Ett besökscenter i Bomarsund. (HM 11/2003-2004)	T.v. ingen åtgärd
Landskapsregeringens framställning angående ändringar av vissa landskapslagar till följd av gjorda ändringar i rikets pensionslagstiftning och självstyrelselagen för Åland. (FR 2/2004-2005). Hemställen om att landskapsregeringen bereder sådana ändringar av landskapslagen om pension för lagtingsmän att sättet att beräkna lagtingsledamöternas pensionsgrundande arvoden jämföras med de reformer som införts i övrig pensionslagstiftning. I sammanhanget utreder landskapsregeringen också effekterna av och förutsättningarna för ett gemensamt pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen.	T.v. ingen åtgärd

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Åke Mattssons m.fl. hemställningsmotion angående säkra elevtransporter. (HM 45/2004-2005). Ltl. Mats Perämaas m.fl. lagmotion angående ändring av landskapslagen om fornminnen. (LM 8/2004-2005). Hemställan om att landskapsregeringen utreder behovet av översyn av fornminneslagen med beaktande av stadgandena om grundläggande rättigheter i Finlands grundlag. Hemställan om att landskapsregeringen utreder möjligheterna av att få uppgifterna i landskapets register om fasta fornlämningar införda i fastighetsregistret.	T.v. ingen åtgärd Föranleder inga åtgärder

2. I lagtinget år 2008 behandlade initiativ

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
HEMSTÄLLNINGSMOTIONER		
Från år 2007		
Ltl Harry Janssons m.fl. hemställningsmotion om skyldigheten att inrätta skyddsrum . (HM 5/2007-2008).	Slutbehandlad 28.5.2008. (Se även under rubriken Hemställningsklämmar) Smu 6/2007-2008	
Från år 2008		
Ltl Harry Janssons m.fl. hemställningsmotion om förfarandet vid utnämning av landshövding på Åland. (HM 1/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Anders Erikssons m.fl. hemställningsmotion om fysisk aktivitet och hälsa på skolschemat . (HM 2/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Harry Janssons m.fl. hemställningsmotion om utredning om Åland som eget kyrkoland . (HM 3/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Anders Erikssons hemställningsmotion om åtgärder för en effektivare möteskultur . (HM 4/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Harry Janssons m.fl. hemställningsmotion om skyldigheten att inrätta skyddsrum . (HM 5/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Anders Erikssons m.fl. hemställningsmotion om utformande av åländska förtjänsttecken . (HM 6/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Ltl Harry Janssons m.fl. hemställningsmotion om effektivisering av vården av missbrukare på Åland. (HM 7/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Anders Erikssons m.fl. hemställningsmotion om införande av resultatlön för lärare . (HM 8/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Harry Janssons m.fl. hemställningsmotion om EU som garant för Ålands demilitarisering . (HM 9/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Anders Eriksson m.fl. hemställningsmotion om turistisk information om Åland . (HM 10/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om införande av centraleuropeisk tid . (HM 11/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om ny officiell flaggdag . (HM 12/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om telefonlandskod för Åland. (HM 13/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om införande av AX-koden för biltrafik . (HM 14/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om återinrättande av postkontoret i Eckerö post- och tullhus . (HM 15/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om forum och mentorbank för pensionärer . (HM 16/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om delad kommunalskatt . (HM 17/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om självstyrelseambassadörer . (HM 18/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om landskapsgarantier för markägare i skärgårdskommunerna. (HM 19/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans m.fl. hemställningsmotion om uppdatering av det IT-politiska programmet och framtagande av en sajberstrategi för Åland. (HM 20/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om åtgärder för att underlätta generationsväxlingsproblematiken och uppmuntra entreprenörskap. (HM 21/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om samarbetskonsekvensbedömning för kommunerna . (HM 22/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om utredning om införandet av s.k. "30-släp" . (HM 23/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om frästa räfflor som vägmarkeringar . (HM 24/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om betygsvärdering . (HM 25/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om förbud mot tvätt- och rengöringsmedel som innehåller fosfater . (HM 26/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om ungdomars välbefinnande . (HM 27/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om införandet av elektronisk röstning via internet . (HM 28/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om lag om redovisning av valfinansiering . (HM 29/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om alkolås och elektroniskt körkort . (HM 30/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Mika Nordbergs hemställningsmotion om redovisning av kostnaden för samhällsservice . (HM 31/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Mika Nordbergs hemställningsmotion om praktikprogram för politiker . (HM 32/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om passage under mark förbi självstyrelsegården och Alandica . (HM 33/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om revidering av landskapslagen om resandeavgift . (HM 34/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om gemensamt fiskekort för landskapets egna vattenområden. (HM 35/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om sänkning av promillegränsen för rattonykterhet. (HM 36/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om övergång till energislå teknisk för utomhusbelysning. (HM 37/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Barbro Sundbäcks m.fl. hemställningsmotion om införande av allmän regelmässig prostataundersökning . (HM 38/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Barbro Sundbäcks m.fl. hemställningsmotion om cancerundersökning . (HM 39/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om vaccination mot livmoderhalscancer . (HM 40/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om utökad VVS-utbildning (HM 41/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Göte Winés m.fl. hemställningsmotion om högkostnadstak för sjukpensionärer . (HM 42/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Göte Winés m.fl. hemställningsmotion om kontinuerlig konsumtionsmätning av ålänningarnas tobaks-, alkohol- och narkotikamissbruk . (HM 43/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Göte Winés m.fl. hemställningsmotion om inrättandet av en krisjour . (HM 44/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Göte Winés m.fl. hemställningsmotion om utvärdering av den sociala basservicen i de åländska kommunerna. (HM 45/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om internetuppkoppling i offentliga miljöer. (HM 46/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om utredning om befolkningens ekonomiska livssituation . (HM 47/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om ökade insatser för ekologisk odling . (HM 48/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om ändring av klientavgiftslagen . (HM 49/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om anvisningar för färdtjänst . (HM 50/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om rehabiliteringsförmåner . (HM 51/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Dannes Sundmans hemställningsmotion om drogtester bland landskaps anställda och elever. (HM 52/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Roger Janssons m.fl. hemställningsmotion om beredning av ny självstyrelselag . (HM 53/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Johan Ehns m.fl. hemställningsmotion om införande av en barnomsorgspeng . (HM 54/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Mika Nordbergs hemställningsmotion om inrättande av fond för katastrof- och humanitär hjälp . (HM 55/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om förverkande av fordon vid grovt rattfylleri. (HM 56/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om minneslund på Prästö . (HM 57/2007-2008)	Förkastad 7.1.2009 Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom KU 1/2008-2009	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsregeringen
Ltl Jörgen Strands m.fl. hemställningsmotion om pilotprojekt inom landbaserad fiskodling . (HM 58/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Johan Ehns m.fl. hemställningsmotion om inrättande av marina reservat inom Åland. (HM 59/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Jörgen Strands m.fl. hemställningsmotion om skapande av ett attraktivt Åland . (HM 60/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Roger Janssons m.fl. hemställningsmotion om klimatvänlig fordonspark . (HM 61/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om förverkligande av förslag om skärgårdspolisen . (HM 62/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om förverkligande av hälsovårdarberedskap i skärgården . (HM 63/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om utredning om socialbyråns behov av personal och övriga resurser. (HM 64/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om utekonstverk till öspelen 2009. (HM 65/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Göte Winés m.fl. hemställningsmotion om fond för idrottsutrustning . (HM 66/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Göte Winés m.fl. hemställningsmotion om ungdomslots i skärgården . (HM 67/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om tidtabell för Gullåsens utbyggnad . (HM 68/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. hemställningsmotion om fortsatt postverksamhet i Eckerö post- och tullhus . (HM 69/2007-2008)	Inte slutbehandlad under 2008	

LAGMOTIONER

Från år 2008

Vtm Gunnar Janssons m.fl. lagmotion angående ändring av 30 § lagtingsordningen . (LM 1/2007-2008).	Lu 4/2007-2008 Omfattad av lagtinget 17.3.2008.	Publicerad i ÅFS 79/2008.
Ltl Danne Sundmans m.fl. lagmotion angående folkomröstning om huruvida Europeiska unionens nya fördrag, det s.k. Lissabonfördraget , ska bli gällande i landskapet Åland. (LM 2/2007-2008).	Inte slutbehandlad under 2008.	
Ltl Roger Janssons m.fl. lagmotion angående ändring av 1 § landskapslagen om Ålands landskapsregering . (LM 3/2007-2008).	Inte slutbehandlad under 2008.	
Vicetalman Gun-Mari Lindholms m.fl. lagmotion angående ändring av landskapslagen om hemvårdsstöd . (LM 1/2008-2009)	Inte slutbehandlad under 2008.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
--------	------------------------	---------------------------------

HEMSTÄLLNINGSKLÄMMAR

Från år 2008

Landskapsregeringens framställning om **byggnaders energiprestanda**. (FR 10/2007-2008. Framställningen godkänd. Smu 4/2007-2008. T.v. ingen åtgärd.

Hemställan om att landskapsregeringen utfärdar en egen förordning om byggnaders energiprestanda samt de bestämmelser på lägre nivå som lagen förutsätter på ett heltäckande sätt. Förordningen kan följa det svenska eller både det svenska och finska regelverket. Regelverket bör vara klart och tydligt för dem som bestämmelserna riktar sig till och utbildning och informations- och utbildningsmaterial ska finnas på svenska.

Ltl Harry Janssons m.fl. hemställningsmotion om skyldigheten att **inrätta skyddsrum**. (HM 5/2007-2008). Slutbehandlad 28.5.2008. T.v. ingen åtgärd. Smu 6/2007-2008

Hemställan om att landskapsregeringen dels vidtar omedelbara åtgärder i samverkan med berörda myndigheter i riket för att samtliga anvisningar för byggande av skyddsrum finns tillgängliga på svenska, dels upptar förhandlingar med Finlands regering för att få till stånd ett generellt undantag från kravet på skyddsrum på Åland för enskilda fastigheter.

FINANSMOTIONER

Från år 2008

Ltl Barbro Sundbacks finansmotion angående ändring av motiveringen till moment 44.05.30, Finansieringsstöd till kommunerna i tb III för 2007. (FM 53/2007-2008). Behandlad 18.1.2008 i samband med III:e tb för 2007 Fu 3/2007-2008 Förkastad

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshapsregeringen
Ltl Göte Winés m.fl. finansomotion om ändring av motiveringen till moment 46.60.74, Utvecklande av Bomarsund (R). (FM 54/2007-2008).	Behandlad 5.6.2008 i samband med I:a tb för 2008 FU 4 och 4a/2007-2008 Förkastad	
Ltl Barbro Sundbacks m.fl. finansomotion om höjning av anslaget under moment 45.10.55, Understöd till kommunerna för förebyggande utkomststöd. (FM 55/2007-2008).	Behandlad 5.6.2008 i samband med I:a tb för 2008 FU 4 och 4a/2007-2008 Förkastad	
Vtm Gun-Mari Lindholm m.fl.: Tillägg till Allmän motivering, Ekonomisk politik, Budgetprocessen. (FM 1/2008-2009).	Behandlad 17.12.2008 i samband med budgeten för 2009 Fu 1/2008-2009	
Ltl Roger Jansson m.fl.: Tillägg till Allmän motivering, Trafik och transport, Korttrutt. (FM 2/2008-2009).	D:o	
Ltl Roger Jansson m.fl.: Tillägg till Allmän motivering, Vattenvården. (FM 3/2008-2009).	D:o	
Ltl Roger Jansson m.fl.: Tillägg till Allmän motivering, Ekonomisk politik, Budgetutvecklingen. (FM 4/2008-2009).	D:o	
Ltl Roger Jansson m.fl.: Tillägg till motiveringen under kapitel 42.40. Lagberedningen. (FM 5/2008-2009).	D:o	
Ltl Roger Jansson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 47.03.41. Turismens främjande (R). (FM 6/2008-2009).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Ltl Roger Jansson m.fl.: Ändring av D:o motiveringen under moment 47.03.44. Nationella investeringsbidrag. (FM 7/2008-2009).		
Ltl Johan Ehn m.fl.: Ändring av motiveringen till kapitel 46.17. Yrkesutbildning. (FM 8/2008-2009).	D:o	
Ltl Johan Ehn m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 43.05.62. Upphovsrättskostnader (F). (FM 9/2008-2009).	D:o	
Ltl Johan Ehn m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 33.05.60. Inkomster av radio- och TV-verksamhet. (FM 10/2008-2009).	D:o	
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Ändring av motiveringen till kapitel 43.95. Företagshälsovård och personalutveckling. (FM 11/2008-2009).	D:o	
Ltl Johan Ehn m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 46.01.23. Utvecklingsprojektet Ålands gymnasieskola (VR). (FM 12/2008-2009).	D:o	
Ltl Johan Ehn m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 43.25.83. Bostadslån (R). (FM 13/2008-2009).	D:o	
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 43.27.40. Understöd för befrämjande av förnyelsebar energi (R). (FM 14/2008-2009).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrätten
Ltl Jörgen Strand m.fl.: Tillägg till All- män motivering, Ekonomisk politik. (FM 15/2008-2009).	D:o	
Ltl Harry Jansson m.fl.: Ändring av All- män motivering, Självstyrelseutveckling. (FM 16/2008-2009).	D:o	
Ltl Harry Jansson m.fl.: Ändring av All- män motivering, Självstyrelseutveckling, Skattefrågor. (FM 17/2008-2009).	D:o	
Ltl Harry Jansson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.56.62. Främjande av avfallshanteringen. (FM 18/2008-2009).	D:o	
Ltl Harry Jansson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 43.25.62. Understöd för investeringar i uppvärmningssystem som främjar miljövården (R). (FM 19/2008-2009).	D:o	
Ltl Harry Jansson m.fl.: Strykning av anslaget under moment 43.05.62. Upphovsrättskostnader (F). (FM 20/2008-2009).	D:o	
Ltl Harry Jansson m.fl.: Tillägg till All- män motivering, Social- och hälsovård. (FM 21/2008-2009).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 43.27.40. Understöd för befrämjande av förnyelsebar energi (R). (FM 22/2008-2009).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrådet
Ltl Danne Sundman m.fl.: Höjning av anslaget och ändring av motiveringen under moment 33.40.88. Överlåtelse av fastigheter. (FM 23/2008-2009).	D:o	
Ltl Fredrik Karlström m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 33.05.60 Inkomster av radio- och TV-verksamhet. (FM 24/2008-2009).	D:o	
Ltl Fredrik Karlström m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 43.05.62 Upphovsrättskostnader samt ändring av motiveringen under moment 43.05.60 Främjande av rundradio-verksamhet (F). (FM 25/2008-2009).	D:o	
Ltl Fredrik Karlström m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 45.52.20. Naturreservat - verksamhetsutgifter (VR). (FM 26/2008-2009).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Tillägg till motiveringen under kapitel 43.60. Ålands polismyndighet. (FM 27/2008-2009).	D:o	
Ltl Mika Nordberg m.fl.: Tillägg till motiveringen under kapitel 47.15. Främjande av lantbruket. (FM 28/2008-2009).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 48.01.01. Trafikavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter (VR). (FM 29/2008-2009).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshapsregeringen
Vtm Gun-Mari Lindholm m.fl.: Ökning av anslaget och ändring av motiveringen under moment 48.30.77. Vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (R). (FM 30/2008-2009).	D:o	
Vtm Gun-Mari Lindholm m.fl.: Höjning av anslaget samt ändring av motiveringen under kapitel 48.20. (FM 31/2008-2009).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 47.15.48. Stöd för producentorganisationer och rådgivning. (FM 32/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 46.09.59. Övrig kulturell verksamhet. (FM 33/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Tillägg till motiveringen under Förslag till plan för hälso- och sjukvården 2009, kapitel 9.2.3. BB- och gynekologienheten. (FM 34/2008-2009).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 48.20.20. Sjötrafiken - verksamhetsutgifter. (VR). (FM 35/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 46.01.23. Utvecklingsprojekt Ålands gymnasieskola (VR). (FM 36/2008-2009).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshövdingen
Ltl Barbro Sundback m.fl.: Ändring av de allmänna motiveringarnas text under kapitlet Social- och hälsovård, avsnittet Äldreomsorg. (FM 37/2008-2009).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 43.60.20. Ålands polismyndighet - verksamhetsutgifter (VR). (FM 38/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Ändring av motiveringarna till kapitel 46.01. Allmän förvaltning. (FM 39/2008-2009).	D:o	
Ltl Barbro Sundback m.fl.: Ändring av motiveringarna under moment 45.10.55. Understöd till kommunerna för förebyggande utkomststöd. (FM 40/2008-2009).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 47.17.43. Landskapets finansieringsandel - program för landsbygdens utveckling 2007-2013, axel 2 (RF). (FM 41/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Ändring av motiveringarna under kapitel 43.60. Ålands polismyndighet. (FM 42/2008-2009).	D:o	
Ltl Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 33.05.60. Inkomster av radio- och TV-verksamhet. (FM 43/2008-2009).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Tillägg till motiveringen under moment 45.01.01.	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrådet
Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter (VR). (FM 44/2008-2009).	D:o	
Ltl Barbro Sundback m.fl.: Ändring av allmän motivering, Utbildning och kultur, Utbildning. (FM 45/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Ändring av motiveringarna till kapitel 48.20. Sjötrafiken. (FM 46/2008-2009).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 45.10.01. Övriga sociala uppgifter - verksamhetsutgifter (VR). (FM 47/2008-2009).	D:o	
Ltl Barbro Sundback m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 45.01.01. Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning - verksamhetsutgifter (VR). (FM 48/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Tillägg till moment 46.13.50. Verksamhetsunderstöd till föreningar och organisationer samt projektmedel och stipendier. (FM 49/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Strykning av moment 46.13.54. Understöd för ungdomsensemblen Alandia Strings. (FM 50/2008-2009).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Ändring av Allmän motivering, Utbildning och kultur, Högskolan. (FM 51/2008-2009).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landshovsrådet
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 47.17.43. Landskapets finansieringsandelprogram för landsbygdens utveckling 2007-2013, axel 2 (RF). (FM 52/2008-2009).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Ändring av Allmän motivering, Förvaltning och personal. (FM 53/2008-2009).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Ändring av detaljmotiveringen under 43.40.74. Renovering samt ombyggnad av Självstyrelsegården. (FM 54/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Tillägg till motiveringen under moment 46.34.20. Ålands musikinstitut - verksamhetsutgifter (VR). (FM 55/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Tillägg till motiveringen under kapitel 46.41. Ålands sjösäkerhetscentrum. (FM 56/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Tillägg till motiveringarna i Förslag till plan för hälso- och sjukvården 2009, Psykiatrienheten. (FM 57/2008-2009).	D:o	
Ltl Barbro Sundback m.fl.: Ändring av motiveringen under kapitel 45.10. Övriga sociala uppgifter. (FM 58/2008-2009).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Tillägg till Allmän motivering, Näringar, Primärnärningarna och regional utveckling. (FM 59/2008-2009).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 42.05.05. Utredningar. (FM 60/2008-2009).	D:o	
Vtm Gun-Mari Lindholm m.fl.: Komplettering av motiveringarna till kapitel 45.10. Övriga sociala utgifter. (FM 61/2008-2009).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Tillägg till motiveringen under moment 45.50.50. Miljöbils- och skrotningspremier. (FM 62/2008-2009).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl. : Tillägg till motiveringen under kapitel 44.20. Penningautomatmedel. (FM 63/2008-2009).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Tillägg till motiveringen under kapitel 45.01. Allmän förvaltning. (FM 64/2008-2009).	D:o	
Ltl Danne Sundman m.fl.: Tillägg till motiveringen under kapitel 47.52. Skötsel av jordegendomar. (FM 65/2008-2009).	D:o	
Vtm Gun-Mari Lindholm m.fl.: Tillägg till motiveringen under moment 45.10.55. Understöd till kommunerna för förebyggande utkomststöd. (FM 66/2008-2009).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av land- skapsregeringen
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Komplette- ring av Allmän motivering, kapitlet Trafik och transport. (FM 67/2008- 2009).	D:o	
Ltl Fredrik Karlström m.fl.: Tillägg till allmänna motiveringen. (FM 68/2008- 2009).	D:o	
Ltl Barbro Sundbacks finansmotion an- gående tillägg till Allmän motivering. (FM 69/2008-2009).	D:o	

Bilaga 4. Kommissioner och nämnder

Kansliavdelningens förvaltningsområde:

Arbetskyddskommission
Ledningsgruppen för **brand- och räddningsväsendet**
Centralnämnden för lagtingsval
Direktionen för **Eckerö post- och tullhus**
Fastighetsmäklarnämnden
Jämställdhetsdelegationen
Konsumentklagonämnden (till 29.8.2008)
Konsumenttvistenämnden (från 29.8.2008)
Polisdelegationen
Programnämnden
Räddningsdelegationen
Språkrådet
Direktionen för Ålands statistik- och utredningsbyrå

Finansavdelningens förvaltningsområde:

Tjänstedelegationen
Styrelsen för **Posten på Åland**
Styrelsen för **Ålands penningautomatförening**
Styrelsen för landskapet Ålands pensionsfond

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde:

Diskrimineringsnämnd
Förtroenderådet
Handikapprådet
Rehabiliteringssamarbetskommissionen
Styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård
Prövningsnämnden vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet
Styrelsen för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde:

Arbetskyddskommission för landskapets skolor
Arbetskyddskommission för museibyrån
Konstnämnden
Skolmuseinämnden
Samarbetsrådet för Ålands handelsläroverk och Ålands lyceum
Ålands kulturdelegation
Ålands lärlingsnämnd
Styrelsen för Högskolan på Åland
Styrelsen för Ålands sjösäkerhetscentrum

Direktioner för:

Ålands folkhögskola
Ålands handelsläroverk
Ålands hotell- och restaurangskola
Ålands lyceum
Ålands läromedelscentral
Ålands musikinstitut
Ålands naturbruksskola
Ålands sjömansskola
Ålands vårdinstitut
Ålands yrkesskola

Näringsavdelningens förvaltningsområde:

Arbetskyddskommission för avdelningens perifera enheter
Arbetskraftskommissionen
Rådgivande delegation för **arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten (ams)**
Gårdsbrukskommissionen
Näringsstödscommissionen
Skördeskadekommissionen
Rådgivande kommissionen för **Ålands försöksstation**
Ålands kontrollnämnd för ekologiskt framställda jordbruksprodukter
Ålands skärgårdsnämnd

Trafikavdelningens förvaltningsområde:

Vägnämnd för enskilda vägar

Övriga:

Laggranskningsnämnden

Bilaga 5. Kommittéer och arbetsgrupper

Byggnadskommittéer

Byggnadskommitté för till- och ombyggnad av **Ålands
sjöfartsmuseum**

Övriga kommittéer och arbetsgrupper

Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta förslag och förbereda
invigningen av **Alandica**, 2007

Planeringsgrupp för programmet vid invigningen av **Alandica
kultur och kongress**, 2008

Arbetsgrupp för att leda och utarbeta tävlingsprogram för
utsmyckning av **Alandica kultur och kongress**, 2007

Kommitté för ledning och övervakning av byggandet av **Alandica
kultur och kongress**, 2007

Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ramar för hur alkolås kan ibruktagas med syfte att förbättra trafiksäkerheten, 2008	Uppdraget utgår 31.12.2008
---	-------------------------------

Arbetsgrupp för arbetsvärdering , 2008	Uppdraget slutfört
---	--------------------

Referensgrupp för arbetsvärdering , 2008	Uppdraget slutfört
---	--------------------

Arbetsgrupp för **bebyggelsemiljöer** på naturreservaten, 2008

Jury för bedömning av intresseanmälan och prisbud i samband
med arkitektupphandling för ett **besökscentrum** i Bomarsund,
2007

Arbetsgrupp för ledningen av planeringen av **besökscentrum** i
Bomarsund, 2007

Betygsgrupp, 2006

Kommitté för central- biblioteksärenden , 2002	Utökat mandat. Uppdraget förlängt till 31.12.2007
---	---

Ledningsgrupp för Bomarsunds minnesår 2004-2006, 2001	Upplöst
Kommitté för ledningen av utvecklingen av Bomarsundsområdet , 2005	Uppdraget förlängt till 31.12.2007
Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta långsiktiga lösningar gällande centralförvaltningens utrymmesbehov, 2008	
Referensgrupp med uppdrag utarbeta långsiktiga lösningar gällande centralförvaltningens utrymmesbehov, 2008	
Styrgrupp för digital dokument- och fakturahantering inom landskapsförvaltningen, 2007	
Projektgrupp för digital dokument- och fakturahantering inom landskapsförvaltningen, 2007	
Arbetsgrupp med uppgift att utreda behov och kostnader för ett djurskyddshem , 2008	Förslag
Sakkunniggrupp med uppgift att arbeta med energifrågor i landskapet, 2008	Uppdraget utgår 31.12.2008
Lärargrupp för utveckling av undervisningen i engelska inom den yrkesinriktade utbildningen, 2008	Uppdraget utgår 31.12.2009
Kommitté gällande undervisningen i fysik och kemi i grundskolan,	Upplöst 2007
Referensgrupp för genomförandet av temaåret företagsamhetens år 2009, 2008	
Arbetsgrupp för att skapa ett fungerande system för producent- ansvar för förpackningar och förpackningsavfall, 2008	Upplöst
Referensgrupp för behandling av övergripande frågor gällande uppbyggnad av ett geografiskt informationssystem , 1998	Upplöst
Arbetsgrupp för uppgörande av målsättning och utvecklingsplan för gymnasialstadiet , 2008	Uppdraget utgår 31.12.2008

Ledningsgrupp för genomförandet av Ålands gymnasieskola , 2006	Uppdraget utgår 31.12.2007
Samordningsgrupp för övervakningen av de föreskrivna verksamhetskraven på Åland som utgör grund för EU:s samlande gårdsstöd , 2006	
Arbetsgrupp med uppdrag att utreda förslag för att studerande skall kunna behålla hembygdsrätten , 2007	Upplöst
Hållbarhetsråd för att arbeta med hållbar utveckling , 2008	
Kommitté med uppdrag att föreslå innehåll och upplägg för undervisningen i hälsofostran , 2007	Uppdraget utgår 31.5.2008
Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av tak vid Högskolan , södra, Navigationsskolegränd 2, 2006	
Arbetsgrupp för planering av ombyggnad och renovering av Högskolan södra , Navigationsskolan, 2007	
Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad och renovering av Högskolan södra , 2008	
Styrkommitté för programmet innovativa åtgärder på Åland 2006-2007, 2006	Uppdraget utgår 30.6.2009
Arbetsgrupp för IT-samordning mellan landskapets skolor på gymnasialstadienivå, 2007	Mellanrapport
Arbetsgrupp för utredande av ett utökat samarbete kring administrationen av jordbruksstöd på Åland, 2008	
Arbetsgrupp för verkställande av byggnads- och restaureringsarbeten inom Kastelholms fornminnesområde , 1994	
Arbetsgrupp för utredning av en kommunikationsenhet , 2008	
Referensgrupp för arbetet med en åländsk konst- och arkitekturhistoria , 2003	
Ledningsgrupp för projektet kultur i skärgården , 2006	Uppdraget utgår 31.12.2009

Kulturrkommitté för kultur- och kongresshuset Alandica, 2007	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för ledning av tävling för namngivning av kultur- och kongresshuset i Mariehamn, 2007	Beslut
Referensgrupp för kvinnofrid , 2005	Uppdraget utgår 31.12.2007
Operativa gruppen för kvinnofrid , 2005	
Referensgrupp för undersökning om kvinnors entreprenörskap och företagande på Åland, 2007	Rapport
Kommitté med uppdrag att genomföra en utredning gällande utveckling och modernisering av lagtingets utrymmen i Självstyrelsegården, 2007	
Parlamentarisk kommitté för att göra en översyn av reglerna för lagtings- och kommunalvalet , 2008	Uppdraget utgår 31.5.2009
Arbetsgrupp för prioritering 1 i landsbygdsutvecklingsförordningen att förbättra konkurrenskraften inom jord- och skogsbruket, 2005	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för prioritering 2 i landsbygdsutvecklingsförordningen , markanvändningsplanering, 2005	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för prioritering 3 i landsbygdsutvecklingsförordningen , diversifierad ekonomi och god livskvalitet på landsbygden samt genomförande av leadermetoden, 2005	Uppdraget slutfört
Styrgrupp för landsbygdsutveckling 2008-2009, 2008	
Arbetsgrupp för administration och regelverk, landsbygdsutvecklingsprogram 2007-2013, 2005	Uppdraget slutfört
Styrgrupp för slutvärdering av program för landsbygdens utveckling i landskapet Åland 2000-2006 och för den löpande utvärderingen av landsbygdsutvecklingsprogrammet , 2008	
Övervakningskommitté för landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland 2007-2013, 2007	

Arbetsgrupp för utredning av landskapsalarmcentralens uppgifter och tekniska utrustning och hur dessa kan samordnas med polisens verksamhet, 2005	Utredning
Arbetsgrupp med uppgift att klargöra frågor bl.a. ang. lantbruks-sekreterarnas roll ang. EU och lantbruket på Åland, 1996	
Arbetsgrupp för ibruktagande av ett nytt lönesystem för landskapsförvaltningen, 2005	Upplöst
Lärargrupp för utveckling av undervisningen i matematik inom den yrkesinriktade utbildningen, 2008	Uppdraget utgår 31.12.2009
Arbetsgrupp för att åstadkomma ett förverkligande av minneslunden i Prästö, Sund, 2003	Mellanrapport
Arbetsgrupp för att utarbeta plan för förbättrat stöd till missbrukarnas anhöriga, 2008	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ramar för ett nytt körkortsförfarandeför moped , 2008	Uppdraget utgår 31.12.2008
Arbetsgrupp för ledning av planeringen för om- och tillbyggnad av Motorfordonsbyrån , 2006	
Arbetsgrupp för ledning och kontroll av om- och tillbyggnad av Motorfordonsbyrån , 2008	
Museibyråns kyrkogrupp, arbetsgrupp för rådgivning till församlingarna, 1997	Permanent
Arbetsgrupp för planering av en nybyggnad av museimagasin i Kastelholm, 2006	
Arbetsgrupp för ledning av nybyggnad av museimagasin i Kastelholm, 2007	
Beredningsgrupp för Mål 2 och Mål 3 programmet , 2004	
Övervakningskommitté för Mål 2-programmet , 2004	Uppdraget utgår 30.6.2009

Övervakningskommitté för Mål 3-programmet , 2004	Uppdraget utgår 30.6.2009
Arbetsgrupp för att utreda bevarandet av Märkets fyr , 2006	Rapport 2007
Referensgrupp med uppdrag att utreda Möckelöområdet , 2008	
Operativ referensgrupp för Ålands alkohol- och narkotika-politiska program 2008-2011, 2008	
Kommitté med uppdrag att se över tillämpningen av näringsrätts- och jordförvärvsbestämmelserna samt hembygdsrätten, 2008	
Kommitté för utvecklingen av nätbaserad undervisning , 2004	Uppdraget utgår 31.12.2007
Ledningsgrupp för ESF-projektet nätpedagogik, 2008	Uppdraget utgår 31.12.2010
Övervakningskommitté för de operativa programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden och socialfonden 2007-2013, 2007	
Kommitté för utarbetande av riktlinjer för pedagogiskt stöd för barn i barnomsorgen med annat modersmål än svenska, 2007	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp med uppdrag att utreda förutsättningarna för uppförande av ett nytt polishus , 2008	
Kommitté för översyn av målsättningarna för en om- och tillbyggnad av polishuset , 2007	
Arbetsgrupp med uppdrag att utreda en ombildning av affärsverket Posten Åland till aktiebolag, 2008	
Regionalpolitisk arbetsgrupp, 2008	
Arbetsgrupp med uppgift att se över landskapslagen om rundradioverksamhet samt landskapslagen om kabelsändningsverksamhet till allmänheten, 2008	Uppdraget utgår 31.3.2009
Ledningsgrupp för Reform-08, samarbete inom utbildningen på gymnasialstadienivå och vuxenutbildningen, 2007	

Samarbetskommittén vid centralförvaltningen, 2008

Samarbetskommittén inom museibyråns förvaltningsområde, 2008

Arbetsgrupp för utveckling av den tekniska utrustningen i ett **simulatorcenter**, 2008 Uppdraget utgår 28.2.2009

Arbetsgrupp med uppgift att igångsätta planering av en tillbyggnad av **självstyrelsegården**, 2000 Upplöst

Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta förslag om samarbete i **sjöfarts- och sjösäkerhetsutbildningen**, 2008 Uppdraget utgår 31.12.2008

Sakkunnigrupp en med uppgift att bistå med vägledning gällande produktion av **skogsplantor** för åländska ändamål, 1996 Kvarstår så länge behov föreligger

Ledningsgrupp kring **skolfartyget M/S Michael Sars**, 2005

Arbetsgrupp med uppgift att uppgöra ett rumsprogram för **skolhälсан**, 2008

Arbetsgrupp med uppgift att samordna informationsinsatser för att förverkliga ett **skyltprogram** för Herrön, 2008

Arbetsgrupp med uppgift att förverkliga projektet anskaffning av **skärgårdsfärja**, 2006

Arbetsgrupp för genomförandet av **skördefesten** 2009, 2008

Arbetsgrupp för utredande av nytt **skördeskadeersättnings-system** 2008 Rapport

Referensgrupp för genomförandet av seminarium med syfte att öka **småföretagssamheten**, 2008

Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta ett förslag till en lag om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom **socialvården**, 2006

Referensgrupp vid översynen av landskapets **spel- och lotterilag**-stiftning, 2007 Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp med uppgift att bereda framtida administration av två **strukturfondsprogram**, mål 2, 2007-2013, 2006

Arbetsgrupp med uppgift att bereda framtida innehåll av två **strukturfondsprogram**, mål 2, 2007-2013, 2006

Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta förslag till bättre arrangemang för **studerandelunch** vid Högskolan på Åland, 2008 Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag till en reviderad landskapslag om **studiecirkelverksamhet**, 2006

Arbetsgrupp för utredning av **stödformer för pensionärer**, 2007 Uppdraget utgår 15.12.2008

Referensgrupp för arbetsgrupp med uppgift att utreda **stödreformer för pensionärer**, 2008

Arbetsgrupp för att utarbeta en policy för användning av **substitutionsbehandling** och andra skadereducerande insatser i landskapet, 2007 Uppdraget slutfört

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **svenska** inom den yrkesinriktade utbildningen, 2008 Uppdraget utgår 31.12.2009

Arbetsgrupp för **tankesmedjan** Vision 2017 för utveckling av det åländska näringslivet, 2007

Sakkunniggrupp för en rättvis värdering av **trafikavdelningens** konkurrenskraft, 2001

Sakkunnig arbetsgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2008

Styrgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2008

Arbetsgrupp med uppdrag att se över **turlistor**, avgifter och marknadsföring samt möjlighet till kvällstrafik och beställnings- trafik, 2008

Intern samordningsgrupp för **turismen**, 2008

Arbetsgrupp för projektering av ny **Töftö-linfärja**, 2008

Kommitté med uppdrag att utarbeta ett **ungdomspolitiskt program**, 2008

Mellanrapport.
Uppdraget utgår
31.12.2008

Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett underlag för insamling av **utbildningsstatistik**, 2002

Arbetsgrupp med uppdrag att samordna nyttjandet av fastigheten för Ålands lyceums, Ålands handelsläroverks och Ålands vårdinstituts gemensamma **utrymmesbehov**, 2008

Uppdraget utgår
31.12.2008

Arbetsgrupp för byggandet av regleringsdammen och småbåts-slussen vid **Vargsundsådran**, 2005

Kommitté med uppdrag att leda uppgörandet av en bokhistorik över **viltvårdens** och jaktens utveckling och särdrag på Åland, 2007

Uppdraget utgår
31.12.2009

Styrgrupp för samordning av myndigheterna vid misstanke om **våld** mot barn, 2007

Arbetsgrupp för planering och genomförande av ombyggnader vid **Ålands fiskodling**, 2006

Arbetsgrupp för ledning av arbetet med ett nytt yttertak vid **Ålands folkhögskola**, 2005

Arbetsgrupp för planering av renovering av rektorsbostaden vid **Ålands folkhögskola**, 2005

Arbetsgrupp för ledning av renovering av köket vid **Ålands folkhögskola**, 2007

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnaden av **Ålands hotell- och restaurangskola**, 2004

Kommitté för uppgörande av rumsprogram för en om- och tillbyggnad av **Ålands lyceum**, 2001

Arbetsgrupp för ledning av nybyggnad av ladugård och svämseltank vid **Ålands naturbruksskola**, 2008

Arbetsgrupp för förnyande av värmeledningssystem vid **Ålands sjöfartsläroverk**, 2005

Arbetsgrupp med uppgift att planera utställningen i **Ålands sjöfartsmuseum**, 2008

Uppdraget utgår
31.12.2009

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av tak på gamla verkstadsbyggnaden vid **Ålands sjömansskola**, 2006

Arbetsgrupp för planering av ombyggnad av sporthallens tak vid **Ålands sjömansskola**, 2007

Kommitté för översyn av användningsändamål för **Ålands sjömansskolas** simhall, 2004

Upplöst

Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av sporthallens tak vid **Ålands sjömansskola**, 2008

Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta förslag till hur utbildningen och kursverksamheten vid **Ålands sjösäkerhetscentrum** kan bedrivas inomett driftsbolag, 2007

Slutrapport

Ledningsgrupp för växthusverksamheten vid **Ålands teknologiceentrum**, 2007

Arbetsgrupp för ombyggnad av kylutrymmena vid **Ålands yrkesskolas** bespisningskök, 2005

Arbetsgrupp för ledning av förnyande av styr- och reglersystem för ventilationsanläggningen i **Ålands yrkesskola**, 2006

Arbetsgrupp för ledning av projektering av grundreparationer i svetsverkstaden och verkstadsflygeln samt komplettering av punktutsug vid **Ålands yrkesskola**, 2006

Arbetsgrupp för ledning av om- och tillbyggnad av verkstadsflygeln vid **Ålands yrkesskola**, 2008

Arbetsgrupp för **ämbetsverksdemokrati**, 2008

Bilaga 6. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2007 – 31 oktober 2008

Landskapsregeringen överlämnar härmed den i 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter.

1. Allmänt

Enligt 32 § lagtingsordningen ska landskapsregeringen i början av varje lagting och senare så ofta omständigheterna det föranleder, lämna till lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd skriftlig redogörelse över de självstyrelsepolitiska frågor som väsentligt berör landskapets författningsenliga rättigheter.

Under den aktuella redogörelseperioden har landskapsregeringen, på sätt som det parlamentariska systemet förutsätter, fortlöpande informerat och diskuterat med självstyrelsepolitiska nämnden de frågor som berör lagtingets författningsenliga rättigheter. Landskapsregeringen har även direkt till lagtinget, i form av landskapsregeringens meddelanden redogjort för frågor av väsentlig självstyrelsepolitisk betydelse. Därtill har landskapsregeringen regelmässigt översänt till självstyrelsepolitiska nämnden sådana landskapsregeringens handlingar och beslut som landskapsregeringen anser höra till området för landskapets författningsenliga rättigheter.

2. Svenska språket

Riksdagens justitieombudsman (JO) meddelade 27.6.2008 ett beslut om kontaktspråket mellan riket och landskapet Åland. Granskningen aktualiserades vid en inspektion av landskapsregeringens social- och miljöavdelning hösten 2006. Vid inspektionen framförde representanter för landskapsregeringen synpunkter på språket i kommunikationer med statliga myndigheter. JO konstaterade i sitt beslut bl.a. att åtgärder bör vidtas för att förbättra kommunikationen vid beredningen av EU-ärenden. JO:s beslut har bidragit till att de praktiska rutinerna i samverkan mellan landskapet och ministerierna vid beredningen av EU-ärenden har vidareutvecklats och förbättrats. Språkfrågan har även lyfts upp i ett förslag till principbeslut från statsrådet om landskapet Ålands medverkan och inflytande i EU-ärenden. Principbeslutet har behandlats i EU-ministerutskottet.

Även i övrigt påtalar landskapsregeringen regelmässigt brister i språkkommunikationen med rikets myndigheter genom att hänvisa till självstyrelselagens bestämmelser om att skiftväxlingsspråket mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter ska vara svenska.

Mot bakgrund av den debatt om det finska språkets roll och ställning inom det åländska arbetslivet som av och till har förts inom lagtinget under senare år, tillsatte landskapsregeringen under hösten 2004 en parlamentarisk kommitté med uppgiften att utarbeta ett språkpolitiskt program för Åland. På basen av arbetet i denna kommitté redovisade landskapsregeringen i början av 2007 ett betänkande som bl.a. innehöll två utredningsuppdrag till ÅSUB.

Det första uppdraget redovisades dels i ÅSUB:s rapport 2008:1 om det finska språkets ställning inom det åländska näringslivet, och dels i rapport 2008:8 om den åländska flyttningsrörelsen ur ett arbetsmarknadsperspektiv. Utredningen om det finska språkets ställning inom det åländska näringslivet visar hur man från arbetsgivarhåll bedömer att kravet på kunskaper i det finska språket ökat och fortsättningsvis kommer att öka. Rapporten sammanfattas i följande huvudpunkter:

- Kunskaper i finska väger tungt som meriteringsfaktor vid nyrekrytering inom näringslivet. Detta gäller även, om än i varierande grad, inom betydande delar av den offentliga arbetsmarknaden.
- Inom den offentliga sektorn är behoven av kunskaper i finska särskilt stora inom den statliga verksamheten på Åland.
- Med några få undantag inom det privata näringslivet (delar av IT-sektorn och finanssektorn) värderas kunskaper i finska lika högt, oftast högre, än kunskaper i engelska.
- Behovet av finska inom företagen, den offentliga sektorn och föreningslivet är ofta kopplade till "institutionellt" drivna språkkrav, d.v.s. Ålands statstillhörighet i kombination med begränsad självstyrelse inom det ekonomiskt-juridiska området
- Kunskaperna i finska inom näringslivet, men även inom delar av den offentliga verksamheten, är i dag betydande.
- Behovet av kunskaper i finska begränsar i viss mån företagens och de offentliga arbetsgivarnas rekryteringsmöjligheter inom Åland.
- Efterfrågan på arbetskraft med goda kunskaper i finska har medverkat till en rätt omfattande arbetskraftsrekrytering i Finland utanför Åland.
- De finska kunskapskraven minskar näringslivets och de offentliga arbetsgivarnas möjligheter att rekrytera ålänningar med utbildning från Sverige eller andra delar av världen utanför Finland.
- Det finns i dag en strukturell motsättning mellan å ena sidan det åländska "civilsamhällets" svenska karaktär och de svaga kunskaper i finska som detta innebär, och å andra sidan arbetslivets rätt starka orientering mot Finland - med de finska språkkrav som detta ofta medför.

I utredningen om den åländska flyttningsrörelsen ur ett arbetsmarknadsperspektiv drar ÅSUB slutsatsen att det med tanke på den fortsättningsvis starka återflyttningsbenägenheten hos infödda ålänningar, verkar uppenbart att åländska beslutsfattare och näringsliv har att hantera ett kvarstående och måhända växande dilemma. Utredningen visar att uppfattningarna om behovet av finska på den åländska arbetsmarknaden skiljer sig avsevärt mellan de utflyttade och de inflyttade. En tredjedel av de utflyttade, infödda ålänningarna ansåg att krav på finska inte inverkar på deras möjligheter att få ett arbete på Åland, medan motsvarande andel för infödda återflyttare är drygt tre fjärdedelar. Av undersökningen framkom också att nästan var femte av de infödda som återflyttade till Åland, och mer än var femte av dem som var födda i Sverige, hade upplevt att krav på finska försvårat för dem att få ett arbete på Åland. 39 procent av de utflyttade infödda ålänningarna som efter flytten sökt arbete på Åland uppgav att kravet på kunskaper i finska hade försvårat för dem att få ett arbete, medan 18 procent av de återflyttande ålänningarna uppgav att de upplevt samma sak i realiteten.

Dessutom fann ÅSUB att drygt 4 procent av de utflyttade hade avstått från att söka ett arbete på Åland p.g.a. att krav på finska hade ställts, medan 12 procent av de inflyttade hade avstått av samma skäl.

Rapporten konstaterar avslutningsvis att hur allvarligt man anser detta språkdilemma vara, och vilka slutsatser för organiseringen av den åländska politiken och ekonomin man drar av detta, är en politisk och inte en vetenskaplig fråga.

I enlighet med landskapsregeringens språkpolitiska program tillsatte landskapsregeringen i mars 2008 ett språkråd. Enligt reglementet för språkrådet har rådet en självständig ställning som ett sakkunnigorgan. Rådet består av representanter för myndighetsintressen, utbildningssektorn och näringsliv, samt assisteras av en tjänsteman inom landskapsförvaltningen. Till språkrådets uppgifter hör främst att följa utvecklingen och svara för en kontinuerlig information om Ålands enspråkiga status. Rådet ska behandla strukturella språkproblem med utgångspunkt i språkstadgandena i framförallt självstyrelselagen och hantera landskapsregeringens beslut i språkfrågor samt övervaka att den lagstiftning som berör Ålands språkliga status följs.

Rådets ska vidare följa den språkliga utvecklingen inom utbildning, handel och andra samhällsområden. I övrigt ska rådet initiera språkutredningar och ge förslag till åtgärder på basis av dem. Språkrådet ska också klargöra vart enskilda personer kan vända sig om de känner sig språkligt felbehandlade. Rådet ska årligen avge en rapport till landskapsregeringen om sin verksamhet inklusive en utvärdering av svenska språkets ställning.

Språkrådet har under perioden hållit tre möten då bl.a. resurser, uppgifter, rutiner samt språket ur näringslivets och statsförvaltningens perspektiv har behandlats. Rådet har vidare hanterat några enskilda ärenden.

3. Översyn av grundlagen

Justitieministeriet tillsatte 31.1.2008 en arbetsgrupp för att bereda och på förhand kartlägga de frågor som hänför sig till grundlagens funktionsduglighet och eventuella ändringsbehov för det parlamentariska beredningsorgan som tillsätts senare. Representanter för landskapet hördes under våren i arbetsgruppen.

Landskapsregeringen framhöll dessutom i sina skriftliga synpunkter behovet av att tydligt reglera självstyrelselagens ställning i förhållande till grundlagen. I det sammanhanget framhöll landskapsregeringen särskilt landskapets svårigheter att på ett tillfredsställande sätt försvara landskapslagstiftningen inför EG-domstolen. Landskapsregeringen betonade vidare vikten av en stark presidentmakt som en del i självstyrelsesystemet. Om presidentens ställning förändras måste enligt landskapsregeringen behovet av en konstitutions- eller författningsdomstol utredas. Även målsättningen att utarbeta ett förslag till egen konstitution för landskapet beskrevs. Avslutningsvis framförde landskapsregeringen vikten av att landskapet får vara aktiv i det fortsatta arbetet med ändringar i grundlagen.

Arbetsgruppen redovisade sitt resultat av arbetet i arbetsgruppsbetänkande nr 2008:8 vid justitieministeriet. Betänkandet finns endast på finska, med undantag för en kort sammanfattning på svenska. Avsaknaden av en svenskspråkig version har påtalats.

Den 30 oktober 2008 tillsatte statsrådet en parlamentarisk grundlagskommitté. Trots att landskapsregeringen har haft aktiva kontakter och betonat ärendets stora betydelse för landskapet, ingår landskapets representant, riksdagsledamoten, endast som suppleant för den svenska riksdagsgruppen i kommittén. Förslag till ändringar i grundlagen bereds vidare av kommittén som ska presentera sitt arbete inom september 2009.

4. EU-frågor och Lissabonfördraget

Landskapsregeringens handlingsprogram ligger till grund för prioriteringen av EU-ärenden. Därtill har landskapsregeringen i april 2008 fastställt ett EU-program innehållande prioriteringar för åren 2008-2011. Materialet framgår av landskapsregeringens meddelande till lagtinget nr 3/2007-2008, som behandlas i lagtinget.

Republikens president har i april 2008 överlämnat en framställning till lagtinget om ikraftträdandet i landskapet av Lissabonfördraget. I anslutning till den framställningen har landskapsregeringen i april 2008 till lagtinget överlämnat ett meddelande nr 4/2007-2008 om Lissabonfördraget. Landskapsregeringen har därefter både initierat och genomfört vissa utredningar om fördragets konsekvenser för landskapet.

I enlighet med landskapsregeringens handlingsprogram har landskapsregeringen fortsatt arbetet med att stärka det åländska inflytandet i EU, enligt de positioner som har utarbetats och omfattats av lagtinget i samband med arbetet med det konstitutionella fördraget och som också framförts i samband med den lagmotion som lagtinget överförde till riksdagen. Till dessa inflytandefrågor hör representationen i Europaparlamentet, landskapets möjligheter till deltagande i ministerrådsmöten och talerätten inför EG-domstolen. Till dessa kommer även behovet av att reglera lagtingets uppgift att övervaka förenligheten mellan främst EU-kommissionens lagstiftningsförslag och subsidiaritetsprincipen.

Omfattande förhandlingar mellan landskapsregeringen och statsrådet har resulterat i ett förslag till principbeslut för statsrådet om landskapet Ålands medverkan och inflytande i EU-ärenden. Principbeslutet innehåller förbättringar i landskapets inflytande i den nationella beredningen av EU-ärenden och i beredningen inom EU:s institutioner och beslutsfattandet i rådet. Däri betonas även det svenska språkets användning i beredningen. Principbeslutet reglerar även landskapets ställning vid ikraftträdande av internationella fördrag.

Statsrådets EU-ministerutskott förordade i september 2008 antagandet av principbeslutet. Statsrådet förväntas anta principbeslutet vid statsrådets allmänna sammanträde.

I början av september 2008 tillsatte justitieministeriet en särskild arbetsgrupp vars uppgift är att i form av en regeringsproposition utarbeta ett förslag till ändring av 59 c § självstyrelselagen för Åland, dvs. landskapets talerätt i s.k. fördragsbrottsärenden och om mål som behandlas vid EG-domstolen. Arbetsgruppen lämnar sitt förslag i slutet av november 2008.

Med avseende på enskilda EG-domstolsärenden kan konstateras att kommissionen i maj 2008 lade ned ett ärende rörande genomförandet av det s.k. snusförbudet i landskapet och i september 2008 ett ärende om klassificeringen av vissa områden kring

Nyhamn-Båtskären som s.k. särskilda skyddsområden. I båda fallen rörde det sig om förfaranden enligt artikel 228 i EG-fördraget, dvs. förfarandet möjliggjorde kommissionens yrkande på löpande vite och standardbelopp.

5. Förslag om sammanslagning av Storklubbs och Kökars sjöbevakningsstationer

Staben för gränsbevakningsväsendet informerade under våren 2008 landskapsregeringen att en omlokalisering av vissa enheter i gränsbevakningsväsendet att funktionerna vid Storklubbs och Kökars sjöbevakningsstationer kommer att sammanslås före år 2011. Syftet med åtgärden uppgavs vara att gränsbevakningen därigenom skulle kunna sköta den grundläggande övervakningen effektivare och mer lönsamt, och att mera resurser därmed skulle ges för patrullering på havsområdet.

Landskapsregeringen framhöll i sitt utlåtande att resurserna inom gränsbevakningen har minskat under de senaste 20 åren samtidigt som sjötrafiken har ökat i mycket stor omfattning. Gränsbevakningens arbetsuppgifter har dessutom ökat, och inom kort kommer ytterligare uppgifter att åläggas dem. Mot bakgrund av utvecklingen meddelade landskapsregeringen att en minskning av personalresurserna och en sammanslagning av funktionerna vid Storklubb och Kökars stationer är omotiverad. Landskapsregeringen betonade att man är starkt negativ till att ytterligare nedskärningar av personalresurserna genomförs och att åtminstone nuvarande personalresurser behövs för att trygga servicen och säkerheten till sjöss. Även vikten av gränsbevakningens närvaro i skärgårdssamhällena har lyfts fram.

6. Lotsverksamhet på Åland

Landskapsregeringen fick under hösten 2007 information om att en omorganisation inom Lotsverket var förestående. Förändringen innebar i korthet att personalen vid Ålands lotsstation skulle stationeras vid Åbo Lotsstation.

Landskapsregeringen konstaterade i sitt utlåtande att det fanns rationella skäl för de föreslagna förändringarna. Samtidigt betonade landskapsregeringen att lotsningsverksamheten har långa anor i landskapet och har ur ett historiskt perspektiv haft en avgörande betydelse för självstyrelsens utveckling. Landskapsregeringen betonade vikten av att ålänningar även i framtiden ska erhålla tjänster som lots och vikten av att garantera tillgången till lotsning på svenska.

7. Sjöfart och snus

EU-kommissionen beslöt den 23 oktober 2007 att väcka talan mot Finland vid EG-domstolen för brister i genomförande av EG:s förbud mot handel med snus. Kommissionen yrkade på böter med 3 888 euro per dag räknat från ovannämnda dom av den 18 maj 2006, och böter med 19 828,80 euro per dag om överträdelsen fortsätter efter en dom från EG-domstolen.

Bakgrunden till EU-kommissionens beslut var att tobakslagen inte stadgade ett generellt förbud mot försäljning av tobak, utan tillät försäljning på svenskt sjöterritorium. Motivet till denna reglering var landskapets önskan att undvika att en ojämlig konkurrenssituation, stridande mot grundläggande EU-principer, skulle uppstå i trafi-

ken mellan Sverige och Åland. EU har givit Sverige ett undantag avseende möjligheten att sälja snus.

På framställning av landskapsregeringen ändrade lagtinget därefter tobakslagen på så sätt att man anskaffade begränsningen av förbudet att sälja snus på fartyg registrerade i landskapet.

Landskapsregeringen framförde därefter till regeringen vid flera tillfällen hur allvarligt konkurrenssituationen på Östersjön påverkas av förbudet att saluföra snus. Förbudet har, om det tolkas så att försäljning av snus ska följa den s.k. flaggstatsprincipen även på svenskt farvatten, konsekvenser som står i direkt konflikt med EU:s konkurrenslagstiftning. På Östersjön uppstår helt olika villkor för fartyg som verkar inom samma marknadsområde på så vis att Sverigeregistrerade fartyg får sälja och fartyg registrerade i landskapet/Finland inte får sälja snus ombord. Mot bakgrund av problematiken uppmanade landskapsregeringen att Finlands regering vidta åtgärder som säkerställer icke-diskriminering och konkurrensneutralitet avseende försäljning av snus på fartyg under finsk/åländsk flagg på svenskt territorialvatten.

8. Demilitariserade zonen

Landskapsregeringen meddelande i redogörelsen för 2007-2008 att justitieministeriets arbetsgrupp för att utreda gränsdragningen för den neutraliserade och demilitariserade zonen runt Åland föreslog i sitt betänkande, som lämnades till justitieministeriet i oktober 2006, att Ålandskonventionens koordinater omvandlas till det moderna EUREF-FIN-systemet och att tillämpningen av demilitariseringsgränsen i samband med detta justeras så att den överensstämmer med självstyrelsegränsen. Detta alternativ kan enligt arbetsgruppen anses motsvara Nationernas Förbunds intentioner. Arbetsgruppen föreslog att åtminstone Ålandskonventionens signatärmakter och Ryssland notifieras om åtgärden. Dessutom föreslog arbetsgruppen att en specialutgåva sjökort som utvisar de yttre och inre gränserna för demilitariseringen och neutraliseringen trycks upp, att landhöjningen beaktas vid definitionen av zongränsen, att behovet av att uppdatera gränsen ses över vart femtionde år samt att det i Ålandskonventionen använda begreppet "lågvattnstånd" tolkas som medelvattnstånd. Arbetsgruppen föreslår ingen ändring av självstyrelselagen för Åland.

Betänkandet har trots påpekande därom ännu inte föranlett några åtgärder från den finska regeringen.

9. Säkerhetspolitiska frågor

Under perioden 1 november 2007 - 31 oktober 2008 fick Åland sammanlagt 22 fartygsbesök på åländska vatten. Som jämförelse kan nämnas att under år 2000 uppgick antalet fartygsbesök till 32, år 2001 till 30, år 2002 till 58, år 2003 till 26, år 2004 till 51, år 2005 till 35, år 2006 till 22 och år 2007 till 21. Antalet besök föranledde inga åtgärder eftersom de kan betraktas som sedvanliga besök.

Under perioden 1 november 2007 - 31 oktober 2008 genomförde Finska luftstridskrafterna en flygövning inom Ålands landskapsområde. Som jämförelse kan nämnas att nio stycken flygövningar genomfördes under år 2006, och sex stycken under år 2007. Flygningen föranledde inga åtgärder.

10. Lotterilagstiftning

Finlands regering lämnade i juni 2008 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lotterilagen och 2 och 7 § i lagen om behandling om vissa marknadsrättsliga ärenden (RP 96/2008 rd). Målet med propositionen är att effektivisera förebyggandet av sociala problem och hälsoproblem orsakade av penningsspel och att öka myndigheternas möjligheter att ingripa i lagstridig penningsspelsverksamhet. Särskild uppmärksamhet har fästs vid att skydda minderåriga från spelproblem.

För att förebygga sociala problem och hälsoproblem orsakade av penningsspel föreslås i propositionen att bestämmelser om åldersgränser för och marknadsföring av penningsspel tas in i lotterilagen. Dessutom föreslås det att social- och hälsovårdsministeriet uttryckligen ska få i uppgift att utveckla förebyggandet av spelproblem och vården i anslutning till problemen. När det gäller ingripande i lagstridig penningsspelsverksamhet föreslås det att det i lotterilagen tas in bestämmelser om förbud mot anordnande av otillåtna penningsspel och lagstridig marknadsföring av tillåtna penningsspel samt om vite för att effektivisera förbuden.

I propositionen föreslås en definition av marknadsföring av tillåtna penningsspel och marknadsföring av otillåtna penningsspel eller andra lotterier. Vidare föreslås inrikesministeriet rätt att förbjuda lagstridig marknadsföring och möjlighet att förena förbud med föreläggande av och utdömande av vite.

Landskapsregeringen fick ingen möjlighet att till regeringen lämna utlåtande över propositionen, trots att det i förslaget ingår bestämmelser som kan vara av stor vikt för landskapet. Vid kontakter med justitie- och inrikesministerierna i ärendet, erhöll landskapsregeringen information om att ytterligare en proposition var under beredning. Det nya lagförslaget är en komplettering av den tidigare propositionen, och innehåller förslag till tillägg till strafflagen med bestämmelser om en gärningsform med strängare straff för lotteribrott som begåtts i samband med penningsspelsverksamhet under rubriceringen penningsspelsbrott.

Genom informella kontakter erbjöds landskapsregeringen möjlighet att yttra sig över förslaget till den kompletterande propositionen. I utlåtandet konstaterade landskapsregeringen att regeringen brustit i sin kommunikationsskyldighet då man inte hade remitterat förslaget till landskapet. Landskapsregeringen anförde vidare att förslaget inte är förenligt med strafflagens legalitetsprincip, dvs. att en person betraktas som skyldig till ett brott endast på grund av en gärning som uttryckligen var straffbar enligt lag när den begicks. Vidare framfördes synpunkter på lagförslagets marknadsföringsbegrepp samt risken för problem i förhållande till EG-rätten.

Landskapsregeringen har erhållit löfte om att bli hörd vid riksdagens behandling av propositionerna.

11. Socialvård

I Ålands statistik- och utredningsbyrås rapport om Ekonomisk utsatthet och social trygghet (2007:5) konstateras att den största andelen relativt fattiga finns i ålderklasserna 70 år och uppåt. Landskapsregeringen har ägnat frågan stor uppmärksamhet under året och övervägt och undersökt alternativa sätt att stödja ekonomiskt utsatta pen-

sionstagare. En svårighet i arbetet har varit att socialvården är landskapets behörighet medan socialförsäkringsrätten och delar av beskattningen är rikets behörighet. Landskapsregeringen har med anledning av detta fört diskussioner med och begärt utlåtanden av riksmyndigheter i frågor rörande i socialförsäkringsrätten ingående förmåner och deras förhållande till förslag framlagda av den särskilda arbetsgrupp som arbetar med frågorna, liksom även i frågor angående den beskattning som riket har behörighet över.

Landskapsregeringen har vid två tillfällen erhållit direkt information om den pågående totalreformen av den sociala tryggheten. Information om den s.k. SATA-kommitténs arbete gavs dels vid den träff som företrädare för landskapsregeringen hade med omsorgsminister Paula Risikko våren 2008, dels av SATA-kommittémedlemmen Margareta Pietikäinen vid hennes besök på Åland i november 2008.

Landskapsregeringen har under året fört diskussioner med riksmyndigheterna beträffande möjligheterna till övertagande av lagstiftningsbehörighet för att möjliggöra tvångsvård av missbrukare. Avsikten är att arbetet skall fortsätta under nästa år.

Företrädare för landskapsregeringen har även uppvaktat minister Astrid Thors med anledning av den muntliga information som landskapsregeringen erhållit om att FPA avser att ändra sin praxis, enligt vilken patienter som remitteras från Åland till sjukvårdsinrättning i Stockholm - Uppsalaregionen ersätts av FPA för sina resor, kommer att ändras så att ersättning inte längre utgår. Landskapsregeringen har ännu inte formellt informerats om förändringen som sådan eller vid vilken tidpunkt den avses genomföras.

Landskapsregeringen har via miljöministeriet givits möjlighet att ge utlåtande över Sveriges MKB-förfarande gällande en anläggning för inkapsling av kärnavfall och slutförvar av använt kärnavfall i Forsmark. Landskapsregeringen har i sitt utlåtande angett att landskapsregeringen inte har något att invända mot upplägget samt att landskapsregeringen förutsätter att landskapsregeringens fortsättningsvis hålls informerade om dokument och processer som meddelas Finland om Forsmarksalternativet.

12. Skattegränsen

Under den första delen av lagtingsåret deltog landskapsregeringen aktivt i arbetet med den moderniserade tullkodexen, som slutligen antogs i april 2008. Som ett resultat av landskapsregeringens samarbete med finansministeriet infördes i tullkodexen en artikel som är avsedd att medge förenklade förfaranden för förflyttning av varor mellan Europeiska gemenskapen och tredjeteritorier som Åland.

Eftersom artikeln i tullkodexen i sig inte är tillräcklig grund för att upprätthålla nuvarande förenklade skattegränsformaliteter har landskapsregeringen under den senare delen av lagtingsåret fokuserat sitt arbete med den framtida skattegränsen på att försöka få till stånd sådana bestämmelser i tillämpningsföreskrifterna till tullkodexen, som möjliggör förenklade skattegränsförfaranden i handeln mellan Åland och övriga EU. Landskapsregeringen har på olika sätt efterhört näringslivets synpunkter och i februari 2008 arrangerades ett möte om arbetet där representanter för handelskammaren, köpmannaföreningen och företagarföreningen samt handläggande tjänsteman vid

finansministeriet, tullen och berörda inom landskapsförvaltningen deltog. Landskapsregeringen har därefter fortsatt arbetet i avsikt att i samarbete med finansministeriet påverka kommissionens slutliga utformning av sitt förslag till tillämpningsföreskrifter så att artikeln i tullkodexen kan få en förmånlig praktisk tillämpning för områden som Åland. Beslutsprocessen för tillämpningsföreskrifterna till tullkodexen beräknas fortskrida så att bestämmelserna tidigast kan träda i kraft någon gång under år 2010.

13. Beskattning

Utgående från det betänkande som lämnades av den parlamentariska skattekommittén i oktober 2007 beslöt landskapsregeringen i december 2007 att ge Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) i uppdrag att genomföra en konsekvensutredning. Utredningens syfte är att undersöka konsekvenserna för den offentliga ekonomin på Åland samt för olika näringsgrenar och branscher i det fall lagstiftningsbehörigheten skulle överföras till självstyrelsen i fråga om beskattningen. Avräkningsbeloppet och skattegottgörelsen skulle då försvinna. Den skatt som uppbärs på Åland och som idag är statlig skulle således tillfalla landskapet. Utredningen omfattar även att lyfta fram eventuella konsekvenser för andra behörighetsområden. Avsikten är att utgående från utredningens resultat till lagtinget överlämna ett meddelande som underlag för en bred skattepolitisk debatt.

Landskapsregeringen har under lagtingsåret fört fortsatta diskussioner på olika plan med bland andra finansministeriet om landskapsregeringens tillträde till den nordiska dubbelbeskattningsgruppen. I samband med en revidering av det nordiska dubbelbeskattningsavtalet lyfte landskapsregeringen i ett flertal sammanhang fram det väsentliga i att landskapsregeringen ges tillträde till de beredningsprocesser som äger rum i den nordiska dubbelbeskattningsgruppen. Diskussionerna om formerna för landskapsregeringens medverkan pågår allt-jämt.

14. Utbildning

Ålands landskapsregering har under året tagit del av de beslut Sveriges riksdag och regering fattat gällande förändringar i tillträdesreglerna till svensk högskola från och med höstterminen 2010. I egenskap av remissinstans för Högskoleverkets utskick har Ålands landskapsregering även tagit del av de mer detaljerade förslag till system för kommande värdering av utländska betyg.

Landskapsregeringen har med anledning av att Sverige avser att införa en särskild urvalsgrupp för utländska betyg yttrat sig till Högskoleverket (brev nr 96 U10/13.05.2008) angående förslaget till system för värderingen av utländska betyg. Landskapsregeringen har både på politisk- och tjänstemannanivå aktivt informerat om att Åland kommer att anhålla om undantag från de kommande tillträdesreglerna och argumenterat för varför den borde bifallas.

15. Behörighetsfrågor inom luftfart

Justitieministeriet tillsatte den 17 september 2007 på landskapsregeringens initiativ en arbetsgrupp för att utreda behovet av en överenskommelseförordning om en samråds-

delegation för flygplatsen i Mariehamn. Samrådsdelegationens uppgift skulle vara att delta i förvaltningen av Mariehamns flygplats och att utgöra ett beredande organ för planeringen och genomförandet av åtgärder när det gäller att trygga förutsättningarna för lufttrafik till och från Åland. Genom ett utökat inflytande för landskapet skapas bland annat förbättrade förutsättningar för att säkerställa flygplatsens tillgänglighet och därmed tryggheten för den åländska befolkningen.

Arbetet resulterade i en förordning om en samrådsdelegation för Mariehamns flygplats, med uppgift att samråda och säkerställa informationsgången mellan Luftfartsverket Finavia och landskapsregeringen. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 2008.

16. Övrigt

Enligt 30 § 11 punkten i självstyrelselagen för Åland sköts idag de uppgifter som enligt lagstiftningen om konsumentrådgivning ankommer på kommunerna i landskapet av landskapsmyndigheterna i enlighet med avtal mellan landskapet och kommunerna. Regeringen har den 16 maj 2008 överlåtit en proposition till riksdagen med förslag till lag om konsumentrådgivning och till lagar om ändring av lagen om konsumentverket och 30 § i självstyrelselagen. Förslaget till lag om ändring av självstyrelselagen ligger i linje med landskapsregeringens utlåtande. Enligt förslaget ska landskapsmyndigheterna också i fortsättningen sörja för konsumentrådgivningstjänsterna i enlighet med avtal mellan landskapet och staten (magistraten).

Bilaga 7. Landskapets balans- och resultaträkning samt budgetjämförelse

BALANSRÄKNING

	31.12.2008	31.12.2007
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
LANDSKAPSEGENDOM		
Jord- och vattenområden	692 494,81	692 494,81
Byggnader	944 614,12	944 614,12
Övrig landskapsegenom	276 226,79	248 756,63
	1 913 335,72	1 885 865,56
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR		
Immateriella tillgångar		
Immateriella rättigheter	856 280,20	908 311,80
Övriga utgifter med lång verkningstid	-	-
	856 280,20	908 311,80
Materiella tillgångar		
Jord- och vattenområden	2 858 397,63	2 868 059,86
Byggnadsjord- och vattenområden	198 028,65	198 028,65
Byggnader	68 456 982,01	70 903 833,13
Konstruktioner	28 426,47	48 325,58
Vägar och infrastruktur	108 769 739,95	106 624 794,62
Maskiner och inventarier	21 024 402,16	21 721 196,80
Övriga materiella tillgångar	41 599,70	22 959,70
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar	28 171 862,71	14 077 459,61
	229 549 439,28	216 464 657,95
Värdepapper ingående i anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar		
Aktier	18 056 841,62	18 054 341,62
Andelar	132 889,18	132 789,18
Grundkapital i Posten på Åland	21 678 630,70	19 141 442,13
Landskapet Ålands pensionsfond	235 358 055,57	239 329 268,40
	275 226 417,07	276 657 841,33

RÖRLIGA AKTIVA			
FÖRVALTADE MEDEL			
Förvaltade medel	-	-	108 996,40
OMSÄTTNINGSGÅNGAR OCH FINANSIERINGSTILLGÅNGAR			
Omsättningstillgångar			
Material och förnödenheter	787 991,60	787 991,60	501 117,73
Finansieringstillgångar			
Långfristiga fordringar	68 665 972,30		70 244 391,14
Lånefordringar	1 011 869,36	69 677 841,66	1 139 605,43
Lånefordringar PAF			71 383 996,57
Kortfristiga fordringar			
Försäljningsfordringar	2 600 639,59		2 190 007,56
Lånefordringar	3 960 213,00		3 765 538,00
Resultatregleringar	15 671 282,30	22 232 134,89	7 976 812,31
Värdepapper ingående i finansieringstillgångarna och övriga kortfristiga placeringar			
Kortfristiga placeringar	144 892 345,60	144 892 345,60	147 873 817,10
Kassa- och banktillgodoavanden samt övriga finansieringstillgångar			
Kassa- och banktillgodoavanden	14 210 511,07	14 210 511,07	7 814 342,29
		<u>759 346 297,09</u>	<u>737 531 304,60</u>

	31.12.2008	31.12.2007
PASSIVA		
EGET KAPITAL		
Landskapets kapital		
Landskapets kapital	-160 870 506,42	-150 910 466,61
Förändring i eget kapital	4 522 000,00	-36 700 000,00
Förändring i eget kapital	2 537 188,57	3 493 832,13
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	7 768 215,09	23 246 128,06
	-146 043 102,76	-160 870 506,42
Fondernas kapital		
Fondernas kapital	283 083 120,82	277 298 776,09
Penningautomatmedel		
Penningautomatmedel	24 483 499,38	17 494 028,24
OBLIGATORISKA RESERVERINGAR		
Obligatoriska reserveringar	17 968 968,47	19 406 253,19
VÄRDERINGSPOSTER		
Värderingsposter	31 641,69	31 641,69
FÖRVALTAT KAPITAL		
Förvaltad kapital	132 415,91	133 442,84
FRÄMMANDE KAPITAL		
Långfristigt främmande kapital		
Skuldförbindelsen	2 303 109,04	2 699 713,03
Skuldförbindelsen PAF	1 011 869,36	1 139 605,43
Pensionsansvarsskuld	549 200 000,00	553 200 000,00
	552 514 978,40	557 039 318,46
Kortfristigt främmande kapital		
Skuldförbindelsen	626 604,00	612 142,00
Erhållna förskott	20 101,29	750,00
Leverantörsskulder	7 773 636,56	8 478 729,19
Resultatregleringar	18 754 433,33	17 906 729,32
	27 174 775,18	26 998 350,51
	<u>759 346 297,09</u>	<u>737 531 304,60</u>

RESULTATRÄKNING

	01.01. - 31.12.2008	01.01. - 31.12.2007
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av verksamheten	21 744 890,05	20 530 292,42
Hysesintäkter och ersättningar	1 115 302,86	1 065 840,37
Verksamhetens övriga intäkter	1 544 554,18	1 275 072,56
Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	-104 164 298,18	-97 777 246,73
Material och förnödenheter	-20 044 382,29	-16 489 400,64
Hyror	-2 487 849,17	-2 332 366,11
Inköp av tjänster	-54 369 264,44	-51 490 754,88
Övriga kostnader	-3 761 208,48	-3 559 172,12
Överföring av kostnader för aktivering	16 128 998,05	12 938 518,00
Resultat I	-144 293 257,42	-135 839 217,13
Avskrivningar	-10 789 693,13	-11 277 118,71
Resultat II	-155 082 950,55	-147 116 335,84
Finansiella intäkter och kostnader		
Finansiella intäkter	28 415 899,49	23 972 843,94
Finansiella kostnader	-364 020,43	-878 605,94
Resultat III	-127 031 071,49	-124 022 097,84
Extraordinära intäkter och kostnader		
Extraordinära intäkter	1 956,54	653 625,86
Extraordinära kostnader	-1 374 086,21	-46 731,29
Resultat IV	-128 403 201,16	-123 415 203,27
Pensionsintäkter och -kostnader		
Pensionsintäkter	8 800 000,00	8 500 000,00
Pensionskostnader	-17 682 555,38	-16 598 990,14
Resultat V	-137 285 756,54	-131 514 193,41

Överföringar				
Intäkter				
Europeiska Unionen	6 634 951,34			1 509 731,55
Återbetalning av överföringar	36 678,47			22 186,28
Övriga överföringsintäkter	5 486 485,89	12 158 115,70		6 135 425,94
				7 667 343,77
Kostnader				
Undervisning, kultur och idrott	-18 076 683,01			-13 836 432,24
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-34 029 596,64			-34 372 465,18
Arbetsmarknad	-375 084,33			-339 443,69
Primärnärings	-12 877 854,63			-10 003 839,49
Övrigt näringsliv	-7 931 678,14			-8 500 357,34
Bostadsproduktion	-1 324 968,90			-848 649,34
Allmänna stöd	-9 910 195,23			-9 771 825,80
Övriga överföringskostnader	-11 246 952,35	-95 773 013,23		-13 875 033,20
				-91 548 046,28
Resultat VI		-220 900 654,07		-215 394 895,92
Skatter och intäkter av skattenatur				
Avräkningsbelopp	205 900 534,30			196 959 812,94
Skattegotgörelse	24 197 657,00			35 060 129,00
Återbäring av lotteriskatt	7 991 857,86			6 067 153,04
Apoteksavgifter	578 820,00			553 929,00
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	-	238 668 869,16		-
				238 641 023,98
Resultat före fonderingar och reserveringar		17 768 215,09		23 246 128,06
Fonderingar och reserveringar				
Ökning/minskning av utjämningsfond	-10 000 000,00	-10 000 000,00		0,00
Räkenskapsperiodens överskott/underskott		7 768 215,09		23 246 128,06

SAMMANDRAG AV BUDGETUPPFÖLJNINGEN ÅR 2008

	BUDGET	INKOMSTER UTGIFTER	JÄMFÖRELSE MOT BUDGET	ÖVERSKRIDNING AV BUDGET	GÅR TILL BESPARING	ÖVERFÖRES TILL ÅR 2009
BUDGETINKOMSTER:						
LAGTINGET	2 000,00	8 858,66	-6 858,66			-
LANDSKAPSGERINGS	306 000,00	186 855,69	119 144,31			111 000,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 258 000,00	2 907 296,42	350 703,58			163 000,00
FINANSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	34 244 000,00	33 894 116,66	349 883,34			-
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	9 057 000,00	9 069 200,90	-12 200,90			16 000,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 775 000,00	1 397 181,60	1 377 818,40			1 323 701,00
NÄRINGSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	5 332 000,00	3 454 066,61	1 877 933,39			1 907 562,00
TRAFIKÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 101 000,00	1 202 502,19	-101 502,19			-
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER						
AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	283 862 000,00	284 900 631,72	-1 038 631,72			8 399,00
TOTALT	339 937 000,00	337 020 710,45	2 916 289,55	-		3 529 662,00
BUDGETUTGIFTER:						
LAGTINGET	2 743 000,00	-2 003 623,80	739 376,20		2 533,20	736 843,00
LANDSKAPSGERINGS	2 696 000,00	-2 049 821,04	646 178,96	632,77	60 999,73	585 812,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	25 289 000,00	-15 762 979,83	9 526 020,17	3 572,82	40 515,99	9 489 077,00
FINANSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	52 317 000,00	-39 815 214,72	12 501 785,28		2 874 823,28	9 626 962,00
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	112 461 000,00	-106 706 249,26	5 754 750,74	202 834,51	344 446,25	5 613 139,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	57 244 000,00	-51 222 252,86	6 021 747,14	60 742,85	114 000,99	5 968 489,00
NÄRINGSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	30 876 000,00	-23 741 406,31	7 134 593,69	18 037,07	663 103,76	6 489 527,00
TRAFIKÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	36 982 000,00	-33 243 395,81	3 736 604,19	161 941,03	67 971,22	3 830 374,00
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER						
AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	19 329 000,00	-19 254 442,38	74 557,62	279 360,23	353 917,85	-
TOTALT	339 937 000,00	-293 801 386,01	46 135 613,99	727 121,28	4 522 312,27	42 340 423,00
BUDGETINKOMSTER ÅR 2008						
BUDGETINKOMSTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2008		337 020 710,45				
TOTALA BUDGETINKOMSTER UNDER ÅR 2008		340 550 372,45				
BUDGETUTGIFTER ÅR 2008						
- inklusive budgetmoment 49 98 99 överföring av budgetöverskott om 8,279,000,00		-293 801 386,01				
BUDGETUTGIFTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2008		-42 340 423,00				
TOTALA BUDGETUTGIFTERNA UNDER ÅR 2008		-336 141 809,01				
BUDGETÖVERSKOTT ÅR 2008		4 408 563,44				

Bilaga 8. Personalbokslut 2008

Avsikten med personalbokslutet är att ge en samlad beskrivning av landskapsförvaltningens anställda, personalstruktur, arbetstidsanvändning och lönebild. Personalstatistik med åtföljande analyser ger ökad kunskap om hur personalområdet utvecklas och utgör ett underlag för framtidsytande beslut och åtgärder.

Materialet i personalbokslutet baseras på de uppgifter som finns i landskapsregeringens lönesystem. Rapporter är uttagna från Cognos och återspeglar situationen den sista december 2008. Utgående från rapporterna har personalbokslutet gjorts upp.

Rapporterna utgår från olika underlag och kategorier, vilket har lett till variationer i redovisat material. Av förekommen anledning analyseras inte material i detta personalbokslut i större utsträckning. Påpekas bör även att statistik i vissa fall kan härledas till enskilda anställda, vilket har lett till att dessa har exkluderats från redovisat material.

Landskapsregeringens nya löne- och personaladministrationssystem kommer att möjliggöra framtagning av adekvat statistik och en omstrukturering av underlaget, vilket därigenom kommer att utveckla personalbokslutet till nästa år.

1 Organisation

Personalen inom landskapsregeringen är organiserad enligt nedanstående schema.

Personalbokslutet redovisar statistik för fem grupper: allmänna förvaltningen, Ålands polismyndighet, sjötrafiken, landskapets skolor, Högskolan på Åland samt trafikavdelningens externa enheter.

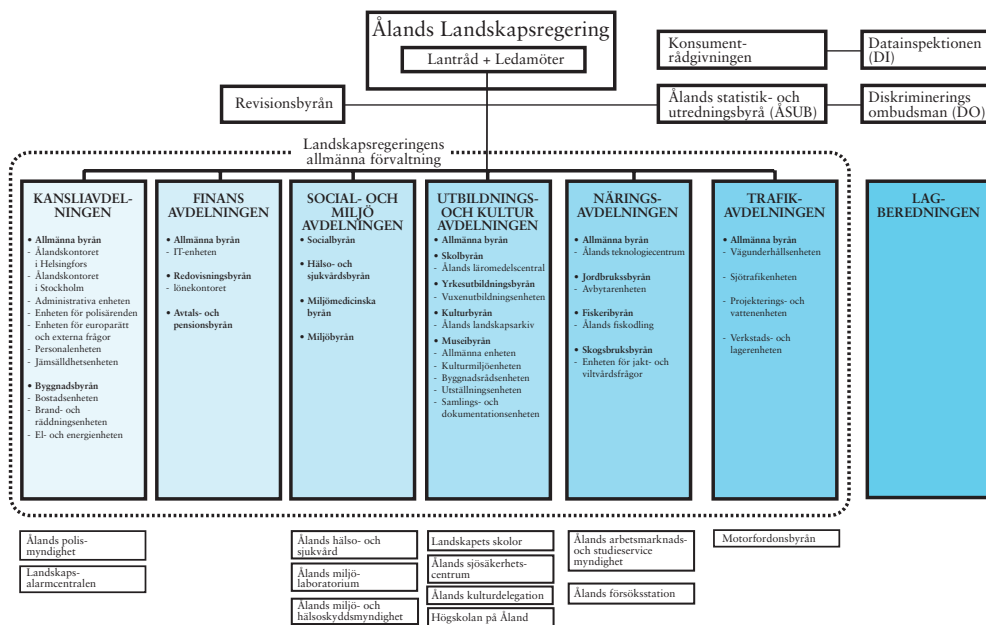

Bild 1 Organisationsschema för Ålands landskapsregering.

I allmänna förvaltningen ingår:

- Kansliavdelningen
- Finansavdelningen
- Social- och miljöavdelningen
- Utbildnings- och kulturavdelningen
- Näringsavdelningen
- Trafikavdelningen, tjänstemän
- Lagberedningen

I gruppen "allmänna förvaltningen" ingår dessutom statistik för personal vid:

- Motorfordonsbyrå
- Interreg III Skärgården
- Lagtingets kanslipersonal (ej lagtingsledamöterna)
- Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet
- Ålands miljölaboratorium
- Ålands arbetsmarknads- och studieservice myndighet
- Ålands försöksstation
- Diskrimineringsombudsman
- Revisionsbyrå
- Ålands statistik- och utredningsbyrå

- Landskapsalarmcentralen
- Datainspektionen (fr o m 1 september)

Skolorna är landskapets skolor som består av:

- Ålands lyceum
- Ålands sjömansskola
- Ålands yrkesskola
- Ålands hotell- och restaurangskola
- Ålands handelsläroverk
- Ålands vårdinstitut
- Ålands naturbruksskola
- Ålands folkhögskola
- Ålands musikinstitut
- Ålands sjösäkerhetscentrum
- Högskolan på Åland
- i gruppen skolorna ingår även timlärare

Trafikavdelningens externa enheter består av:

- Arbetstagarna vid vägunderhållsenheten
- Vägstationerna
- Verkstads- och lagerenheten

Polisen är Ålands polismyndighet.

Sjötrafiken består av:

- Arbetstagarna vid trafikavdelningens sjötrafikenhet

2 Antal anställda

I slutet av året hade Ålands landskapsregering 973 (1 056) anställda (inom parentes anges 2007 års siffra) som fördelar sig enligt anställningsform:

- 496 ordinarie tjänstemän
- 45 tjänsteförrättande tjänstemän (vikarier och handhavare av vakanta tjänster)
- 121 tillfälliga tjänstemän
- 280 tillsvidareanställda arbetstagare
- 27 visstidsanställda arbetstagare

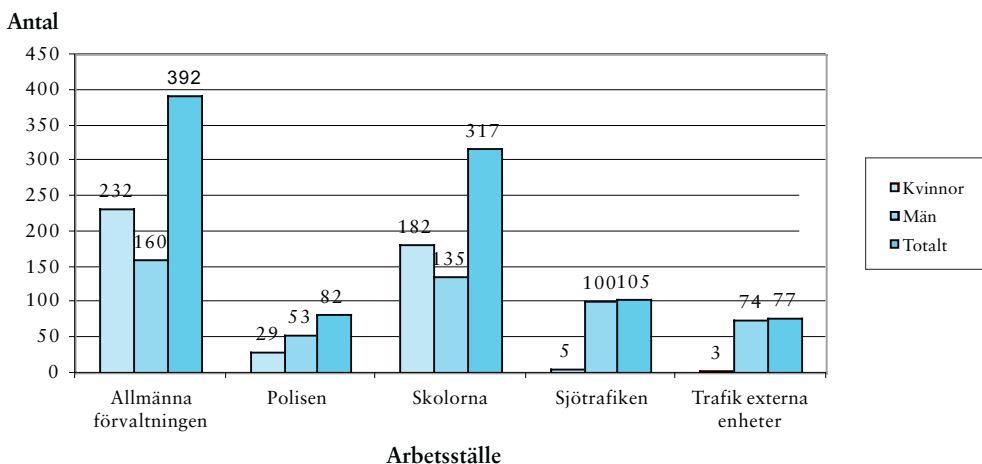
Antalet anställda i bisyssla redovisas inte i personalbokslutet. Anställningsförhållanden betraktas som bisyssla om den ordinarie arbetstiden understiger 20 timmar per vecka (för lärare 16 timmar per vecka).

Den fast anställda personalens andel av hela personalmängden var 79,8 (74) procent. Antalet deltidsanställningar minskade. I slutet av året hade landskapsregeringen 121 (143) deltidsanställda, av dessa var 81 (92) kvinnor och 40 (51) män.

Av det totala antalet anställda utgjorde kvinnor 46,5 (44,9) procent och män 53,5 (55,1) procent, vilket betyder att könsfördelningen inte hade förändrats nämnvärt jämfört med tidigare år. Antalet kvinnor var störst inom gruppen allmänna förvaltningen och minst inom trafikavdelningens externa enheter. Antalet män var störst inom gruppen allmänna förvaltningen och minst inom polisen.

Fördelningen av chefer med personalansvar inom allmänna förvaltningen var 32 kvinnor och 48 män. Med chef avses här avdelnings- och byråchefer samt enhetschefer och förmän med personalansvar.

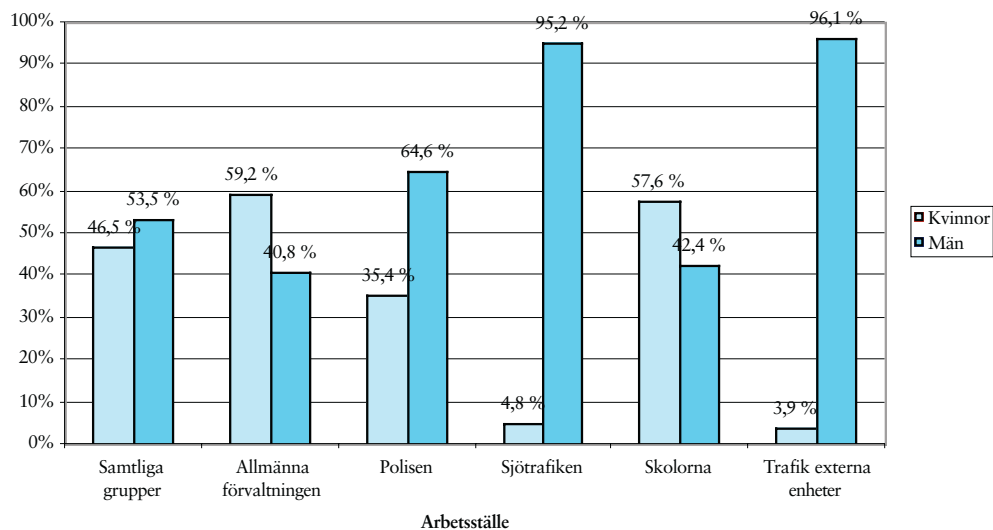
Antal anställda vid Ålands landskapsregering exklusive ÅHS.

3 Åldersstruktur

Personalens medelålder var vid årets slut 47 år, en ökning med ett år från föregående år. Medelåldern för kvinnor var 46 år och var för män 48 år.

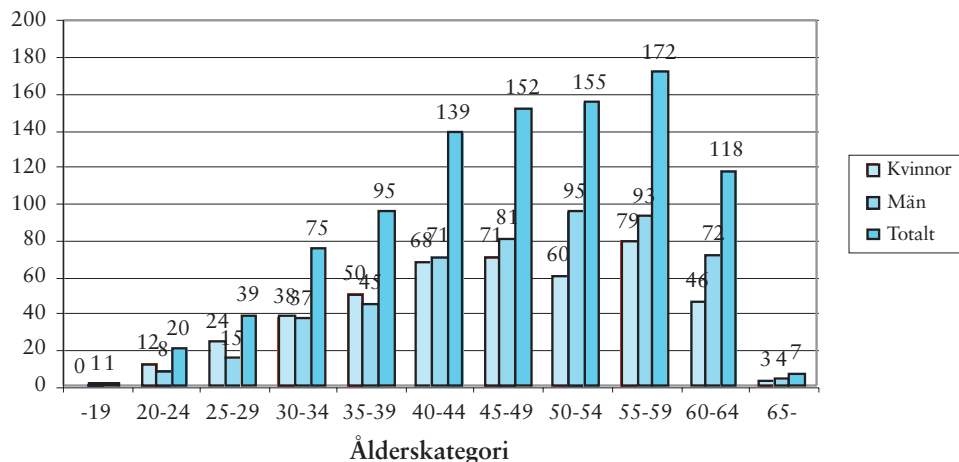
Medelåldern inom de olika grupperna varierade. Sett till arbetsställe hade kvinnor vid skolorna högst medelålder, 48 år och kvinnor vid polisen lägst medelålder, 41 år. Män vid sjötrafiken hade högst medelålder, 53 år och män vid polisen lägst medelålder, 40 år.

Den största gruppen, både för kvinnor och män, utgjordes av anställda mellan 55-59 år, vilkas andel av hela personalen var 17,6 procent. Män över 50 år utgjorde den största gruppen av det totala antalet anställda.

Könsfördelning

Antal

Antal anställda per ålderskategori.

3.1 Pensionsavgångar

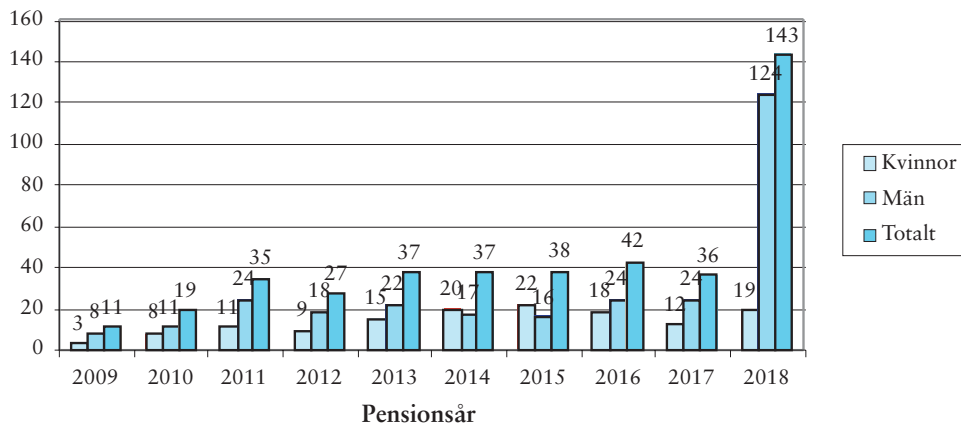
Pensionsreformen som trädde i kraft år 2005 medförde en flexibel pensionsålder. Reformen innebär att en anställd själv kan välja tidpunkt för ålderspension, förutsatt att den anställde uppnått en ålder av 63 år. Reformen ger den anställde möjlighet att arbeta fram till 68 års ålder. Arbetspensionssystemet omfattar även förtida ålderspension, invalidpension, delinvalidpension och deltidspension.

Under året gick 30 personer i ålderspension, förtida ålderspension och invalidpension. Tre personer fick deltidspension och två personer beviljades delinvalidpension. Under året arbetade 25 personer deltid och lyfte samtidigt deltidspension. Sex personer arbetade deltid med delinvalidpension.

Personalomsättningen kommer att öka under kommande år i och med att de stora åldersklasserna avgår med pension. Inom en period av 10 år kommer ca 400 anställda att fylla 63 år, vilket motsvarar 43 procent av alla anställda. Utmaningen blir att behålla och rekrytera ny personal.

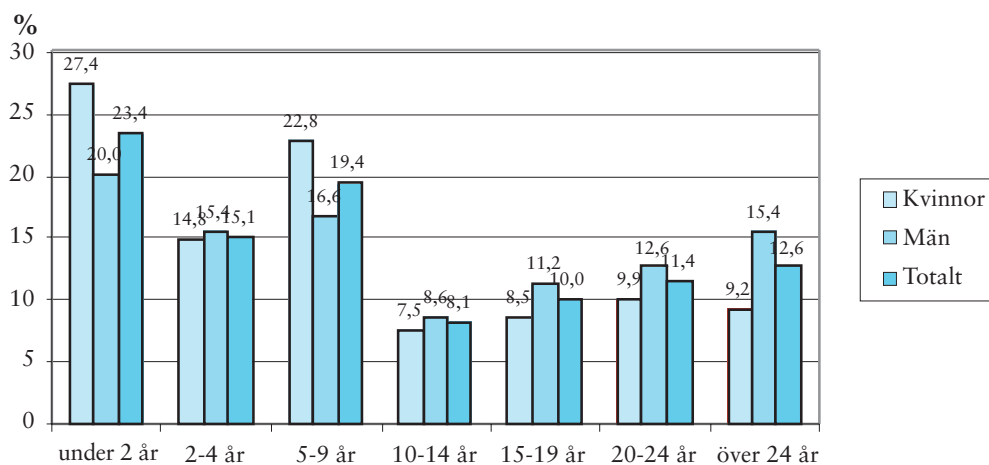
Antal

Pensionsavgångar uträknat på basen av individuell pensionsålder.

4 Tjänstgöringstid

Ordinarie personal, som varit minst 10 år i landskapets tjänst, utgjorde 42,1 procent, 24 procent hade tjänstgjort minst 20 år. Kvinnor som tjänstgjort över 10 år utgjorde 35,1 procent, medan motsvarande siffra för män var 47,8 procent.

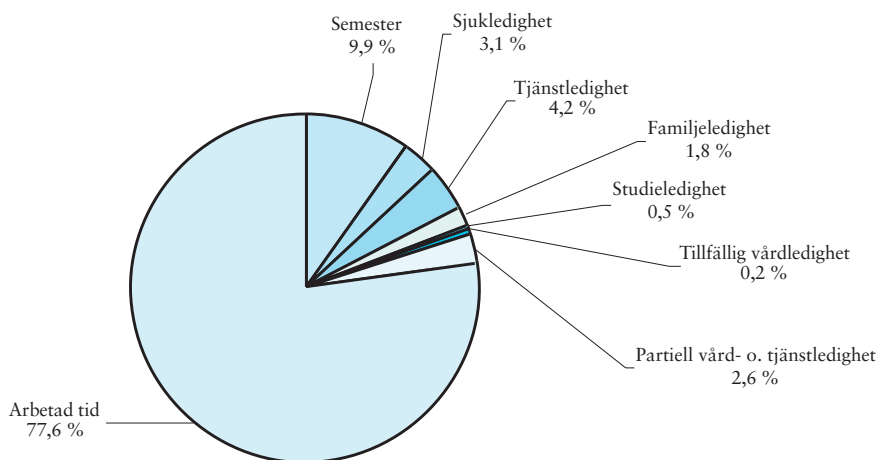
Tjänstgöringstid (hela år)

Tjänstgöringstid för ordinarie personal i huvudsyssla.

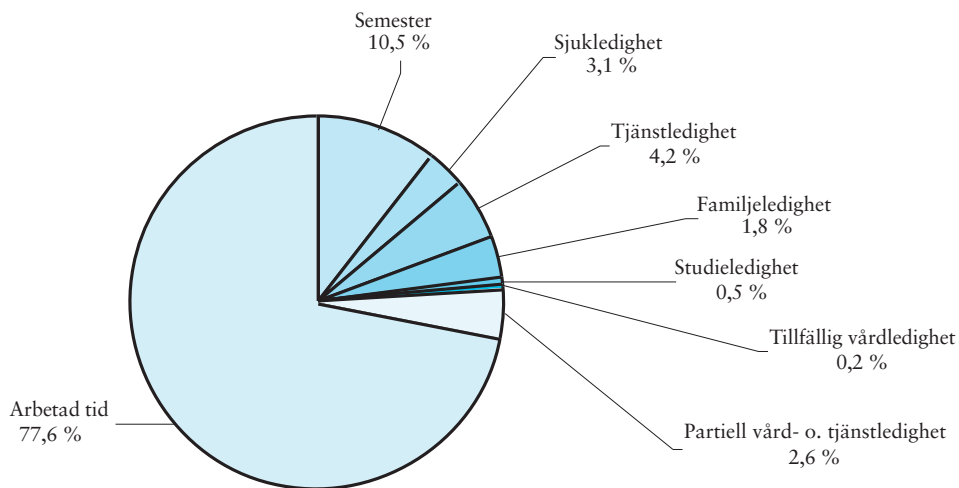
5 Arbets tid

De vanligaste arbets tidsformerna är:

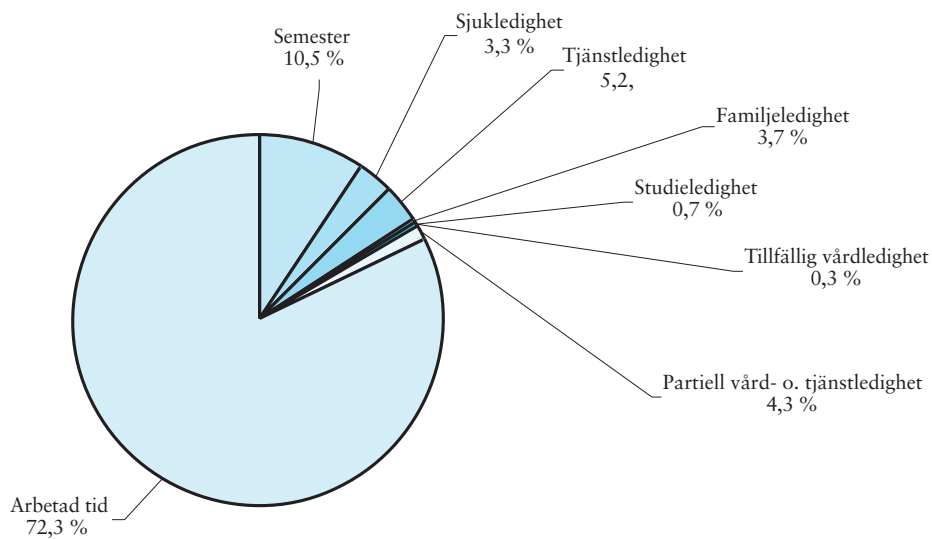
- kansliarbets tid 36 timmar och 15 minuter per vecka
- veckoarbets tid 38 timmar och 15 minuter
- periodarbets tid som består av schemalagt arbete om 114 timmar och 45 minuter under en treveckorsperiod

Arbets tidsanvändning för samtliga personalgrupper

Arbetstidsanvändning för kvinnor inom samtliga personalgrupper.

Arbetstidsanvändning för män inom samtliga personalgrupper.

Den totala arbetstiden fördelades enligt 77,6 procent utförd arbetstid och 22,4 procent frånvaro. I jämförelse med föregående år minskade den totala arbetstiden med 1,8 procentenheter.

Den totala frånvaron bestod under året av 86 287 (79 311) dagar. Fördelningen har i stort sett varit densamma under de senaste åren med semester som den vanligaste frånvaroorsaken och tillfällig vårdledighet som den minst vanliga orsaken.

Frånvaron för tjänstledighet, semester, sjukledighet och tillfällig vårdledighet ökade under året. Frånvaron för familjeledighet och partiell vård- och tjänstledighet minskade.

I kategorin familjeledighet ingår moderskapsledighet, särskild moderskapsledighet, faderskapsledighet, föräldraledighet och vårdledighet. Kategorin tillfällig vårdledighet tillämpas vid vård av sjukt barn. Ungefär lika många familjeledighetsdagar togs ut jämfört med föregående år. Under året tog kvinnor ut 6 535 (6 740) dagar, en minskning med 5,7 procent medan män tog ut 548 (632) dagar, en minskning med 13,3 procent. Skillnaden mellan kvinnors och mäns uttag av familjeledighet var fortfarande stor.

Uttaget av partiell vård- och tjänstledighet minskade jämfört med föregående år. Det totala antalet dagar var 10 203 (11 153) dagar, en minskning med 8,5 procent. Kvinnor tog ut 7 589 (8099) dagar, en minskning med 6,3 procent medan män tog ut 2 614 (3 054) dagar, en minskning med 14,4 procent. Kvinnor var i större utsträckning mer partiellt vård- och tjänstlediga än män.

Tillfällig vårdledighet ökade från 304 till 613 dagar, en ökning med 101,6 procent jämfört med föregående år. Kvinnor tog ut 513 (194) dagar, en ökning med 164,4 procent medan män tog ut 100 (110) dagar, en minskning med 9,1 procent. Kvinnor var i större utsträckning mer tillfälligt vårdlediga än män.

Studieledighet ökade med 0,5 procentenheter, 252 fler dagar togs ut i jämförelse med föregående år. Kvinnor tog ut 1 176 (789) dagar, en ökning med 49 procent medan män tog ut 645 (780) dagar, en minskning med 17,3 procent. Kvinnor stod för ökningen i antalet studieledighetsdagar.

Tjänstledighet ökade med 0,9 procentenheter, 3 668 dagar togs ut i jämförelse med föregående år. Kvinnor tog ut 9 203 (5 213) dagar, en ökning med 76,5 procent medan män tog ut 7 164 (7 486) dagar, en minskning med 4,3 procent. Kvinnor stod för ökningen i antalet dagar för tjänstledighet.

5.1 Sjukledighet

Till tjänsteman och arbetstagare utgår full lön för högst 60 sjukdagar för varje kalen-

derår och därefter sjunker lönen med 25 procent. Mängden sjukdomsfall påverkar inte utbetalningen av ifrågavarande förmåner utan frånvarodagar följs upp kumulativt. När antalet sammanhängande sjukdagar överstiger 180, sjunker lönen med 40 procent.

Den totala sjukledigheten ökade med 0,2 procentenheter jämfört med föregående år. För kvinnor minskade sjukledigheten med 0,5 procentenheter, förutom vid polisen och skolorna där sjukledigheten ökade. Huvudorsaken till minskningen berodde på ett färre antal långtidssjukskrivningar. För män ökade sjukledigheten med 0,7 procentenheter, förutom vid gruppen allmänna förvaltningen och trafikavdelningens externa enheter där sjukledigheten minskade. Sjukledigheten låg på ungefär samma nivå för kvinnor och män.

	2008			2007		
	Kvinnor	Män	Genomsnitt	Kvinnor	Män	Genomsnitt
Allmänna förvaltningen	12,4	8,2	10,7	13,5	9,5	11,8
Polisen	9,0	18,5	15,1	6,4	16,7	13,0
Sjötrafiken		19,8	19,4		14,5	16,0
Skolorna	11,8	7,7	10,0	10,5	7,5	9,2
Trafik externa enheter		9,9	9,6		14,7	17,6
Samtliga grupper	11,9	11,6	11,7	12,5	11,2	11,8

Sjukledighet (antal sjukledighetsdagar/anställd). Det är värt att notera att om en enskild anställd är långtidssjukskriven påverkas hela personalgruppens statistik.

Det genomsnittliga antalet sjukdagar per anställd var 11,7 (11,8) dagar. Vid en jämförelse visar riksgenomsnittet att sjukledighetsdagarna under år 2008 var 10,2 dagar per löntagare (anställd arbetstagare). Källa: Statistikcentralen, arbetskraftsundersökning.

Sjukledighet är indelad i tre kategorier:

1. Sjukledighet med full lön

Till sjukledighet med full lön räknas kort sjukledighet utan läkarintyg högst tre dagar samt sjukledighet med läkarintyg upp till 60 dagar. Kort sjukledighet utgjorde 69,7 procent av den totala sjukledigheten. För kvinnor utgjorde 72,2 procent kort sjukskrivning medan motsvarande siffra för män var 67,4 procent.

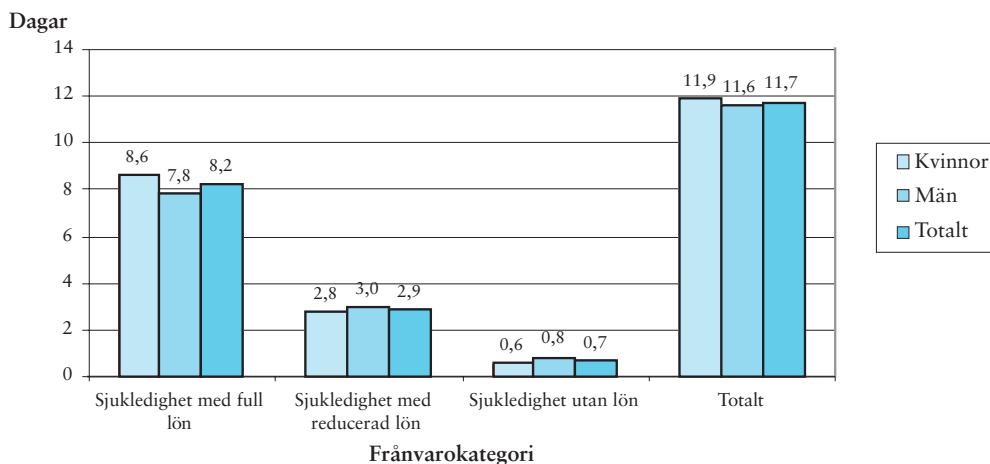
2. Sjukledighet med reducerad lön

Sjukledighet med reducerad lön innebär sjukledighet som överstiger 60 dagar. 24,4 procent av den totala sjukledigheten utgjorde sjukledighet med reducerad lön. För kvinnor utgjorde 23,2 procent sjukledighet med reducerad lön medan motsvarande siffra för män var 25,5 procent.

3. Sjukledighet utan lön

Sjukledighet utan lön innebär sjukledighet som överstiger ett år. 5,9 procent av den totala sjukledigheten utgjorde sjukledighet som överstiger ett år. För kvinnor utgjorde 4,6 procent sjukledighet som överstiger ett år medan motsvarande siffra för män var 7 procent.

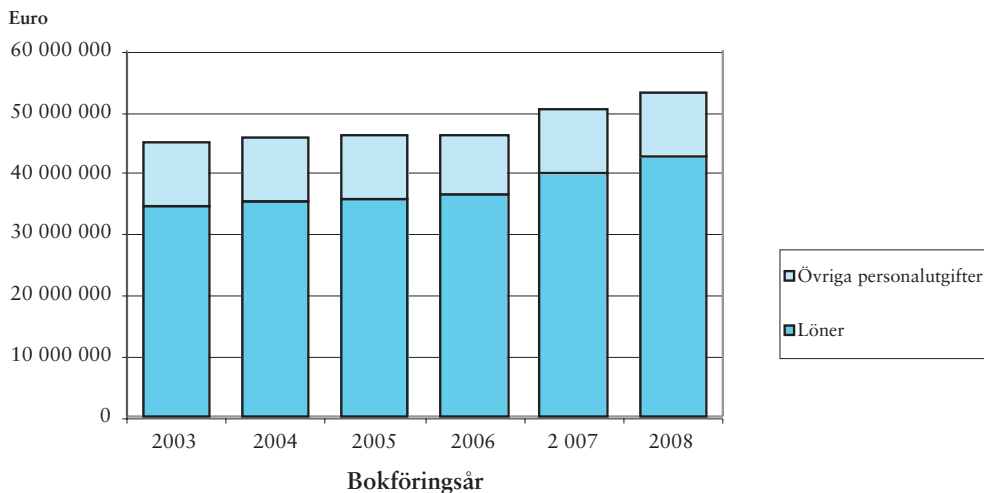
Sjukledighet för samtliga personalgrupper (antal frånvarodagar/anställd).

6 Personalutgifter

6.1 Jämförelse av lön och personalkostnader

Personalkostnaderna uppgick till 53,1 (50,7) miljoner euro, en ökning med 2,4 miljoner euro, dvs. 4,7 procent, från föregående år. De utbetalda lönerna till personalen var 42,5 (39,8) miljoner euro, en ökning med 6,8 procent.

Lönekostnaderna steg under året och förorsakades främst av allmänna löneförhöjningar, gropjusteringar samt en justering som utbetalades som ett engångsbelopp i samband med nytt ramavtal för tiden 1.10.2007 - 31.12.2009. I lönekostnaderna ingick även retroaktiva löner fr o m 1.10.2007.

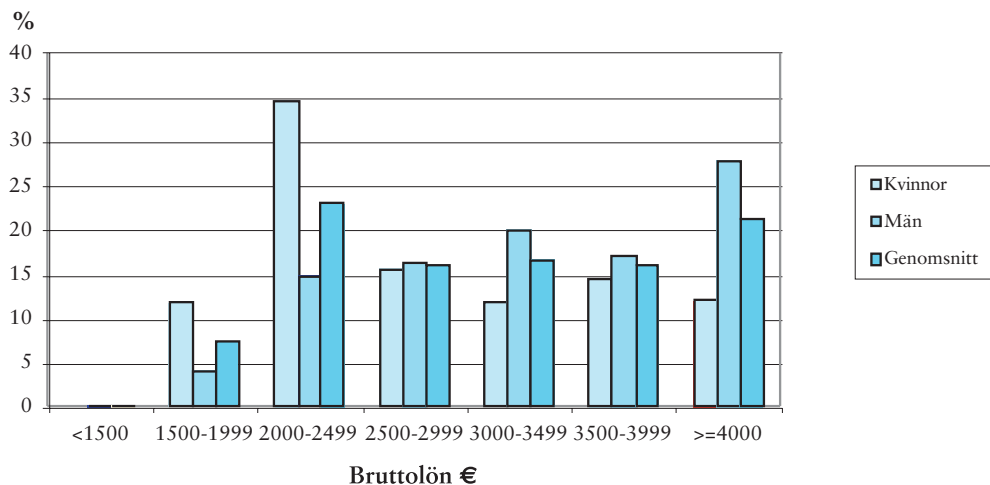

Löner och övriga personalutgifter (bestående av socialskyddsavgifter, pensionsförsäkringspremier, olycksfall- och grupplivförsäkringar), samtliga personalgrupper.

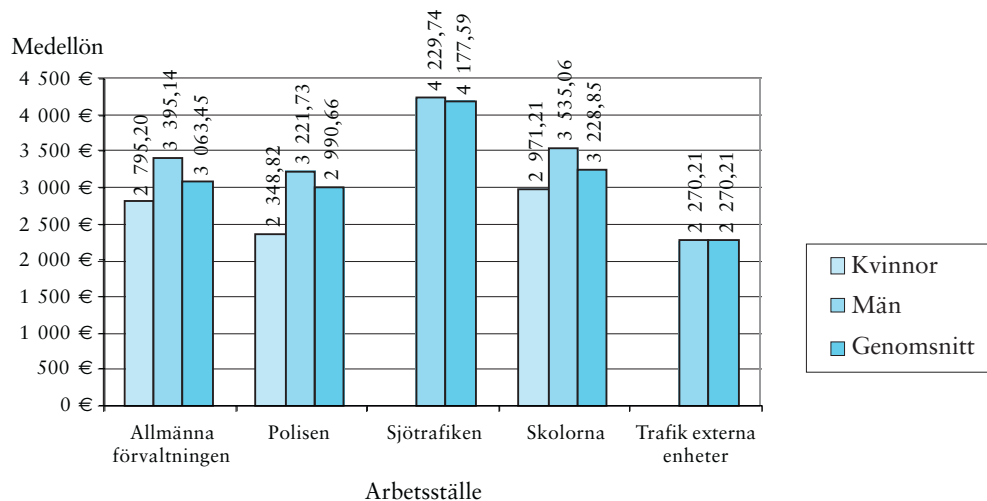
6.2 Medellön

Vid en jämförelse av medellöner framkom, att 19,4 procent av kvinnorna och 11,1 procent av männen förtjänade mindre än 2 500 euro per månad. 11,1 procent av kvinnorna och 26 procent av männen förtjänade över 3 500 euro per månad. 5,1 procent av kvinnorna och 16,1 procent av männen förtjänade över 4 000 euro per månad.

Den genomsnittliga medellönen var 3 082 (3 060) euro per månad. Medellönen för kvinnor var 2 837 (2 485) euro per månad och för män 3 327 (3 246) euro per månad. Inom samtliga personalgrupper där medellönen för kvinnor och män redovisas separat har män högre lön. Oktober månad har valts som en s.k. normalmånad.

Bruttolön bestående av grundlön, dyrortstillägg, allmänt lönetillägg, ålderstillägg och lärarnas årsförhöjningar. I bruttolönen ingår även arbetstidsersättningar. Övriga personalutgifter som bl.a. socialskyddsavgifter och pensionsförsäkringspremier ingår inte. Oktober 2008, heltidsarbetande personal.

Medellöner baserade på bruttolöner, oktober 2008, heltidsarbetande personal. Övriga personalutgifter som bl.a. socialskyddsavgifter och pensionsförsäkringspremier ingår inte.

6.3 Övertid och mertid

Övertidsarbete är arbete som en tjänsteman på arbetsgivarens initiativ utför utöver arbetstiden om 7 timmar 39 minuter per dygn (38 timmar 15 minuter per vecka) i kansliarbete och utöver de ordinarie arbetstiderna i veckoarbete och periodarbete. Mertidsarbete är arbete som en tjänsteman på arbetsgivarens initiativ utför utöver den ordinarie arbetstiden eller arbetstiden i deltidarbete, till den del det inte är övertidsarbete.

Utbetald övertid och mertid kostade landskapsregeringen 1,34 (1,06) miljoner euro, vilket är en ökning med 26,4 procent jämfört med föregående år. Kvinnor stod för sex procent, 80 929 euro och män för 94 procent, 1,26 miljoner euro, av kostnaden. Övertid och mertid som tas ut i ledig tid ingår inte i dessa siffror.

Sjötrafikens personal står för den största delen av övertiden med 81,2 (77,2) procent. Gruppen allmänna förvaltningen står för den största delen av mertid med 73,9 (66,2) procent.

7 Övrigt

7.1 Jämställdhet vid allmänna förvaltning

Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning har en jämställdhetsplan för 2007-2009. Under året har könsbaserad statistik gällande personalens deltagande i utbildning tagits fram, könsfördelningen för chefer och förmän med personalansvar klarlagts och utbildning i jämställdhetsfrågor arrangerats för avdelningschefer.

7.2 Utbildning

Landskapsregeringen arbetar aktivt med kompetensutveckling för anställda. Det sker dels genom personalutbildning och dels genom yrkesspecifik utbildning. Inom allmänna förvaltningen användes 35 400 (40 100) euro till personalutbildning, en minskning med 11,7 procent jämfört med föregående år. Totalt 272 (239) anställda deltog under året i personalutbildning, 187 (190) kvinnor och 85 (49) män. Kostnaden per kvinna var i genomsnitt 99 (168) euro, medan motsvarande siffra för män var 66 (178) euro. De största utgiftsposterna för personalutbildning anslöt sig till chefsutbildning, datorutbildning, kommunikation och övergripande utbildning för välbefinnande i arbete.

Inom allmänna förvaltningen användes 17 900 (48 000) euro till yrkesspecifik utbildning, en minskning med 62,7 procent jämfört med föregående år. Totalt 49 (69) anställda deltog under året i yrkesspecifik utbildning, 43 (45) kvinnor och sex (24) män. Kostnaden per kvinna var i genomsnitt 302 (470) euro, medan motsvarande siffra för män var 828 (1 121) euro.

7.3 Rekrytering och personalomsättning

Vid allmänna förvaltningen och sjötrafiken lediganslogs 81 tjänster under året till skillnad mot 72 året innan. Under året lediganslogs 52 (44) ordinarie tjänster och 16 (11)

tillfälliga tjänster. Antalet lediganslagna vikariat var 13 (17). Rektorer och myndighetschefer vid underlydande myndigheter ingår i statistiken.

7.4 Företagshälsovård

Företagshälsovårdstjänster för landskapsanställda på Åland tillhandahålls av Cityläkarna Ab. Helsingfors Läkarcentral tillhandahåller företagshälsovårdstjänster för anställda vid Ålandskontoret i Helsingfors. Företagshälsovården omfattar, förutom de lagstadgade tjänsterna, sjukvård på allmänläkarnivå och i bestämda fall konsultering av specialist.

Utgifterna för företagshälsovård steg jämfört med föregående år. Kostnaderna steg både för förebyggande företagshälsovård och sjukvård. Den totala kostnaden för företagshälsovård var ca 323 000 (239 700) euro, en ökning med 34,8 procent jämfört med föregående år. Ökningen består till stor del av ett ökat antal hälsoundersökningar. År 2007 genomfördes färre hälsoundersökningar än normalt, vilket medförde att fler hälsoundersökningar genomfördes under år 2008.

Antalet läkarbesök var 1 590 (1 390), en ökning med 14,4 procent. Hos hälsovårdare gjordes 539 (585) sjukbesök, en minskning med 7,9 procent. Företagshälsovårdsläkarna gjorde under året 32 (26) hälsoundersökningar och hälsovårdarna 757 (324) hälsoundersökningar. Företagshälsovården använde under året 231 (283) timmar till verksamheten som hänför sig till arbetsmiljö och arbetsgemenskap.

Vid arbetsplatser med 500 - 1 499 anställda var den genomsnittliga kostnaden per arbetstagare som omfattas av företagshälsovården 268 euro år 2006. Källa: FPA-statistik, Företagshälsovård 2006. Kostnaden per anställd var vid landskapsregeringen 197 euro per anställd år 2006. År 2008 var kostnaden 273 euro per anställd. Samtliga anställda under året ingår i uträkningen.

Enligt Cityläkarna var stress och utmattning, sjukdomar i luftvägarna samt sjukdomar i stöd- och rörelseorganen de vanligaste orsakerna till sjukfrånvaro. I hälsoundersökningar har faktorer som kopplas till välbefinningsproblematik så som kolesterol, övervikt och brist på motion, visat sig vara de största riskfaktorerna.

7.5 Olycksfall

Anmälda olycksfall i arbetet var 13 stycken, vilket är samma antal som året innan. Olycksfallen berodde främst på fall- och halkolyckor på väg till eller från arbetet.

Bilaga 9. Landskapets arrenden 2008

Lägenhetens namn	Odlad areal	Arrendetid	Arrendebelopp euro
Haga kungsgård.....	76,75 ha	15.3.2002-14.3.2012	21.297
Grelsby kungsgård.....	41,00 ha	ett år	7.231
Kastelholms kungsgård.....	8,20 ha	-30.4.2027	25.207
+ golfbanan			
Bomarsunds gård.....	45,87 ha	15.3.2002-14.3.2012	14.033
Bergs gård.....	15,70 ha	1.5.2003-14.3.2013	5.647
Vestergård.....	11,25 ha	15.3.2003-14.3.2008	3.552
Pehrsberg.....	7,50 ha	-14.3.2012	1.443
Ålands svinavelsstation.....		Löpande	1.254
Övriga arrendeområden.....			168
Jaktarrenden.....			15.285
Summa			95.117

Bilaga 10. Landskapets egna skogar 2008

1. Avverkningar 2008

Lägenhet	Fröträds- ställ- ning ha	Skärm- ställ- ning ha	Kal- avverk- ning ha	Förnyelser totalt ha	Första gallring ha	Gallring ha	Avverkning av över- ståndare ha	Skötsel- avverkningar totalt ha	Special- avverk- ningar ha	Avverk- ningar totalt ha
Grelsby			5,3	5,3	2,4	5,3		7,7		13,0
Kastelholm	0,6		2,2	2,8	0,7	4,5		5,2	0,6	8,6
Prästö						3,0		3,0		3,0
Vestergård					1,7			1,7		1,7
Sammanlagt	0,6	0,0	7,5	8,1	4,8	12,8	0,0	17,6	0,6	26,3

2. Försäljningar 2008

Lägenhet	Barrmassa m ³	Björkmassa m ³	Lövmassa m ³	Talltimmer m ³	Grantimmer m ³	Björktimmer m ³	Sammanlagt m ³
Grelsby	658,0	61,3	64,8	521,7	583,6		1 889,4
Kastelholm	546,6	113,4		270,9	300,3		1 231,2
Prästö	98,0	15,3		17,6	9,1		140,0
Vestergård	146,3	2,6		10,2			159,1
Sammanlagt	1 448,9	192,6	64,8	820,4	893,0	0,0	3 419,7

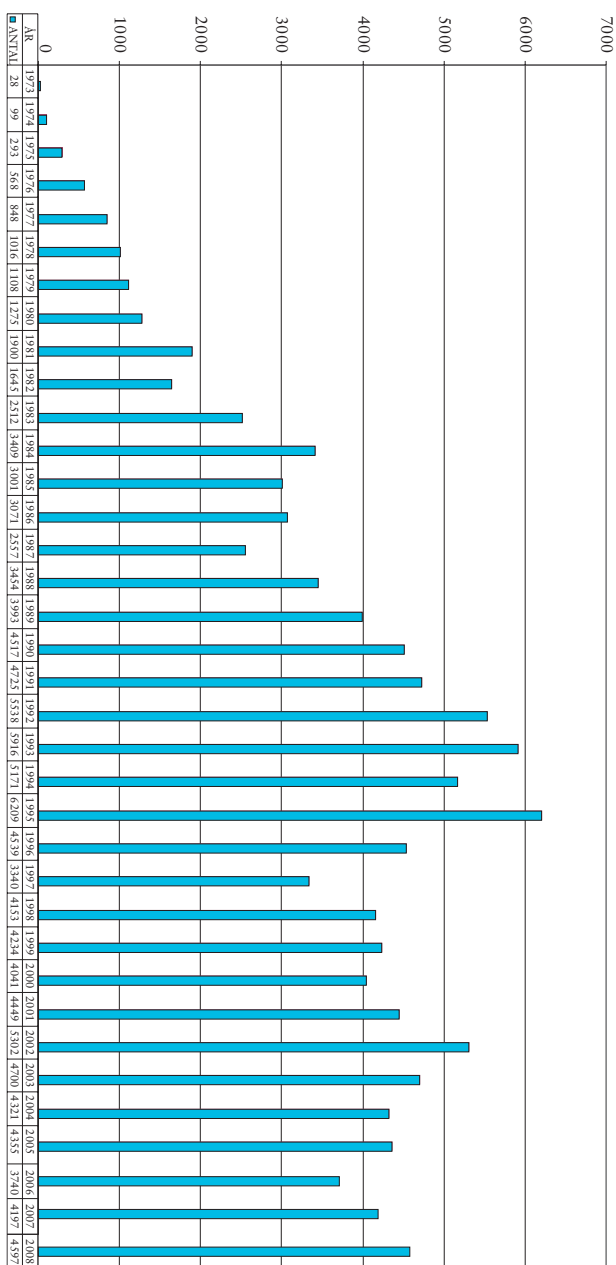
3. Skogskulturer 2008

Lägenhet	Tall st ha		Gran st ha		Löv st ha		Sammanlagt st ha	
Jomala gård	800	0,4	1 920	0,8			2 720	1,2
Kastelholm	4 800	2,4	2 720	1,4			7 520	3,8
Strömberga	5 120	2,5	3 200	1,7			8 320	4,2
Prästö	5 920	4,2	1 280	0,9			7 200	5,1
Sammanlagt	16 640	9,5	9 120	4,8	0	0,0	25 760	14,3

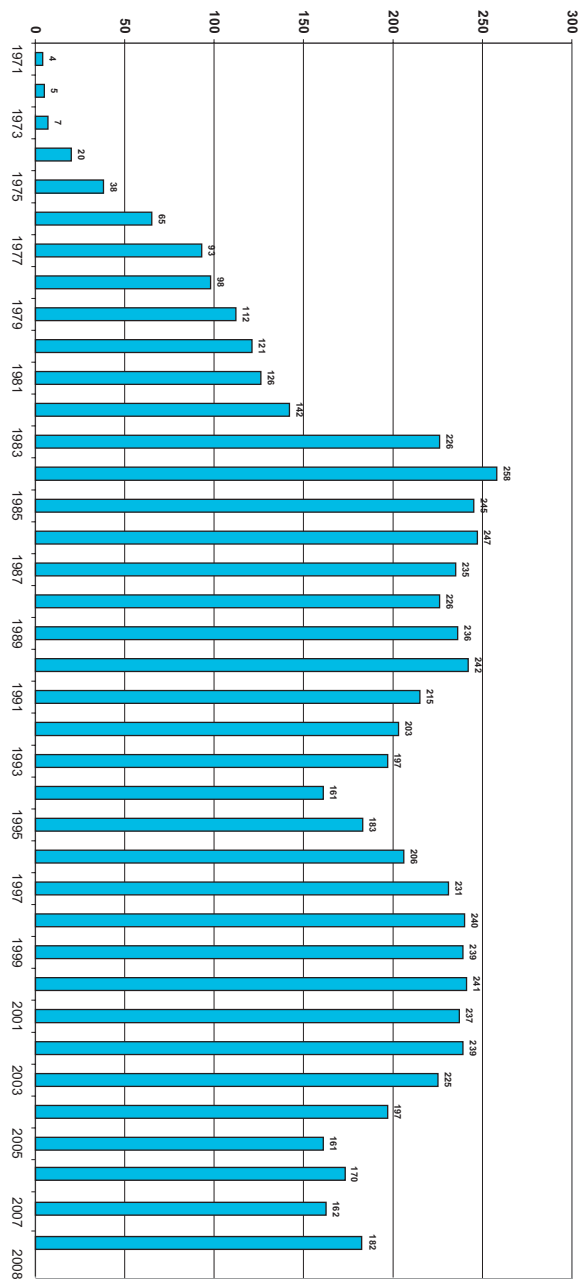
Bilaga 11. Fällda rådjur och älgar

Fällda rådjur 1973-2008

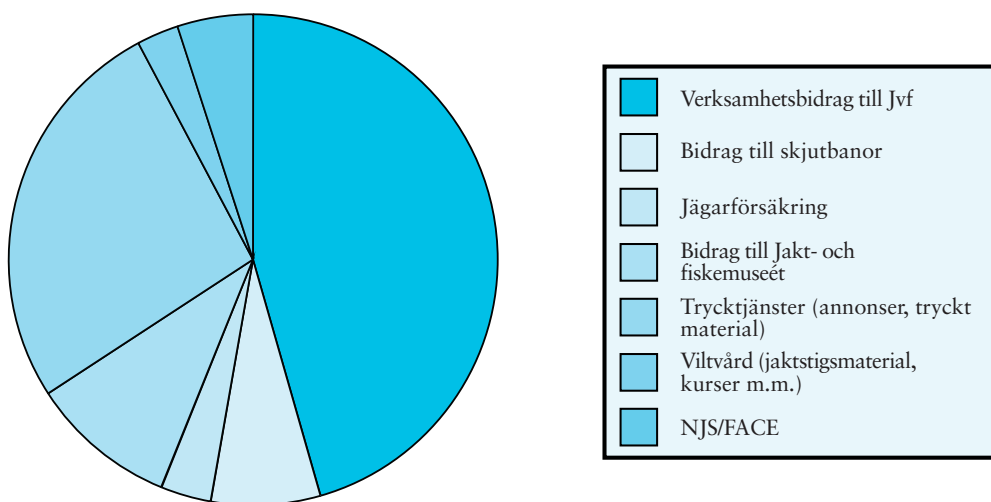

Fällda älgar 1971-2008

Bilaga 12. Jaktvårdsmedel 2008

Utgift	År 2008	(År 2007)
Verksamhetsbidrag till Jvf	50.602	54.103
Bidrag till skjutbanor	8.125	10.404
Jägarförsäkring	3.474	3.473
Bidrag till Jakt- och fiskemuseet	11.040	1.358
Trycktjänster (tidningen Jägaren, annonser, tryckt material)	29.292	18.794
Viltvård (jaktstigsmaterial, kurser m.m.)	3.077	8.118
NJS/FACE	5.502	5.293
	111.113	101.543
Inkomst	År 2008	(År 2007)
Jaktkort	87.287	94.812
Jägarexamen	1.099	729
Ansöknings- tillståndsavgift	30	140
Övriga försäljningsintäkter	272,98	0
	88.689	95.681

Bilaga 13. 1. Ålands naturreservat 2008

	Reservat	Kommun	Inr. år	Samhällsägt		Privatägt		ÅFS
				land ha	vatten ha	land ha	vatten ha	
1	Ramsholmen	Jomala	1925	-	-	13	-	36/25 31/74
2	Mangelbo (Alm- skogen)	Finström	1931 1987 ^o	- 1	- -	- -	- -	32/87
3	Svartnö-Kaja	Hammarland	1939	46	98	-	-	29/87
4	Espholm	Mariehamn	1943	7	-	-	-	30/87
5	Nätö-Jungfru- skär	Lemland	1964 1985 ^o 1992 ^o 2005 ^o	- - - 124	- - - 427	- - - -	- - - -	- - - 13/05
6	Björkör	Föglö	1966	-	-	-	-	24/66 28/74
			2003	220	6536	-	-	3/03
7	Sandskär	Kökar	1971 1996 ^o	- 13	- -	- -	- -	9/71 27/96
8	Lövdal	Jomala	1974	-	-	1	-	57/74
9	Granö	Föglö	1975 1985 ^{oo} 1996 ^{oo}	- - -	- - -	- - 80	- - -	- 44/85 67/96
10	Långskär-Sand- skär	Kökar	1978 1985 ^o	- 96	- 263	- -	- -	- 31/88
11	Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	-	-	33/87
12	Blåskär etc	Brändö	1980	38	296	-	-	4/80
13	Löskär	Lemland	1980	13	52	-	-	8/80
14	Iriskärret	Jomala	1981	-	-	2	-	45/81
15	Lillnäsberget- Tingö	Sund	1982 1991 ^o 1995 ^{o*}	- - 100	- - 211	- - -	- - -	- - 34/95
16	Fjärdskär, Harr- grund	Sund	1986	3	-	-	-	12/86
17	Herröskatan	Lemland	1987	27	86	-	-	31/87
18	Östra Rödklobb	Eckerö	1988	10	-	-	-	28/88
19	Bråttö	Föglö	1988 1992 [*] 1999 ^o	- - -	- - -	- - 44	- - -	- - 66/99
20	N. Hastersboda	Föglö	1988	-	-	5	-	30/88
21	Boxö	Saltvik	1988 1996 ^o	- 306	- 1091	- -	- -	- 28/96

22	Skag	Lumparland	1989	-	-	16	-	32/89
23	Idö	Kökar	1989	-	-	-	-	
			2005°	82	-	-	-	10/05
24	Hemdal	Vårdö	1990	-	-	7	-	15/90
25	Prästgårdsnäset	Finström	1992	-	-	33	-	55/92
26	Åsgårda Sten- åkrar	Saltvik	1994	51	-	6	-	2/94
27	Höckböle- holmen	Geta	1994	-	-	-	-	3/94
			2000°	23	-	-	-	74/00
28	Skålklobbarna	Vårdö	1994	11	195	-	-	80/94
29	Lökö	Hammarland	1997	-	-	11	-	21/97
30	Bistorp Stenåkrar	Lemland	1997	14	-	-	-	46/97
31	Träsket	Eckerö	1998	-	-	71	-	21/98
32	Karlbybådarna, sälskyddsområde	Kökar	1998	-	-	3	670	15/98
33	Gloet	Vårdö	1998	-	-	31	-	119/98
34	Blacksund	Kumlänge	1999	-	-	28	-	60/99
35	Sandön	Föglö	2001	-	-	37	-	15/01
36	Näset	Kumlänge	2001	34	-	-	-	16/01
37	Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	-	-	10	-	67/01
38	Ängessjö	Hammarland	2001	-	-	10	-	68/01
39	Prästgårds- skogen	Sund	2001	-	-	50	-	69/01
40	Moren	Jomala	2002	-	-	5	-	62/02
41	Norra Uddhagarna	Eckerö	2003	-	-	11	-	22/03
42	Knöppelskär	Saltvik	2005	31	-	-	-	11/05
43	Kräkskär	Saltvik	2005	86	394	-	-	12/05
44	Idskär	Finström	2005	44	238	-	-	9/05
45	Löfvik	Sund	2008	-	-	4	-	56/08
46	Båtskär	Lemland	2008	-	190	-	-	57/08
47	Gunnarsby	Sund	2008	-	-	31	-	58/08
48	Näsgården	Hammarland	2008	-	-	2	-	88/08
49	Toböle	Saltvik	2008	-	-	0,5	-	89/08
				1435	10177	511,5	670	

Ålands landareal = 148.130 hektar

Ålands vattenareal = 1.180.000 hektar

Naturskyddad landareal = 1.946,5 hektar = 1,31 % Naturskyddad vattenareal = 11612 hektar = 0,98 %

Medelstorlek, landareal = 39,72 hektar

o förstorat

oo förlängd fredning

* ändrade gränser eller bestämmelser

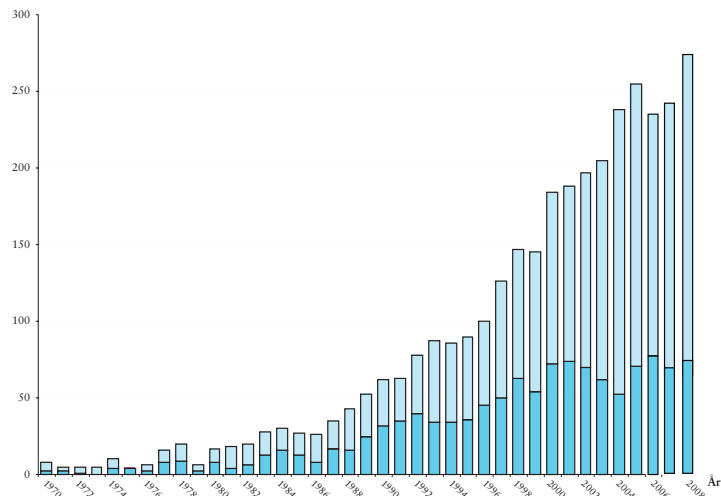
2. Ålands i lag fredade naturminnen

Nr	Naturminne	Fredat år	Kommun	Författningssamling
1	Källskärskannan	1925	Kökar	ÅFS 38/25
2	Slånbestånd	1934	Mariehamns stad	ÅFS 15/34
3	Hamnholmseken	1934	Saltvik	ÅFS 15/34
4	Tall	1970	Eckerö	ÅFS 31/70
5	Björk	1970	Jomala	ÅFS 32/70
6	Popplar	1974	Finström	
7	4 askar	1981	Jomala	ÅFS 44/81 och 12/2000
8	Stenåkern "Stenögat"	1993	Saltvik	ÅFS 55/93
9	Ek, flyttblock	1994	Saltvik	ÅFS 31/94
10	Allé i Nääs	1996	Saltvik	ÅFS 30/96

3. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2008

Antal ungar

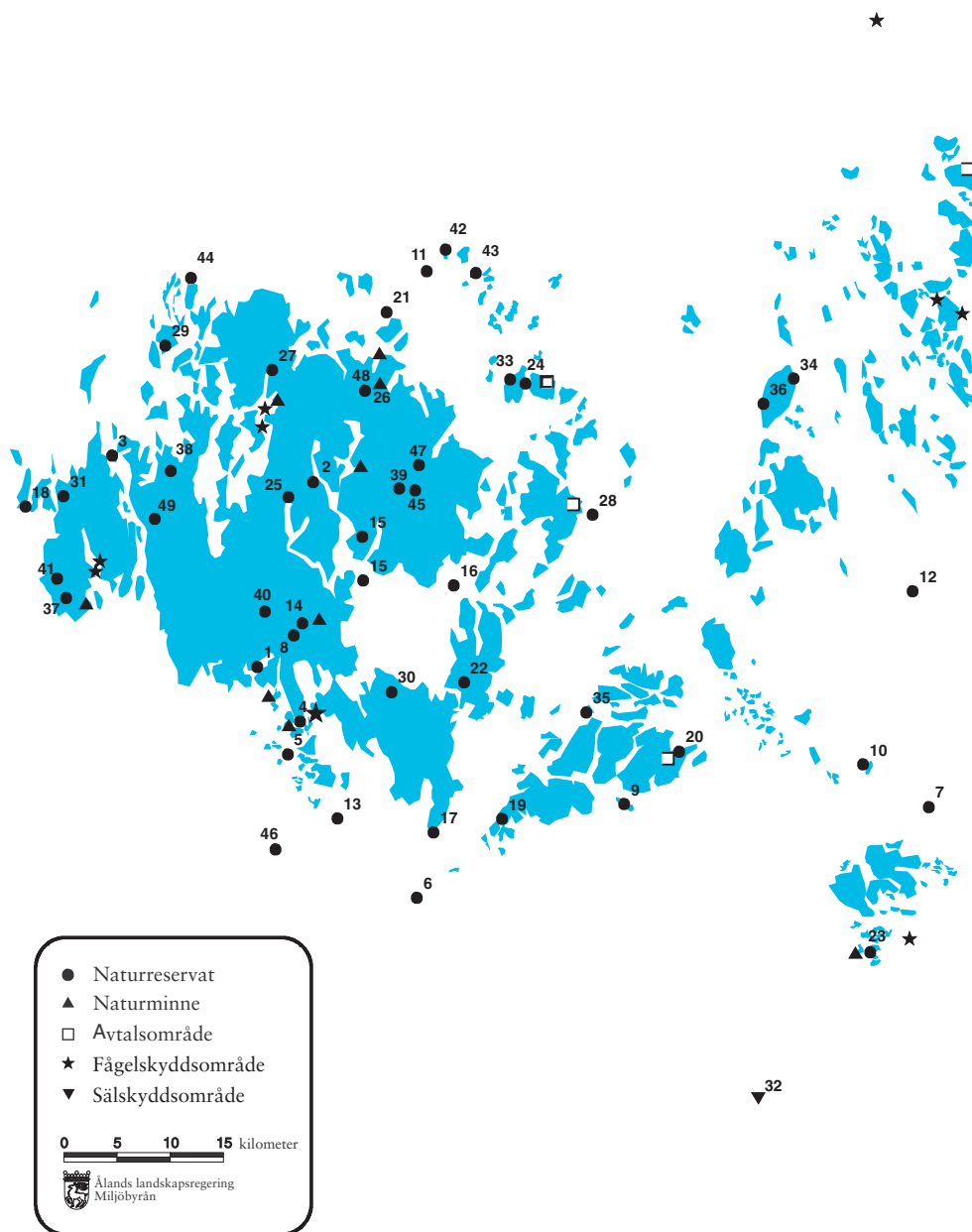
År	Åland	Ring- märkta ungar	Riket	Hela landet
1970	2		6	8
1971	2		3	5
1972	1		4	5
1973	0		5	5
1974	4		6	10
1975	4		0	4
1976	2		4	6
1977	8		8	16
1978	9		11	20
1979	2		4	6
1980	8		9	17
1981	4		14	18
1982	6		14	20
1983	13		15	28
1984	16		14	30
1985	13		14	27
1986	8		18	26
1987	17		18	35
1988	16		27	43
1989	25		27	52

År	Åland	Ring- märkta ungar	Riket	Hela landet
1990	32		30	62
1991	35		28	63
1992	40		38	78
1993	34		53	87
1994	34		52	86
1995	36		54	90
1996	45		55	100
1997	50	38	76	126
1998	63	51	84	147
1999	54	45	91	145
2000	72	41	112	184
2001	74	54	114	188
2002	70	60	129	199
2003	63	54	149	212
2004	55	45	189	244
2005	77	62	189	266
2006	80	61	164	244
2007	72	61	180	252
2008	74	60	208	282

*Figuren
korrigerad
från 2002 år
2007

4. Skyddad natur på Åland

5. Fågelskyddsområden 2008 (26 § JL 31/1985)

Områdets namn	Kommun	By	Ägare	Areal, ha	Beslutsdatum	Gäller t.o.m.
Rnr				Dnr		
Holmgrundet och Långnäsgrundet Rnr 5:6 Torp	Eckerö	Torp	Astrids Bengts 22270 ECKERÖ	1	18/12-80 2194/216-80 21/2-91 112 Nm1 11/1-96 20 Nm1	31/7-90 31/7-95 Tills vidare
Långviksgrundet Kyrkoby samfällighet	Eckerö	Kyrkoby	Brage Eklund Kyrkoby samfällt 22270 ECKERÖ	1,2	27/6-86 2932/359-86 19/1-93 28 Nm1	31/7-90 Tills vidare
Brännholmsgrundet Rnr 1:1 Bastö	Finström	Bastö	Gunlög Höglund	2	10/5-83 B.D. 2657/245-83	Tills vidare
Ekholmsgrundet Rnr 1:16 Ekholm	Finström	Bastö	Ulf och Stefan Perander Bastö 22310 PÅLSBÖLE	1,5	12/10-88 B.D. 7573/803-87 19/1-93 30 Nm1	31/7-92 Tills vidare
Gadden Månsas Norrstu Rnr 4:9	Brändö	Jurmö	Runar Strandvall	4	30/1-90 Dnr Nm1-03-89-381	Tills vidare
Hamnholmsgrunden Vestergård 1:19	Brändö	Brändö	Brändö församling 22920 BRÄNDÖ	0,8	14.5.1996 Dnr Nm1-35-967-37	Tills vidare
Träskholmsbådan Vestergård 1:19	Brändö	Brändö	Brändö församling 22920 BRÄNDÖ	1	14.5.1996 Dnr Nm1-35-96-37	Tills vidare
Gräsören Gloskärsörarna	Kökar	Karlby	Ls genom gåva	3,0 ha	14.8.2002 ÅFS 61/2002	Tills vidare
Råttgrundet	Mariehamn	Mariehamn	Mariehamns stad och Vesterkalmare delägarlag	13,3 ha	3.9.2003 ÅFS 62/2003	Tills vidare

Bilaga 14. Hållbarhetsredovisning 2008

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Detta är den första hållbarhetsredovisningen för Ålands landskapsregering. Det är samtidigt en fortsättning på en serie miljöredovisningar. Hållbarhetsredovisning 2008 ger en samlad bild av hur Åland förhåller sig till faktorer som har betydelse för en hållbar utveckling för medborgarna. För att nå en hållbar utveckling måste det vara balans mellan de sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionerna.

Vi har inom Ålands landskapsregering bestämt oss för att prioritera frågor om hållbar utveckling. I det sammanhanget har vi därför tillsatt ett hållbarhetsråd med syfte att successivt föra in hållbarhetstanken i beslutsfattandet. Målsättningen är att Åland ska vara hållbart i alla avseenden. I hållbarhetsrådet finns både högre tjänstemän från olika avdelningar och ledamöter ur landskapsregeringen, ordförande är lantrådet.

Arbetet har hittills fokuserats på att ta fram en övergripande vision och ett målprogram. Vidare har fokus legat på intern kompetensutveckling, grön upphandling och metoder för att tydligare analysera hållbarhetskonsekvenserna för olika beslut som fattas.

Hållbar samhällsutveckling är en av de viktigaste framtidsfrågorna och kräver samarbete både lokalt och globalt. Den stora utmaningen är hur dagens krav ska avvägas mot långsiktiga åtaganden. Några exempel på verktyg i hållbarhetsarbetet på Åland för såväl offentliga som privata organisationer är hållbarhets- eller miljöredovisning, miljö- och kvalitetscertifiering, hållbarhetsindikatorer, nyckeltal, utbildning och goda exempel.

Även i omvärlden fokuseras idag på arbetet med hållbar utveckling. När det gäller EU:s arbete så antogs en strategi för hållbar utveckling 2006. Den ska följas upp vartannat år, första gången var i december 2007. Finland och övriga medlemsländer har skickat in rapporter till EU-kommissionen om vilka mål och åtgärder länderna har som svarar upp mot hållbarhetsstrategin. I Norden har Nordiska rådet antagit en ny strategi för hållbar utveckling för åren 2009-2012 och de politiska ledarna skrev i oktober 2008 under en deklaration om hållbar utveckling.

1.2 Utvecklingen på Åland

1921 Ålandsfrågan avgörs i Nationernas förbunds råd. Finland tillerkänns suveränitet över Ålandsöarna. Åland erhåller självstyrelse och garantier för bevarandet av svenska språket, kulturen och lokala sedvänjor. Medellivslängden är ca 55 år.

1922 Självstyrelselagen från 1920 börjar tillämpas.

1925 Det första naturreservatet bildas.

1934 Åland får en egen fornminnesförvaltning. Ålands museum öppnar.

1951 En reviderad självstyrelselag antas.

1954 Åland får egen flagga, befolkningen är ca 21 500 invånare och medellivslängden är ca 65 år.

1959 Bilfärjetrafiken inleds med Vikinglinjen.

1970 Åland blir medlem i Nordiska rådet, befolkningen har minskat till ca 20 500 invånare.

1979 Lotsbroverket tas i bruk vilket förbättrar avloppshanteringen. 0,4 % av Ålands yta är naturreservat.

1993 En ny självstyrelselag träder i kraft. Befolkningen är 24 600 invånare.

1995 Åland blir medlem i EU.

2002 Euron ersätter mark som valuta och ca 7 % av Ålands elenergi är förnyelsebar.

2007 23 % av Ålands elenergi kommer från vindkraft, 28 % av all energi som förbrukas på Åland är förnyelsebar. Arbetslösheten är 1,9 %. 1,3 % av Ålands yta är naturreservat. Befolkningen är 27 153 invånare och medellivslängden är 80,0 år.

1.3 Om hållbarhetsredovisningen

Summan av det som redovisas i hållbarhetsredovisningen skall hjälpa läsaren förstå om den offentliga verksamhetens interna och externa påverkan utvecklar regionen på ett önskvärt sätt. Syftet med hållbarhetsredovisningen är vidare att underlätta för ledningen och medarbetare att få en bredare förståelse för organisationens interna och externa hållbarhetsprestanda. Hållbarhetsredovisningen underlättar dessutom för allmänheten att få inblick i organisationens påverkan på utvecklingen vilket bidrar till delaktighet och förståelse.

Inom landskapsregeringen görs en hel del arbete på olika nivåer som bidrar till en hållbar utveckling. Hållbarhetsredovisningen skulle kunna innehålla betydligt fler nyckeltal inom många fler områden. Ambitionen har dock varit att ge en övergripande bild och begränsningar har därför varit nödvändiga. Till exempel är viktiga sociala områden som sjukvård, äldreomsorg, handikappfrågor och missbrukarvård inte med. Vidare har arbetet harmoniserats med de nyckeltal som ska rapporteras till Nordiska ministerrådet inom ramen för dess hållbarhetsstrategiarbete.

1.4 Vision och strategi

Landskapsregeringens vision för ett hållbart Åland 2020 är

Ett tryggt, självstyrkt, ö-samhälle där medvetna medborgare gör hållbara val.

Motiveringen är att i ett tryggt samhälle ges alla människor förutsättningar att tillgodose sina behov. Självstyrelsen ger Åland möjligheter att skapa dessa förutsättningar i

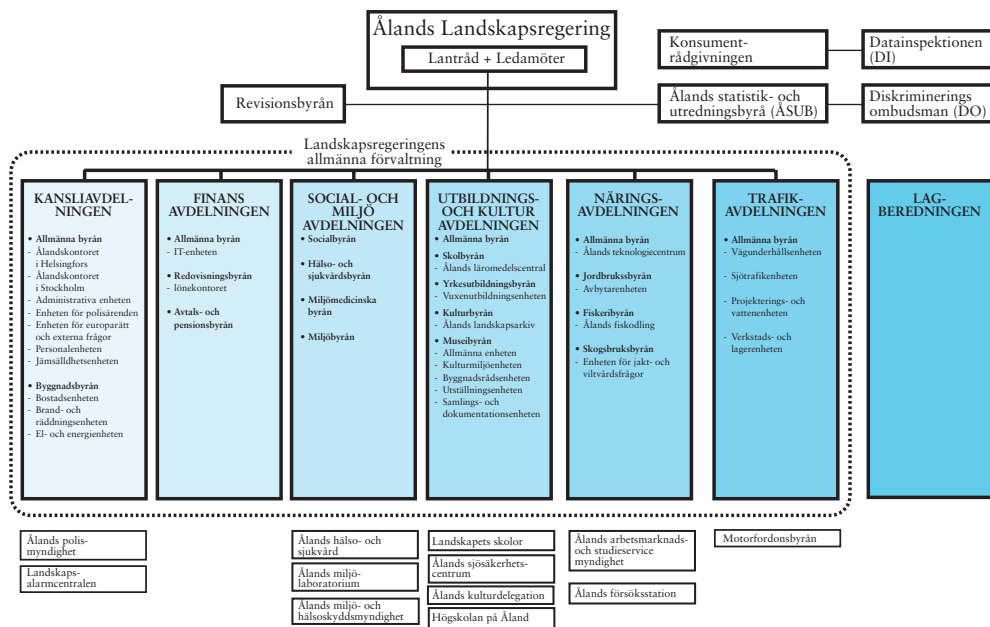

en nära dialog mellan beslutsfattare och medborgare. Genom dialog kan medvetenheten öka hos medborgarna om naturens begränsade bärkraft, samhällets sociala utmaningar och vikten av en stark dynamisk ekonomi i balans som samverkande delar att uppmärksamma för att göra hållbara val.

Strategin för arbetet är att bevara närdemokratin, försvara regional och social rättvisa samt att jämställdhet och hållbar utveckling skall vara vägledande i beslutsfattandet inom olika politiska områden. Valfärden skall tryggas med en stabil samhällsekonomi och ett mångsidigt, dynamiskt näringsliv med marknadsekonomi, konkurrens på lika villkor och grön tillväxt som grund.

1.5 Landskapsregeringens organisation

Ålänns landskapsregering verkar på Åland med en organisation som framgår av bilden nedan. För tydligare information om de olika avdelningarnas ansvarsområden, tjänster och målsättningar hänvisas till landskapsregeringens budget för år 2009.

2 Miljö och energi

2.1 Ökad andel förnyelsebar energi

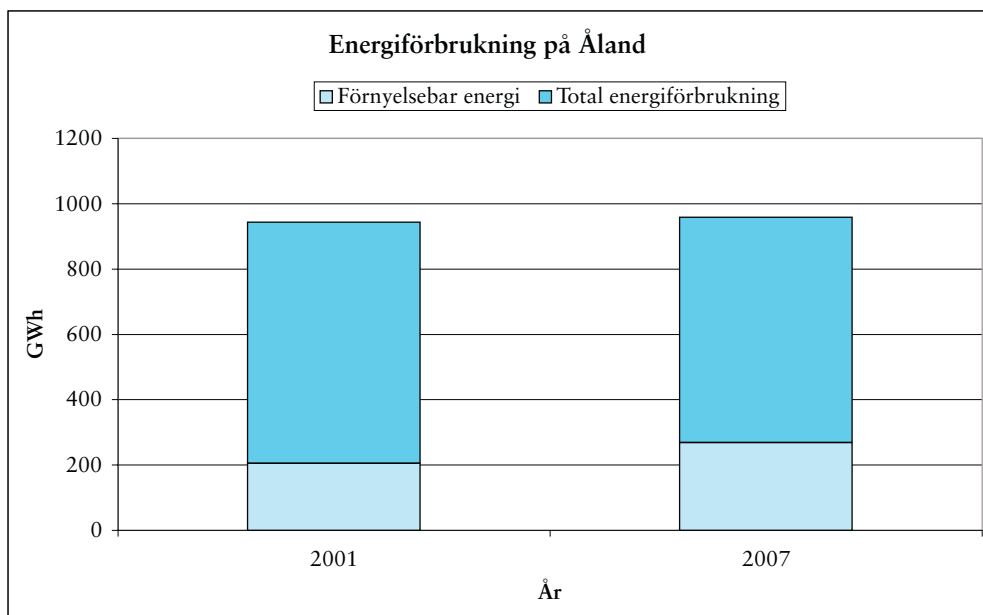
Landskapsregeringens övergripande mål inom energiområdet är minskning av klimatpåverkande utsläpp genom ökad användning av förnyelsebara energikällor och energi-effektivisering. Ett antal delmål på kortare sikt har satts inom ramen för landskapsregeringens energistrategi.

Under de senaste 10 åren har ett stort antal oljepannor bytts ut på Åland. Utbyte har bland annat skett till luftvärmepump, bergvärme och fjärrvärme. Landskapsregeringen har beviljat investeringsstöd mellan 1998-2003 samt under de två senaste åren för att bidra till att utvecklingen fortgår och intensifieras. Bland annat stod ett bioeldat kraftverket i Mariehamn klart 2008 med en effekt på 11 MW. Detta har kapacitet att försörja större delen av staden med värme under vintermånaderna.

Vindkraftens utbyggnad fortgår. Under sommaren 2007 togs sex nya verk i bruk med en effekt om 12 MW totalt. Detta innebär att 23 % av elförsörjningen kommer från vindkraft. Flera nya projekt är på gång och via en högspänningskabel till riket som är under projektering kan vindelen på sikt bli en exportvara.

Tittar man på all energi som förbrukas på Åland så är dominansen av fossila bränslen fortfarande stor men på nedgång. 2007 förbrukades 935 GWh varav 245 GWh (ca 26 %) var förnyelsebara och resten fossil energi eller kärnkraft. Utvecklingen går dock åt rätt håll, så sent som 2001 var andelen förnyelsebar energi endast ca 21 %. En ökad användning av förnyelsebar energi är inte bara ekonomiskt lönsam och strategiskt viktig ur ett energiförsörjningsperspektiv. Det är även långsiktigt nödvändigt för att minska utsläppen av koldioxid och förhindra den globala uppvärmningen.

Källa: Landskapsregeringens miljöbyrå

Under 2008 betalades 92 stöd ut till konvertering från oljeverme till miljövänligare alternativ. Detta innebär en besparing på minst 200 m³ olja och 500 ton koldioxid. Under 2009 kommer stödet att betona byte av värmesystem i flerbostadshus.

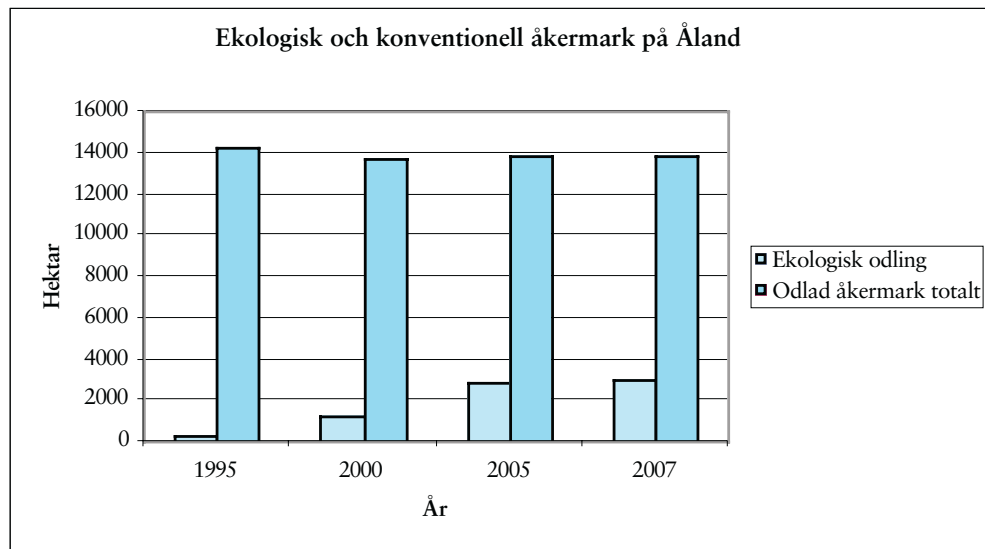

2.2 Ekologisk odling ökar

Ett av delmålen inom det jordbrukspolitiska arbetet är utvecklande av en marknadsanpassad ekologisk produktion. Landskapsregeringen har målmedvetet och under en lång tid satsat på ekologisk jordbruksproduktion inom landskapet. Genom att prioritera stöd inom ramen för det delvis EU - finansierade landsbygdsutvecklingsprogrammet till ekologisk produktion har dess andel ökat kraftigt under de senaste åren.

År 2008 fanns det totalt 2 755 ha åker i ekologisk produktion vilket är ca 20 % av den totala odlingsarealen. Ytterligare 225 ha var i övergångsskede till att bli godkänd som ekologisk areal. Ekologisk produktion karaktäriseras av optimal, lokal resursanvändning. Användningen av lättlösliga handelsgödselmedel och kemiska bekämpningsmedel ersätts med miljövänligare åtgärder och växtnäringsämnen tillvaratas effektivt i gårdens kretslopp. Miljö- och vattenbelastningen är därför mindre i ekologisk produktion jämfört med konventionell. Ett ekologiskt lantbruk stärker och ökar även den biologiska mångfalden i odlingslandskapet.

Utvecklingen arealmässigt av den ekologiska produktionen har som ovan nämnts varit stor de senaste åren. Produktiviteten från dessa arealer gällande ekologiska produkter som nått marknaden har emellertid inte varit lika stor då det på en stor del av arealen produceras vall som används i konventionell djurproduktion. Landskapsregeringen har för avsikt att satsa på projekt med syfte att utveckla produktiviteten inom den ekologiska odlingen samtidigt som efterfrågan av ekologiska produkter ökar i Europa vilket förhoppningsvis skall göra att en större volym ekologiska produkter från den omställda arealen kommer att nå marknaden.

Källa: statistisk årsbok för Åland 2008

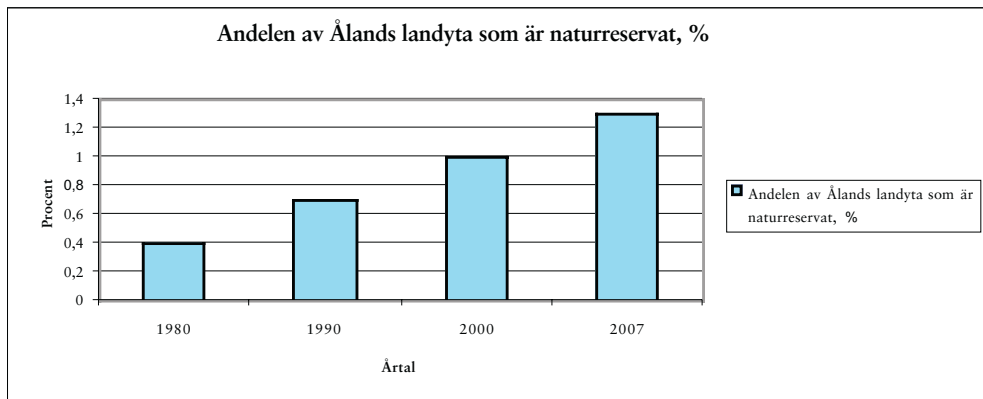
2.3 Natur och biologisk mångfald

En grundtanke i hållbar utveckling är bevarandet av biologisk mångfald. På mest övergripande nivå upprätthåller den biologiska mångfalden sådana grundläggande förutsättningar för liv som syrgasproduktionen, bindning av solenergi, rening av vatten och klimatreglering. Samtidigt är den bas av genetiskt material som representeras av ett stort antal arter en källa till möjligheter inom framställning av bland annat livsmedel och medicin.

På den lokala nivån försöker man bevara arter och biotoper som sedan gammalt har varit en del av vår natur. Det åländska landskapet är sedan urminnes tider en produkt av samspelet mellan människa och natur och utgör grund för den attraktionskraft som Åland har på besökare utifrån. Den mosaik av biotoper som utvecklats svarar även för den stora biologiska mångfald som Åland fortfarande hyser.

Ett sätt att bevara denna artrikedom är genom att inrätta skyddsområden, t.ex. naturreservat, där det finns klara regler för vad man får göra, men där vissa också kräver kontinuerlig skötsel för att bibehålla sin biologiska mångfald. Vissa sällsynta arter och biotoper är skyddade enligt lag även utanför naturskyddsområden.

I dag är ca 1,3 % av Ålands landyta skyddad som naturreservat; i ett europeiskt perspektiv är detta lågt. Landskapet har 48 naturreservat, ett salskyddsområde, 10 naturminnen och 9 fågelskyddsområden. Många naturreservat är till arealen små, och strävandena att åstadkomma nya reservat sker bland annat inom det europeiska Natura-2000 arbetet. Detta inriktas för åländsk del idag i första hand på att utöka skyddet för våtmarker och gamla orörda skogar. Under 2008 tillkom fem nya naturreservat.

Källa: Landskapsregeringens miljöbyrå

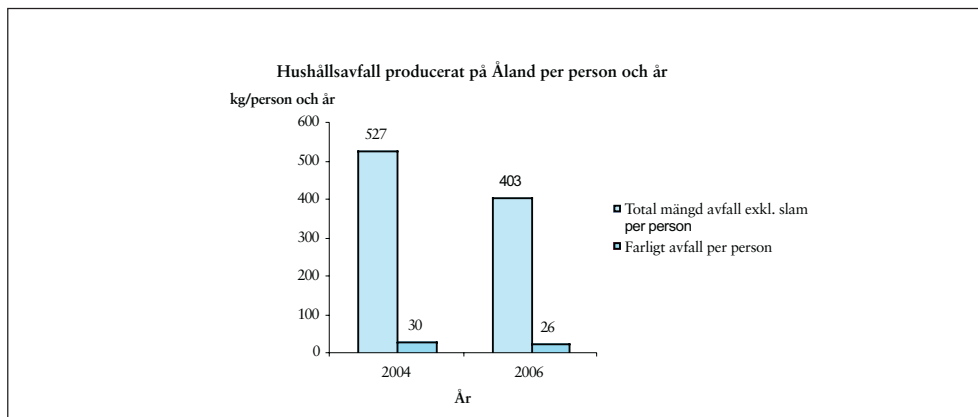
2.4 Avfall

Den övergripande målsättningen för att nå en ekologiskt hållbar avfallshantering är att tillvarata den resurs som avfall utgör så effektivt som möjligt och med så liten påverkan på miljön som möjligt. Mängden avfall som deponeras ska minimeras och det är mycket viktigt att hälso- och miljöfarligt avfall sorteras ut och omhändertas på ett miljöriktigt

sätt. Ökad återanvändning och återvinning leder till ett bättre resursutnyttjande.

Produkten man inte skaffar är den som bidrar till minst miljöpåverkan. Det viktigaste steget mot en minskad avfallsmängd är att alla individer funderar över sin konsumtion och faktiskt i mindre utsträckning skaffar sådant man egentligen inte behöver. Om man ändå anser sig behöva en produkt är det ur miljösynpunkt bäst att i första hand återanvända gamla varor. När produkten blivit avfall och inte går att lämna vidare för återanvändning ska den materialåtervinnas eller energiåtervinnas och i sista hand deponera. Avfallshanteringen har förändrats och förbättrats på Åland under de senaste 15 åren och många är duktiga källsorterare. Medvetandet om att vårt sätt att leva leder till miljöproblem har ökat och viljan att göra något positivt för vår miljö är stor.

Källa: Åsub:s avfallsstatistik 2004 och 2006

Åsub tar sedan år 2004 fram avfallsstatistik på uppdrag av miljöbyrån. Statistiken samlas vartannat år från de företag och offentliga inrättningar som insamlar, transporterar och behandlar avfall. Enligt statistiken står hushållen för 50-60 procent av avfallet som produceras på Åland. Det är troligt att en del företagsavfall ingår i dessa mängder pga. att korrekta uppgifter inte har lämnats. Det kan också förklara minskningen av avfall från år 2004 till 2006. Uppgifter om vem som har producerat avfallet har förbättrats från år 2004 till år 2006. Avfallsmängderna som produceras är till stor del beroende av konjunkturen. Vid en lågkonjunktur produceras mindre avfall än vid högkonjunktur och det är troligt att vi kommer att se en reell minskning av avfallsmängderna om lågkonjunkturen håller i sig.

År 2006 behandlades ca 70 % av allt avfall lokalt på Åland medan resterande 30 % transporterades bort. Sammanlagt återvanns drygt 34 400 ton avfall, vilket motsvarar 97 procent av allt behandlat avfall. Nästan all återvinning utgörs av vanligt slam som komposteras (mer än 33 000 ton). Av slammet som behandlas på Åland härstammar ca 27 300 ton från reningsverk medan ca 5 700 ton främst kommer från livsmedelsindustrin, handel och restauranger. Den andra typen behandlingen av avfall lokalt på Åland

var under samma år bortskaffande åtgärder, det vill säga deponering. Totalt deponerades nästan 1 100 ton vid Svinryggens Deponi år 2006. Knappt 7 procent av allt avfall transporterades till Sverige för energiåtervinning. Återstående, 23 procent, av avfallet transporteras till fasta landet för materialåtervinning, deponering eller destruktion (farligt avfall).

Svinryggens deponi Ab har numera stängt deponien för icke-farligt avfall och har i början av år 2008 öppnat en deponi för inert avfall. Några andra deponier finns inte på Åland. Öppen kompostering av biologiskt avfall finns i Vestansunda och i Gunnarsby. Slam från avloppsreningsverket komposterar i öppen kompost och används sedan vid anläggning av parker och slänter vid vägbyggen. I Gunnarsby finns även en anläggning för sluten kompostering av bl.a. matavfall där ca 1.000 ton komposterade under 2006.

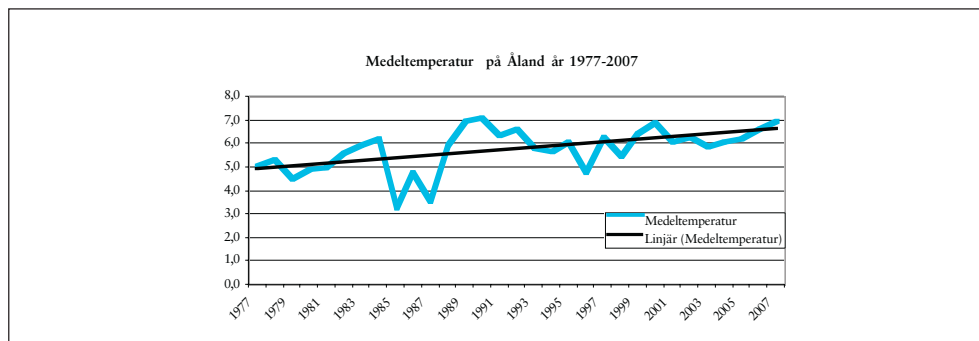
2.5 Klimat

Landskapsregeringens långsiktiga målsättningen är att minska koldioxidutsläppen med 20 % fram till år 2020 jämfört med 1990 års nivå. För att minska koldioxidutsläppen inom transportsektorn infördes skrotnings- och miljöbilspremie under 2008. Totalt under 2008 har 26 ansökningar om miljöbilspremie och 199 ansökningar om skrotningspremie beviljats och stödet finns kvar även under 2009. Under 2008 startades en utredning om vilken klimatanpassning som kommer att bli nödvändig för Åland i framtiden.

Enligt IPCC (Intergovernmental panel on climate change) kommer de globala utsläppen av växthusgaser med nuvarande utveckling att öka under de närmaste årtiondena. En sådan ökning av växthusgasutsläppen kommer mycket sannolikt att orsaka förändringar i det globala klimatsystemet som är större än de som observerats under 1900-talet. Uppskattningar av uppvärmningen under det kommande århundradet ger en temperaturökning på mellan 1,8 och 4°C till år 2100 i förhållande till perioden 1989–1999. Uppvärmningen och stigande havsnivåer kan fortsätta i århundraden, även om koncentrationen av växthusgaser i atmosfären skulle stabiliseras.

Klimatförändringarna är ett globalt fenomen och dess effekter på Åland har inte i detalj utretts ännu. Generellt för norra Europa är man dock inom IPCC praktiskt taget säker på bland annat följande effekter: ökade skördar i kallare områden, skador på skördar, markerosion, oförmåga att odla mark till följd av vattensjuka marker, ökade insektsangrepp, minskat energibehov för uppvärmning, ökat energibehov för kylning och problem med vattenkvaliteten, t ex. algbloomning.

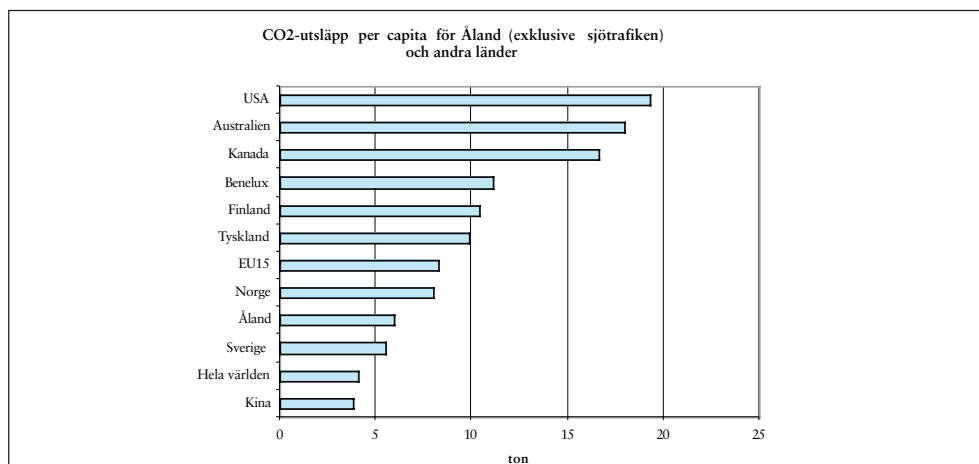
Klimatförändringar är komplicerade och det är svårt att analysera trender utan ett mycket långt tidsperspektiv. Det kan dock konstateras att medeltemperaturen på Åland sedan 1977 har stigit. Det kan också konstateras att Slemmernes islossning idag sker ca 14 dagar tidigare än för ett halvt sekel sedan. Dessa är faktorer som med nödvändighet måste påverka planeringen inför framtiden.

Källa: Åsub

De viktigaste växthusgaserna när det gäller mänsklig påverkan är koldioxid, metangas och kväveoxider. De största utsläppskällorna på Åland är: sjötrafiken, el och värme, vägtrafiken, djurhållning och gödselhantering samt avfall. Den senaste utredningen om utsläppen av växthusgaser på Åland utfördes år 2003. I den framgår att Åland tack vare få landbaserade industrier släpper ut mindre än många andra utvecklade länder. Räknar man in sjötrafiken blir dock påverkan en helt annan. Det finns olika argument för om sjötrafiken bör räknas in eller inte. Ett starkt argument för är att en stor del av Ålands BNP kopplas till sjöfarten varför den borde vara med även när det gäller utsläpp. Ett motargument är att huvuddelen av passagerarna inom sjötrafiken inte är ålänningar och dessutom är Åland oftast inte slutdestinationen för resorna.

Enligt en uträkning från el- och energienheten på Ålands landskapsregering var de åländska utsläppen 6,3 ton CO₂ per capita år 2005. Med sjöfarten inräknad skulle de åländska koldioxidutsläppen vara omkring 9,8 ton/capita (om man räknar ena vägens utsläpp som kommer från färjor som trafikerar till och från Åland).

Källa: Landskapsregeringens byggnadsbyrå och OECD environmental data (för år 2005)

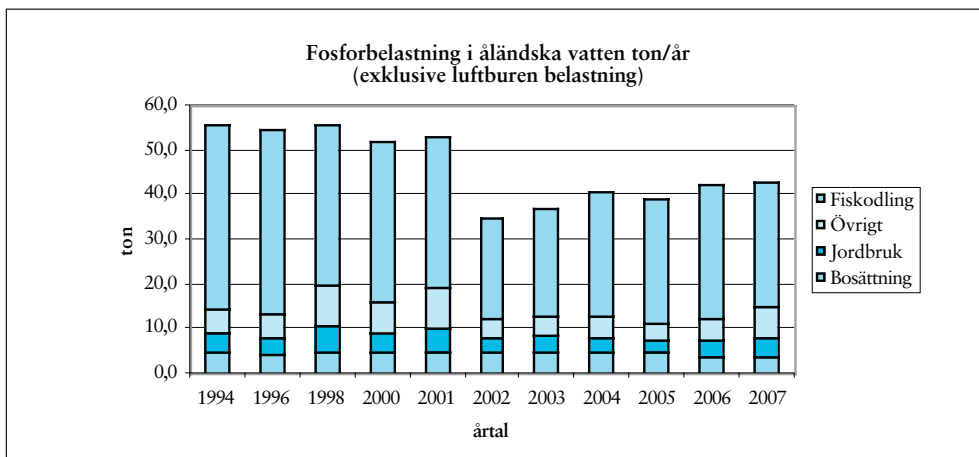

2.6 Vattenbelastning

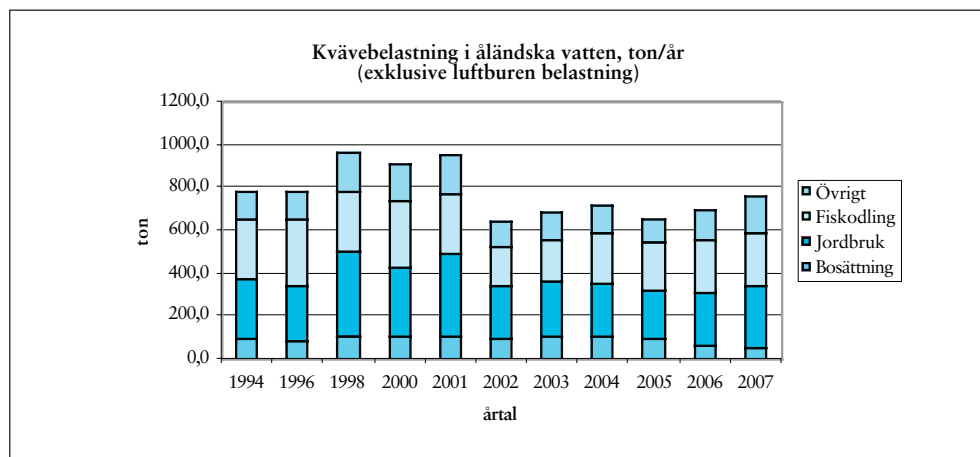
De övergripande målen för vattenvården på Åland är att verka för ett hållbart nyttjande av vattenmiljön, att minska utsläppen av näringsämnen och substanser som är främmande för vattenmiljön samt att bevara eller förbättra vattenkvaliteten i yt- och grundvatten. Det innefattar att vattnets status inte skall försämrats och att deras status är åtminstone god innan år 2015. Ålands vattenförekomster är indelade i 61 kustområden. Av dessa är idag 11 av god kvalitet eller bättre. Långsiktigt måste dricksvatten även skyddas bättre än idag. Målsättningen är att upprätta skyddsplaner för såväl yt- som grundvattentäcker.

Åland kan inte ensamt nå målen om det inte sker stora förändringar internationellt. Dock finns det en mängd åtgärder som kan och bör vidtas på Åland för att åstadkomma förbättringar framför allt i de hårdast belastade inre vikarna. Dessa inkluderar riktad rådgivning till vissa jordbrukare och fortsatta satsningar på avlopp.

Viktiga utsläppskällor av näringssalter är fiskodlingar, bostäders och industriers avlopp och jordbruk. Av dessa är fiskodlingarna den största utsläppskällan. År 2007 beräknades utsläppen till 244 ton kväve och 28 ton fosfor. Sedan 1993 kontrolleras vattenkvaliteten och bottenfaunan årligen vid fiskodlingar enligt ett vedertaget övervakningsprogram. En åtgärd för att minska fiskodlingarnas lokala påverkan på vattenmiljön är utlokalisering. Mindre än 10 enheter av 36 kan idag anses vara utlokaliserade.

Källa: Landskapsregeringens miljöbyrå

Källa: Landskapsregeringens miljöbyrå

2.7 Skogsbruk

Idag är andelen certifierade skogsägare med minst 2 hektar skog 100 % på Åland. Syftet med certifieringssystemet PEFC (vilket är ett internationellt vedertaget system) är ett hållbart skogsbruk genom hela produktionskedjan. Certifieringsstandarden bygger på 25 st. kriterier som omfattar ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart skogsbruk. Tillämpningen av certifieringsstandarden revideras årligen av en oberoende ackrediterad revisor (Det Norske Veritas).

Den åländska tillväxten på skogs- och tvinmark i virkesproduktion uppgår enligt senaste riksskogstaxering till 405.000 m³/år. Avverkningen uppgick under år 2007 till ca 183.000 m³ avsaluvirke, dvs. ca 45,2 % av tillväxten. Sedan tillkommer en okänd volym husbehovsavverkning samt den naturliga avgången i skogen, men avverkningen ligger trots det långt under tillväxten.

3 Social trygghet

Enligt grundlagen garanteras alla vissa ekonomiska, sociala och kulturella grundläggande rättigheter. Landskapet och kommunerna skall tillförsäkra var och en dessa rättigheter. Syftet med den sociala tryggheten är att främja befolkningens hälsa och funktionsförmåga, att ge förutsättningar för en sund arbets- och livsmiljö samt att trygga en tillräcklig utkomst, social- och hälsovårdstjänster och social trygghet i livets alla skeden.

3.1 Ekonomisk utsatthet - relativ fattigdom

Andelen fattiga på Åland var år 2004 13,1 % enligt en uträkning från Åsub. Förändringen till 2008 antas vara marginell. För Åland är utvecklingen bakåt inte utredd men i Sverige har den relativa fattigdomen ökat under hela 1990-talet och var år 2002 nästan 12 %. Både Åland och Sverige ligger lågt jämfört med andra EU - länder.

Definitionen av fattigdom är andelen familjeenheter med inkomster mindre än 60 %

av medianinkomsten. Det finns inte något mål eller allmänt accepterad norm för vilken inkomstspridning som är acceptabel inom ett samhälle. Inkomstspridning kan även mätas på andra sätt. Tanken med detta relativa mått är att det med en inkomst som är lägre än 60 % av medianinkomsten kan anses vara svårt att upprätthålla en socialt sett normal konsumtionsnivå och vara väl integrerad i samhället.

3.2 Utbildningsnivå

Utbildningsnivån är en mycket central faktor när det gäller hållbar utveckling. En struktumvandling har ägt rum och många av de "gamla" arbetstillfällena har försvunnit medan nya har tillkommit. Vi lever i vad man kan kalla en kunskapsbaserad ekonomi. I den kunskapsbaserade ekonomin är tillgången till kunskap och kvalificerad arbetskraft viktiga förutsättningar för utveckling och särskilt för hållbar utveckling. Ett samhälle med låg utbildningsnivå och svaga samhällsinstitutioner befinner sig med hög sannolikhet långt ner i den teknologiska kedjan.

För effektiv och hållbar produktion krävs mycket kunskap och produktionen blir därför mer komplex. Det som var hållbart under den industriella perioden fyller inte längre kraven på en hållbar utveckling. Vad som är hållbart styrs i mångt och mycket av hur omvärlden förändras. Utbildningsnivån är således avgörande för landskapets förmåga att reproducera sig själv genom hållbar utveckling och för att hävda sig i konkurrensen med omvärlden.

3.3 Kultur

Mångfald, delaktighet och förnyelse är ledorden i landskapsregeringens kulturpolitik. Kulturen inklusive det svenska språket och de lokala sedvänjorna utgör grunden för Ålands självstyrelse. Genom självstyrelselagen har landskapet behörighet på kulturområdet. Landskapsregeringens strävan är därför att ge kulturen de bästa möjliga förutsättningar att utvecklas som en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhällsutvecklingen.

Unesco har definierat ordet kultur på följande sätt: "Kultur kan anses omfatta hela det komplex av andliga, materiella, intellektuella och känslomässiga egenskaper som kännetecknar ett samhälle eller en grupp i samhället. Kultur omfattar inte endast konst och litteratur, utan också livsstilar, de mänskliga rättigheterna, etik, traditioner och trosuppfattningar".

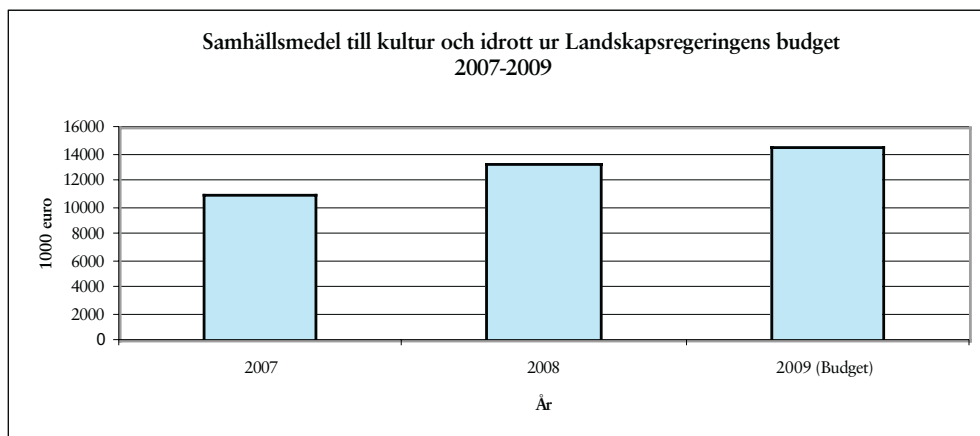
Den senaste utredningen om Ålänningarnas kultur- och fritidsvanor utfördes av Åsub år 2001. I den framgår att en fjärdedel av de svarande ägnade sig åt föreningsverksamhet åtminstone någon gång per månad och 41 procent hade gjort det åtminstone någon gång per år. Vidare framgår att 72 % av de svarande hade besökt ett bibliotek åtminstone en gång under året. Senare statistik visar också att utlåningsfrekvensen på biblioteken har varit relativt konstant de senaste 5 åren med en svagt ökande trend.

De fem mest populära fritidsaktiviteterna i undersökningen var: sett på TV/video, läst böcker/tidskrifter, lyssnat aktivt på radio, promenerat/joggat och lyssnat aktivt på musik. Den populäraste friluftaktiviteten var att plocka bär/svamp följt av fiske och jakt.

Samhällsmedel till kultur, idrott och ungdom har under de senaste åren ökat. Med

samhällsmedel menas här olika PAF-bidrag samt kostnader för bibliotek, museibyrån, landskapsarkivet samt allmänna kulturkostnader.

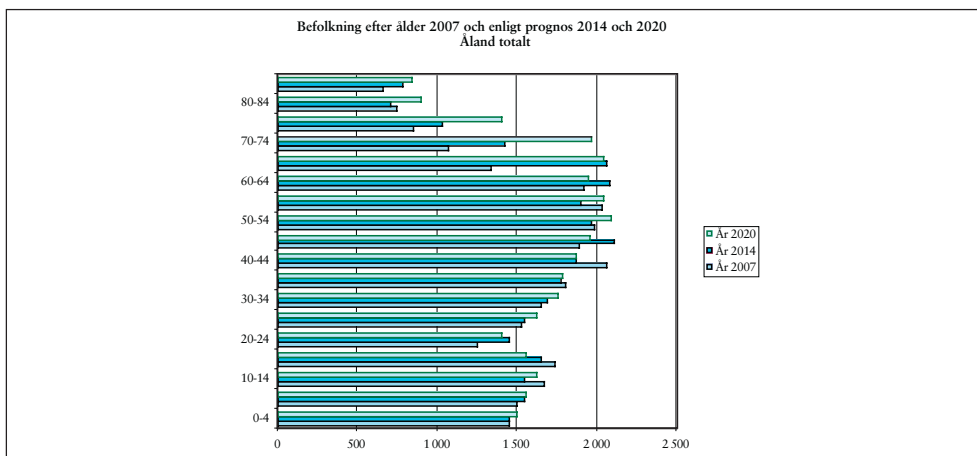
Källa: Landskapsregeringens budget 2009, 2008 och 2007

3.4 Demografisk utveckling

Utgående från statistikcentralens befolkningsprognos från år 2007 kommer den åländska befolkningen att öka med 10 % eller från 27 153 till 29 841 personer mellan år 2007 och år 2020. Den vårdkrävande andelen, dvs. de äldre ökar betydligt mera. De över 75 år ökar med 38 % och de över 85 år med 27 %. Av detta följer att sjukdomstillstånd som är vanliga i hög ålder kommer att öka: cancersjukdomar, demens, olika typer av benbrott pga. benskörhet, hjärt- och kärlsjukdomar samt tillstånd som är i behov av hjälpmedel (syn- och hörselhjälpmedel) och endoprotaser. Vården av de äldsta, av vilka en stor del drabbas av demens (50 % av de över 85 år) förutsätter stora personalinsatser både inom hemsjukvården och inom långvården.

Det finns även stora möjligheter med den kommande demografiska utvecklingen. En äldre befolkning innebär också en mer erfaren befolkning. Detta kan vara positivt i såväl näringslivet, fritidssektorn, kultursektorn och föreningsverksamheter. Genom att arbetskraft riskerar bli en bristvara i framtiden möjliggörs en avtrappning av yrkesengagemang för äldre i större utsträckning. Valet att kunna få en avtrappning istället för en fast tidpunkt vid vilken pension infaller kan ha en positiv hälsoeffekt för vissa grupper.

Förutom att följa med den demografiska utvecklingen är landskapsregeringens ambition att göra en medborgarundersökning om upplevd livskvalitet. Detta kan ske i stil med den svenska NRI (nöjd-medborgar-index) modellen.

Källor: Statistikcentralens PX-Web-databaser på Internet.

3.5 Jämställdhet, löner

Jämställdhet mellan kvinnor och män handlar om grundläggande värderingar som respekt, livskvalitet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Landskapsregeringen antog i mars 2008 ett ramprogram för jämställdhetsarbetet på Åland för åren 2008-2011. Det övergripande målet är att kvinnor och män skall ha samma makt att forma samhället och sina liv vilket har koppling till stora internationella frågor som hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. Målet ger demokratin innehåll och beskriver resultatet som blir då kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Frågor om makt och inflytande, utbildning, ekonomisk självständighet, fördelning av det oavlönade och avlönade arbetet och frihet från könsrelaterat våld är självklara och centrala jämställdhetsfrågor.

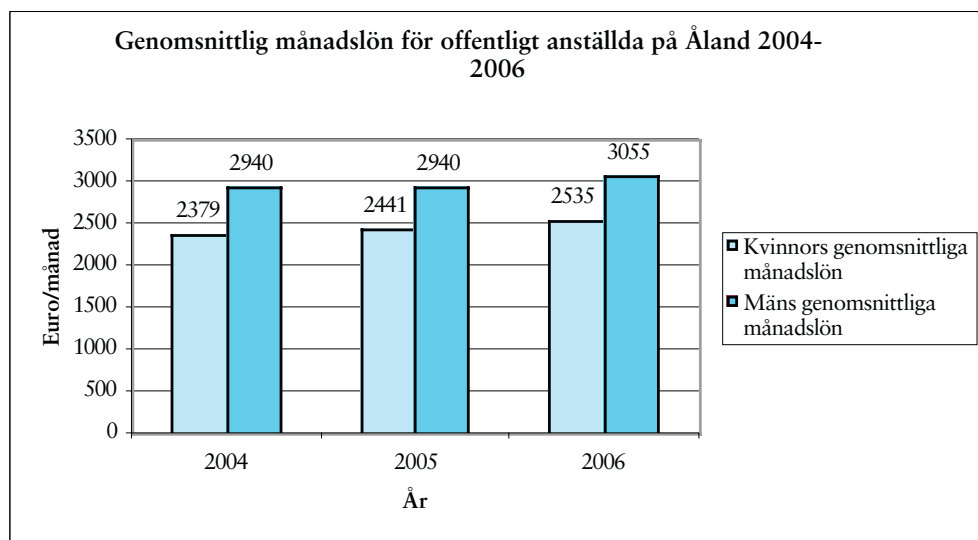
Jämställdhetspolitiken grundar sig på en förståelse av att kön och makt skapas och upprätthålls strukturellt i alla delar av samhället. Ekonomisk självständighet innebär att kvinnor och män skall ha samma reella möjligheter att försörja sig själva och eventuella barn. Det avlönade arbetet skall ge ekonomisk självständighet i förvärvsaktiv ålder men också ekonomisk trygghet som pensionär.

Lönestatistiken är av central betydelse då man vill göra en bedömning av jämställdhetsgraden i ett samhälle. Offentligt anställda kvinnor på Åland hade år 2006 i genomsnitt 17 procent lägre lön än offentligt anställda män. Dock är trenden att skillnaderna i den privata sektorn är trenden den motsatta jämfört med den offentliga sektorn. År 2006 var den genomsnittliga månadslönen för kvinnor 21 procent lägre än männens medan den var 20 procent lägre år 2002.

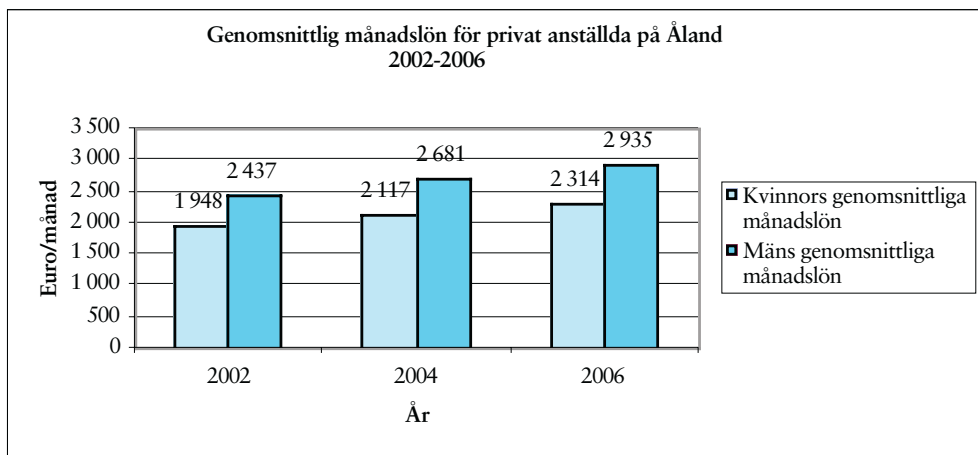
Myndigheterna har enligt jämställdhetslagen en skyldighet att främja jämställdhet. Förvaltningen bör med andra ord utvecklas så att man inför och etablerar sådan praxis som behövs för att införliva jämställdhetsperspektivet både vad gäller arbetsförhållanden och den verksamhet som riktar sig till olika målgrupper i samhället. Arbetsmeto

derna är jämställdhetsintegrering och traditionellt jämställdhetsarbete. Hållbar jämställdhet syftar till kvalitetssäkring av alla verksamheter så att de svarar mot kvinnors och mäns, flickors och pojkars villkor och behov så att hög kvalitet och goda resultat uppnås för kvinnor respektive män och flickor respektive pojkar.

Källa: Åsub:s officiella databas

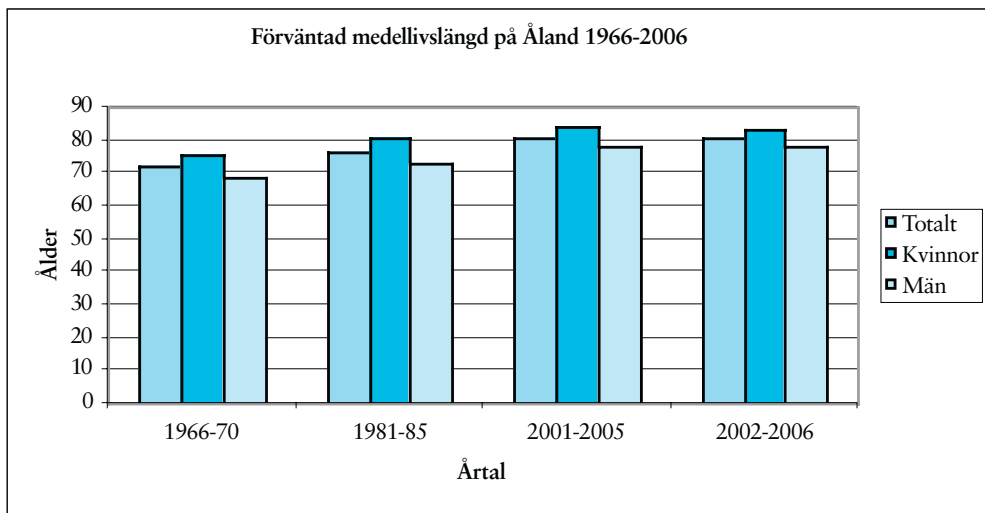

Källa: Åsub:s officiella databas

3.6 Folkhälsa, medellivslängd

Medellivslängden har ökat med 9,5 år för män och 7,9 år för kvinnor under de senaste 40 åren. År 2006 var medellivslängden 83,5 år för kvinnor och 78,0 år för män på Åland. År 2003 var Japan det land med högst medellivslängd med 82 år enligt FN. Industrialiserade länder dominerar i toppen, Sverige låg då till exempel på sjätte plats med 80 år. Det bör nämnas att internationella jämförelser av hälsosamma levnadsår är svåra att göra på grund av skillnader i definitioner.

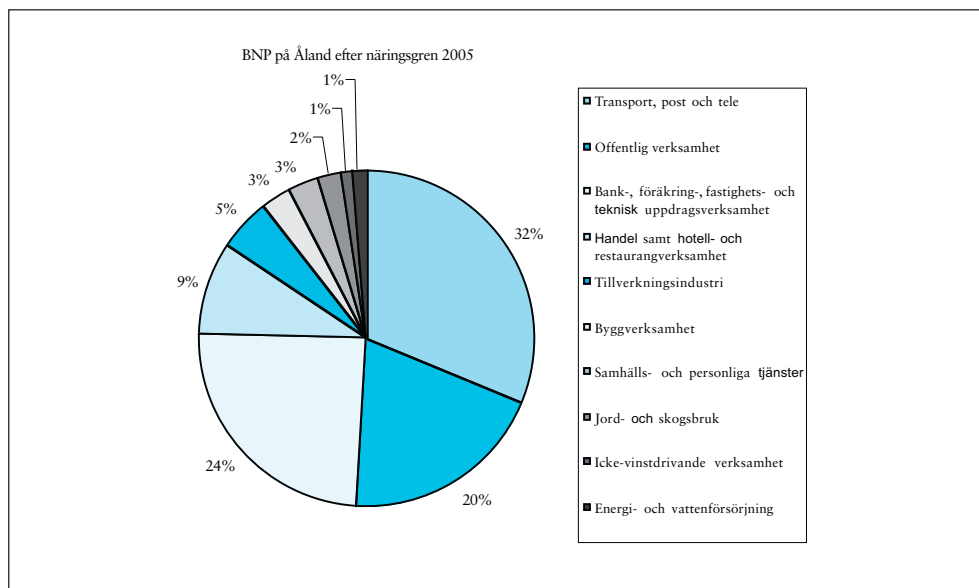

Källa: Statistisk årsbok för Åland år 2008

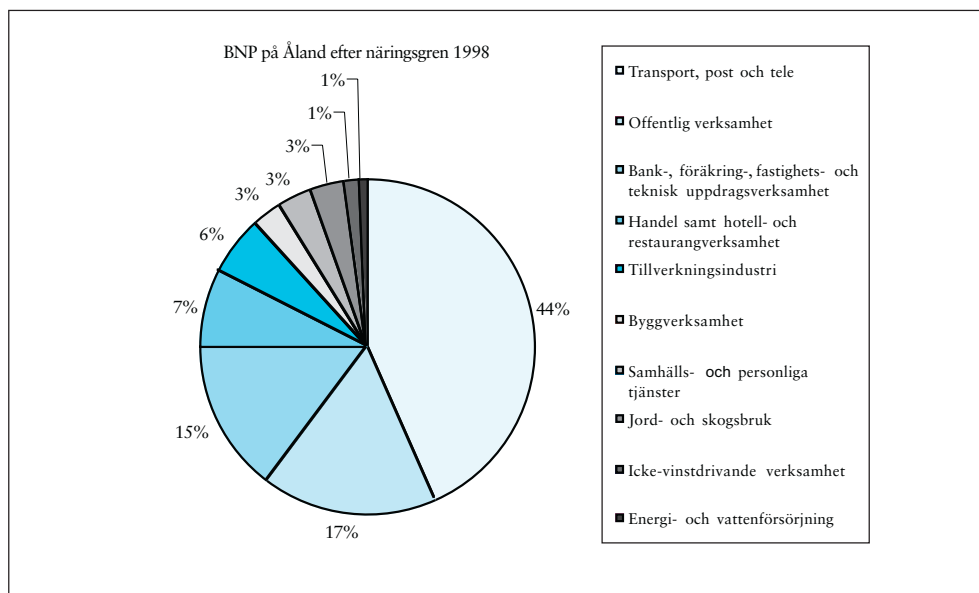
4 Ekonomi och Näringsliv

4.1 BNP efter näringsgren

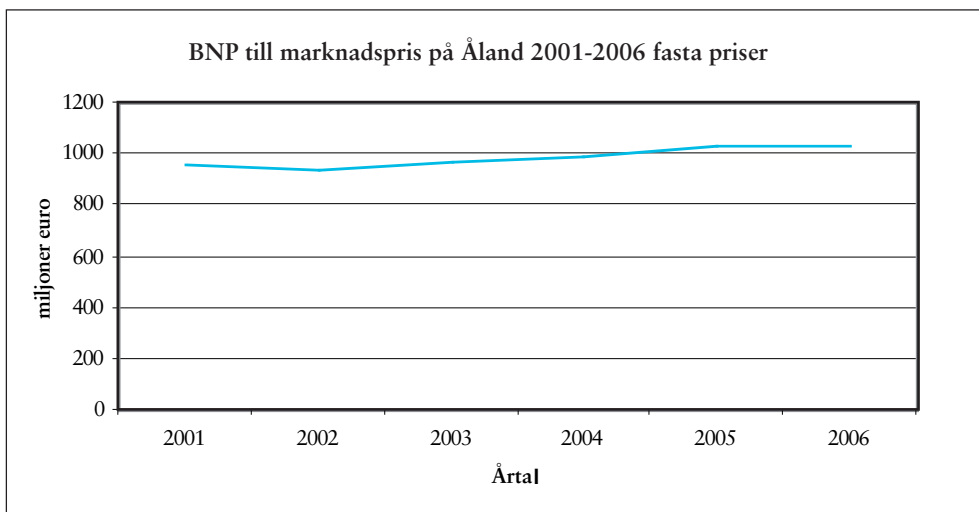
BNP (Bruttonationalprodukten) är värdet av alla varor och tjänster som produceras inom ett visst område under en tidsperiod (vanligen ett år). BNP på Åland har stadigt växt under de senaste 10 åren. De branscher som växt mest är bank-, försäkrings-, fastighets-, och teknisk uppdragsverksamhet samt byggverksamhet. Den offentliga sektorn har även växt och motsvarade år 2005 20 % av BNP. Transport, post, tele och jord- och skogsbruk har samtidigt minskat sin andel av BNP.

Källa: Statistisk årsbok för Åland år 2008

Källa: Åsub:s officiella databas

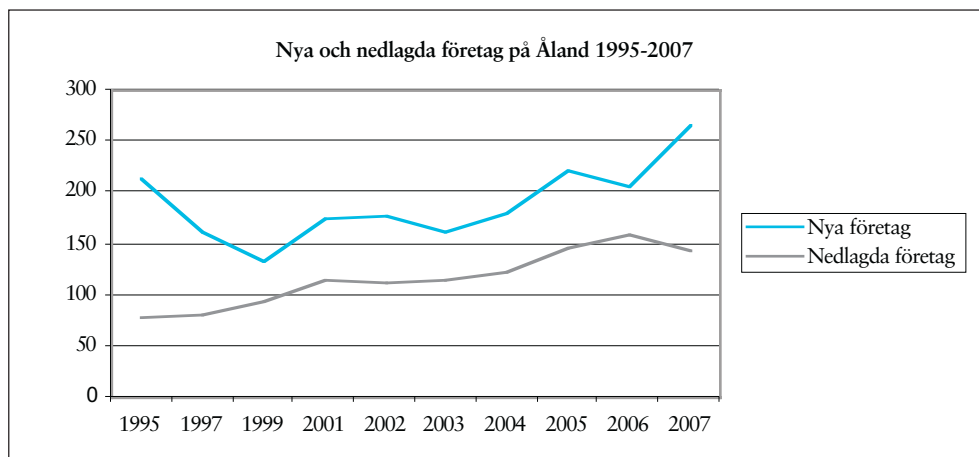
Källa: Åsub:s officiella databas

Landskapsregeringens övergripande mål för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för entreprenörer och företag att starta nya och utveckla befintliga företag, att ge goda och långsiktiga förutsättningar för affärsidéer samt att de åländska företagen ges samma förutsättningar som konkurrenterna i omvärlden. Delmålen för näringsverksamheten är ökad export av varor och tjänster från Åland, ökad produktutveckling, breddad industribas vid sidan av livsmedelsindustri samt att främja utvecklingen av såväl tjänster som tillverkning.

4.2 Antalet nya och nedlagda företag

År 2007 startades 266 nya företag på Åland, året innan var antalet 205 stycken. Skillnaden mellan antalet nystartade och antalet nedlagda företag är ett mått på entreprenörskap inom en region. På Åland har den skillnaden varit positiv under de senaste 12 åren. År 2007 fanns 2105 företag registrerade på Åland fördelade på ca 13 000 personer i yrkesverksam ålder.

Flest företag, 70 stycken, startades under 2007 inom finans-, försäkrings- och fastighetsverksamhet. Inom handel och hotellverksamhet startades 65 företag och inom byggnadsverksamhet 48 stycken. Inom transport, post och tele startades 31 företag, inom samhällstjänster 29 stycken och inom industri 15 stycken. Minst antal var det inom jordbruk med 8 företag.

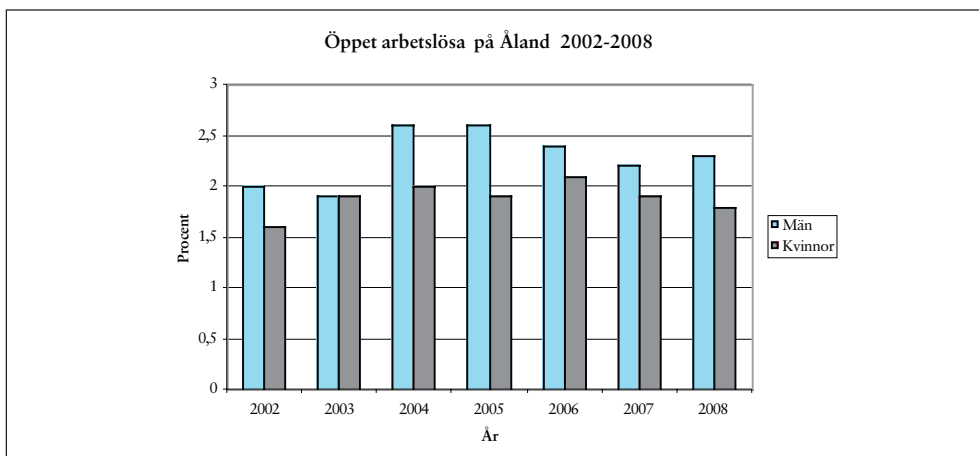
Källa: Åsub:s officiella databas

4.3 Arbetslöshet

Landskapsregeringens övergripande mål är att sträva till en fortsatt låg arbetslöshet samt till ökad sysselsättningsgrad, en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, kvinnors och män rätt till arbete och lön på lika villkor samt att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden.

Åland har en mångårig tradition av låg arbetslöshet och god sysselsättningsgrad. En anledning är attityderna till entreprenörskap och företagande. Ytterligare en orsak är den goda utveckling inom sjöfarten vilket bidragit starkt till många kringliggande verksamheters möjligheter.

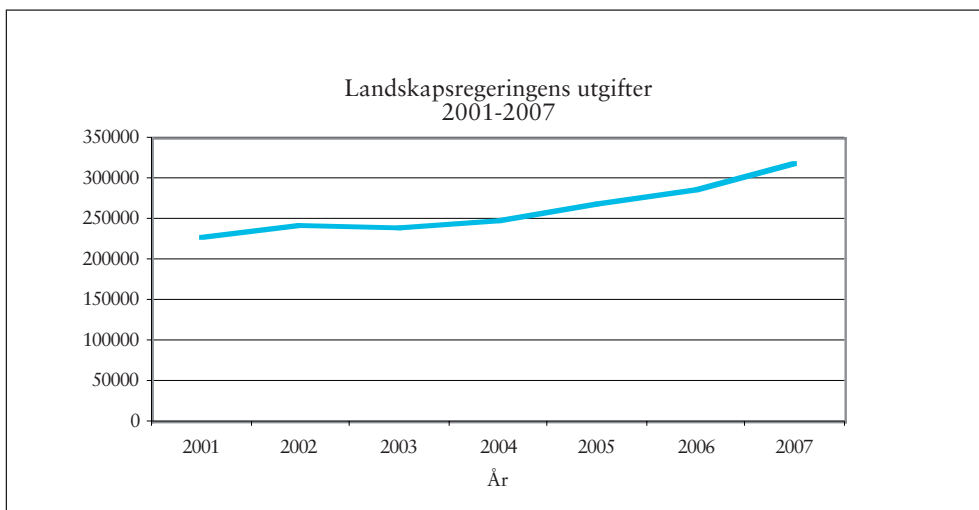
Arbetslösheten har under flera år legat kring 2 % på Åland vilket i internationell jämförelse är mycket lågt. Länder med låg arbetslöshet (år 2007) är t ex Danmark med 3,2 % och Sverige med 5,2 %. I Finland var arbetslösheten 6,0 %. Skillnaden mellan kvinnor och män är liten, dock är trenden under de senaste sex åren att det råder en lägre arbetslöshet för kvinnor än för män. De sysselsättningsfrämjande åtgärderna låg under 2007 på en något högre nivå än året innan. I genomsnitt har 57,3 personer varit placerade i åtgärder varje månad, detta motsvarar 0,4 % av arbetskraften.

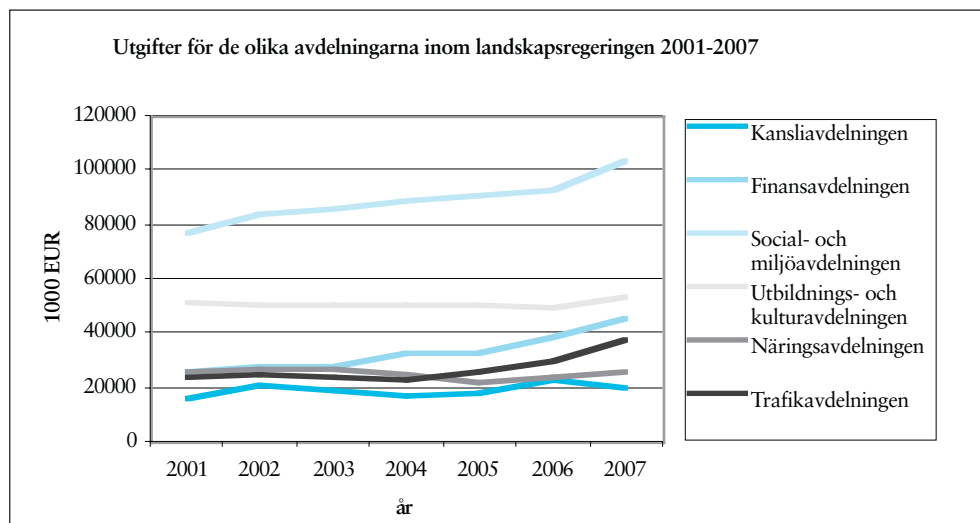
Källa: Åsub:s officiella databas

4.4 Offentliga utgifter

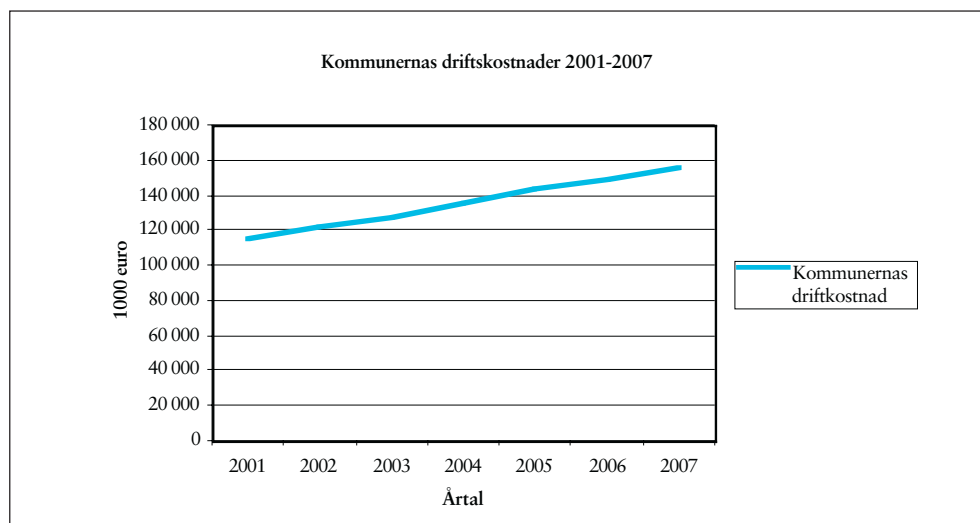
Landskapsregeringens utgifter ökade mellan år 2001 och år 2007 med totalt 92,5 miljoner euro. Detta motsvarar en genomsnittlig årlig ökning med 5,9 %. Kommunernas driftkostnader ökade mellan år 2001 och år 2007 med totalt 40,0 miljoner euro. Detta motsvarar en genomsnittlig årlig ökning med 5,1 %. Mellan år 2001 och år 2006 ökade BNP med i genomsnitt 1,4 % per år på Åland. Det finns alltså en klar tendens till att de offentliga utgifterna ökar i snabbare takt än tillväxten i ekonomin.

Källa: Statistisk årsbok för Åland år 2008

Källa: Statistisk årsbok för Åland år 2008

Källa: Statistisk årsbok för Åland år 2008

5 Övrig information

5.1 Begreppet hållbar utveckling

Hållbar utveckling, i modern bemärkelse, definierades för första gången av den så kallade Brundtlandkommissionen, som tillsattes av FN i mitten av 1980-talet. Syftet var att fokusera på de globala miljöproblemen. Kommissionen definierade hållbar utveck

ling så här: *En utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.*

Utgångspunkten är en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem. En tydlig linje är tanken om individens delaktighet och ansvar. Den bärande principen är att sociala, ekologiska och ekonomiska förhållanden är integrerade och att de är ömsesidigt beroende av varandra.

Social utveckling är både ett resultat av, och en förutsättning för, ekonomisk utveckling. Den sociala dimensionen av hållbar utveckling lyfter fram inflytande och jämlikhet, att individen känner trygghet och delaktighet. Den ekologiska dimensionen handlar om att hushålla med naturresurser, som vattnens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga. Den handlar också om att minska påverkan på naturen och människors hälsa. Att värna de givna naturresurserna är en förutsättning för hållbar utveckling. Ekonomisk tillväxt brukar framhållas som en förutsättning för utveckling. Samtidigt gäller att ekonomisk utveckling inte kan ske om miljön försämrats och om det inte sker en tillväxt i det sociala kapitalet, såsom hälsa och utbildning. Friska invånare bidrar till exempel till ökad produktivitet.

Tre saker bedöms som viktiga för att lyckas med hållbar utveckling. Medborgarna måste vara delaktiga, och varje individ ska förstå och ta eget ansvar för utvecklingen. Arbetet måste också vara sektorsövergripande, vilket innebär att samverkan måste ske mellan olika aktörer och på olika nivåer. Slutligen krävs ett medvetet ledarskap kring hållbar utveckling.

Inspiration och struktur vid framtagandet av hållbarhetsredovisningen har hämtats från de internationella riktlinjerna GRI - Global Reporting Initiative.

Bilaga 15. Byggnad och planering av vägar

Under året slutförda om- och nybyggnader av vägar

Landsväg nr 1	Böle – Överby	2,7 km
Landsväg nr 2	Sundby – Domarböle Etapp 1	1,9 km
Landsväg nr 20/Lv nr 3	Körfil Östra utfarten – Lemlandsvägen	0,6 km
Landsväg nr 3	Sträcka vid Nabben	0,3 km
Landsväg nr 50	Kvarnbo – Hullby vägskäl	1,6 km
Landsväg nr 550	Saltviks kyrkväg	1,4 km
Bygdeväg nr 466	Grägnäs - Pantsarnäs	1,8 km
Bygdeväg nr 722	Näversholmavägen	0,3 km

Vägavsnitt där planerings- och karteringsarbeten pågått

Landsväg nr 10	Rondell vid Elverksgatan	0,2 km
Landsväg nr 1	Sviby bro och bank	0,8 km
Landsväg nr 1	Öra – Överby	3,5 km
Landsväg nr 1	Trottoar i Storby	0,6 km
Landsväg nr 2	Breddning av avfarten till landsväg nr 4 i Godby	0,2 km
Landsväg nr 3	Underfartsbro för gång- och cykeltrafik vid Nabben och omyggnad av landsväg nr 3.	0,3 km
Landsväg nr 3	Ny väganslutning för Solbergets exploatering i Väster- och Österkalmare byar i Jomala kommun	1,0 km
Landsväg nr 3	Ny gång- och cykelväg från Österkalmare vägskäl och till Lemström i Jomala kommun	2,9 km
Landsväg nr 40	Näfsby – Bjärström	5,0 km
Landsväg nr 50	Om och nybyggnad av landsvägen från Hullby vägskäl till Haraldsby i Saltvik	2,5 km

Om- och nybeläggningar med mjukolje-, asfaltgrus och asfaltbetong samt remixing utfördes på följande sträckor:

Landsväg nr 1	Flygplatsrondellen – Ramsholmen	2,6 km
Landsväg nr 1	Böle - Överby	2,7 km
Landsväg nr 2	Dalkarby – Färjsundet	13,1 km
Landsväg nr 2	Tosarby - Domarböle	1,9 km
Landsväg nr 2	Prästö – Töftö	0,8 km
Landsväg nr 3	Rökerirondellen - Solberget	1,7 km
Landsväg nr 20/3	Östra utfarten – Lemlandsvägen	0,6 km
Landsväg nr 50	Kvarnbo – Hullby vägskäl	1,6 km
Landsväg nr 416	Folkhögskolevägen	0,4 km
Landsväg nr 550	Saltviks kyrkväg	1,4 km
Bygdeväg nr 30	Korrvik vägskäl – Gripen	1,6 km
Bygdeväg nr 466	Grägnäs – Pantsarnäs	1,8 km
Bygdeväg nr 626	Högbolstavägen	1,6 km

Bilaga 16. Färjtrafiken

1. Passagerare och fordon 2007-2008

Linje	2007		2008		Förändring		Förändring i %	
	Pass	Fordon	Pass	Fordon	Pass	Fordon	Pass	Fordon
Föglölinjen	182.130	100.804	180.012	102.026	-2.118	1.222	-1 %	1 %
Töftölinjen	330.143	205.763	344.692	208.357	14.549	2.594	4 %	1 %
Södra linjen	129.965	41.276	132.984	44.352	3.019	3.076	3 %	5 %
Norra linjen	121.604	55.962	121.514	56.835	-90	873	0 %	2 %
Brändö-Osnäs linjen	92.073	37.061	93.805	38.535	1.732	1.474	2 %	4 %
Seglingelinjen	31.532	18.943	32.627	18.749	1.095	-194	3 %	-1 %
Simskälalinjen	41.358	22.268	52.007	24.271	10.649	2.003	26 %	9 %
Asterholmalinjen	12.738	6.498	14.027	6.941	1.289	443	10 %	7 %
Björkölinjen	12.844	8.469	12.493	8.302	-351	-167	-3 %	-2 %
Embarsundslinjen	67.385	39.803	100.944	63.780	33.559	23.977	50 %	60 %
Snäckö-Överö-Långnäs	22.680	13.293	25.036	14.751	2.356	1.458	10 %	11 %
Åva-Jurmolinjen	21.418	10.779	22.305	11.494	887	715	4 %	7 %
Enklinge-Kumlinge	11.704	6.473	13.474	7.950	1.770	1.477	15 %	23 %
Ängöundslinjen	8.704	5.584	9.193	6.107	489	523	6 %	9 %
Totalt	1.086.278	572.976	1.115.113	612.450			6,4 %	6,7 %

2. Ekonomiskt utfall per färja och utgiftslag 2008 (1.000 euro)

Linje		Löner	Bränsle	Underhåll	Övrigt	Inkomster	Totalt	Per linje
Norra linjen	Alfågeln	1.904	1.055	241	174	188	3.186	
	Viggen	1.140	467	218	140	187	1.778	
	Doppingen	541	45	30	22		638	
	Upphyrt tonnage				1.039		1.039	
	Övrigt				30	6	24	
Tvärgående linjen	Grisslan	717	235	118	60	19	1.111	
	Övrigt				6		6	
Södra linjen	Gudingen	1.435	735	120	118	61	2.347	
	Skiftet	1.498	636	352	130	89	2.527	
	Ejdern	110	59		6	27	148	
	Övrigt				35		35	
Föglölinjen	Knipan	1.304	760	223	94	70	2.311	
	Upphyrt tonnage				89		89	
	Övrigt	51			14		65	
Ofördelat färjor		144			35	105	74	
	Ejdern	170	235	51	57	2	511	
Trafikbåtar*		56	19	45	82	4	198	198
Ålandstrafiken		200		17	111		328	328
Varutransporter					235		235	235
		9.270	4.246	1.415	2.477	758	16.650	16.650